

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

Amar Konkani

70

अमर कोंकणी

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ,

ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್, ಮಂಗ್ಳುರ್

Institute of Konkani, St Aloysius College, Mangaluru

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ अमर कोंकणी

AMAR KONKANI

December 2018 / 70

ರೆಕ್ಟರ್: ಬಾಪ್ ಡಯನೀಶಿಯಸ್ ವಾಜ್, ಜೆ.ಸ.
रेक्टरः बाप डयनीशियस वाज, जे.स.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್: ಬಾಪ್ ದೊ। ಪ್ರವೀಣ್ ಮಾರ್ಟಿಸ್, ಜೆ.ಸ.
प्रांशुपालः बाप दो. प्रवीण मार्टीस, जे.स.

ಸಂಪಾದಕ್/ನಿರ್ದೇಶಕ್: ಬಾಪ್ ದೊ। ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ಜೆ.ಸ.
संपादक/निर्देशकः बाप दो. मेल्वीन पिन्टो, जे.स.

ಫೋನ್: 08861758170 फोनः ०८८६१७५८१७०

ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೆಂ ಫೋನ್: 0824-2449700/1 Extn: 112
संस्थ्याचें फोनः ०८२४-२४४९७००/१ Extn: ११२

ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ
ಶ್ರೀ ಯಂ. ಗೋಪಾಲ್ ಗವ್ಡಾ

संपादकीय सलहा मंडळी
श्री यम्. गोपाल गवडा

ಪ್ರಗಟ್ನಾರ್:
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ, ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್
ಮಂಗ್ಳುರ್ – 575 003

प्रगटनार
सां. लुवीस कोंकणी संस्थो, सां. लुवीस महाविद्यालय
मंग्ळूर – ५७५ ००३

Printed at: Assisi Press, Jail Road, Mangaluru - 575 003
DTP & Designed by: Smt. Chandrakala - 9902337339

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ – 70

ವಾಂಡಾವಳ್

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ – 70

ಸಂಪಾದಕಾಚೆ ಶ್ಬರೆ

'ಅಮರ್‌ಕೊಂಕಣಿ' ಸಬಾರ್ ಆಡ್ಕಳಿಂ ಮದೆಂಯೀ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಸುಮಾರ್ ಚಾಳೀಸ್ ವರ್ಸಾಂಥಾವ್ನ್ ನಿರಂತರ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾ. ಕಾನಡಿ ಆನಿ ದೇವ್ ನಾಗರಿ ಸಾ–ಸಾಂಗಾತಾ ಆಸುನ್ ಭಾಷ್ಚೆಂ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಂಸೊದಿಕ್ ನೆಮಾಳೆಂ ಹೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತೃಪ್ತಿ ಆಮ್ಕಾ. ತರಿಕೀ, ಹ್ಯಾ ನೆಮಾಳ್ಯಾಚಿ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಕಾಲೆತ್ ಆನಿಕೀ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ಜಾಯ್ಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಂಗತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮತಿಂತ್ ಜರೂರ್ ಆಸಾ.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಉಲಂವ್ಚೆ ಮನಿಸ್ ಸಂಸಾರ್‌ಭರ್ ಆಸಾತ್ ತರೀ, ಭಾರತಾಂತ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೇರಳಾ ದರ್ಯಾ ವೆಳೆಚ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಖಾಸ್‌ಕರ್ನ್ ಹಿ ಭಾಸ್ ಉಲಯ್ತಾತ್ ತೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಚೊಚ್ ವಿಶಯ್. ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ, 'ಅಮರ್‌ಕೊಂಕಣಿ' ಪತ್ರ್ ಚಡ್‌ಕರ್ನ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಥಂಯ್ಸರ್ ಉಗಮ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮತಿಂತ್ ದವರ್ನ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೊ ಸಂಸೊದ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರ್ಚೆಂ ಪ್ರೇತನ್ ಕರ್ನ್‌ಂಚ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್‌ಯೀ ಹ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ಲೇಖನಾಂ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ಹಜಾರೊಂ ವರ್ಸಾಂ ಪಾಟಿಂ ವೆತಾತರೀ, ಲಿಕ್ಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ಕೆದಾಳಾ ಆರಂಬ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಸುಮಾರ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಮದೆಂ ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ ಹಾಣೆಂ ಪಯಿಲ್ಲೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿಚೆಂ ಲಿಕ್ಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆರಂಬ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಕಳಿತ್ ಜಾತಾ. ತ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ಏಕ್ ಲೇಖನ್ ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾ. ತಶೆಂಚ್ ಗಾಂವ್ಟಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ್ ಶೆತಾಂತ್‌ಯೀ ಕೊಂಕ್ಣೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಖಂಡಿತ್ ವಿಶೇಸ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ತೆಂ ಕೇರಳಾಚ್ಯಾ ವನಸ್ಪತಿ ವಿಶಿಂ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಲಿಕ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಏಕಾ ಲಾತಿನ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾ ಥಾವ್ನ್ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ತ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ವನಸ್ಪತಿಚಿಂ ನಾಂವಾ ಮಲಯಾಳಿ, ಅರೇಬಿಕ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಲಿಕ್‌ಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಪುರಾತನ್ ಕಾಳಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಕ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ಸ್ಥಾನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ತೆಂ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಿ ಏಕ್ ಲೇಖನ್‌ಯೀ ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ವಾಚ್ಯೆತ್.

ದೆವಾದಿನ್ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಜಾನಪದ್ ಆನಿ ಇತರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಏಕ್ ವ್ಹಡ್ ನಾಂವ್. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ವಿಶಿಂ ತಾಣೆಂ ವ್ಹಡ್ ಕಾಮ್ ಕೆಲಾಂ. ಆಯ್ಚ್ಯಾ ನವೀನ್

ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆ ವಿಶಿಂಚ್ ಅಲಕ್ಮಾ ಆಸ್ತಾನಾ, ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ಲೆಂ ಗಿರೇಸ್ತ್ ಜಾನಪದ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೆಕಾಕ್? ತರಿಕೀ, ಹೆಂ ಜಾನ್ನಪದ್ ಆಳ್ವೊಂಕ್ ಸೊಡುಂಕ್ ನಜೊ, ತೆಂ ಮುಂದರುನ್ ವಚಾಜೆ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ದಿಷ್ಟಿನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ಸಂಬಂದಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಲೇಖನಾಚೊ ಪಯ್ಲೊ ವಾಂಟೊ ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲಾ.

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿ ಬೋವ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಆನಿ ಲಾಂಬ್ ಚರಿತ್ರಾ ಆಸಾ. ತ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂ ವಿಶಿಂ ಏಕ್ ಲೇಖನ್ ಹಾಂಗಾ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲಾಂ. ತಶೆಂಚ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್‌ವೆದಾ ವಿಶಿಂಯೀ ಏಕ್ ಲೇಖನ್ ಆಸಾ.

'ಅಮರ್‌ಕೊಂಕಣಿ'ಚೆಂ ಸುಂಕಾಣ್ ಹಾತಿಂ ಧರ್ತಾನಾ, ಆದ್ಲೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಮಾನೆಸ್ತ್ ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾ ಹಾಂಚೊ ಆಮಿ ಕಾಳ್ಜಾ ಥಾವ್ನ್ ಅಬಾರ್ ಮಾನ್ತಾಂವ್. ತಾಣಿಂ 1994 ಥಾವ್ನ್ 2000, ತಶೆಂಚ್ 2007 ಥಾವ್ನ್ 2017 ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಬೋವ್ ನಾಜೂಕ್ ರಿತಿಂ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹೆಲಾಂ; ಅಶೆಂ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ'ಚೆ ಬೋವ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಚೆ ಸುಮಾರ್ 35 ಅಂಕೆ ಕಾಡ್ಚ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಚಿ ಖಳ್ಮಿತ್ ನಾಸ್ಲಿ ದೇಣ್ಗಿ ದಿಲ್ಯಾ. ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಸುಮಾರ್ ಇಕ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕ್ ಜಾವ್ನ್‌ಯೀ ತಾಣಿಂ ಆಪ್ಲೊ ವಾವ್ರ್ ದಿಲಾ. 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ'ಕ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಕ್ ತಾಂಚೊ ಪಾಟಿಂಬೊ ಆನಿಕೀ ಮುಕಾರುನ್ ವೆತಲೊ.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ತಸಲೆಂ ಏಕ್ ಪತ್ರ್ ಜಾಯ್ಜಯ್ ತರ್ ತುಮ್ಚೊ ಸಹಕಾರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಜರೂರ್ ಜಾಯ್ಜಯ್. ತುಮ್ಚೊ ಪಾಟಿಂಬೊ ನಾಸ್ತಾಂ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಚಲಂವ್ಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಖಂಡಿತ್ ಕಷ್ಟ್ ಮಾರ್ತಾತ್. ದೆಕುನ್, ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ವಾಡಂವ್ಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಲಹಾ ಸೂಚನಾಂ ಆನಿ ಆದಾರ್ ದಿಯಾ.

ಸರ್ವಾಂಚೆಂ ಬರೆಂ ಜಾಂವ್.

– ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ನೀರುಡೆ

ಸಂಪಾದಕ್

ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ
ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತ್ ಆನಿ ಕೆವಿನ್ ಡಿ.ಮೆಲ್ಲೊ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆರ್ ಏಕ್ ನದರ್

- ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ನೀರುಡೆ

ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಸಬಾರ್ ರಿತಿಚಿಂ ವ್ಯಾಕಾಣಾಂ ಆಸಾತ್. ಥೊಡ್ಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ (ಎಡ್ಗರ್ ಅಲೆನ್ ಪೋ) ವೀಸ್-ತೀಸ್ ಮಿನುಟಾಂ ಭಿತರ್ ವಾಚುನ್ ಕಾಡ್ಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲಿ ಲಾಂಬಾಯೆಚಿ ತರ್ ತಿ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಜಾತಾ. ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿಯೆಚಿ ಲಾಂಬಾಯ್ ಉಣಿ ತರೀ, ಕೇವಲ್ ಲಾಂಬಾಯೆಚೆ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಮಾತ್ರ್ ತಿ ಏಕ್ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ನ್ಹಂಯ್. ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಥೊಡಿ ಲಾಂಬ್ ತರೀ ಏಕಾ ಕಾಣಿಯೆಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೆಚಿಚ್ ಆಸುಂಕ್ ಸಾದ್ಯ್ ಆಸಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಚ್ಯೊ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯೊ ಲಾಂಬ್ (ಮೌನಿ ಘಟಶ್ರಾದ್ಧ, ಬರ ಇತ್ಯಾದಿ). ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ಆಜೂನ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿಚ್ ಶಿವಾಯ್ ಕಾದಂಬರಿಂಚಿ ನ್ಹಂಯ್.

ಮಾಗಿರ್ ಥೊಡೆ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್, ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಕೇವಲ್ ಏಕಾ ವಿಶಯಾಚೆರ್ ಮಾತ್ರ್ ವಾಳ್ಳ್ಲಿ ಆಸ್ತಾ. ಹೆಂಯೀ ಸತ್ ಜಾವ್ನೈತ್. ನಿಜಾಕೀ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೆಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ಕೇವಲ್ ಏಕಾ ವಿಶಯಾಕ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆ ತಿತ್ಲಿ ತಿ ವಾಚುಂಕ್ ನಿರ್ದಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಘುಸ್ಪಡ್ ಹಾಡಿನಾಸ್ತಾಂ ತೊ ತಿ ಕಿತೆಂ ಆಪೇಕ್ಷಿತಾ ತೆಂ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ.

ತರಿಕೀ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಏಕಾ ವರ್ನಿ ಚಡ್ ವಿಶಯ್ ಆಸುಂಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಣ್ ನ್ಹಂಯ್. ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಏಕಾ ಕಾಣಿಯೆಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ಏಕಾ ವರ್ನಿ ಚಡ್ ವಿಶಯ್ ಆಶೆತಾ ತರ್ ತಸಲೆ ವಿಶಯ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಹಾಡ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ತಾ. ಪುಣ್ ಗರ್ಜೆ ಭಾಯ್ರ್ ಚಡ್ ವಿಶಯ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಹಾಡ್ನ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಘುಸ್ಪಡ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕೀ ವಿಶಯಾಚಿ ಸರಳತಾ ಸಾಂಬಾಳ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬರವ್ಪ್ಯಾಕ್ ಆಸಾ.

ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಪಾತ್ರ್ ಏಕ್, ಚುಕ್ಲ್ಯಾರ್ ದೋನ್ ಆಸಾಜೆ ಮ್ಹಣ್ ಖ್ಯಾತ್ ರಶಿಯನ್ ಕಾಣಿಯಾಂಗಾರ್ ನಾಟಕಿಸ್ತ್ ಆಂಟನ್ ಚೆಕೊಫ್ಮ್ಹಣ್ತಾ (Cf. ಅಮೂರ, 2012). ಕಾಲೆತಿನ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಪಾತ್ರ್ ಉಣೆ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಹರ್ ಏಕಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ದೊನ್ಂಚ್ ಪಾತ್ರ್ ಆಸಾಜೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಿಯಮ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಶ್ಟ್. 'ಕಿರಯೂರಿನ ಗಯ್ಯಾಳಿಗಳು' ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಚಿ ಏಕ್ ನೀಳ್ಗತಾ. ಸಬಾರ್

ಪಾತ್ರ್ ಆಸೊನೀ ತಿ ಏಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂನಿ ಕಾಣಿಯೆಚಿ ಜಡಾಯ್ ಚಡಯ್ಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಘುಸ್ಪಡ್ ಹಾಡುಂಕ್ ನಾ. ತರಿಕೀ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಥೊಡೆಚ್ ಪಾತ್ರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಗುಂಡಾಯೆಕ್ ವಚುಂಕ್ ಕಾಣಿಯೆಗಾರಾಕ್ ಸಾದ್ಯ್ ಜಾತಾ.

ಪಾತ್ರಾಂ ವಿಶಿಂ ಉಲಯ್ತಾನಾ ನಾಮ್ನೆಚೊ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಲೇಖಕ್ ಇ.ಎಮ್. ಫೊರ್ಸ್ಟರ್ ಹಾಣೆಂ ಕಾಣಿಯೆಂಚ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂ ವಿಶಿಂ ಕೆಲ್ಲೊ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ. ತೊ ಮ್ಹಣ್ತಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ದೋನ್ ರಿತಿಂಚೆ ಪಾತ್ರ್ ಆಸ್ತಾತ್: 'ಸಪಾಟ್' (flat) ಪಾತ್ರ್ ಆನಿ 'ಉರುಟ್' (round) ಪಾತ್ರ್. ಕೇವಲ್ ಏಕ್ ಗೂಣ್ ಯಾ ವಿಚಾರಾಂಚೆರ್ ಗುಮಾನ್ ದೀವ್ನ್ ರಚ್‌ಲ್ಲೆ ಪಾತ್ರ್ ಪಾತಳ್ ಪಾತ್ರ್ ತರ್ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಕ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿಂ ವಿಜ್ಮಿತ್ ಉಬ್ಜಾಂವ್ಚಿ ಸಕತ್ ಆಸ್ಚೆ ಪಾತ್ರ್ ಉರುಟ್ ಪಾತ್ರ್ (Forster, 1961). ಒಟ್ಟಾರೆ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಪ್ರಮುಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಥೊಡೆಚ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಕಾಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಜೆರಾಲ್ ಭಲಾಯ್ಕೆ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಅವಶ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾ.

ತಶೆಂ ಪಳೆತಾನಾ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಶಿಚ್ ಆಸಾಜೆ ಮ್ಹಣ್ ಸಂವಿದಾನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಶ್ಟಾಂಚೆಂ. ಜಾಂವ್ಕ್ ಕಲೆಚ್ಯಾ ಖಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಕೀ ತಿ ಅಶಿಚ್ ಆಸಾಜೆ ಮ್ಹಣ್ ನಿಯಮ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ವಿಗ್ಯಾನಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಕ್ ಅಸಲಿಂ ನಿಯಮಾಂ ಕರ್ಯೆತ್ ಶಿವಾಯ್ ಕಲೆಕ್ ನ್ಹಂಯ್. ಕಲೆಚೆಂ ನಿಯಮ್ ಏಕ್‌ಚ್: ಸಹೃದಯಿಂಕ್ ಆವಡ್ಚೆಂ, ತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂಕ್ ಲಾಗಿಂ ಜಾಂವ್ಚೆಂ, ಯಾ ಆನ್ಯೇಕಾ ದಿಶ್ಟಿನ್ ತಾಂಕಾಂ ದೊಸ್ಚೆಂ (disturb). ಅಶೆಂ ಸಾದ್ಯ್ ಜಾತಾನಾ ಮಾತ್ರ್ ಏಕ್ ಕಲಾ ಜಯ್ತೆವಂತ್ ಜಾಲಿ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್.

ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಹರ್‌ಏಕಾ ಕಲೆಕ್ ಥೊಡಿಂ ಅಲಿಕಿತ್ ನಿಯಮಾಂ ಆಸ್ತಾತ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಏಕಾ ಕಲಾಕಾರಾನ್ ಲೊಕಾಕ್ ಆವಡ್ಚೆಂ ಚಿತ್ರ್ ಸೊಡಯ್ಜೆ ತರ್, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ನಿಯಮಾಂ ಮೊಡುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್. ರಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಿ ದಿಸಾ ಬರಿ ಪಿಂತ್ರಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಏಕಾದಾವೆಳಾ ತೊ ತಶೆಂ ಪಿಂತ್ರಾಯ್ತಾ ತರ್ ತಾಕಾ ಏಕ್ ಬಳ್ವಂತ್ ಕಾರಣ್ ಆಸಾಜೆ. ಹಾಕಾಚ್ ಆಮಿ 'ಕವಿ ಸಮಯ್' ಯಾ poetic justice ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್.

ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಬಾಂನಿಂಯೀ ಏಕ್ ಅಲಿಕಿತ್ ನಿಯಮ್ ಆಸಾ: ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಗರ್ಜ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸಾನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ಏಕ್‌ಯೀ ಚಡಿತ್ ಸಬ್ದ್ ಆಸುಂಕ್ ನಜೊ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಭಾಶೆಚೆಂ, ಆನಿ ಸಬ್ದಾಂಚೆಂ 'ಸುರಾತ್ಪಣ್' (parsimony) ಬೋವ್ ಚಡಿತ್ ಗರ್ಜೆಚಿ.

ಏಕ್ ದಾಕ್ಲೊ ದಿತಾಂ. ಚಿಂತ್ಯಾಂ ಏಕ್ ಕಾಣಿ ಸುರ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅಸ್ತಮ್ತೆ ಥಾವ್ನ್ ಆರಂಬ್ ಜಾತಾ: ಸುರ್ಯೊ ದರ್ಯಾಂತ್ ಬುಡ್ಲೊ, ಸುಕ್ಣಿಂ ಘೊಂಟೆರಾಕ್ ಪಾಟಿಂ

ಗೆಲಿಂ, ಫುಲಾಂ ಬಾಪ್ಲಿಂ, ರಯ್ತ್ ಗೊರ್ವಾಂಕ್ ಆಂಬುಡ್ನ್ ಘರಾ ಆಯ್ಲೊ. ಅಸಲೆಂ ವಿವರಣ್ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಆಸಾ ಮ್ಹುಣ್ ಚಿಂತ್ಯಾಂ. ಆತಾಂ ಸವಾಲ್ ಹೆಂ: ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ದೆಕ್ಷಿಂ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾನ್‌ಗೀ ಯಾ ಕಾಣಿ ಬರಯ್ತೆಲ್ಯಾನ್? ಎಕಾದಾವೆಳಾ ಹೆಂ ವಿವರಣ್ ಲೇಖಕಾಚೆಂ ತರ್, ಹೆಂ ಗರ್ಜೆ ಭಾಯ್ಲೆಂ ಜಾತಾ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಹ್ಯಾ ವಿವರಣಾಕ್ ಆನಿ ಕಾಣಿಯೆಕ್ ಸಂಬಂದ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಹ್ಯಾ ವಿವರಣಾ ದ್ವಾರಿಂ ಕಾಣಿಯೆಚೆರ್ ಕಸಲೊಯೀ ಪರಿಣಾಮ್ ಪಡಾನಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ್ಯಾ ವಿವರಣಾಕ್ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಜಾಗೊ ನಾ ಮ್ಹುಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಪುಣ್ ಎಕಾದಾವೆಳಾ, ಕಾಣಿಯೆಂತ್ಲೊ ಪ್ರಮುಕ್ ಪಾತ್ರ್, ಚಿಂತ್ಯಾಂ ರಯ್ತ್, ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಪಳೆತಾ, ತೆದಾಳಾ ಹ್ಯಾ ವಿವರಣಾಕ್ ಥಂಯ಼್ಸರ್ ಸ್ಥಾನ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ವಿವರಣ್ ಅಶೆಂ ಯೇಂವ್ಕ್ ಸಾದ್ಯ್ ಆಸಾ: ಸಗ್ಳ್ಯಾ ದಿಸಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬೊಯ್ಲಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಪಾಟಿಂ ಘರಾ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲ್ಲೊ ರಯ್ತ್ ರಾಮಣ್ಣಾನ್ ಅಸ್ತಮ್ತೆಂತ್ ಸುರ್ಯೊ ಬುಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ದೆಕ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ತೆಕಿದ್ ಸುಕ್ಣಿಂಯೀ ಆಪ್ಲ್ಯೊರಾನ್ ಪಾಟಿಂ ಘೊಂಟೆರಾಕ್ ಉಬೊನ್ ವೆಚೆಂಯೀ ತಾಚ್ಯಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಗೆಲೆಂ. ಗಾದ್ಯಾ ಮೆರೆ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಕಾಟ್ ಫುಲಾಂನಿ ಎದೊಳ್‌ಚ್ ರಾತ್ಚಿ ಮಾಂದ್ರಿ ಸೊಡಯಿಲ್ಲಿ. ಆಪ್ಣಾಚೊ ದೀಸ್ ಸಂಪುಂಕ್ ಆಜೂನ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡಿಂ ವೊರಾಂ ಆಸಾತ್ ತೆಂ ಚಿಂತಾನಾ ರಾಮಣ್ಣಾಕ್ ನಿರಾಸ್ ಭಗ್ಲೊ

ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆಂ ಸಂವಿದಾನ್

ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ಏಕ್ ಸಂವಿದಾನ್ ಆಸಾ ತರ್ ಅಮೇರಿಕಾಚ್ಯಾ ಖ್ಯಾತ್ ಕಾಣಿಯಾಂಗಾರ್ ಯುಡೋರಾ ವೆಲ್ಟಿನ್ (Welty, 1978) ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆ ಬರಿ ಪಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಿಣ್ಯೆ ಆನಿ ಮರ್ಣಾ ಮದ್ಲೆಂ ಸಂಘರ್ಶ್; ಆನಿ ದುಸ್ರ್ಯಾನ್, ಸೊದ್ನಾಂ ಯಾ ಅನ್ವೇಶಣ್‌ಂಚ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆ ಸಂವಿದಾನ್. ಪುಣ್ ಹೆಂ ಸಂವಿದಾನ್ ಕೇವಲ್ ಕಾಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಹಾಡಾಂಚ್ಯಾ ಘುಡಾಂತ್ (skeleton) ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಪಾವಾನಾ, ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕೂಡಿಂತ್ ಪಳೆಜೆ ಪಡ್ತಾ. ಎಕಾ ಲೇಖಕಾಕ್ ತಾಣೆಂ/ತಿಣೆಂ ಬರಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿಶಯಾಚೆರ್ ಗೂಂಡ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಜರೂರ್ ಆಸುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಪುಣ್ ಕೇವಲ್ ಇತ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತೊ/ತಿ ಏಕ್ ಬರಿ ಕಾಣಿ ಬರಯ್ತ್ ಮ್ಹುಣ್ಚೆಂ ಕಷ್ಟಾಂಚೆಂ. ಅಸಲ್ಯಾ ಜಾಣ್ವಾಯೆ ಸವೆಂ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಕಾಲೆತಿಚೆರ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಅಂತರ್‌ಜ್ಞಾನ್ (insight) ಅಸುಂಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಘಡಿತಾಂ ವರವ್ನ್ ಪಳೆಂವ್ಚಿಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಮನ್ಶ್ಯಾ ಸಂಯ್ಬ್ ಕಶೆಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ತ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂನಿ ಮೆತೆರ್ ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಚಿ ಜಾಣ್ತಿಕಾಯ್ ಎಕಾ ಲೇಖಕಾ ಥಂಯ್ ಆಸಾಜೆ. ಹಾಕಾ ಕೇವಲ್ ಅನ್ಭೊಗ್ ಆನಿ ಗುಮಾನ್ (observation) ಮಾತ್ರ್ ಪಾವಾನಾ. ಸರ್ವ್ ವರವ್ಣ್ ಆಪ್ಲೆಂಚ್ ಏಕ್ ವಿವರಣ್ ಆನಿ ವಿಮರ್ಸೊ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ತಸಲೆಂ ದೆಣೆಂಯೀ ಆಸಾಜೆ.

ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ

ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಆನಿ ವಿಶೇಸ್ ಕರ್ನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿ ಲಾಂಬಾಯೆಚಿ ಆನಿ ವಿಸ್ತಾರಾಯೆಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಖಂಡಿತ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ನಾ. ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿ ಸುರ್ವಾತ್ ಶೆಂಬೊರ್ ವರ್ಸಾಂಬ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಆದಿಂಚ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಪುಣ್ ತಿ ಚಡಿತ್ ಗುಂಡಾಯೆಕ್ ವೆಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ಲ್ಯಾ ನಾಮ್ನೆಚೆ ಕಾಣಿಯಾಂಗಾರ್ ಎ.ಟಿ.ಲೋಬೊ, ಶ್ರೀ ಗಬ್ಬು, ಸಿರಿವಂತ್ ಆನಿ ಹೆರಾಂಚಿ. ತಶೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಪ್ರಕಾರ್ ಹೆರ್ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ಸುಮಾರ್ ನಾ. ಅದುನಿಕ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿಂಯೀ ಸಬಾರ್ ಲೇಖಕ್ ಹೆಳ್‌ಲ್ಲೆ ಆಸುನ್ ಥಂಯ್ ಹಾಂಗಾ ವಿವಿದ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರ್ನ್ ಆಸ್ಚೆಂಯೀ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ.ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ತಿತ್ಲೊಚ್ ಫಳಾಭರಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಮುಕಾರ್ ವಚಾತ್‌ಗೀ ಮ್ಹಣ್ ಧಯ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಅಸಾದ್ಯ್.

ಕೆವಿನ್ ಡಿ ಮೆಲ್ಲೊ ಆನಿ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತ್

ಆದುನಿಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೇಖಕಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕೆವಿನ್ ಡಿ ಮೆಲ್ಲೊ ಆನಿ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತ್ ಹಾಂಚೆ ಕಾಣಿಯಾಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಪ್ರಕಟ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.ಕೆವಿನ್ ಡಿ ಮೆಲ್ಲೊ ಹಾಚೊ ಚಂಡ ಆನಿ ಗರ್ಬ್ (2013) ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಕಟ್ ಜಾಲಾ ತರ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತಾಚ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಸಮಗ್ರ ಸಂಗ್ರಹ್ 'ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಫೆಸ್ತ್' (2016) ಉಗ್ತಾಡಾಕ್ ಆಯ್ಲಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ದೊಗಾಂ ಲೇಖಕಾಂಚಿ ದೇಣ್ಗಿ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಆಸಾ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತ್ ಸರಾಗ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಲಿಕ್ತಾ ತರ್, ಕೆವಿನಾನ್ ಲಿಕ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಉಣ್ಯೊ.ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ತ್ಯೊ ಸಾಹಿತಿಕ್ ನದ್ರೆನ್ ಚಡಿತ್ ಮೊಲಾದಿಕ್ ಕಾಣಿಯೊ ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಹಾಂವ್ ದಾಕ್ಯೆಣ್ ಕರಿನಾ. ದೊಗಾಂಯ್ ಲೇಖಕಾಂಚಿ ಸಾಹಿತಿಕ್ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ವೆವೆಗ್ಳಿ. ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಆಮಿ ಚಡ್ತಾವ್ ಗ್ರಾಮೀಣ್ ಪರಿಸರ್‌ಚ್ ಪಳೆತಾಂವ್. 'ಚಂಡ ಆನಿ ಗರ್ಬ್' ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಕಾಳ್ ಸಾದಾರಣ್ ಭಾರತಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತ್ ಭಾರತಾ ಥಾವ್ನ್ ಕಾಡ್ನ್ ಸೊಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸತ್ತರಾಚ್ಯಾ ದಶಕಾ ಮದ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್ ಕೊಣ್ಣಾ.ದೆಕುನ್‌ಂಚ್ ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತೆಚೆ ಕುಳ್ವಾರ್ ಪಟೇಲ್, ಗೌಡ, ಹೆಗ್ಡೆ ತಶೆಂಚ್ ಶೋಶಿತ್ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚೆ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಕೊಂಬ್ಯಾ ಕಾಟ್, ಮಾಸ್ಳಿ ಗರಿ ಫಾಲ್ಚೆಂ, ಕಾಂಬೊಳ್, ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಘುಸ್ಚೆಂ ಚಂದ್ರುಚೆಂ ಗಡಂಗ್, ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೊ, ಪಾವ್ಸಿಲ್ಯಾ ಆವ್ರಾಂತ್ ಶಾಂಭವಿ – ಕುಮಾರಧಾರೆಂತ್ ವಾಳೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಮನ್ಸಾಜಾತಿ, ಮೂಡ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಂಗಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಅಲಂಕಾರ್ ಚಡಂವ್ಚೊ ಬಳಿಶ್ಟ್ ಸಂಗ್ತಿ ಖಂಡಿತ್. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸ್ಥಳೀಯ್ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಗಾಢ್ ಪರಿಣಾಮ್

ಲೇಖಕಾಚೆರ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಧರ್ ಧರ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾ. ತುಳು ಮಹಿನೆ, ಹಾಂಗಾಚೆ ಯಕ್ಶಗಾನ, ತಾಂತ್ಲೆ ಪಾತ್ರ್, ಸನ್ನಿವೇಶ್, ಕೊಂಬ್ಯಾ ಕಾಟ್ ಆನಿ ಕೊಂಬ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ವಿವಿದ್ ತುಳು ಜಾತಿ (ಉರಿಯ, ಮಯ್ಪು, ಕೆಮ್ಮೈರಾ, ಪೆರಡಿಂಗಾ), ವಿವಿದ್ ಮಾಸ್ಳ್ಯೊ (ಮಾಡೊಂಜಿ, ಪುರಿಯೊಲ್, ದೆಂಕ್ಳೆ, ಪಿಲಿಕುಚ್ಚೆ, ವಾಳಯ್), ಹಾಂಗಾಚೆ ಭುತ್ (ಬ್ರಹ್ಮ ಬೈದರ್ಕಳ, ಪಿಲ್ಚಂಡಿ, ಪಂಜುರ್ಲಿ) ಹೆ ಸರ್ವ್ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಸ್ವಾಬಾವಿಕ್ ರಿತಿಂ ಒಳ್ಸಾಲ್ಯಾತ್.

ಕರಿಯನ ಹಳ್ಳಿ, ಕರಿಮಾದೇನಹಳ್ಳಿ ಅಸಲೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಜಾಗೆ ಕೆವಿನಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೆಲ್ಯಾತ್ ಆನಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮತಿಂತ್ ತ್ಯಾ ಗಾಂವಾ ವಿಶಿಂ ಏಕ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ದೃಶ್ಯ್ ಯೆಂವ್ಚೆ ಬರಿ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ತೊ ಖಂಡಿತ್ ಯಶಸ್ವಿ ಜಾಲಾ.

ತೆಂಚ್ ಎಡ್ವರ್ಡಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಗ್ರಾಮೀಣ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಶಹಾರಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚೆ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಪಾತ್ರ್ ಆನಿ ವಿಶಯ್ ಯೆತಾತ್. ತಾಣೆಂಯೀ ಗೊಲಿಮಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಏಕ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಗಾಂವ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಹಾಡ್ಲಾ. ತಶೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ 'ಗೊಲಿಮಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾಚಿ ಏಕ್ ಕಾದಂಬರಿಯೀ ತಾಣೆಂ ಪ್ರಕಟ್ ಕೆಲ್ಯಾ. ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಲಂಯ್ಗಿಕ್ ವಿಶಯಾಂಕ್ ಸಂಬಂದಿತ್ ಪಾತ್ರ್ ಆನಿ ಪರಿಸರ್ ಯೆತಾತ್ ತರ್, ಸೆಜ್-ಸಾಂಬಾರಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊಯೀ ತಾಣೆಂ ಲಿಕ್ಲ್ಯಾತ್.ಪುಣ್ ಎಡ್ವರ್ಡಾಚಿ ಸಕತ್ ಸ್ತ್ರೀ ಆನಿ ಆವಯ್ ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಭಂವ್ತಿ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಮ್ಹಣ್ ಖಂಡಿತ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್.

ಥೊಡ್ಯಾ ದಶಕಾಂ ಆದಿಂ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಭಂವಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಲೊಕಾಚಿ ಹುಟ್ವಳ್ ತಿತ್ಲಿ ಕಾಂಯ್ ವಿಶೇಸ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ. ತೆಂಯೀ ಭೂಸುಧಾರಣ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಧನಿಯಾಂಚೆ ಗಾದೆ ಮೂಳ್ ಗೇಣ್ ದೀವ್ನ್ ಘೊಳ್ಚಿಂ ಕುಟ್ಮಾಂಚ್ ಚಡ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಭೂ ಸುಧಾರಣ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಬಾರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕುಟ್ಮಾಂಕ್ ಗೇಣಿಚೆ ಗಾದೆ ಮೆಳ್ಳೆ ಮ್ಹಣ್ಯಾಂ. ಆಶೆಂ ಪರಿಗತ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡಿ ಸುಧಾರ್ಲಿ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಇಲ್ಲೆಶೆಂ ಶಿಕಾಪ್ ಮೆಳೊನ್ ತಾಂತ್ಲಿಂ ಥೊಡಿಂ ಪೊಟಾ ಗ್ರಾಸಾ ಖಾತಿರ್ ಬೊಂಬಯಾಕ್, ಗಲ್ಫಾಕ್ ಗೆಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಂ.ಕ್ರಿ.ಕುಟ್ಮಾಂ ನಿರಾಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಿಂ.

ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆ ಥಾವ್ನ್ ಆನ್ಯೇಕಾ ಹಂತಾಕ್ ಮಂ.ಕ್ರಿ.ಲೋಕ್ ಪಾಂವ್ಚೊ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ್ ಡೊ.ನಜ್ರೆತಾಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ವಿಶಯ್ ಜಾಲಾ. ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಬಿಂ ಸ್ತ್ರೀ ಆನಿ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ವ್ಹಡ್ ಏಕ್ ರೂಪಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಾಸಾಂಗಾತಾ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಏಕಾ ತೆಂಪಾರ್ (ಆನಿ ಆಜೂನ್) ಮಂ.ಕ್ರಿ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಸದಾಂಚಿ ಸ್ಥಿತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದೀಸ್ ಭರ್ ಶೆತಾಂನಿ ಯಾ ಕೂಲಿಚೆಂ ಕಾಮ್ ಕರ್ಚಿಂ ಆವಯ್ ಬಾಪುಯ್. ಸಾಂಜೆರ್ ಮಾತ್ರ್ ಜೊಡ್‌ಲ್ಲೆ ಪಯ್ಶೆ ಸೊರ್‍ಯಾಚೆರ್ ಸಾಲ್ವಾರ್ ಕರ್ಚೊ ಬಾಪುಯ್. ಕಮರ್

ಬಾಂದುನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ದೂಕ್ ಸರ್ವ್ ವೊಂಟ್ಯೆಂತ್ ಲಿಪವ್ನ್ ಕುಟಾಮ್ ಬಾಂದುನ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಕಶ್ಟ್ ಕಾಡ್ಚಿ ಸ್ತ್ರೀ. ಅಸಲಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ ಸಬಾರ್ ಕುಟ್ಮಾಂಚಿ ಸದಾಂಚಿ ಕಾಣಿ. ಡೊ. ನಜ್ರೆತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಿ ಹಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸ್ಥಿತಿ ಸಬಾರ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಂದ್ಚೆಬರಿ ಪಿಂತ್ರಾಯ್ತಾ. ದೆಕುನ್‌ಂಚ್ ಜಾಯ್ಜಯ್ ತಾಚ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಸ್ತ್ರೀಚ್ ಉರುಟ್ ಪಾತ್ರ್ (round character) ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಸ್ತ್ರೀಯೆಚಿ ಆಟೆವಿಟೆ ಏಕಾ ದಾದ್ಲ್ಯಾನ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಸಲೀಸಾಯೆನ್ ಸಮ್ಜೊಂಚೆಂ, ಆನಿ ತ್ಯಾ ತೆಕಿದ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ದೆಂವಂವ್ಚೆಂ ಕಶ್ಟಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್‌ಂಚ್ ಸಯ್. ಹೆಂ ಸಾದ್ಯ್ ಜಾಯ್ಜೆ ತರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಸಂಯ್ಯಾಬಾಚೆಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನ್ ಆಸುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಪುಣ್ ಡೊ.ನಜ್ರೆತಾನ್ ಹೆಂ ಕಾಮ್ ಬೋವ್ ನಾಜೂಕ್ ರಿತಿಂ ಕೆಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಜರೂರ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್. ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಕ್ ಆಮಿ ಸದಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸೆಜಾರಾಚ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಬರಿ ಆಸಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂನಿ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಜಿರವ್ನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ದೂಕ್, ತಾಂಚೆ ಥಂಯ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ತಿ ಅಗಾದ್ ಸೊಸ್ನಿಕಾಯ್ ಪಳೆವ್ನ್‌ಂಚ್ ಸಹಜ್ ರಿತಿಂ ಲೇಖಕಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಅಸಲೆ ಉರುಟ್ ಪಾತ್ರ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. 'ಮೆಲ್ಲೊ ಬರೆಂ ಜಾಲೆಂ', 'ಪುತಾಚೆಂ ಮೋರ್ನ್', 'ಪುಗಾಸಾಂವ್', 'ಮೊರ್ನಾಚಿ ತಯಾರಾಯ್' ಅಸಲ್ಯಾ ತಾಚ್ಯಾ ಆಯ್ಲಿವಾರ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ್ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ಆರ್ಥ್ ಕರುಂಕ್ ಕುಮೊಕ್ ಕರ್ಚೆ ಪಾತ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್.

'ಚಕ್ರ್ ಸರ್' ಕಾಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಕ್ ಲಗ್ತಿ ಏಕ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಕಾಣಿ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಸ್ತ್ರೀಯೆಕ್ ಶೋಷಣ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತೆಂ ವಿವಿದ್ ಕುಶಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ಸಾದ್ಯ್. ಆಪ್ಣೆಂ ಸುಂಗ್ಟಾರಾಕ್ ವಾಪಾರ್ಚೆ ನಗ್‌ಯೀ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಶೋಶಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಿತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿಂತಾಪ್ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಆಸಾ. ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾವ್ನ್ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯಾ ನಿಮ್ತಿಂ ದಾದ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸುಖ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚ್ಯಾ ವಾಂಟ್ಯಾಚಿ ಏಕ್ ಆಡಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಸಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಶೆಂ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ ತೆಂ ಸಯ್ರ್ ಭಯ್ರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಆಕಯ್ಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಆಮಿ ಸಮ್ಜಾವ್ಯೆತ್:

ಘೊವಾಕ್ ನಾಕಾ ಮ್ಹಣಾನಾಕಾ... ಲಾಗಿಂ ಯೆತಾನಾ ಪಯ್ಸ್ ಕರಿನಾಕಾ ... ರಾಂಡ್ ಜಾತಲೆಂಯ್. (ಚಕ್ರ್ ಸರ್)

ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಆಮಿ ಪಳೆಯ್ತಾಂವ್ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚೆ ಪಾತ್ರ್. ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಕಾಳ್ ತಾಚ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಚೆಂ ಗುಮಾನ್ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ದಣ್ಸಲ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೆರ್ ಗೆಲ್ಲೆಂ ನಿಜಾಕೀ ಬೋವ್ ವರ್ತೆಂಚ್ ಸಯ್. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಆನಿ ಬಹುಶ ಅನ್ಭೊಗಾನ್ ಹಾಂಗಾಚೊ ಲೇಖಕ್ ಅಸಲೆ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚೆ ಪಾತ್ರ್ ಆಪ್ಲೆಚ್ ಖಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಬರಿ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ತಾ. ತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಪಳೆಯಾ: ಬೊಗ್ಗುರ, ನಕ್ಕುರ, ಕೂಕುರ, ಕೆಂಚಣ್ಣ, ಮಾಯಿಲಾ, ಕೂಸು, ಬಿರ್ಕು, ಜಕ್ಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಿಂ ನಾಂವಾಂ

ಪ್ರಕೃತೆಂತ್ ಕೀಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ಚ್ಯಾ ಜೀವಿಂಚಿಂ ಮನ್ಶಾತಿಂಚಿಂ ಆಸೊನ್ ಹ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಕ್‌ಯೀ ಅಸಲ್ಯಾ ಜೀವಿಂಕ್ ಸಮಾ ಕರ್ಚೆಂ 'ವ್ಹಡಾಂಗೆಲೆಂ' ಶೋಷಣ್ ಹೆಳ್ಕೆ ಭಾಯ್ರ್‌ಚ್ ಲೇಖಕಾನ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಹಾಡ್ಲಾಂ. ಪುಣ್ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಗಿಚೆ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಕೇವಲ್ ಜಾತಿನ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್; ಅಂತಸ್ತ್ ಆನಿ ಸಾದೆಪಣಾಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್‌ಯೀ ನಿಮ್ನ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ತಸಲೆ ಸಂಕಣ್ಣ ಆನಿ ಕುಲ್ಲೊಡಿಯೀ ಹ್ಯಾ ಪಾತ್ರ್ ವರ್ಗಾಗಂತ್ ಮೆಳ್ತಾತ್.

ಪುಣ್ ವಿಶೇಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಗಂತ್ ಚಡ್ತಾವ್ ಬಾಯ್ಲಾಂ ದಾದ್ಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಬಳಿಶ್ಟ್ ಆನಿ ಜವಾಬ್ದಾರೆಚಿಂ ಆಸ್ತಾತ್ ಆನಿ ದಾದ್ಲೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬಾಯ್ಲಾಂಕ್ ಭಿಯೆಲ್ಲೆ ಆಸೊನ್ ಮೌನ್‌ಂಚ್ ಉರ್ತಾತ್ ತೆಂ ಲೇಖಕಾನ್ ಜೊಕ್ತ್ಯಾ ರಿತಿಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ್ ಕೆಲಾಂ.

ಏಕ್‌ಚ್ ಸನ್ನಿವೇಶ್ ದಿಂವ್ಚೊ ತರ್, 'ಕೂಕುರ ಆನಿ ದುವಾಳಿ' ಕಾಣಿಯೆಚೊ ಏಕ್ ಪ್ರಸಂಗ್ ಪಳೆಯಾ: *'ಲೇನ್, ಸುನೆಕ್ ಪೀಂತ್ ಖದ್ವಳ್ಳಾಂ ಜಾಯ್ಜೆ. ಇಲ್ಲೆಂ ಬಿಂಡಿ ಉದಾಕ್ ದೀವ್ನ್ ಸೊಡ್. ಕೂಕುರಾನ್ ಬಾಯ್ಲೆಕ್ ಆವೊಲಿಕ್ ಸಲಹಾ ದಿಲ್ಲಿ. ಬಿಂಡಿ ಉದಾಕ್ ತುಜ್ಯಾ ಆನಿ ತುಜ್ಯಾ ಪುತಾಚ್ಯಾ ಪಿಂಡಾಕ್ ಸೊಡಿಜೆ.ಪೀಂತ್ ಗೀಂತ್ ಕಾಂಯ್ ನಾ. ದುವಾಳಿ ಸುರು ಜಾಲ್ಯಾತ್.'* ಬಿರ್ಕುನ್ ಘೊವಾಚಿ ಸಲಹಾ ಪುಸ್ಕು ಕೆಲಿ.

ಅಶೆಂ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಗಿಚೆ ಪಾತ್ರ್‌ಚ್ ಚಡ್. ಹ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಗಾವಾಂತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಗ್ಯಾ ಲೊಕಾ ವಯ್ರ್ ಭಾಟಾಂಗಾರಾಂನಿ, ಆಸ್ತಿದಾರಿನಿ ಚಲಯಿಲ್ಲೊ ಜುಲುಮ್, ಅನೀತ್ ಬೋವ್‌ಚ್ ಮಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿಂ, ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆನಿ ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ್ ರಿತಿಂ, ಲೇಖಕ್ ವಿವರಿತಾ. ವ್ಹಡಾಂಗೆಲ್ಯಾಂನಿ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಂಚ್ಯಾಂಕ್ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಪಳೆಯಾ: ಬೋಸುಡಿ ಪುತಾಂನೊ... ಕೊಂಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಂಗ್ಣಾಚ್ಯಾ ಮೂಲ್ಯಾಂನಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ 'ಗುಟಾ'ಂಕ್ ಬಾಂಧುನ್ ಹಾಂಗಾ ಬಸಾ. (ಉರಿಯ, ಮಯ್ಪ್ಪಾ ಕೊಂಬ್ಯಾ ಪ್ರಕರಣ್). ಚಡ್ತಾವ್ ಹ್ಯಾ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ಉದ್ದೇಸುನ್ ಉಲಯ್ತಾನಾ, 'ಬೋಸುಡಿ ಪೂತ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಹೆಳ್ಕೆವಿಣೆ ಸಾವ್ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾ ಥಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಪಡ್ಚೊ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್, ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚೆ ಪೂರಾ 'ನಿರ್ಮಳ್' ಜಲ್ಮ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ನ್ಹಂಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಹ್ಯಾ ಸಾವ್ಕಾರಾಂನಿ ತಾಂಕಾಂ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲಾಂ, ಯಾ ನಿರ್ಮಳ್ ಜಲ್ಮ್ ಘೆಂವ್ಕ ತಾಂಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾಕ್ ಥಾವೊ ನ್ಹಂಯ್ ಮ್ಹಣೊನ್‌ಯೀ ಆಸೊಂಕ್ ಪುರೊ. ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಗ್ಯಾ ಪಾತ್ರ್ ವಿವರಣಾಂತ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದೀಸ್-ಭರ್ ಬೆಸೊರ್ ಪಡ್ಚೆಂ ಕಾಮ್, ಸಾಂಜೆರ್ ಗಡಂಗಾಂತ್ ಜಿವಾಚೊ ಬೆಸೊರ್ ವಿಸ್ರೊಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೊ ಸೊರೊ; ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್, ಹಿಂಸಾ, ಆಣ್ಕಣೆ, ಶೋಶಣ್ ಇತ್ಯಾದಿ. (ಅಸಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ವಾಚ್ತಾನಾ ಕನ್ನಡಾಚೆ ಖ್ಯಾತ್ ದಲಿತ್ ಲೇಖಕ್ ಬರಗೂರು, ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್, ದೇವನೂರು ತಸಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಉಡಾಸ್ ಯೆತಾ. ದಾಕ್ಲೊ ದಿಂವ್ಚೊ ತರ್

ದೇವನೂರುಚಿ 'ಅಮಾಸ', ಬರಗೂರುಚಿ 'ಕ್ಷಾಮ' ಕಾಣಿಯೊ ಆನಿ ಮೊಗಳ್ಳಿಚಿ 'ಬುಗುರಿ' ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ).

ಲಂಯ್ಗಿಕತಾ

ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ಸನ್ ಲಂಯ್ಗಿಕ್ ವಿಶಯಾಂಕ್ ಸಂಬಂದಿತ್ ಕಾಣಿಯೊ ಲಿಕ್ಲ್ಯಾತ್ ತರ್, ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಲಂಯ್ಗಿಕತಾ ಏಕ್ ಥೀಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜೊಂವ್ಚೊ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ('ಚಂಡ ಆನಿ ಗರ್ಭ್', 'ನಕ್ಕುರ ಮಹಾತ್ಮೆ', 'ಭಿಂ', 'ಕೂಕುರ ಆನಿ ದುವಾಳೆ', 'ಕೊಂಬೊ ಆನಿ ಭಿಂ', 'ಸಂಕಣ್ಣಾ ಸರ್ಕಸ್ ಆನಿ..') ಲಂಯ್ಗಿಕತಾ ಥೊಡೆಕಡೆ ಸುಟಾವೆಂ ಆನಿ ಥೊಡೆಕಡೆ ರೂಪಕಾಂ ಸವೆಂ ಗುಪ್ತಿಂ ತಾಣೆಂ ಪಿಂತ್ರಾಯ್ಲ್ಯಾ. ಲೇಖಕ್ ಮನ್ಜಾತಿ ಆನಿ ಮನ್ಯಾ ಲಂಯ್ಗಿಕತೆ ಮದೆಂ ಏಕಾ ರಿತಿಚೊ ಸಾಮ್ಯ್ ಸೃಶ್ಟಿ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಪಾಡೊ, ಪಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಗಾಯ್ತ್ರಂ, ಕೊಂಬಿಯೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಧಾಂವ್ಚೊ ಉರಿಯ ಕೊಂಬೊ, ಬಿಂ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವರ್ಣನಾ ದ್ವಾರಿಂ ಲಂಯ್ಗಿಕತೆಚೊ ವಿಶಯ್ ಬೋವ್ಚ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಆನಿ, ಕೊಂಕ್ಣೆಕ್ ಅಪ್ರೂಬ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ರಿತಿಂ ಕೆವಿನಾನ್ ಸಾದರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಲಂಯ್ಗಿಕತೆಚ್ಯಾ ವಿಶಯಾಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಬಾರ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಬಾಯ್ಲಾಂಚಿ ಸಾಕಾಳಿಂಚಿ ವೋಂಕ್ ರೂಪಕ್ ಕಶಿ ಉಟೊನ್ ದಿಸ್ತಾ.

ಪುಣ್ ಹಾಂಗಾ ಮನ್ಯಾ ಲಂಯ್ಗಿಕತಾ ಮನ್ಜಾತಿಂಚ್ಯಾ ಲಂಯ್ಗಿಕತೆ ಬರಿಚ್ ಸ್ವಾಬಾವಿಕ್ ಅಶೆಂ ಏಕ್ ಭಾವ್ ಥಂಯ್ ಹಾಂಗಾ ದಿಸೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಸಹಜ್. ದೆಕುನ್‌ಂಚ್ ಭುರ್ಗ್ಯಿಂ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಕರ್ಗ್ಗೊಂಚೊ ಶೆಟ್ಟಿ (ಕೂಕುರ ಆನಿ ದುವಾಳೆ), ಯಾ ಗರ್ಭಾಂತ್ ಏಕ್ ಬಿಂ ಪಡಾಜೆ ಮ್ಹಣ್ ಆಂವ್ಡೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಹೆಗ್ಡೆಚ್ಯಾ ಬಾಯ್ಲೆಕ್ (ಕೊಂಬೊ ಆನಿ ಬಿಂ) ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚೊ ಕರಿನಿಂಗಾ ಅಸ್ಪ್ರುಶ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸಾನಾ. ಮನ್ಜಾತಿಂ ಮದೆಂ ಕಶೆಂ ಜಾತ್ ಕಾತ್ ನಾಂಗೀ, ಮನ್ಜಾತಿಂ ಥಾವ್ನ್ 'ಸಿಲೆಕ್ಟೆಡ್ ಲರ್ನಿಂಗ್' ಕರ್ಚೊ ಮನಿಸ್ ಲಂಯ್ಗಿಕತೆ ವಿಶಿಂಯೀ ಜಾತ್ ಕಾತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ ವಚಾನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಭಾವ್ ಥೊಡ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಸಾದರ್ ಕರ್ತಾತ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಲಂಯ್ಗಿಕತೆಕ್ 'ವ್ಯಭಿಚಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಬಿಲ್ಲೊ ಲೇಖಕ್ ಖಂಯ್ಸರ್‌ಯೀ ದೀಂವ್ಕ ತಯಾರ್ ನಾ. ಮನ್ಜಾತಿ ಸಂಸ್ರಾಂತ್ ಕಶೆಂ, ಮನ್ಯಾ ಸಂಸ್ರಾಂತ್‌ಯೀ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಚತ್ರಾಯೆ ದ್ವಾರಿಂ ಹಿ ಏಕ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ್ ಘಡಾವಳ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಬರಿ ಹಾಂಗಾಚೆಂ ಘಡಿತಾಂ ಘಡ್ತಾತ್.ಲಂಯ್ಗಿಕ್ ಕ್ರಿಯೆಂತ್ ಮೊರಾಲಿಟಿ ಆನಿ ಎಥಿಕ್ಸ್ ಯಾ ನೈತಿಕ್ ದೀಶ್ಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮುಕ್ ಮ್ಹಣ್ ದೊಸ್ಚೊ ಕೆದ್ನಾಂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಸಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಯೆಂತ್ ಸಾಂಪಡ್ನ್ ಪಡ್ತಾಗೀ ತೆದ್ನಾಂ ಮಾತ್ರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ತರೀ ಸತ್ ತೆಂ ಬೋವ್ಚ್ ಮಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪಾತ್ರ್ ಆನಿ ಸನ್ನಿವೆಶಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಕೆವಿನಾನ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಕೆಲಾಂ.

ಬರ್ಗ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೊ ಸಾರ್ವ್‌ಕಾಳಿಕ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್

ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸರಾಗ್ ಕಾಣಿಯೊ ಲಿಕ್ತಾ ತರ್, ಕೆವಿನಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಆಪ್ರೂಬ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.ತರಿಪುಣ್ ದೊಗಾಂಯ್ಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಸಾರ್ವ್ ಕಾಳಿಕ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ತೆಂ ನೆಗಾರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಹಾಂವೆಂ ಎದೊಳ್‌ಚ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಕಾಳ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತಿಚೊ ಕಾಳ್. ಆಜ್ ತಿ ಪದ್ದತಿ ತ್ಯಾ ಸ್ಥಿತೆಂತ್ ನಾ. ಅಧಿಕೃತ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತೆಚೆಂ ಅಂತ್ಯ ಸತ್ತಾರಾವ್ಯಾ ದಾಕ್ಡ್ಯಾಂತ್‌ಚ್ ಜಾಲಾಂ.ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಶೋಶಣ್ ಅಂತ್ಯ ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.ಶೋಶಣಾಚೆಂ ರೂಪ್ ಬದಲ್ಲಾಂ ತಿತ್ಲೆಂಚ್; ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪದ್ದತ್ ಸಂಪೊನ್ ಆಜ್ ನವ್ಯಾ ರಿತಿಚಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪದ್ದತಿ ಆರಂಬ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ.

ಆಯ್ಚ್ಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾನ್ ಕೆವಿನಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ವಾಚ್ತಾನಾ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತೆಚಿ ಏಕ್ ಖೊಲಾಯೆಚಿ ಚರಿತ್ರಾಚ್ ತಾಚೆ ಸಮೊರ್ ಉಬಿ ಜಾತಾ.ಏಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕಾಲಾಕ್‌ಯೀ ಪ್ರಸ್ತುತ್.ಕಿತ್ಯಾಕ್, ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಮೂಳ್ ಉದ್ದೇಶ್ ಸಹೃದಯಿಂಕ್ ಏಕ್ ಆಹ್ಲಾದ್ ದಿಂವ್ಚೊ, ಸವಾಲಾಂ ಉಟಂವ್ಚೊ ಶಿವಾಯ್ ಸರ್ವ್ ಜಾಪಿ ದಿಂವ್ಚೊ ನ್ಹಂಯ್. ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಸಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಆಜ್ ದಿಸಾನಾ ತರ್‌ಯೀ ತಿತ್ಲಿಚ್ ಕ್ರೂರ್, ಪುಣ್ ಆನ್ಯೇಕಾ ರಿತಿಚಿ ಶೋಶಿತ್ ರೀತ್ ಆಜ್‌ಯೀ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ತಾ.ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ದತೆಚ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಆಜ್ ಅಗಣಿತ್ ಅಮೀರ್ ಆನಿ ಝೊಪಡ್‌ಪಟ್ಟೆಂತ್ಲೆ ನಿರಾಶ್ರಿತ್ ಅಶೆಂ ವರ್ಗ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾತ್. ಆಯ್ಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಿರೆಸ್ತಾಂಕ್ ಚಡಿತ್ ಗಿರೇಸ್ತ್ ಕರ್ತಾ ತರ್, ದುಬ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ಗಂಗಾಗತಿಕ್ ಪಾವಯ್ತಾ.ಶೋಶಣ್ ಆನಿ ಅನೀತಿಚೆಂ ಆಜ್ ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣ್ (institutionalisation) ಜಾಲಾಂ.ತ್ಯಾ ನದ್ರೆನ್ ಪಳೆತಾನಾ ಕೆವಿನಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚ್ ಸ್ಥರಾರ್ ಆಮಿ ಅರ್ಥ್ ವಿವರಣ್ (hermeneutics) ದೀವ್ನ್ ವಿಶ್ಲೇಶಣ್ ಕರ್ಯೆತ್.

ತಿತ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ತಾಚ್ಯಾ 'ಜಕ್ಕಾ ಆನಿ ಝುರ್', 'ಕುಲ್ಲೊಡಿಚ್ಯೊ ಸಾಹಸ್ ಕಥಾ' ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ಚಿ ಹಳ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ಹಳ್ಳ್ಯೆಚ್ ಮಾಯಾಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಆಜ್ ಅಮ್ಚ್ಯಾಚ್ ಭಂವರಾಂತ್ ಆಮಿ ಭರ್ಪೂರ್ ಪಳೆಯ್ತಾಂವ್. ಶಿಕ್‌ಲ್ಲೆ ಮನಿಸ್ ಆಜ್ ಹಳ್ಳೆಂತ್ ರಾವಾನಾಂತ್. ಅಶೆಂ ಹಳ್ಳೆಚಿ ಆಸ್ತ್ ಏಕ್‌ಚ್ ವಿಕುನ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾ ಯಾ ಪಣ್ಗಿಲ್ ಪಡೊನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾ. ಹಳ್ಳೆಂತ್ ರಾವೊನ್‌ಯೀ ದಿಸ್ಪಡ್ತೊ ಗ್ರಾಸ್ ಜೊಡ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಚಿಂತಾಪ್ ಜಾಗತೀಕರಣ್ ಆನಿ ಖಾವ್ಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತೆಕ್ ಒಳಗ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ತರ್ನ್ಯಾ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಸಮ್ಜೊಂಚೆಂ ಕಶ್ಟ್. ದೆಕುನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಆಜ್ ಗಲ್ಫ್, ಯಾ ಮುಂಬಯಿ, ಬೆಂಗ್ಳುರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭವಿಶ್ಯಾಚಿಂ ದಾರಾಂ ಉಗಡ್ಚಿಂ ಶೆರಾಂ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ತ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಪಳೆತಾನಾ, ನಿಜಾಕೀ ಕೆವಿನಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಚಿಂತ್ಪಾಕ್ ಲಾಯ್ತಾತ್, ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಆಟಂವ್ಕ್ ಪ್ರೇರಣ್ ದಿತಾತ್.

ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಸಂಯ್ಬ್ ಚಡಿತ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಕ್ ಒಳಗ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಆಮಿ ಪಳೆಯಾ್ತಾಂವ್. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ 'ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ' ಕರ್ಚೊ ಲೇಖಕ್ ತಾಂಚೆ ಆಟೆವಿಟೆ ಬೋವ್ಚ್ ನಾಜೂಕ್ ರಿತಿಂ ಸಾದರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಕಲಾಚ್ ಸಯ್. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಶಿಲ್ಯಾನ್ ಪಳೆವ್ನ್ ವರಯಿಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಹೆಂ ಸಾದ್ಯ್ ಜಾತಾ. ಆದಿಂ ಮಾಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಕ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೆ ಮನಿಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಬರಿ ಹಿ ಪುರುಷ್ ಪ್ರದಾನ್ ಸಮಾಜ್ ಪಳೆವ್ನ್ಂಚ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಪುಣ್ ಸ್ತ್ರೀಯೆಕ್ ತಿರಸ್ಕಾರಾನ್ ಪಳೆಯಾ್ತನಾ ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪನ್ನಾಸ್ ಪ್ರತಿಶತ್ ಸಂಯ್ಬಾಕ್ಚ್ ನೆಗಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ ಜಾತಾ ತೆಂ ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆನ್ ಸಮ್ಜಾಜಯ್. ಅಸಲೆಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿಂತಾಪ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ಂಚ್ ಡೊ.ಎಡ್ವರ್ಡಾಚೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ್ ಬಳ್ವಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.

ತಾಚ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಏಕ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಆಘಾತ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಗೂಣ್ ಆಸಾ.ಲೇಖಕ್ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಏಕ್ ಸಂದಿಗ್ದ್ ಸ್ಥಿತಿ ರಚ್ತಾ ಆನಿ ಕಾಣಿಯೆಚೊ ಹಂದರ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ತ್ಯಾ ಸಂದಿಗ್ದ್ ಸ್ಥಿತೆಚ್ಯಾ ಪೊಂತಾಕ್ ಪಾವಯ್ತಾ ಆನಿ ಥಂಯ್ಚ್ ಸೊಡ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ದ್ವಾರಿಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ರೊಸಾಳ್ ಅನ್ಭೊಗ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಆಘಾತ್ ಜಾತಾ.

ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ ರಸಾನುಭವ್ ದಿತಾ. ಪುಣ್ ರಸಾನುಭವ್ ಕೇವಲ್ ಧನಾತ್ಮಕ್ ಯಾ ಪೊಸಿಟಿವ್ಚ್ ಆಸುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹುಣ್ ನಾ. ರಸಾನುಭವ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭರತಮುನಿನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯೀ ನೋವ್ ರಸಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಏಕ್ ರಸ್ ಯಾ ದೋನ್ ತೀನ್ ರಸ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೊನ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಅನ್ಭೊಗ್. ಡೊ. ನಜ್ರೆತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಅಸಲೊ ರಸಾನುಭವ್ ರುಣಾತ್ಮಕ್ ರಸಾಂಚೆರ್ಚ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸಾ. ತಾಚ್ಯೊ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯೊ ಸುಖಾಳ್ ಅಂತ್ಯಾಕ್ ಪಾಂವ್ಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ನ್ಹಂಯ್. ಥಂಯ್ಸರ್ ಸಂದಿಗ್ದತಾ ಆನಿ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಆಕ್ಲಾಸ್ಚ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳುನ್ ಅಂತ್ಯ್ ದುಖಾಭರಿತ್ ಆಸಾ. (ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ರ್‍ಯಾಗಿಂಗ್, ಮೊಗಾಚೊ ಪೂತ್, ಚೊರಾಚೊ ಪೂತ್, ಮೊರ್ನಾಚಿ ತಯಾರಾಯ್) Bollywood ಫಿಲ್ಮಾಂನಿ ದುಖಾಭರಿತ್ ಅಂತ್ಯ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತಿಂ ಜಿಕ್ಚೆಂ ಉಣೆಂ. ಕಾಂಯ್ 'ಶೋಲೆ' ತಸಲಿಂ ಏಕ್ ದೋನ್ ಫಿಲ್ಮಾಂ ಹಾಕಾ ಅಪ್ವಾದ್ ಆಸ್ತಿತ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹುಣ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ Bollywood ನ್ಹಂಯ್. ಜೆದ್ನಾಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಹರ್ ರಸಾಂಚೊ ಅನ್ಭೊಗ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ ತೆದ್ನಾಂ ತಸಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ದ್ವಾರಿಂ ಜಾಂವ್ಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಚಡ್.

ತ್ಯಾ ತೆಕಿದ್, ಡೊ. ನಜ್ರೆತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಮರಣ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಸಂಕೇತ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾ. ಮರಣ್ ಏಕ್ ಸುಟ್ಕಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ (ಮೆಲ್ಲ್ಯೊ ಬರೆಂ ಜಾಲೆಂ) ಯಾ ಮರಣ್ ಅಪ್ಚಿತ್ ಆನಿ ಸಂಕೀರ್ಣ್ (ಮೊರ್ನಾಚಿ ತಯಾರಾಯ್) ಯಾ ಮರಣ್ ಜಿವಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಕೃತಕ್ ವೇಸ್ ಪಾಂಗ್ರುಂಕ್ ಏಕ್ ವಾಟ್ (ಪಾಪ್ಪಾಚೆಂ ಮೋರ್ನ್, ಬಾಂದುಂಕ್

ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ಫೊಂಡ್). ಪುಣ್ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಮನಿಸ್ ಮರಣ್ ಮಳ್ಳಿ ಸ್ಥಿತಿ ಕಶೆಂ ಫುಡ್ ಕರ್‍ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಾಸ್ತವ್ ಲೇಖಕಾನ್ ಪಿಂತ್ರಾಂವ್ಕ್ ಪ್ರೇತನ್ ಕೆಲಾಂ.

ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಜಿಣಿ

ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಿಣಿಯೆಚೆಂ ಪ್ರತಿಫಲನ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಪರ್ನೆಂ.ಚಡ್ತಾವ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂ ಮುಕಾರ್ ಘಡ್‌ಲ್ಲಿಂ ಘಡಿತಾಂ, ಅನ್ಬೊಗ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾಕ್ ಪ್ರೇರಣ್ ಜಾತಾತ್. ಕಾಣಿಯೆಚೆಂ ಮೂಳ್ ಘಟನ್ ಮ್ಹಣ್ ಥೊಡೆ ವಿಮರ್ಶಕ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್ (ಅಮೂರ, 2012). ಪುಣ್ ಘಟನ್ ಕಾಣಿ ಜಾಯ್ನಾ. ಘಟನಾಕ್ ಜೀವ್ ಭರ್ತಾನಾ, ಸಾಹಿತಿಕ್ ರೂಪ್ ದಿತಾನಾ ಮಾತ್ರ್ ತಿ ಏಕ್ ಕಾಣಿ ಜಾಯ್ತ್. ಕೆದಾಳಾ ಲೇಖಕಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾಳ್ ಸಕತ್ ತ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂಕ್ ಜೀವ್ ಭರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ, ತೆದಳಾ ಘಡಿತಾಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ರೂಪಾಂತರ್ ಜಾತಾತ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲೆ ಚಡ್ತಾವ್ ಪಾತ್ರ್ ತಾಣೆಂ ತಾಚ್ಯಾ ಸೆಜ್-ಸಾಂಬಾರಾ ಪಳೆಲ್ಲೆಚ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಸಾ. ಕಾಂಯ್ ಥೊಡಿಂ ಘಡಿತಾಂಯೀ ನೀಜ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ತ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ ಆನಿ ಘಡಿತಾಂಕ್ ಜೀವ್ ಭರ್ನ್ ಏಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ರೂಪಿತ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಲೇಖಕಾಚೆಂ ತಾಲೆಂತ್ ಆನಿ ಮಿನತ್ ವಿಶೇಸ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತಾ.

ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಡೊ.ಎಡ್ವರ್ಡಾಚ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಮೆಳ್ಚೊ 'ಸಾಹಿತಿಕ್ ಅಘಾತ್' ವಿಶೇಸ್. ಆನಿ ಹೊ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಮಿ ಚಿಂತುಂಕ್ ಫಾವೊ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಮೂಳ್ ಉದ್ದೇಶ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ರಸಾನುಭವ್ ದಿಂವ್ಚೊ.ಆಸುಂ.ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ರಸಾನುಭವ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಂತ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂ ಥಂಯ್ ಥೊಡಿಂ ಥೊಡಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಉಟವ್ನ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯೆಚ್ ಜಾಪಿ ಸೊದುಂಕ್ ಲಾಂವ್ಚೆಂ, ತಾಕಾ ಚಿಂತ್ಪಾಕ್ ಲಾಂವ್ಚೆಂ ಗುಂಡಾಯೆಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಸಾದ್ಯ್. ಆಮ್ಚೆ ಥಂಯ್ ಚಡ್ ಕಾಳ್ ಉಡಾಸಾಂತ್ ಉರ್ಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ ರೊಸಾಳ್ ಭಗಾಪ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ನ್ಹಂಯ್, ಪುಣ್ ಆಮ್ಚೆ ಥಂಯ್ ವಿವಿದ್ ರಿತಿಚಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಉಟವ್ನ್ ಧೊಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ತಸಲೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಡೊ.ನಜ್ರೆತಾಚ್ಯೊ ಸಬಾರ್ ಕಾಣಿಯೊ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ (ಆನಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್) ಸಂದಿಗ್ದತೆಚ್ಯಾ ಪಾಟೊಸಾಕ್ ಪಾವೊನ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಚೆ ಆಟೆವಿಟೆ ಚಡಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾತ್. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮದೆಂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ್ ಘ್ಹುಂವ್ಡಿ ದಿಂವ್ಚಿ ಅವ್ವಲ್ ಕಲಾಯೀ ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿ ಸಕತ್ ಮ್ಹಣಾಜಯ್. ಫಾಮಾದ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕಾಣಿಯೆಗಾರ್ ಒ. ಹೆನ್ರಿ ತಸಲ್ಯಾ ಲೇಖಕಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಝುಳ್ಕುಂಚಿ ಸಕತ್ ಹಿಚ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಅನಿರೀಕ್ಶಿತ್ ಘುಂವ್ಡೆ ದ್ವಾರಿಂ ಒ. ಹೆನ್ರಿಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲ್ಯೊ. ಪುಣ್ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ್ ಘುಂವ್ಡಿ ದೀಜಯ್ ತರ್ ತ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ಬುನ್ಯಾದ್ ಕಾಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಾತೆ ಥಾವ್ನ್ಂಚ್ ಯೇಜೆ ಪಡ್ತಾ.ಏಕ್ ಅಸ್ಕತ್ ಗಾಂಚ್ ಕಾಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಾತೆರ್

ದಿಸಾಜೆ ಆನಿ ಹೊಚ್ ಗಾಂಚ್ ಕಾಣಿಯೆಚಿ ಸಕತ್ ಜಾವ್ನ್ ಅನಿರೀಕ್ಶಿತ್ ಘುಂವ್ಡೆಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾತಾನಾ ತಿ ಘುಂವ್ಡಿ ಸಹಜ್ ಆನಿ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ತಸಲಿ ಜಾತಾ. ನಾ ತರ್ ತೆಂ ಏಕ್ ಸಾಯನ್ಸ್ ಫಿಕ್ಶನ್ ಜಾಯ್ತ್. ಡೊ. ನಜ್ರೆತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಆಮಿ ದೆಕ್ಚಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ್ ಘುಂವ್ಡಿ ಖಂಯ್ಸರ್‌ಯೀ ಅಸಹಜ್ ಮ್ಹಣ್ ಭಗಾನಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್: 'ರೂಣ್' ಕಾಣ್ಯೆಂತ್ ಆಂಗ್ಡಿಚ್ಯಾ ಸಿಕೇರಾಮಾ ಥಾವ್ನ್ ಚುಕೊನ್ ಚಡಿತ್ ಚುಂಗ್ಡಿ ಪಯ್ಶೆ ಘೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾಸ್ತೆರಾಚೆ ಆಟೆವಿಟೆ. ಆನಿ ಕಸಲೊಗೀ ಏಕ್ ನಿರ್ಧಾರ್ ಕರ್ನ್ ಸಮಾಧಾನ್ ಭಗ್ತಾನಾ ಯೆಂವ್ಚಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ್ ಘುಂವ್ಡಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಅನ್ಯೇಕಾ ಸ್ಥರಾಕ್ ವರ್ನ್ ಪಾಯ್ತಾ.

ಡೆತ್ ಆಫ್ ದಿ ಆಥರ್

ಫ್ರೆಂಚ್ ತತ್ವ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆನಿ ವಿಮರ್ಶ್ಯಕ್ ರೋಲಂಡ್ ಬಾರ್ಥ್ಸ್ ಹಾಚಿ ಏಕ್ ಥಿಯರಿ ಆಸಾ, ಡೆತ್ ಆಫ್ ದಿ ಆಥರ್ (ಲೇಖಕಾಚೆಂ ಮರಣ್). ಜೆದ್ನಾಂ ಏಕ್ ಕೃತಿ ಲೇಖಕ್ ರಚುನ್ ಸಂಪಯ್ತಾ ತೆದ್ನಾಂ ತೊ ಲೇಖಕ್ ತ್ಯಾ ಕೃತಿಯೆಕ್ ಮೊರ್ತಾ. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಿ ಕೃತಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಚ್ಯಾ ಹಾತಿಂ ಜೀವ್ ಘೆತಾ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಿಮರ್ಶ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ಅರ್ಥ್ ವಿವರಣಾಕ್ ಒಳಗ್ ಜಾತಾ (Barthes, 1977/1993).

ಹೆಂ ಖಂಡಿತ್ ಸತ್.ಪುಣ್ ಹಾಂವ್ ಚಿಂತಾಂ, ಏಕ್ ಲೇಖಕ್ ಕೃತಿ ಬರಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಬರವ್ನ್ ಆಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಮೊರ್ತಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೃತಿ ರಚ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಬಿಂ ಥಂಯ್ಸರ್ ಲೇಖಕ್ ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಲೇಖಕ್ ನ್ಹಂಯ್ ಪಾತ್ರ್ ಉಲಯ್ತಾತ್. ಏಕ್ ಕಾಣಿ ಯಾ ಏಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ತಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಪರಿಣಾಮ್‌ಕಾರಿ ಕಶಿ ಭಗಾಜೆ ತರ್, ಆಮಿ ತ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಲೇಖಕಾಕ್ ವಿಸ್ರಾಜೆ ಆನಿ ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂ ಭಿತರ್ ಘುಸಾಜೆ. ತೆದಾಳಾ ಮಾತ್ರ್ ಕಾಣಿ ಜಿಕ್ತಾ.

ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಹ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ಪ್ರೇತನ್ ಕರ್ಚೆ ಬೋವ್‌ಚ್ ಥೊಡೆ ಆಸಾತ್. ಥೊಡ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ, ಕಾದಂಬರಿ ವಾಚ್ತಾನಾ ಥಂಯ್ಸರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಹರ್ ಏಕ್ ಪಾತ್ರ್‌ಯೀ ಎಕಾಚ್ ರಿತಿಂ ಉಲೊಂವ್ಚೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಲೇಖಕ್ ದಿಸ್ತಾ ಶಿವಾಯ್ ಪಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್.

ಪುಣ್ ಆತಾಂ ಆಯ್ಲೆಂ ಸವಾಲ್: ಡೆತ್ ಆಫ್ ದಿ ಆಥರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಲೇಖಕಾಕ್ ಆನಿ ತಾಚೆ ಕೃತಿಯೆಕ್ ಸಂಬಂದ್ ಕಸಲೊ?ತೊ ತ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೆಂತ್ ಏಕ್ ಪಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಆಸುಂಕ್ ಪುರೊ, ಪುಣ್ ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ ಗೆಲಾ ಆಸ್ತಾಂ ಪಾತ್ರಾಂ ಸವೆಂ ತಾಕಾ ಎಕಾ ರಿತಿಚೊ ಸಿಂತಿಮೆಂತಾಳ್ ಸಂಬಂದ್ ಉಬ್ಜುಂಕ್ ಸಾದ್ಯ್ ನಾ? ತಾಣೆಂ ಕೃತಿಯೆ ಸವೆಂ ಆನಿ ಪಾತ್ರಾಂ ಸವೆಂ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಮೆಕ್ಳೊ ಜಾಂವ್ಕ್ ಆನಿ ವಸ್ತುನಿಶ್ಟ್ (objective) ಸಂಬಂದ್ ಮಾತ್ರ್ ರುತಾ ಕರುಂಕ್ ಸಾದ್ಯ್?

ಅಸಲ್ಯಾ ಸವಾಲಾಂಕ್ ಸಲೀಸಾಯೆನ್ ಜಾಪ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಾದ್ಯ್ ನಾ. ಸಂಪೂರ್ಣ್ ವಸ್ತುನಿಶ್ಟತಾ ಕೊಣಾ ವರ್ವಿಂಯೀ ಸಾದ್ಯ್ ನಾ. ಪುಣ್ ಕೃತಿಯೆ ಥಾವ್ನ್ ಏಕ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಅಂತರ್ (literary distance) ದವರ್ಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಏಕ್ ಕೃತಿ ಲೇಖಕಾಚಿಚ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರಾತ್, ವಾಚ್ಪ್ಯಾಚಿ ನ್ಹಂಯ್. ಸಾಹಿತ್ಯಾ ದ್ವಾರಿಂ ಆಮಿ ಲೊಕಾ ಥಂಯ್, ಸಮಾಜೆ ಥಂಯ್ ಬದ್ಲಾಪ್ ಹಾಡ್ತಾಂವ್‌ಗೀ ಕಳಿತ್ ನಾ. ಪುಣ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ದ್ವಾರಿಂ ಲೊಕಾಕ್ ಆಸ್ವಾದ್, ರಸಾನುಭವ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹರ್‌ಎಕ್ ಲೇಖಕಾಕ್ ಬಾಂದ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಸಾದ್ಯ್ ಜಾಯ್ಜೆ ತರ್ ಲೇಖಕಾನ್ ಕಾಳಿಜ್ ಆನಿ ಮನ್ ಉಗ್ತೆಂ ದವರಿಜೆ ಶಿವಾಯ್ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಕಲರ್ ಗ್ಲಾಸ್ ಘಾಲ್ನ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ನ್ಹಂಯ್. ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಆನಿ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಖಂಡಿತ್ ಆಮಿ 'ಡೆತ್ ಆಫ್ ದಿ ಆಥರ್' ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೊ ಸೃಷ್ಟಿ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್‌ಚ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ತಾಂಚ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂನಿ ಲೇಖಕ್ ಉಲಯ್ನಾಂತ್ ಬಗಾರ್ ಪಾತ್ರ್ ಉಲಯ್ತಾತ್. ಪಾತ್ರಾಂ ತೆಕಿದ್ ಭಾಸ್ ಸಾದಿ ಯಾ ಗರ್ವಿ; ಶುದ್ದ್ ಯಾ ಗಲಿಜ್; ಲಂಯ್ಗಿಕ್ ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ತಾಣಿಂ ಮುಲಾಜ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲೊ ನಾ. ಪಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ ವಚುನ್ ಪಾತ್ರ್ ಉಲೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಬರಿ ಕರುಂಕ್ ತಾಂಕಾಂ ಸಾದ್ಯ್ ಜಾಲಾಂ. ತ್ಯಾಚ್ ದೆಕುನ್ ತಾಂಚ್ಯೊ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಾಣಿಯೊ ಚಡಿತ್ ಸಹಜ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾತ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಮಹತ್ವಾಚ್ಯೊ ಖಂಡಿತ್.

ಸಮಾರೋಪ್

ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ – ಜಾಂವ್ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಯಾ ಕಾದಂಬರಿ – ಯೆಂವ್ಚೆ ಪಾತ್ರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಭೊಂವಾರಾಂತ್ಲೆ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಆನಿ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಸಬಾರ್ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಂತ್ಲೆ ಆನಿ ದುಬ್ಳ್ಯಾ ಲೊಕಾಂ ಮದ್ಲೆ. ಆಮಿ ಜಾಂಚೆ ವಿಶಿಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ತಾಂವ್, ತಾಂಕಾಂ ತೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪಾವಾನಾ ತರ್ ತ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಶೆವೊಟ್ ಕಸಲೊ? ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲೆ ಕರಿಯ, ಮಾದ, ಬೊಗ್ಗುರ, ನಕ್ಕುರ ಅಸಲ್ಯಾಂಕ್ ಕೆವಿನಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಪಾವ್ಲ್ಯಾತ್‌ಗೀ? ಯಾ ಡೊ.ಎಡ್ವರ್ಡಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ದುಬ್ಳ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಾಂ ತಸಲ್ಯಾಂನಿ ತಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ವಾಚ್ಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಕಶ್ಟ್. ಎಕಾದಾವೆಳಾ ಅಮ್ಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಆಮ್ಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪಾವಾನಾ ತರ್, ಆಮಿ ತಾಂಕಾಂ ಕರ್ಚೊ ವ್ಹಡ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ನ್ಹಂಯ್‌ಗೀ ಹೊ?

ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಶೆವೊಟ್ ಸುದಾರಣ್ ನ್ಹಂಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಮಿ ಪಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಒಪುನ್ ಘೆಜಯ್. ಸರ್ವ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಪಿ ದಿಂವ್ಚೊ ಉದ್ದೇಶ್‌ಯೀ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ನ್ಹಂಯ್. ತಶೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾಪಿ ದೀನಾ, ಚಡಿತ್ ಸವಾಲಾಂ ಉಟಯ್ತಾ. C.S. Lewis ಹಾಣೆಂ ಸಾಂಗ್ಚೆಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಮೂಳ್ ಶೆವೊಟ್ ಸ್ಪಶ್ಟ್ ಆಸಾ:

Literature adds to reality, it does not simply describe it. It enriches the necessary competencies that daily life requires and provides; and in this respect, it irrigates the deserts that our lives have already become."("Literature adds", n.d.)

(ಸಾಹಿತ್ಯ್ ವಾಸ್ತವಿಕತಾ ವಿವರ್ಸಿತಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಕ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಕುಡ್ಸಿತಾ. ದಿಸ್ಪಡ್ತ್ಯಾ ಜಿಣ್ಯೆಕ್ ಜಾಯ್ ತಿ ಸಕತ್ ಜಿಣಿ ದಿತಾ ಆಸ್ತಾಂ, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ತಿ ಸಕತ್ ಜಿವಾಳ್ ಕರ್ತಾ. ಆನಿ ಅಶೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮರುಭೂಮಿ ಕಶಿ ಜಾಲ್ಲಿ ಆಮ್ಚಿ ಜೀಣ್ ಭಿಜಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ.)

ಜಿಣಿ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡಿ ಜಿವಾಳ್ ಕರ್ಚಿ, ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಆಟಂವ್ಕ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಲಾಂವ್ಚೆಂ; ಹೆಂ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ತರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ ತರ್, ಖಂಡಿತ್ ತಸಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಚಡಿತ್ ಮಹತ್ವ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಲೆಂ.ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಆನಿ ಕೆವಿನಾಚ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಬಾರ್, ಖಂಡಿತ್ ಹೊ ಶೆವೊಟ್ ಬೋವ್ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ಪೊಂತಾಕ್ ಪಾವ್ಲಾ ಮ್ಹಣ್ ಖಂಡಿತ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್.

ಆಧಾರ್ ಗ್ರಂಥ್

1. Foster, E. M. (1961). *Aspects of the novel.* Harmondsworth: Penguin.
2. Barthes, R. (1977/1993). *Image-Music-Text.* London: Fontana Books.
3. Literature adds to reality. (n.d.). Retrieved from https://www.bartleby.com/essay/ Literature-Adds-To-Reality-F3LNGGYTC
4. ಅಮೂರ, ಜಿ. ಎಸ್. (2012). ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಸಣ್ಣಕತೆ. ಬೆಂಗಳೂರು: ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ಡಿ. ಮೆಲ್ಲೊ, ಕೆ. (2013). *ಚಂಡ ಆನಿ ಗರ್ಬ್.* ಮಂಗ್ಳುರ್: ಸೃಜನಾ ಪ್ರಕಾಶನ್.
6. ನಜ್ರೆತ್, ಎನ್. (2016). ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಫೆಸ್ತ್. ಮಂಗ್ಳುರ್: ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿ.

******

ಲೋಕ್‌ವೆದ್: ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಆನಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

- ಡಾ. ಜಯಂತಿ ನಾಯಕ್, ಗೋವಾ

(ಕೃಪಾ: ಲೋಕ್ ಬಿಂಬ್ 1998)

"ಲೋಕ್‌ವೆದ್" ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲೋಕ್‌ಜಿಣೆಚೆಂ ಪಡ್‌ಬಿಂಬ್! ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚ್ಯಾ ಜೀವನ್‌ಪದ್ಧತಿಚಿಂ ವೈಶಿಶ್ಟಾಂ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್‌ಪಣಾನ್ ಉದೆಲ್ಲಿಂ ಆಸ್ತಾತ್. ಸಮಾಜಾಂತ್ ರಾವ್ಪಿ ಲೊಕಾಂಚಿ ಜಿಯೆವ್ಪಾಚಿ ಪದ್ಧತಿ ಕಶಿ? ತಾಂಚಿಂ ಸುಖ್-ದುಖಾಂ, ತಾಂಚೆ ಹಾವೆಸ್-ಉಮಾಳೆ, ಇತ್ಯಾ-ಉತ್ಕರ್ಷ್, ಸಮಾಜಾಂತ್ ವಾಪುರ್ಪಿ ಜಾತಿ-ಜಮಾತಿ ಮಧ್ಲೆ ಭಿತಲ್ಲೆ ಆನಿ ಭಾಯ್ಲೆ ಸಂಬಂಧ್, ಘಡ್ಪಿ ಭೌತಿಕ್ ಆನಿ ಮಾನಸಿಕ್ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಾಂ, ಗಾಂವ್ಚಿ ರಚ್ಣೂಕ್, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಏಕ್‌ಚಾರ್ ಆನಿ ವೆಗ್ಳೆಚಾರ್ ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚೆ ಜಿವೆಂ-ಜಿವೆಂ ಪಡ್‌ಬಿಂಬ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಾ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ಪಡಿಲ್ಲೆಂ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಗೊಂಯ್‌ಯ್ ವಯ್ಲ್ಯಾ ನೇಮಾಕ್ ಆಡ್ವಾದ್ ನಾ. ಗೊಂಯಾಂತ್‌ಯ್ ವೆಗ್-ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮಾಚೆ, ವೆಗ್-ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಥರಾಚೆ ಲೊಕ್ ರಾವ್ತಾತ್. ತಾಂಚ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಜೀವನ್ ಪದ್ಧತಿಂಚೆಂ ದರ್ಶನ್‌ಯ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ಘಡ್ಟಾ. ಲೋಕ್‌ಗಿತಾಂ, ಲೋಕ್ ಕಾಣಿಯೊ, ಮ್ಹಣಿ, ಉಮಾಣೆಂ, ಜಾತ್ರಾ-ಉತ್ಸವ್, ಚಾಲಿ-ರಿತಿ ಬೀ ಕಿತ್ಕೆ ತರೀ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಲೋಕ್‌ಜಿಣೆಚೊ ಹಾರ್‌ಸೊ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರ್ತಾತ್. 'ಲೋಕ್‌ವೆದ್' ಸಂಕಲ್ಪನಾ ಪುರಾಯ್ ತರೇನ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾವ್ಪಾಖಾತಿರ್, ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಉತ್ರಾಚಿ ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ, ತಾಚೊ-ಆಂವಾತ್ ವಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ್ ಅಭ್ಯಾಸಾಚೊ ಥೊಡೆ-ಭೊವ್ ಇತಿಹಾಸ್, ಲೋಕ್‌ಮಾನಸಾಚೊ ಉದೆವ್ ಬೀ ಆಂಗಾಂಚೆರ್ ಥೊಡೆಂ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ್ ಕರಪ್ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಲೇಖಾಂತ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚಿ 'ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಆನಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ' ಮಾಂಡ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕೆಲಾ.

ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಖೂಬ್ ಪೊರ್ನೆಂ. ಮನಿಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾ ಬರೊಬರ್‌ಚ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೊ ಉದೆವ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಆಸಾ, ಲೋಕ್‌ವೆದಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಹೆರ್ ಗಜಾಲಿಂತ್ಲ್ಯಾನೂಯ್ ಮನಿಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಟಾ ಆಸ್ಲೆಂ ತರೀಯ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಹೆಂ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘಡೊವ್ಪಿ ಏಕ್ ಮಹತ್ವ್‌ಪೂರ್ಣ್ ಆನಿ ಪ್ರಭಾವೀ ಅಶೆಂ ಮಾಧ್ಯಮ್. ಮನಿಸ್‌ಜಾತಿಚೆ ಜಿಣೇಚೆರ್ ಹ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಚೊ ಪುರಾಯ್‌ತರೇನ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಪಡಿಲ್ಲೊ ಆಸಾ.

ಎಕಾ ಕಾಳಾರ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಶಿಕ್ಷಿತ್ ಆನಿ ಶಾರೀ ಜಿಣೇಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಸ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರೆನ್ ಘೊಳ್ಣುಕೆಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ 'ಸಾಹಿತ್ಯ' ಇತ್ಲ್ಯಾಕ್ಯಾಚ್ ಪುರ್ತೊ ಅರ್ಥ್ ಮರ್ಯಾದಿತ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ. ಆಜ್ ತಾಕಾ ಖೂಬ್‌ಚ್ ವ್ಯಾಪಕ್ ಅರ್ಥ್ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೊ ಆಸಾ. ದೇಶ್-ವಿದೇಶಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ಯತರೀ ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ ಆಪ್-ಆಪ್ಲೆ ಪರೀನ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಮಾಂಡ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕೆಲಾ. 'ಆ್ಯರಿಲಿಯೊ ಎಸ್ಪಿನೊರಘಾ' ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾನಾಚ್ಯಾ ಮತಾಪ್ರಮಾಣ್, 'ಪೂರ್ವಪರಾಂಗತ್ ಸಾಕೂನ್ ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರೆನ್ ಜೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್ ಮನಿಸ್ ಜಾತಿಕ್ ಮೆಳ್ಳಾಂ, ಜೆಂ ತಿಣೆಂ ಅಣ್ಭವ್ಲಾಂ, ಆತ್ಮಸಾತ್ ಕೆಲಾಂ ಆನಿ ಜತನ್ ಕರೂನ್ ದವಲ್ಲಾಂ. ತೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್.'

'ಬಿ.ಎ. ಬ್ಯಾಟಕಿನ್' ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಅಮೆರಿಕನ್ ವಿದ್ವಾನಾನ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಮಾಂಡ್ಲ್ಯಾ ತೀ ಅಶಿ: 'ಪುರಾಯ್‌ತರೇನ್ ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರೆಂತ್ ಜಗ್‌ಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಮೆಳ್ಪಿ ಸಗ್ಳೆಂಚ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್!'

ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಹೊ ವಿಶಯ್ ಜರೀ ಬರ್ಯಾಚ್ ಉಸ್ರಾಂ ಅಭ್ಯಾಸ್ಪಾಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಆಸ್ಲಿ ತರೀ, ಹೆರ್ ವಿಶಯಾಂ ಪರಸ್ ಹ್ಯಾ ವಿಶಯಾಚ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನಾಂ ಮದಿಂಚ್ ಆಜ್ ಚಡ್ ಭಾಸಾ-ಭಾಸ್ ಜಾತಾ. ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಕಿತೆಂ ಆಸ್ಚಿ ಹಾಚೆರ್ ತರ್ ಕೊಣಾಚೆಂಚ್ ಏಕಮತ್ ನಾ, ಹಾಚಿ ಗವಾಯ್ 'ಸ್ಟ್ಯಾಂಡರ್ಡ್ ಡಿಕ್ಷನರಿ ಆಫ್ ಫೋಕ್‌ಲೋರ್, ಮೈಥಾಲಜಿ ಎಂಡ್ ಲಿಜೆಂಡ್ಸ್' ಹಾತೂಂತ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚ್ಯೊ ಜ್ಯೋ ಎಕ್ವೀಸ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಮೆಳ್ಟಾತ್, ತ್ಯೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ಲ್ಯಾರ್ ದಿಸೂನ್ ಯೆತಾ. ಸಂವ್ಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಆನಿಕ್‌ಯ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ, ಹೇ ಭಾಯ್ರ್ ಆಪ್-ಆಪ್ಲೆ ಪರೀನ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚ್ಯೊ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಮಾಂಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಭಾರತಾಂತ್‌ಯ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ವಿದ್ವಾನಾಂ ಮದಿಂ ಹೆ ವಿಶಿಂ ಭಾಸಾ-ಭಾಸ್ ಜಾತಾ. ಮಾತ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಎಕಾ ಮುದ್ದ್ಯಾಚೆರ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಮತ್ ಬಾಂದೂನ್ ದವರ್ಲ್ಯಾಂ, ತೆಂ ಮ್ಹಣ್ಜೆ, 'ಅನುಕರಣ್ ಆನಿ ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರಾ ಹಾಂತೂಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಮೆಳ್ಪಿ ಸಗ್ಳೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್!'

ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಸುವಾತೆರ್ ಫುಡ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಅಶೆಂ ಮಾನ್ತಾತ್: 'ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರೆನ್ ವಾ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಕೃತಿಂನಿ ಎಕೆ ಪಿಳ್ಗೆಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ದುಸ್ರೆ ಪಿಳ್ಗೆಕಡೇನ್ ವಚತ್ ರಾವ್ಪಿ, ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ರೂಪಾಂತ್ ಮೆಳ್ಪಿ, ಆನಿ ಯೆಕಾ ಪಂಗ್ಡಾಚ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡ್ಯಾಂ ಮದಿಂ ಆಸ್ಪಿ, ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಗಜಾಲಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್!'

ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ಎಕೇ ಆವಯ್ಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ನ್ಹಿದೊವ್ಪಾಖಾತಿರ್ ಗಾಯಿಲ್ಲೆ ಆಲ್ಲಯೆಚ್ಯಾ ಜಸೊ ಆಸ್ಪಾವ್ ಜಾತಾ, ತಸೊಚ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆಜ್ಯಾ-

ಪಣ್ಜಾಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ದೆಣೆಂ ಮೆಳಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಧಂದ್ಯಾಚೊಯ್ ಸಮಾವೇಶ್ ಜಾತಾ. ಎಕಾದ್ರ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚಿಂ ಲೋಕ್‌ಗಿತಾಂ, ಲೋಕ್‌ಕಾಣಿಯೊ, ಮ್ಹಣಿ, ಉಮಾಣಿಂ ಜಶೆಂ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ಮೊಡ್ಟಾತ್, ತೆಚ್‌ಭಶೇನ್ ತ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚ್ಯೊ ಚಾಲಿ-ರಿತಿ, ಖಾಣ್-ಜೆವಣ್, ನ್ಹೆಸಣ್ ಪಾಂಗ್ರೂಣ್, ಘರ್-ದಾರ್, ಆಯ್ದನ್-ಖೊಲೊ, ವಿಧಿ-ಸಂಸ್ಕಾರ್, ಭೆಸ್-ಅಳಂಕಾರ್, ಸಮಜ್-ವಿಶ್ವಾಸ್, ಜಾತ್ರಾ-ಫೆಸ್ತಾಂ, ಉತ್ಸವ್-ವೃತಾಂ, ಸಣ್-ಪರ್‍ಬೊ, ಗಾಂವ್-ಗಾಂವ್ಕಿ, ಗಾರಾಣಿಂ-ಸಾಂಗ್ಣಿಂ, ಕಲಾ-ಕಾರಾಗೀರ್ ಬೀ ಪ್ರಕಾರಾಂಚೊ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ ಆಸ್ಪಾವ್ ಜಾತಾ.

ಪುರ್ವಿಲ್ಲ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಸಂಗ್ರಹ್‌ಕಾರಾಂನಿ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ಲ್ಯಾ 'ಜಿಬೇವೆಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ತ್ ಲೋಕ್‌ಗಿತಾಂ, ಲೋಕ್‌ಕಾಣಿಯೊ, ಮ್ಹಣಿ, ಉಮಾಣಿಂ ಹ್ಯಾ ಭಾಗಾಚೆರೂಚ್ ಲಕ್ಷ್ ಕೇಂದ್ರಿತ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ಹೆಂ ಇತ್ಕೆಂಚ್ ಅಸೊ ತಾಂಚೆಮದಿಂ ಸಮಜ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ, ಜೊ ಭೌತೇಕ್ ಲೊಕಾಂ ಮದಿಂ ಆಜ್‌ಯ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಆಜ್ ನವೆ ಪಿಳ್ಗಿಚೆ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ವಿದ್ವಾನ್, ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಖಾತಿರ್ ವ್ಯಾಪಕ್ ಪದ್ಧತಿನ್ ಪುರಾಯ್ ಲೋಕ್‌ಜಿಣೆಚೊಚ್ ವಿಚಾರ್ ಕರ್ತಾತ್. ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಹೊ ಲೋಕ್‌ಮನಾಚ್ಯಾ ಆವಿಶ್ಕಾರಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಲೋಕ್‌ಮನ್ ಜ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ, ತ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚೊಚ್ ವಿಚಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ತೋ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಜಾಯ್ನಾ, ಮ್ಹಣೂನ್‌ಚ್ ಲೋಕ್‌ಮನಾಚ್ಯಾ ಶಬ್ದಾಂನಿ ಬಂದಿಸ್ತ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಆವಿಶ್ಕಾರಾಂ ಬರೋಬರ್‌ಚ್ ಲೋಕ್‌ರೂಢಿ, ಲೋಕ್‌ವಿಶ್ವಾಸ್, ವಿಧಿ-ರಿತಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಕೃತಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾವ್ಪಿ ಗಜಾಲಿಂಚೊಯ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಪ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಆಸ್ತಾ. ಮ್ಹಣ್ಜೆಚ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಹೊ ಖೋಲಾರ್ಥಾನ್ ಲೋಕ್‌ಜಿಣೆಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಥಾರ್ತಾ.

ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೆ ಕಾಂಯ್ ವಿಶೇಶ್ ಗುಣ್‌ಧರ್ಮ್ ಅಶೆ:

1. ಪರಂಪರೆನ್ ಎಕೆ ಪಿಳ್ಗಿಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ದುಸ್ರೆ ಪಿಳ್ಗಿಕಡೆನ್ ಪಾವ್ತಾ.
2. ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರೆನ್ ಮೆಳ್ಟಾ.
3. ವೆಗ್-ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪಾಂನಿ ಮೆಳ್ಟಾ.
4. ಕಾನ್ ಆನಿ ದೊಳ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್‌ಲ್ಯಾನ್ ಮೆಳ್ಟಾ.
5. ಬದಲತ್ ಆಸ್ತಾ ಆನಿ ಥಿರ್ ನಾಸ್ತಾ.
6. ಮುಳಾಕ್ ಎಕ್ಟೆ ವ್ಯಕ್ತಿಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ನಿರ್ಮಣಿ ಜಾತಾ ಆಸ್ಲಿ ತರೀ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಓಘಾಂತ್, ತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ನಾಂವ್ ಕುಶೀಕ್ ಪಡೂನ್ ತಾಚೆರ್ ಪುರಾಯ್

ಸಮೂಹಾಚೆಂ ವಾ ಪಂಗ್ಡಾಚೆಂ ಧನಿಪಣ್ ಉರ್‍ತಾ.

7. ಕೆನ್ನಾ ಕೆನ್ನಾಯ್ ಕೃತಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್‌ಯ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

8. ಎಕಾ ಪಂಗ್ಡಾಚ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡ್ಯಾಂ ಮದಿಂ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೆಂ 'ಲೋಕ್‌ವೆದ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಿಂತ್ಲ್ಯಾ 'Folklore' ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಕ್ ಸಮಾನ್ ಅರ್ಥಾನ್ ವಾಪರ್‍ತಾತ್. 'ಶಾಸ್ತ್ರ' ಆನಿ 'ಸಾಮುಗ್ರಿ' ಹ್ಯಾ ದೋನ್‌ಯ್ ಅರ್ಥಾನ್ ತೆಂ ಘೆತಾತ್. ತರೀ ಪುಣ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ಪಾಚ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ 'ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಶಾಸ್ತ್ರ' (Folkloristics) ಹೆಂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ್ ಪರಿಭಾಶೆಂತ್ಲೆಂ ಉತರ್ ಆಸಾ. ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಹೆಂ ಉತರ್ 'ಲೋಕ್' (Folk) ಆನಿ 'ವೆದ್' (Lore) ಹ್ಯಾ ದೋನ್ ಉತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಸಮಾಸಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಘಡ್ಲಾಂ.

ಹರ್‍ಶಿಲ್ಯಾ ವೆವ್ಹಾರಾಂತ್ 'ಲೋಕ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಜ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೆತಾತ್ ತಾಚ್ಯಾ ಪರಸ್‌ಯ್ ಖೂಬ್ ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ತೆಂ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ಯೆತಾ. ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ ತಾಕಾ ಏಕ್ ಖಾಶೆಲೆ ಅರ್ಥ್ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೊ ಆಸಾ. ಸದ್ಯಾಚ್ಯಾ ವೆವ್ಹಾರಾಂತ್ 'ಲೋಕ್' ಉತರ್ 'ಹೆರ್', 'ಪರ್‍ಕಿ', 'ವೆಗ್ಳೊ' ಅಶಾ ವೆಗ್-ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೆತಾತ್.'ಹಾಂವ್ ಕಿತೆಂ ಲೋಕ್ ನ್ಹಿ!' ವಾ 'ಲೊಕಾಂಕ್ ಹೀ ಗಜಾಲ್ ಸಾಂಗನಾಕಾ!' ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ 'ಲೋಕ್' ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ಲ್ಯಾ 'ಲೋಕ್' ಉತ್ರಾಪರಸ್ ಖೂಬ್‌ಸೊ ವೆಗ್ಳೊ ಆಸ್ತಾ. ಲೋಕ್‌ವೆದಾಂತ್ 'ಲೋಕ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಏಕ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಜಿಣೆಪದ್ಧತ್ ಜಗ್ಪಿ ಸಮಾನ್ ದರ್ಜ್ಯಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚೊ ಪಂಗಡ್ ಅಶಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಉಪ್ಕಾರಾಯ್ತಾತ್.

ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಕ್ ಜೆನ್ನಾ ಸುರ್ವಾತ್ ಜಾಲಿ ತ್ಯಾ ಸುರ್ವಾತೆಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ 'ಲೋಕ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ರಾನ್ವಟಿ ಅವಸ್ಥೆಂತ್ ರಾಪ್ಪಿ, ಅಶಿಕ್ಷಿತ್ ಆನಿ ಗಾಂವ್‌ಗಿರಿ ಜೀಣ್ ಜಗ್ಪಿ ಲೊಕಾಂಚೊ ಪಂಗಡ್ ಅಸೊ ಅರ್ಥ್ ಘೆತಾಲೆ. ತಶೆಂಚ್ ತ್ಯಾ ಲೊಕಾಮದಿಂ ಘೊಳ್ಣಕೆಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲಿಂ ಗಿತಾಂ, ಕಾಣಿಯೊ, ಮ್ಹಣಿ, ಉಮಾಣಿಂ ಇತ್ಲೆಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ 'ವೆದ್' ಅಶೆಂ ಧರೂನ್ ಚಲ್ತಾಲೆ. ಆಜ್ ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚೆ ಅಖೆರೆಕ್ 'ಲೋಕ್' ಉತ್ರಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ವ್ಯಾಪಕ್ ನದ್ರೆನ್ ಘೆತಾತ್.

'ಲೋಕ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಪುರಾತನ್ ಕಾಳಾಪಾಸೂನ್ ವಾಪರಾಂತ್ ಆಯ್ಲಾಂ ಆನಿ 'ಜನಸಾಮಾನ್ಯ' ಹ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಋಗ್ವೇದಾಂತ್ ತೆಂ ಜಾಯ್ತೆಕಡೇನ್ ವಾಪರ್‍ಲಾಂ. ಋಗ್ವೇದಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾಂತ್ 'ಲೋಕ್' ಹೆಂ ಉತರ್ 'ಜನ್' ಆನಿ 'ಸ್ಥಾನ್' ಹ್ಯಾ ದೋನ್‌ಯೀ ಅರ್ಥಾನ್ ವಾಪರಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ನಿಶ್ಚಿತ್ ಅಶಾ ಏಕ್‌ಚ್ ಅರ್ಥಾನ್ ಮಾತ್ ತೆಂ ಸತತ್ ವಾಪರಿಲ್ಲೆಂ ದಿಸನಾ.

ಪ್ರಾಚೀನ್ ಭಾರತೀಯ್ ಪರಂಪರೆಂತ್ 'ಲೋಕ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ವೇದೋತ್ತರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಶಾ ಮರ್ಯಾದಿತ್ ಅರ್ಥಾನ್ ವಾಪರಿಲ್ಲೆಂ ಮೆಳ್ಟಾ. ಆರ್ಯಾಂನಿ 'ವೇದ್' ಆನಿ 'ಲೋಕ್' ಅಸೊ ಭೇದ್ ಕರೂನ್ ವೇದಾಂಚಿ ವೆಗ್ಳಿ ಪ್ರತಿಶ್ಟಾ ಜಶಿ ಸಾಂಬಾಳ್ಳಿ, ತೆಚ್‌ಭಶೇನ್ ವೇದ್ ಮಾನನಾಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಆರ್ಯೆತರ್ ಜಮಾತಿಚೆಂಯ್ ಅಸ್ತಿತ್ವ್ ಮಾನ್ಯ ಕರೂನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪರಸ್ ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಅಶಾ ಸಮೂಹಾಖಾತಿರ್ 'ಲೋಕ್' ಉತರ್ ವಾಪರಾಂತ್ ಹಾಡ್ಲೆಂ ಅಶೀಯ್ ಮಾಹಿತಿ ಮೆಳ್ಟಾ.

'ಲೋಕ್' ಹೀ ಸಂಕಲ್ಪನಾ ಸ್ಪಶ್ಟ್ ಕರ್ತನಾ 'ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೊಪೀಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ' ಹ್ಯಾ ಕೋಶಾಂತ್, ಆದಿಮ್ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಸಗ್ಳೆಚ್ ಘಟಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ 'Folk' (ಲೋಕ್) ಆಸ್ತಾತ್ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಳಾಂ. ಹಾಂಗಾ 'Folk' ಹ್ಯಾ ಶಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಅಪ್ರಗತ್, ಅಸಂಸ್ಕೃತ್, ಅವಿಕಸಿತ್ ಲೋಕ್‌ಸಮೂಹ್ ಅಸೊ ಕೆಲಾ. ಚಾಯಿಲ್ಡ್, ಕಿಟ್‌ರಿಜ್, ಸಿಜ್ವಿಕ್, ಗುಮೆರ್, ಲೂಸಿ ಪೌಂಡ್ ಹ್ಯಾ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ಮಾನವವಂಶ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಕಾಂನಿ ಅಸೊಚ್ ಅರ್ಥ್ ಸಾಂಗ್ಲಾ.

ಡೊ.ನಾ.ಗೊ. ಕಾಲೇಲ್ಕರ್ ಹೇ 'ಲೋಕ್' ಶಬ್ದಾಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಕರ್ತನಾ ಸಾಂಗ್ತಾತ್, 'ಲೋಕ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ವೆಗ್ಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘಡೊವ್ಪಿ ವರ್ಗ್. ಹೀ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಸೈಮಾಕ್ ಚಡ್ ಲಾಗಿಂಚಿ ಆಸ್ತಾ ಆನಿ ತಿಚೆ ದರ್ಶನ್ ಘಡೊವ್ಪಿ ವರ್ಗ್ ತೀ ಸಭಾವಿಕ್‌ಪಣಾನ್ ಜಗ್ತಾ. ತಿಚೆ ಭಿತರ್ ಪುರಾತತ್ವಾಚೆ ನಿರ್ಭೆಳ್ ಅಶೆ ಅವಶೇಶ್ ಚಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ಆದ್ಯ ನಾಸ್ಲಿ ತರೀ ತೀ ಪೊರ್ನ್ಯಾಂತ್ ಪೊರ್ನಿ ಅವಸ್ಥಾ ಆಸ್ತಾ. ಹೀ ಅವಸ್ಥಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂಚ್ಯಾ ಜಿಣೇ ವಿಶಯಕ್ ಸವಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್, ಚಾಲಿ-ರಿತಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್, ಪರಂಪರಾಗತ್ ನೃತ್ಯ-ಗಿತಾಂ ಬೀಂ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ಕಲಾಕೃತಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಶಕ್ತಾ. ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ವಿದ್ವಾನ್ 'ಏಲನ್ ಡುಂಡೆ' ಹಾಂಣಿ 'ಲೋಕ್' ಉತ್ರಾಚಿ ಖೂಬ್ ವ್ಯಾಪಕ್ ಅಶಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಕೆಲ್ಯಾ ಆನಿ ತೀ ಆಜ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂನಿಚ್ ಉಖಲೂನ್ ಧಲ್ಲ್ಯಾ. ತಾಂಚ್ಯಾ ಮತಾನ್ 'ಲೋಕ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಏಕ್ ವಾ ಎಕಾ ಪರಸ್ ಚಡ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂಚೊ ಪಂಗಡ್. ಜಾಂಚೆ ಮದಿಂ ವಂಶ್, ಭಾಶಾ, ವೆವಸಾಯ್, ಧರ್ಮ್ ವಾ ಅಶೆಚ್ ತರೆಚಿಂ ಏಕ್ ವಾ ಎಕಾಪರಸ್ ಚಡ್ ಸಮಾನ್ ಅಶಿಂ ಜಿಣೆವೈಶಿಶ್ಟ್ಯಾಂ ಆಸ್ತಾತ್. ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ ತಾಂಚಿ ಸ್ವತಾಚಿ ಅಶಿ ಏಕ್ ಆಗ್ಳಿ ಪರಂಪರಾಯ್ ಆಸ್ತಾ. ಆಪ್ಲ್ಯಾಕಡೇನ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಮಾನ್ ವೈಶಿಶ್ಟ್ಯಾಂಚಿ ತಾಂಕಾಂ ಪುರಾಯ್ ಜಾಣಿವ್‌ಯ್ ಆಸ್ತಾ, ಆಪುಣ್ ಎಕಾಚ್ ಪಂಗ್ಡಾಚೆ ಘಟಕ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ತಾಂಕಾಂ ಜಾಗೃತ್ ಭಾನ್‌ಯ್ ಆಸ್ತಾ. ಅಶಾ ಸ್ವರೂಪಾಚೊ ಲೊಕಾಂಚೊ ಪಂಗಡ್ ಹೊ ಜ್ಯೂ, ನಿಗ್ರೊ ಅಶೊ ವಾಂಶಿಕ್ ಭೇದಾಚೊ ಆಸೂಂ ಶಕ್ತಾ, ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾಥಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ಅಸಾ ಭಾಶಿಕಾಂಚೊ ಆಸೂಂ ಶಕ್ತಾ, ವಾ ಗೋಂಯ್, ಕರ್ನಾಟಕ್, ಕೇರಳ್ ಅಸೊ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚಾರಾಚೊ ಆಸೂಂ

ಶಕ್ತಾ. ಹಾಜೊಚ್ ಅರ್ಥ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂಚೊ ಪಂಗಡ್ ಹೊ ವಂಶ್‌ನಿಶ್ಟ್, ಭಾಸ್‌ನಿಶ್ಟ್ ವಾ ಪ್ರದೇಶ್‌ನಿಶ್ಟ್ ಬೀ ಆಸೂಂಕ್ ಶಕ್ತಾ. ಏಲನ್ ಡುಂಡೆಚ್ಯಾ ಮತಾಪ್ರಮಾಣ್ ವೆವಸಾಯ್ ಲೆಗೀತ್ ಅಶೆತರೆಚೊ ಪಂಗಡ್ ನಿರ್ಮುಣ್ವ್ಯಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಥಾರೂಂ ಯೆತಾ. ಸಮಾಜಾಂತ್ ಮೆಳ್ಪಿ ಲೊಕಾಂಚೊ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂತ್ ಲ್ಹಾನ್ ಪಂಗಡ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕುಟುಂಬ್.

'ವೇದ್' ಹೇ ಭಾರತೀಯ್ ಧರ್ಮಾಚೆಂ ವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಮೂಳ್ ದಾಖೊವ್ಪಿ ಗ್ರಂಥ್. ಸಂವ್ಸಾರಾಂತ್ಲೆಂ ತೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಲಿಖಿತ್ ವಾಗ್ಮಯ್. ದೈವಿಕ್ ಆನಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ್ ವಿಚಾರ್, ಕಾವ್ಯ್, ಕಾಯ್ದೊ, ಜ್ಯೋತಿಶ್ಯ್, ವ್ಯಾಕರಣ್, ಛಂದ್, ಕೋಶ್ ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಮೆಳ್ಟಾ. ಸುರ್ವಾತೆಕ್ ಅಲಿಖಿತ್ ರೂಪಾನ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ವೇದಾಂಚ್ಯಾ ಲಿಖಾಣಾಕ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಲಿಖಿತ್ ರೂಪ್ ಮೆಳ್ಳೆಂ, ಹಿ ಮಾಹಿತಿ ಸರ್ವಮಾನ್ಯ್ ಆಸಾ.

ವೇದಾಂಚ್ಯಾ ಸಂಕಲ್ಪನೆಕ್ ಧರೂನ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೆಂ 'ಲೋಕ್‌ವೆದ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆ ಉದ್ಧಾರಕ್ 'ಶಣೈ ಗೊಂಯ್‌ಬಾಬ್' (ಶ್ರೀ ವಾಮನ್ ವರ್ದೆ ವಾಲಾವ್ಲಿಕಾರ್) ಹಾಂಣಿ ಘಡಯ್ಲೆಂ 1945 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ 'ಯೆವ್ಕಾರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಲೆಂ ಉಲೊವ್ಪ್' ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ತೆಂ ತಾಂಣಿ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಮೆಳ್ಟಾ. 'ಲೋಕ್' ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಕಡೇನ್ 'ವೇದ್' ಉತರ್ ಜುಳಯ್ತಾನಾ 'ಲೋಕ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, 'ಪರಂಪರಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಪ್ರಿಯ ಅಶಿ ಜೀಣ್ ಜಗ್‌ಪಿ ಸಮಾಜ್' ಆನಿ 'ತಾಂಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಘೊಳಪಿ ಗಿನ್ಯಾನಾಚಿ ಸರಸ್ವತ್' ಮ್ಹಣ್ಜೆ 'ವೇದ್' ಅಸೊಚ್ ಅರ್ಥ್ ತಾಂಕಾಂ ಅಭಿಪ್ರೇತ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಅಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ತೋಂಡಿ ಸರಸ್ವತಿವಿಶಿಂ ಉಲಯ್ತಾನಾ ತಾಂಣಿ ಕಾಣಿಯೊ, ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ, ಹುಮಾಣಿಂ, ಗೀತಾಂ, ಮಾಂಡೆ, ಜೊತಿ, ಧವಳಾಂ, ಧ್ರುಪದಾಂ, ಧಾಲೊ, ಆಲ್ಲಿಯೊ ಬೀ ಪ್ರಕಾರಾಂಚೊ ಮುಜರತ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲಾ.

ವೇದಾಂನಿ ಜಶೆಂ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಆನಿ ಜಿಣೇ ಕ್ರಮಾಚೆಂ ಯಥಾರ್ಥ್ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಟಾ, ತಶೆಂಚ್ ವಯ್ರ್ ಉಲ್ಲೇಖಿಲ್ಲ್ಯಾ ತೋಂಡಿ ಸರಸ್ವತಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಜಿಣೇಚೆಂ ಸಮಗ್ರ್ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಟಾ, ದೆಖೂನ್‌ಚ್ ಶಣೈ ಗೊಂಯ್‌ಬಾಬ್ ತ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಂಕ್ ಎಕಾಚ್ 'ವೇದ್' ಹ್ಯಾ ಮಾಥಾಳ್ಯಾ ಖಾಲಾ ಆಸ್ಪಾವ್ನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ ಆನಿ ತಾಕಾ 'ಲೋಕ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಜೊಡ್ಲೆಂ ಅಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಭಾರತೀಯ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ 'ವೇದ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ಜಶೆಂ 'ವಾಗ್ಮಯ್' ಇತ್ಲ್ಯಾ ಪುರ್ತೆಂ ಮರ್ಯಾದಿತ್ ಆಸಾ, ತೆಚ್ ಭಾಶೆನ್ ಶಣೈ ಗೊಂಯ್‌ಬಾಬಾನ್‌ಯ್ ತೆಂ 'ಮೌಖಿಕ್ ವಾಗ್ಮಯ್' ಇತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಮರ್ಯಾದಿತ್ ಅರ್ಥಾನ್ ವಾಪರಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ಪಿ ಆಯ್ಚೆ ನವೆ ಪಿಳ್ಗೆಚೆ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ ಮಾತ್ ಆಜ್ ಸಂವ್ಸಾರಿಕ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾ ವಯ್ಲೆಂ ಲೋಕ್‌ವೆದ್

ಅಭ್ಯಾಸಾಚೆ ಶ್ರೋತ್ ಪುರಾಯ್ ಜಾಣೂನ್ ಆಸಾತ್, ದೆಖೂನ್‌ಚ್ 'ಲೋಕ್‌ವೇದ್' ಹೆಂ ಉತರ್ ತೇ 'ಲೋಕ್‌ಜಿಣೆಚೊ ಸಮಗ್ರ್ ಅಭ್ಯಾಸ್' ಅಶಾ ವ್ಯಾಪಕ್ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೆತಾತ್.

'ಸಮಾಜ್ ಸುಧಾರಣೆ ವಾಂಗ್ಡಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲೊ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ನಾ ಜಾತಾ' ಅಸೊ ಜನಮಾನಸಾಂತ್ ಸಮಜ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚಿ ನವಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಮಾನೂನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾವರ್ ಹೊ ಸಮಜ್ ಜಸೊ ಪುರಾಯ್‌ತರೇನ್ ಖರೊ ನಾ ಮ್ಹಣಪಾಚೆಂ ಹೊಲ್ಮತಾ. ಕಾರಣ್ ಸಮಾಜ್ ಸುಧಾರಣೆವಾಂಗ್ಡಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲೆ ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲಿ ಪೊರ್ನಿ ವಿಚಾರ್‌ಸರಣಿ ಬದಲ್ತಾತ್ ಆಸ್ಲೆ ತರೀ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಭಾವನೆನ್ ಭಾರಾವಿಲ್ಲಿ ನವಿ ವಿಚಾರ್‌ಸರಣಿ, ನವಿಂ ಜೀವನ್‌ಮುಲ್ಯಾಂ ತೇ ಸ್ವಿಕಾರ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಸಾಮೂಹಿಕ್‌ಪಣಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ತೇ 'ಲೋಕ್' ಹೇ ಕಕ್ಷೆಂತ್ ಯೆತಾತ್. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಜೀವನ್ ವೈಶಿಶ್ಟ್ಯಾಂಚೆರ್ ತೇ ನವೊ ಸಾಜ್ ಚಡಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅಣ್ಭವಾಂಕ್, ವಿಚಾರಾಂಕ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ್ ಕರ್ತಾತ್. ಹೀ ತಾಂಚಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಗಿರ್ ತಾಂಚೊ 'ವೇದ್' ಥಾರ್ತಾ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ ದೇಶಾಂತ್ ಅಶಾ ವೇದಾಕ್ 'ಶಾರೀ ಲೋಕ್‌ವೇದ್' (Urban Folklore) ಮ್ಹಣ್ ಮಾನ್ಯತಾ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ತೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ಪಾಕ್ ನಾಮ್ನೆಚೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಖಾರ್ ಸಲ್ಲ್ಯಾತ್.

ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಹೊ ಕೆನ್ನಾಚ್ ನಾ ಜಾಯ್ನಾ ತರ್ ತೊ ಬದಲ್ತಾ, ಪೊರ್ನೊ ಸಾಜ್ ಶೆಂವ್ಡೂನ್ ನವೊ ಶಿರಂಗಾರ್ ಕರ್ತಾ, ಹೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಆದೀಮ್ ಕಾಳಾಸಾಕೂನ್ ಚಲತ್ ಆಸಾ. ದೆಖೂನ್ ಪ್ರೊಫೆಸರಾಂಚೊ ಗ್ರೂಪ್ಸ್, ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್ಸ್, ಕೊಲೆಜ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇತ್ಕೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್ ತರ್ ಖಾಸಾ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಎಕ್ಟಾಂವ್ಪಿ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಸಂಕಲಕಾಂ ಮದೀಂಯ್ ಚಾಲಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ ತಾಂಚೆ ಖಾಶೆಲೆ ವೆವಸಾಯಾಕಡೇನ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ಜ್ಯೋಕ್ಸ್-ಕವನಾಂ ಬೀ ಅಭ್ಯಾಸಕಾಂಚೆ ಆಜ್ 'ಲೋಕ್‌ವೇದ್' ಮಾಥಾಳ್ಯಾಖಾಲಾ ಅಭ್ಯಾಸಪಾಚೆ ವಿಶಯ್ ಥಾರ್ಲ್ಯಾತ್.

******

ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯೊ ಪಯ್ಲ್ಯೊ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕಾರ್ - ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ

- ಉದಯ್ ಭೆಂಬ್ರೆ, ಗೋವಾ

(ಕೃಪಾ: ಸುನಾಪರಾಂತ್ 14 ಮಾರ್ಚ್ 2010)

ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಜಲ್ಮ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಜಾಲೊ ಹೆಂ ನಿಶ್ಚಿತ್‌ಪಣಾನ್ ಸಾಂಗ್ಪಾ ಸಾರ್ಕೆ ಪುರಾವೆ ಅಜೂನ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ನಾತ್. ಪೂಣ್ ಜೆಂ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾಂ ಆನಿ ಜಿ ಮ್ಹಾಯಿತ್ತಿ ಉಕ್ತಿ ಜಾಲ್ಯಾ ತಾಚೆ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಆರಂಭ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಅರ್ದಾಂತ್ ಜಾಲೆ ಆನಿ ತೆಂ ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಕೆಲೊ ಅಶೆಂ ಮಾನೂಂಕ್ ಜಾತಾ.

ಕೊಣ್ ಹೊ ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ?

ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ ಹಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಸಾಮರಾಜ್ ಅಶೆಂಯ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಮೆಳ್ಟಾ. ತೊ ಕುತ್ಠಾಳೆ ಲಾಗಿಂ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕೆಳ್ಶಿ ಗಾಂವ್ಚೊ ಗಾಂವ್ಕಾರ್. ಶಾಂತಾದುರ್ಗೆಚೆಂ ಮೂಳ್ ದೆವೂಳ್ ಕೆಳ್ಶಿಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ, ತ್ಯಾ ದೇವಸ್ಥಾನಾಚೊ ತೊ ಮ್ಹಾಜನ್. ತಾಣೆಂ ಮರಾಠಿಂತೂಯ್ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ನಾಂವಾಚೆಂ ಕಾವ್ಯ್ ಬರಯ್ಲಾಂ. ತೆಂ ಶಾಂತಾದುರ್ಗೆಚ್ಯಾ ದೆವಳಾಂತ್ ಬಸೂನ್ 25 ಎಪ್ರಿಲ್ 1526 ದಿಸಾ ಬರೊವ್ಪಾಕ್ ಆರಂಭ್ ಕೆಲೊ ಅಶೆಂ ಶಾಮಾನ್ ಎಕಾ ಶ್ಲೋಕಾಂತ್ ಮ್ಹಳಾಂ. ತಾಣೆಂ ತೇರಾ ವೈಶಾಖ್ ಶಕ್ 1448 ಅಶಿ ತಾರೀಖ್ ದಿಲ್ಯಾ; ತೊ ದೀಸ್ 25 ಎಪ್ರಿಲ್ 1526 ಜಾತಾ. ತೊ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ದೆಖೂನ್ ತಾಣೆಂ 'ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ' ಹೆಂ ನಾಂವ್ ಜಾಣ್ಕಾರ್ ಮಾನ್ತಾತ್.

ಶಾಮಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಕಾಣಿಯಾಂಚ್ಯಾ ರೂಪಾನ್ ರಾಮಾಯಣ್ ಆನಿ ಮಹಾಭಾರತ್ ಹ್ಯಾ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಕಥಾ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಮೂಳ್ ಬರಪ್ ಆಜೂನ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ನಾ; ಪೂಣ್ ತ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆಂ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಪುರ್ತುಗಲಾಂತ್ ಬ್ರಾಗ್ ಶಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮೀನ್ಹ್ಯೊ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಾಚ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯಾಂತ್ ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ಶಾಮಾಲ್ಯಾ ಬರಪಾಚಿಂ ತೀನ್ ಬಾಡಾಂ ಆಸಾತ್: 771, 772 ಆನಿ 773 ಅಶೆ ನಂಬರ್ ತಾಂಕಾಂ ದಿಲ್ಲೆ ಆಸಾತ್. 771 ನಂಬರಾಚ್ಯಾ ಬಾಡಾಂತ್ ರಾಮಾಯಣ್ ಆನಿ ಭಾರತಾಚೆಂ ಆದಿಪರ್ವ ಆಸಾ; 772 ನಂಬರಾಚ್ಯಾ ಬಾಡಾಂತ್ ಭಾರತಾಚಿಂ ಣವ್ ಪರ್ವಾಂ ಆನಿ ರಾಮಾಯಣಾಚಿಂ ಕಾಂಯ್ ಪಾನಾಂ ಆಸಾತ್ ಆನಿ 773 ನಂಬರಾಚ್ಯಾ ಬಾಡಾಂತ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ರಚಿಲ್ಲೆಂ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತ್ರ' ಹೆಂ ಕಾವ್ಯ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಕಾಂಯ್ ಕವಿಂನಿ ರಚಿಲ್ಲಿಂ ಲ್ಹಾನ್-ವ್ಹಡ್ ಕಾವ್ಯಾಂ

ಆಸಾತ್. ಭಾರತಾಚಿಂ 929 ಪಾನಾಂ ಆಸಾತ್. ತರ್ ರಾಮಾಯಣಾಚಿಂ 327 ಪಾನಾಂ ಆಸಾತ್. ರಾಮಾಯಣಾಚೆಂ ನಾಗರಿಂತ್ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಡಾ. ಒಲಿವ್ಹಿನ್ ಗೊಮಿಶ್ ಹಾಂಣಿ ಕೆಲಾಂ ಆನಿ ತೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾನ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯ್ಲಾಂ. ಮಹಾಭಾರತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಫಕತ್ ಎಕಾ ಪರ್ವಾಚೆಂ – ಆದಿ ಪರ್ವಾಚೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ನಾಗರಿಂತ್ ಜಾಲಾಂ. ಆದಿಂ ಪ್ರೊ. ಲುರ್ದಿನ್ ರೊದ್ರಿಗಿಶ್ ಹಾಂಣಿ ತಾಚೆಂ ಸಂಪಾದನ್ ಕರೂನ್ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಚೆ ಆಧುನಿಕ್ ಶೈಲಿಂತ್ ತೆಂ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲೆಂ. ತಾಣಿಂಚ್ ತ್ಯಾ ಪರ್ವಾಚೆಂ ನಾಗರಿಂತ್ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಕೆಲೆಂ. ತೆಂ ಫಾ. ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕ್ ಹಾಂಣಿ ತಾಂಚೆಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಹೆಲೆಂ, ಪ್ರೊ. ರೊದ್ರಿಗಿಶ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಬರಪಾಂತ್ ಬದಲ್ ಕೆಲೆ ಆನಿ ತೆಂ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲೆಂ. ಮಹಾಭಾರತಾಚಿಂ ಆನಿಕ್ ಣವ್ ಪರ್ವಾಂ ಆಸಾತ್. ತಾಂಚೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಜಾವ್ನ್ ತೀಂ ಉಜ್ವಾಡಾ ಯೆವ್ಪಾಚಿಂ ಆಸಾತ್.

ಗುರುಂಚೊ ಗುರು

ಡಾ. ಜುರ್ಫಿ ಪರೆರ್ ಶಾಮಾಕ್ 'ಗುರುಂಚೊ ಗುರು' ಮ್ಹಣ್ಟಾ. ತಾಚೆ ಕೊಂಕಣೆಕ್ ತೊ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮ್ಹೂಣ್ ಲೆಖ್ತಾ.

ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾಚೆ ಆದಿಂ ಹೆರ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಚ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾನ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಕಾಂಯ್ ಮೆಳೂಂಕ್ ನಾ; ದೆಖೂನ್ ಶಾಮಾ ಹೊ ಪಯ್ಲೊ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ್ ಥಾರ್ತಾ. ಶಾಮಾಚೆ ಆದಿಂ ರಚಿಲ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮೆಳೂಂಕ್ ನಾ; ದೆಖೂನ್ ತೊ ಆದ್ಯ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ್ ಥಾರ್ತಾ. ಶಾಮಾಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ಹಿ ಗೊಯಾಂತ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ರಚ್ಣೂಕ್; ದೆಖೂನ್ ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲೊ ತೊ ಪಯ್ಲೊ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ್ ಥಾರ್ತಾ.

ಡಾ. ಜುರ್ಫಿ ಪರೇರ್ ಶಾಮಾಲ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಕ್ ಲೆಖೂನ್ 'ಶಾಮ್–ಭಾರತ್' ಆನಿ 'ಶಾಮ್ ರಾಮಾಯಣ್' ಅಶಿಂ ಉತ್ರಾಂ ವಾಪರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಲೇಖಾಂತ್ ಹಾಂವ್ ತ್ಯಾಚ್ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಆಧಾರ್ ಘೆತಾಂ. ಶಾಮಾಲ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಚಿಂ ಕಾಂಯ್ ಖಾಶೆಲೆಪಣಾಂ ಆಸಾತ್. ಪಯ್ಲೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂಪಣ್ ಮ್ಹ್ಯಣ್ಲ್ಯಾರ್ ಭಾಸ್ ನಿವಳ್ ಆನಿ ಪ್ರಮಾಣ್. ತೆ ಭಾಶೆಚೆರ್ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಭಾಶೆಚೊ ಇಲ್ಲೊಯ್ ಪ್ರಭಾವ್ ನಾ. ದುಸ್ರೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂ ಪಣ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಶಾಮಾಲೆಂ ಗದ್ಯ್ ಹೆಂ ಆಧುನಿಕ್ ಭಾರತೀಯ್ ಭಾಶಾಂ ಮದಿಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಗದ್ಯ್.

ಹೆರ್ ಆಧುನಿಕ್ ಭಾರತೀಯ್ ಭಾಷಾಂನಿ ಗದ್ಯ್ ಬರೊವ್ಪಾಕ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲೊ ತೊ ಅಠ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್. ಶಾಮಾನ್ ಮರಾಠಿಂತೂಯ್ ಬರಯ್ಲೆಂ; ಪೂಣ್ ತೆಂ ಕಾವ್ಯ್. ತಿಸ್ರೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂ ಪಣ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಶಾಮ್–ಭಾರತ್ ವಾ ಶಾಮ್–ರಾಮಾಯಣ್ ಹಿಂ ಪುರಾಯೆನ್ ಮೂಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಮಹಾಕಾವ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಥಾನಕಾಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ನಾತ್.

ಶಾಮಾನ್ ಖೂಬ್‌ಶೆ ಬದಲ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಆಸಾತ್; ತಾಂಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ರೊಕಿ ಮಿರಾಂದಾ ಹಾಂಣಿ ಖೊಲಾಯೆನ್ ಕೆಲಾ.

ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಸ್ನ್ –

ಶಾಮಾಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಸಾರ್ಕೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಮೆಳ್ನಾ. ತಾಕಾ ಲಾಗೂನ್ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಸ್ನ್ ಉಪ್ರಾಸ್ತಾತ್. ತಾಂಚ್ಯೊ ಜಾಪೊ ದಿತಾನಾ ಅರ್ಥ್ ಲಾವ್ಚೊ ಪಡ್ಟಾ ವಾ ತರ್ಕ್ ಕರ್ಚೆ ಪಡ್ಟಾತ್. ಹೆ ಪ್ರಸ್ನ್ ಅಶೆ:

1. ಶಾಮ್–ಭಾರತ್ ವಾ ಶಾಮ್–ರಾಮಾಯಣ್ ಹಾಂಚಿ ರಚ್ಣೂಕ್ ಕೆನ್ನಾ ಜಾಲಿ?
2. ಮೂಳ್ ಬರಪ್ ಖಂಯ್ಚೆ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ?
3. ತಾಂಚೆಂ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಉತ್ರಾವಪ್ ಕೆನ್ನಾ ಜಾಲೆಂ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಜಾಲೆಂ ಆನಿ ತೆಂ ಕೊಣೆಂ ಕೆಲೆಂ?

ಮ್ಹಜಿ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಆನಿ ತರ್ಕ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಆಧಾರಾನ್ ಹಾಂವ್ ದರ್ ಏಕ್ ಪ್ರಸ್ನಾಚಿ ಜಾಪ್ ಅಶಿಂ ದೀನ್:

ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಅರ್ದ್ –

1. ಭಾರತ್ ಆನಿ ರಾಮಾಯಣ್ ಹಾಂಚೆಂ ಕಥನ್ ಕರ್ಪಿ ಕಾಣಿಯೊ ಕೆನ್ನಾ ಬರಯ್ಲ್ಯೊ ಹಾಚೆವಿಶಿಂ ಶಾಮಾಲೆ ಬರ್ಪಾವಳಿಂತ್ ಕಾಂಯ್ಚ್ ಮೆಳನಾ. ಡಾ. ಒಲಿವ್ನಿನ್ ಗೊಮಿಶ್ ರಾಮಾಯಣ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾ ಆದ್ಲೆಂ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾ. ಫಾ. ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕಾಚ್ಯಾ ಮತಾನ್ ತೆಂ ಬರಯ್ಲೆಂಚ್ ನಾಶಿಲ್ಲೆಂ; ತೊಂಡಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ ಆನಿ ಪರದೇಶೀ ಮಿಶನರ್ಯಾಂನಿ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರೊವ್ನ್ ಕಾಡ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ದೋಗಾಂಚಿಂಯ್ ಮತಾಂ ಬುದ್ಧಿಕ್ ಪಟನಾತ್.

ಮ್ಹಾಕಾ ದಿಸ್ತಾ, ಶಾಮಾಲಿ ಹೀ ಬರ್ಪಾವಳ್ 1526 ತೀಂ 1560 ಹ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ಲಿ. ಹಾಚಿಂ ಕಾರಣಾ ಅಶಿಂ – 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ಬರೊವ್ಪಾಕ್ ಆಪ್ಲೆಂ 25 ಏಪ್ರಿಲ್ 1526 ದಿಸಾ ಆರಂಭ್ ಕೆಲೊ ಅಶೆಂ ಶಾಮಾನ್ ಮ್ಹಳಾಂ. ತೆನ್ನಾ ಮರಾಠಿ ಸಂತಸಾಹಿತ್ಯ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪಾವಿಲ್ಲೆಂ. ಶಾಮಾಲೊ ಗುರು ಪಂಢರ್ಪುರಾಚೊ ಆಶಿಲ್ಲೊ. ಮರಾಠಿ ಸಂತಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಣೆಂಯ್ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ಮರಾಠಿಂತ್ ಬರಯ್ಲಿ. ತೆನ್ನಾಚೆ ಪ್ರಥೆ ಪ್ರಮಾಣ್ ತಾಣಿಂ ತೀ ಕಾವ್ಯಾಂತ್ ಬರಯ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಛಾಪ್ಖಾನೆ ನಾಶಿಲ್ಲೆ. ಗ್ರಂಥಾಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿ ಚಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಜಾಯ್ನಾಶಿಲ್ಲ್ಯೊ. ಕೊಣೂಯ್ ಹಾತಾನ್ ಪ್ರತ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾಲೊ ತಿತ್ಲಿಚ್. ಬರೊವ್ನ್ ಕಾಡೂನ್ ತೆಂ ಲೊಕಾ ಮುಖಾರ್ ವಾಚೂನ್ ದಾಖೊವಪ್ ಹಿ ಪ್ರಥಾ ಆಶಿಲ್ಲಿ. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಾನ್ ತಶೆಂಚ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ. ಶಾಮಾನ್ ತೆಂ ಕೆಲೆಂ ತೆನ್ನಾ ತಾಕಾ ಅಣ್ಭವ್ ಆಯ್ಲೊ ಕೀ ಭಾಸ್ ಮರಾಠಿ

ಆನಿ ತಾಂತೂಂತ್ ಕಾವ್ಯ: ತಾಕಾ ಲಾಗೂನ್ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ತೆಂ ಸಮ್ಜುಪಾಕ್ ಕಠಿಣ್ ಜಾತಾ. ದೆಖೂನ್ ಭಾರತ್ ಆನಿ ರಾಮಾಯಣ್ ರಚ್ತಾನಾ ತಾಣೆಂ ತೆಂ ಗದ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಲ್ಹಾನ್ ಕಾಣಿಯಾಂಚ್ಯಾ ರೂಪಾಂತ್ ರಚ್ಲೆಂ. ತೆಂ ವಾಚೂನ್ ದಾಖಯ್ತಾನಾ ಕಾಣಿಯೊ ಆಯ್ಕಲ್ಲ್ಯಾಂಚೊ ಅಣ್ಭವ್ ಯೆವ್ಚೊ ಹೊ ತಾಚೊ ಹಾವೇಸ್ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಹಾಚೆ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ, ಭಾರತ್ ಆನಿ ರಾಮಾಯಣ್ ಹಿಂ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ಉಪ್ರಾಂತ್ಚಿಂ. 1526 ವರ್ಸಾ ಜರ್ ಶಾಮಾನ್ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ಹೆಂ ಕಾವ್ಯ ಮರಾಠಿಂತ್ ರಚ್ಲೆಂ ತರ್ ಮ್ಹಜೆ ನದ್ರೆನ್ ತೆನ್ನಾ ತಾಚಿ ಪಿರಾಯ್ 30–35 ವರ್ಸಾಂ ಪರಸ್ ಉಣಿ ಆಸಪ್ ಕಠಿಣ್. ಮ್ಹಣ್ಟಕುಚ್ ತಾಚೊ ಜಲ್ಮ ಪಂದ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಆಸೂಂಯೆತಾ; ಪೂಣ್ ತ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ತಾಣೆಂ ಭಾರತ್ ಆನಿ ರಾಮಾಯಣ್ ರಚ್ಲಿಂ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣೂಂಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ನಾ. ದೆಖೂನ್ ತೀ ಬರ್ಪಾವಳ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲಿಚ್. ಹಾಂವೆಂ ಆದಿಂ ಮ್ಹಳಾಂ ತೆ ಭಾಶೆನ್ ಹೀ ಬರ್ಪಾವಳ್ 1526 ವರ್ಸಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಚಿ. 1560 ಅಶಿ ಶೀಮ್ ಹಾಂವ್ ಘಾಲ್ತಾಂ ತಾಚೆಂ ಕಾರಣ್ ಹೆಂ – 1560 ವರ್ಸಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಇಂಕ್ವಿಝಿಶನ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಆನಿ ತ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಧರ್ಮ್‌ಪ್ರಸಾರಾ ಖಾತಿರ್ ಸಾಶ್ಟ್ ಮ್ಹಾಲ್ ಜೆಜುಯಿತಾಂ ಕಡೇನ್ ಸೊಂಪಯ್ಲೊ. 1540–41 ವರ್ಸಾಂತ್ ತೀಸ್ವಾಡಿಂತ್ ಧರ್ಮಾಂತರಾಚೊ ಉಜೊ ಪೆಟ್ಲೊ ತೆನ್ನಾ ಸಾಶ್ಟ್ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂ ಕಡೇನ್ ನಾಶಿಲ್ಲಿ. ತೀ ತಾಂಣಿ ಘೆತ್ಲಿ 1543 ವರ್ಸಾ. ತೆನ್ನಾ ಆಯ್ಚೊ ಮುರ್ಗಾಂವ್ ತಾಲೂಕೊ ಸಾಶ್ಟ್ ಮ್ಹಾಲಾಚೊಚ್ ವಾಂಟೊ ಆಶಿಲ್ಲೊ. ದೆಖೂನ್ ಕುಠ್ಠಾಳ್, ಕೆಳ್‌ಶಿ ಹೆ ಗಾಂವ್ ತೆನ್ನಾ ಸಾಶ್ಟ್ ಮ್ಹಾಲಾಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ.

ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರ್ಲೆಂ; ಪೂಣ್ –

1540 ತೆಂ 1542 ಹ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ತೀಸ್ವಾಡಿಂತ್ ಜೊ ಸಾಂವಾರ್ ಜಾಲೊ ತಾಚಿ ಖಬರ್ ಸಾಶ್ಟಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಹಿಂದುಂಚ್ಯಾ ಕಾನಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ದೆಖೂನ್ 1543 ವರ್ಸಾ ಪುರ್ತುಗೆಜಾನ್ ಸಾಶ್ಟ್ ಘೆತಕೂಚ್ ತೆಂ ಸಂಕಷ್ಟ್ ಏಕ್ ದೀಸ್ ಸಾಶ್ಟಿಂತೂಯ್ ಯೆತಲೆಂ ಹೆಂ ಯೆವ್ನ್ಯಾನ್ ತೆ ಶಿಟೂಕ್ ರಾವಿಲ್ಲೆ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. 1560 ವರ್ಸಾ ಜೆಜುಯಿಟ್ ಜೆನ್ನಾ ಜುವಾರಿಚೆ ಆಲ್ತಡಿ ಪಾವ್ಲೆ ತೆನ್ನಾ ತಾಂಕಾಂ ರಿತಿಂ ದೆವಳಾಂ ಮೆಳ್ಳಿಂ. ಮುರ್ತಿ, ಲಿಂಗಾಂ ಬೀ ಲೊಕಾಂನಿ ಆದಿಂಚ್ ಹೆರ್ ಕಡೆನ್ ವ್ಹೆಲ್ಲಿಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಾಶ್ಟಿಂತೂಯ್ ಅಚ್ಛೆವ್ ಜಾಲೊ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚ್ಪಾಕ್ ಫಾವೊ ತಶೆಂ ವಾತಾವರಣ್ ಉರ್ಲೆಂ ನಾ. ದೆಖೂನ್ ಶಾಮಾನ್ ತೀ ಬರ್ಪಾವಳ್ 1560 ವರ್ಸಾ ಆದಿಂ ಕೆಲ್ಲಿ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಲಿಪಿ ನಾಗರಿ ಆಸೂಂಕ್ ಫಾವೊ –

2. ಶಾಮಾಲಿಂ ಮೂಳ್ ಹಾತ್ ಬರ್ಪಾಂ ಮೆಳೂಂಕ್ ನಾತ್. ಆಜ್ ಮೆಳ್ಟಾ ತೆಂ

ತಾಂಚೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರ್. ದೆಖೂನ್ ಮೂಳ್ ಹಾತ್ ಬರ್ಪಾಂಚೆ ಲಿಪಿವಿಶಿಂ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳಿಂ ಮತಾಂ ಆಸಾತ್. ಡಾ. ಒಲಿವ್ಹಿನ್ ಗೊಮಿಶ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮತಾನ್ ತಿಂ ಕಂದವಿ (ಕನ್ನಡ್ ಲಿಪಿಚಿ ಏಕ್ ಪೊರ್ಣಿ ತರಾ) ಲಿಪಿಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲಿಂ. ಗಾಂವ್ಕಾರಿಚ್ಯೊ ಥಾರಾವ್ಣ್ಯೊ, ಬಸ್ಕಾಂಚ್ಯೊ ನಿಯಾಳ್ ಬೀ ತೇ ಲಿಪಿಂತ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್ ಹೊ ಆದಾರಾಚೊ ಮುದ್ದೊ. ಫಾ. ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕಾಚ್ಯಾ ಮತಾನ್ ಶಾಮಾನ್ ಕಾಂಯ್ ಬರಯ್ಲೆಂಚ್ ನಾ; ದೆಖೂನ್ ಲಿಪಿಚೊ ಪ್ರಸ್ನೂಚ್ ಉಪ್ರಾಸ್ನಾ. ಹೆಂ ಮತ್ ಶಾಮಾನ್‌ಚ್ ಘಟ್ ಥಾರಾಯ್ಲಾಂ. ತಾಚೆ ಬರ್ಪಾವಳಿಂತ್ ಬರಯ್ಲೆಂ, ವಾಚ್ಲೆಂ ಅಶೆ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ಹಾಂವೆಂ ಆದಿಂ ಮ್ಹಳಾಂ ತೆ ಪ್ರಮಾಣ್ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಬರೊವ್ನ್ ಕಾಡೂನ್ ವಾಚ್ಪಾಚಿ ರೀತ್ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಹೆಂ ಮತಿಂತ್ ಧರೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಡಾ. ಒಲಿವ್ಹಿನ್ ಗೊಮಿಶ್ ಹಾಂಚೆಂ ಮತ್ ಬುದ್ಧಿಕ್ ಪಟನಾ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣ್ ಕಂದವಿ ವಾ ಹಳೆಕನ್ನಡ್ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ತಾಲೆ ಹೆಂ ಖರೆಂ; ಪೂಣ್ ತೆಂ ಶಾಮಾಕ್ ಲಾಗೂ ಜಾಯ್ನಾ. ತೊ ಸಂಸ್ಕ್ರುತ್ ಜಾಣಾ ಆಶಿಲ್ಲೊ, ಮರಾಠಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೊ. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರಕಥಾ' ಹ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾಚೆಂ ಮೂಳ್ ಹಾತ್‌ಬರಪ್ ಮೆಳ್ಳೆಂನಾ ತರೀ ತಾಚ್ಯೊ ದೋನ್ ಪ್ರತಿ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾತ್ ತ್ಯೊ ನಾಗರಿಂತ್ ಆಸಾತ್. ಶಾಮಾ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಜಾಣಾ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಆನಿ ಮರಾಠಿಂತ್ ಬರಪ್ ಕರ್ತನಾ ತೊ ತೀ ವಾಪರ್ತಾಲೊ. ತರ್ ಮಾಗಿರ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ತೊ ವೆಗ್ಳಿ ಲಿಪಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ವಾಪರ್ತಲೊ? ಕೊಂಕಣಿ ಹೀ ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆನ್ ಇಂಡೋ ಆರ್ಯನ್ ಭಾಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾ ಪಸೂನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ, ಅಶೆಂ ಆಸ್ತನಾ ಇಂಡೋ ಆರ್ಯನ್ ಭಾಶೆಕ್ ದ್ರಾವಿಡಿ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ಪಾಕ್ ತಾಕಾ ಕಾರಣ್ ನಾ. ಮ್ಹಜೆ ನದ್ರೆನ್, ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಜಾಂಕಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಸ್ ಯೆತಾಲಿ ತಾಂಕಾಂ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಯೆತಾಲಿ. ತೆ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ವಾ ಮರಾಠಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾನಾ ನಾಗರಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೆ. ಜಾಂಕಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಸ್ ಯೆನಾಶಿಲ್ಲಿ ತೆ ಕಂದವಿ ವಾ ಹಳೆಗನ್ನಡ್ ವಾಪರ್ತಾಲೆ. ಕದಂಬಾಂಚೆ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆಂತ್ ಕನ್ನಡ್ ಭಾಸ್ ರಾಜ್‌ಭಾಸ್ ಆಶಿಲ್ಲಿ. ಜೆ ಲೋಕ್ ತಿ ಶಿಕ್ತಾಲೆ ತೆ ಕೊಂಕಣಿಕೂಯ್ ತೀಚ್ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ತಾಲೆ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಜೆ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಪಂಡಿತ್ ಕೇರಳಾಂತ್ ಗೆಲ್ಲೆ ತೇ 17ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಪಸೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೆ ಹಾಚಿ ಗವಾಯ್ 'ಹೊರ್ಟಿಕಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಮಲಬಾರಿಕಸ್' ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಫಾ. ಸ್ಟೀಫನ್ಸಾಲೊ ವಾವ್ರ್?

3. ತೀಸ್ವಾಡಿಂತ್ ಧರ್ಮಾಂತರ್ ಸುರು ಜಾಲೆಂ ತೆನ್ನಾ ರಾಜ್‌ಸತ್ತಾ ಆನಿ ಧರ್ಮ್‌ಸತ್ತಾ ಎಕ್ಠಾಂಯ್ ಯೇವ್ನ್ ದೆವಳಾಂ ಮೊಡ್ಲಿಂ, ಮೂರ್ತಿ ಫೊಡ್ಲ್ಯೊ ಆನಿ ಧರ್ಮಿಕ್ ಗ್ರಂಥ್ ಲಾಸ್ಲೆ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ದೆವಳಾಂ ಹಿಂಚ್ ಸಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಕೇಂದ್ರಾ ಆಶಿಲ್ಲಿಂ. ತೀಸ್ವಾಡಿಂತ್ ತೆಂ ವಾದಳ್ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಆನಿ ದೆಖೂನ್ ಲೊಕಾಂಕ್ ಕಿತೆಂಚ್ ವಾಟಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಂ ನಾ. ಸಾಶ್ಟಿಂತ್ ತೆಂ ವಾದಳ್ 1560 ವರ್ಸಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸುರು

ಜಾಲೆಂ. ತೇ ಮೆರೇನ್ ಲೋಕ್ ಶಿಟೂಕ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ತಾಂಣಿ ಮೂರ್ತಿ, ಲಿಂಗಾಂ ಹೆರ್ ಕಡೆನ್ ವ್ಹೆಲಿಂ. ತೇ ಗ್ರಂಥ್ ಥಂಯ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಸೊಡ್ಟಲೆ? ತೇವೂಯ್ ತಾಂಣಿ ವಾಂಗ್ಡಾ ವ್ಹೆಲೆ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್ ವಾ ಲಿಪೊವ್ನ್ ದವರ್ಲೆ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಮ್ಹಾಕಾ ದಿಸ್ತಾ, ಖಾಸಾ ಶಾಮಾನ್ ವಾ ಕೊಣೆಂಯ್ ಬರೆಂ ಮಾಗ್ತ್ಯಾನ್ ಮೂಳ್ ಹಾತ್ ಬರ್ಪಾಂ ವಾ ತಾಂಚಿ ಪ್ರತ್ ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರ್ಲಿ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಧರ್ಮಾಂತರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಾಚಿ ಶಿಕವಣ್ ದಿವ್ಪಾಚಿ ಗರಜ್ ಉಪ್ರಾಸ್ಲಿ. ತೆಂ ಕರಪಾಕ್ ಲೋಕ್‌ಭಾಸ್ ಹ್ಯಾ ನಾತ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಗರಜ್ ಆಶಿಲ್ಲಿ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಉಲಯ್ತ್ತಲೆ ವಾ ಬರಯ್ತ್ತಲೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪರದೇಶೀ ಮಿಶನರ್ಯಾಂಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಚಿ ಪಡ್ಲಿ. (ಕಾಂಯ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ಪಾದ್ರಿಪಣಾಚೆಂ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಘೆತಿಲ್ಲೆಂ; ಪೂಣ್ ವಂಶಭೇದ್ ಪಾಳ್ಪಿ ಪರದೇಶೀ ಮಿಶನರ್ಯಾಂನಿ ತಾಂಕಾಂ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಪಥಾಂತ್ ಪ್ರವೇಶ್ ದೀಂವ್ಕ ನಾಶಿಲ್ಲೊ. ಫುಡ್‌ಯೆ ತೆ ಥಳಾವ್ಯಾಂಚೆರ್ ಪಾತ್‌ಯೆನಾಶಿಲ್ಲೆ). ಪರಿಣಾಮಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ಪಾಚಿ ಆನಿ ಶಿಕೊವ್ಪಾಚಿ ಗರಜ್ ಪಡ್ಲಿ. ತೇ ಖಾತಿರ್ ತಾಂಕಾಂ ಸಾಧನಾಂ ಜಾಯ್‌ಪಡ್ಲಿಂ. ಗ್ರಂಥ್ ಲಾಸೂನ್ ಉಡಯ್ಲೆ ಹೆಂ ಚುಕ್ಲೆಂ ಹೆಂ ತಾಂಕಾಂ ತೆನ್ನಾ ಕಳ್ಳೆಂ; ಆನಿ ತೆ ಖಂಯೂಯ್ ಬರ್ಪಾವಳ್ ಮೆಳ್ಟಾ ಕಾಯ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಪಳೊಂವ್ಕ ಲಾಗ್ಲೆ. ಅಶಾ ವೆಳಾರ್ ಶಾಮಾಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಬರ್ಪಾವಳ್ ತಾಂಕಾಂ ಮೆಳ್ಳಿ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಜಾಚೆ ಕಡೇನ್ ತೀ ಮೆಳ್ಳಿ ತಾಣೆಂ ತೀ ಪರದೇಶೀ ಮಿಶನರ್ಯಾಂಕ್ ವಾಚೂನ್ ದಾಖಯ್ಲಿ ಆನಿ ಆಯ್ಕತಲ್ಯಾನ್ ತೀ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರೊವ್ನ್ ಕಾಡ್ಲಿ. ವಾಚೂನ್ ದಾಖಯ್ತ್ತಲ್ಯಾನ್ ಮೂಳ್ ಹಾತ್ ಬರಪ್ ವಾ ಪ್ರತಿ ಮಿಶನರ್ಯಾಂಕ್ ದಿಲಿ ನಾ ಅಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಓಘಾಂತ್ ತೀ ಬರ್ಪಾವಳ್ ನಾ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲಿ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಅರ್ದಾಂತ್ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ರಾಜ್‌ಸತ್ತೆನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಚಿಡ್ಡೂನ್ ಮಾರೂನ್ ಉಡೊವ್ಪಾಚೊ ಜೊ ಯತ್ನ್ ಕೆಲೊ ತಾಚೊಯ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾಲೊ ಆಸೂಂಯೆತಾ.

ಪ್ರೊ. ಪಾಂಡುರಂಗ್ ಪಿಸುರ್ಲೆಂಕಾರ್ ಆನಿ ಅ.ಕ. ಪ್ರಿಯೊಳ್ಕಾರ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮತಾನ್ ರೊಮಿ ಲಿಪ್ಯಂತರಾಚೆಂ ಅಕ್ಸರ್ ಫಾ. ತೊಮಾಸ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸಾಚೆಂ. ಫಾ. ಸ್ಟೀಫನ್ಸಾಚಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರಿಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ತ್ಯಾ ಪತ್ರಾಂತ್ಲೆಂ ಅಕ್ಸರ್ ಆನಿ ರೊಮಿ ಲಿಪ್ಯಂತರಾಚೆಂ ಅಕ್ಸರ್ ಎಕಾಚ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಅಶೆಂ ತಾಂಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ಣೆಂ. ತೆಂ ಖರೆಂ ಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಫಾ. ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ 1579 ವರ್ಸಾ ಗೊಂಯಾಂ ಪಾವ್ಲೊ. ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಹ್ಯಾ ಭಾಶಾಂಚೊ ಜ್ಯಾ ಪರದೇಶೀ ಮಿಶನರ್ಯಾಂನಿ ಖೊಲಾಯೆನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕೆಲೊ ತಾಂಚೆ ಮದ್ಲೊ ತೊ ಏಕ್. ಫಾ. ಸ್ಟೀಫನ್ಸಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬರಯ್ಲೆಂ ಆನಿ ಮರಾಠಿಂತ್ 'ಕ್ರಿಸ್ತಪುರಾಣ್' ರಚ್ಲೆಂ. ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾಚೆ ಬರ್ಪಾವಳಿಚೊ ತಾಚೆರ್ ಇತ್ಲೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಪಡಿಲ್ಲೊ ಕೀ ತಾಣೆಂ 'ಕೃಷ್ಣದಾಸಾ' ಭಾಶೆನ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ 'ಕ್ರಿಸ್ತದಾಸ್'

ಹೆಂ ನಾಂವ್ ಘೆತ್ಲೆಂ ಅಶೆಂ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣ್ಕಾರ್ ಮಾನ್ತಾತ್. ಹೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ 158
ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕೆನ್ನಾಯ್ ಜಾಲಾಂ ಆಸೂಂಯೆತಾ.

ಶಾಮಾಚಿ ವ್ಹಡ್ವಿಕ್ –

ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾಚಿ ವ್ಹಡ್ವಿಕ್ ಅಶಿ ಕೀ –

– ತೋ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ್

– ತೋ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ್.

– ತೋ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂ ಮದಿಂ ಮರಾಠಿಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ್.

ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಪರಂಪರಾ ಅಶಿ ತರೇನ್ ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾ ಪಸೂನ್ ಸುರು ಜಾತಾ. ತೇ ಪರಂಪರೆಚಿ ಪಂಚಶತಾಬ್ದಿ ಹ್ಯಾ ಎಕ್ವೀಸಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಪೂರ್ಣ್ ಜಾತಾ.

****

ಕೊಂಕಣಿ ಹುಮಿಣ್ಯೊ

- ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್:

ಲೋಕ್‌ಜ್ಞಾನ್ (folkloristics) ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಶಿಕಾಪ್ ಯಾ ಅಧ್ಯಯನ್ ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಉಬ್ಜಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಕಾ ಜಲ್ಮ್ ದಿಲ್ಲಿಂ ದೇಶಾಂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಆನಿ ಜರ್ಮನಿ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ಅಡ್ಡಿ ನಾ. ತಾಂಚೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಫಿನ್ಲೆಂಡ್ ಆನಿ ಉತ್ತರ್ ಯೆರೂಪಾಚಿಂ ದೇಶಾಂ ಹ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ಭರಾನ್ ಮುಖಾರ್ ಸರ್ಲಿಂ. ಆಜ್ ಅಮೆರಿಕಾ, ಜಪಾನ್, ಚೀನಾ ಆನಿ ರಶ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ವಿಜ್ಞಾನಾಂತ್ ಊಂಚ್ ಪ್ರಗತಿಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಲೋಕ್‌ಜ್ಞಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಠಕ್ಕ್, ಸಪ್ಣಿಂವ್ಚೆಂ, ಘೊಕಣಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಿತೆಂ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಲೊಕಾನ್ ಚಿಂತ್ಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲೆಂ. ವಿವಿಧ್ ರಂಗಾಂಚೊ ವೇಸ್ ಘಾಲೂನ್ ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್ ನಾಚ್ಚೆಂ ಯಾ ಕಾಣಿಯೊ ಸಾಂಗೂನ್ ಹಾಸ್ಚೆಂ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಮ್ಹಣ್ ವಾದ್ ಮಾಂಡ್ತೆಲೆಯೀ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಅಸಲ್ಯಾ ಫೊಕಳ್ ಚಿಂತ್ಪಾಚಿಂ ಕವ್ಳಾಂ ನಿಕ್ಳಾವ್ನ್ ಲೋಕ್‌ಜ್ಞಾನಾಚೊ ಅಖಂಡ್ ಸಾರ್ ಚಾಕೊಂಕ್ ಪೆಚಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ಶಾಣ್ಯಾ ಆನಿ ಎಕೀನ್ ಪಂಡಿತಾಂಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಲಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ ದಾಖಲ್ ಕೆಲ್ಲೆ ದಾಖ್ಲೆ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ನಹಿಂ. ತರಿಪುಣ್ ಖರಿ ಸಮ್ಜಣಿ ಸೊಧ್ತೆಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ಆಪ್ಲಿ ಮ್ಹಿನತ್ ಆನಿ ವಾಂವ್ಟ್ ರಾವಯ್ಲಿ ನಾ. ಶಿಕಪಾಚಿ ಭುಕ್ ಥಾಂಬ್ತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತೆ ಥಂಡ್ ಉರ್ಲೆನಾಂತ್. ಮನ್ಶ್ಯಾಕುಳಾನ್ ಬರಂವ್ಕ್ ಶಿಕ್ಚಾದ್ದಿಂ ಪಿಕೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಲೋಕ್‌ಜ್ಞಾನಾಂತ್ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ತೆ ಬುದ್ವಂತ್ ಮನಿಸ್ ಜಾಣಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

ಕೊಂಕಣಾಚಾ ಲೋಕ್‌ಜ್ಞಾನಾಚೊ ಪಯ್ಲೊ ಸಂಸೊಧ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜ್ಯಾಕ್ಸನ್. ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಹುದ್ದ್ಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಎಕ್ಲೊ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಮನ್. ಪುಣ್ ಹಾಣೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ಆಪ್ಲೊ ತರ್ಜುಮೊ ಇಂಗ್ಲಿಷಾಂತ್ ದಿಲಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ನಿರಾಸ್‌ದಾಯಕ್. ತಾಚ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಘೊಡ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾಚ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಅಸಲಿ ಮ್ಹಿನತ್ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾ.

ಜಪಾನ್, ಚೀನಾ, ರಶ್ಯಾ ಆನಿ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ಚಡಾವತ್ ದೇಶಾಂನಿ ತಾಂತಾಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಮವ್ನ್ ತಾಂಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುನ್ ಆತಾಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಸಂಪ್ಲಿಂ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಅಸಲೊ ಜಯ್ತ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲ್ಲೊ ದಿಸಾನಾ. ಪುಣ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ದೇಶಾಚೆ ಪಂಡಿತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಹುದ್ದ್ಯಾರ್ ಆಸ್ತಾನಾ

ಯಾ ಭಂವ್ಡಿ ಮಾರ್ತ್ಯಾನಾ ತಾಣಿ ಆಮ್ಚ್ಯೊ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾಸಾಂಚ್ಯೊ ಮುಟ್‌ಭರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ
ಜಮಯ್ಲ್ಲಿಲ್ಯೊ. ತ್ಯೊ ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಕ್ ತಾಂಣಿ ವ್ಹಾವಯ್ಲ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾಕ್ ಆಮ್ಕಾ
ಪುಷ್ಕಳ್ ದಾಖ್ಲೆ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ತ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ತಾಂಣಿ ವರವ್ನ್ ಲಾಂಬ್ ಲಾಂಬ್ ಲೇಖನಾ
ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಆನಿ ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಂನಿ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ
ಭಾಸ್‌ವಿಜ್ಞಾನಾಚಾ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ರುಖಳ್ಕಾತಾ. ಪುಣ್ ತಾಂಣಿ ವ್ಹಾವಯ್ಲ್ಲಿಲೊ
ಮುಟ್‌ಭರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆನಿ ತ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ತಾಂಣಿ ಬರಯ್ಲ್ಲಿಲಿಂ ಸುದೀರ್ಘ್ ಲೇಖನಾ
ವಾಚುನ್ ಸವ್ಜೊಂಚೆಂ ಭಾಗ್ ಆಮಿ ಭಾರತಾಚೊ ಸಾದೊ ಆನಿ ಗರೀಬ್ ಲೋಕ
ಮಾಗೊನ್ ಘೇವ್ನ್ ಯೆಂವ್ಕ ನಾಂವ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಮಾತ್ರ್ ಖಂತಿಚಿ.

ತರಿಪುಣ್ ಆಮ್ಚೆ ಭಾಶೆಕ್ ಅಭಿಮಾನಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ತಸಲೆ ಥೊಡ
ಇತಿಹಾಸಾಚೆ ದಾಖ್ಲೆ ಆಸಾತ್ ತೆ ಆಮಿ ವಿಸ್ರೊಂಚೆ ನಹಿಂ. ಆಜೂನ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಆದಿಂಚ
ಆಮ್ಚೆ ಭಾಶೆಚೊ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಛಾಪುನ್ ಆಯ್ಲ್ಲಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಕಿತ್ಲೆ ಕೊಂಕ
ಜಾಣಾಂತ್? ತೆಚ್ ಪರಿಂ ಲಾತಿನ್, ಪೊರ್ಚುಗೆಜ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಪರ್ಕಿ ಭಾಸಾಂನಿ ಆವ
ಭಾಶೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ್ ಗ್ರಂಥಾಂ ರಚುನ್ ಛಾಪ್ಲಲಿ ಗಜಾಲ
ಕಾಂಯ್ ಖುಶಾಲಾಯೆಚಿ ನಹಿಂ.

ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚೆ ಆಖೆರಿಕ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೆಯಿ ಬಾಪಾನ
ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆನ್ ಆಮ್ಚೆ ಭಾಶೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆನಿ ಶಬ್ದಕೋಶ
ರಚುನ್ ಛಾಪಯ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಮ್ಚೊಚ
ದಾಲ್ಗಾದ್ ಬಾಪಾನ್ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ, ಕೊಂಕಣಿ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯಾಂಚೊ
(ಗಾದಿಂಚೊ) ಸಂಗ್ರಹ್ ಲೆಗುನ್ ಜಮವ್ನ್ ಛಾಪಯ್ಲೆ. ಅಸಲೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಶಿಕಾಪ್ ಯ
ಅಧ್ಯಯನ್ ಶಿಕ್ಪಿ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ. ಹಾಚೆ ಶಿವಾಯ್
ಶಿಕಾಪ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾದ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕೊಣೆಂಯ
ದಿಲೆಲೆಂ ದಿಸಾನಾ.

ನಾ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ಏಕ್ ವಜ್ರಾಳೆಂ ಮಾಣ್ಕುಲೆಂ ಸುಪುರ್ಲೆಂ ಲ್ಹಾನ್ಶೆಂ ಪುಸ್ತಕ
ಆಸಾ. ತೆಂ 1914 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಛಾಪುನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲಾಂ. ತವಳ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಶಹರಾಂತ
ಉರ್ವಾ ಫಿರ್ಗಜೆಂತ್ ವಾವ್ರುನ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಮಾ। ಲುವಿಸ್ ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜ್ ಬಾಪಾನ
ತೆಂ ರಚ್ಲೆಲೆಂ. ಖರೆಂಚ್ ಆಮ್ಚೆ ಭಾಶೆಚೆಂ ಲೋಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಂವ್ಚೆ
ಪಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಹೆಂ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ನಾ. ಹೆಂ ಛಾಪ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ
ಸೊಜ್ ಬಾಪ್ ವಿಲಾಯ್ತಾಚೆ ಭಂವ್ಡೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊಸೊ ದಿಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ
ಆಪ್ಲಿಂ ಸುರ್ವಿಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ ತಾಣೆ 1914 ಜೂನ್ 30ವೆರ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಶಹರಾಂ ಥಾವ
ಲಿಖ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಸ ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಆಸಾತ್. ಪಯ್ಲೊ ಸಂಗ್ರಹ್ 624 ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯಾಂಚೊ (ಗಾದಿಂಚೊ). ದುಸ್ರೊ ಸಂಗ್ರಹ್ 220 ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ. ತಿಸ್ರೊ ಸಂಗ್ರಹ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಗಾಣಾಂ ಆಟಾಪ್ತಾ. ಚವ್ತ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಗಿತಾಂ ಆಸಾತ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಹಾಂತುಂ ಥೊಡ್ಯೊ ವೊವಿಯೊ, ವೇರ್ಸ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಪದಾಂ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಪಾಂಚ್ವೊ ಸಂಗ್ರಹ್ ರಾಂದ್ಪಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ಲೊ. ಆನಿ ಆಖೆರಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಬರಂವ್ಚೆ ವಿಶಾಂತ್ ಥೊಡಿಂ ಸುಚನಾಂ ದಿತಾ.

ಲೋಕ್‌ಸಾಹಿತ್ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ವಿಜ್ಞಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಂತ್ ಹಿಂವ್ಹಾಂವ್ಹ್ಯಾ ತ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಸೊಜ್ ಬಾಪಾನ್ ಕೆಲೆಲೆಂ ಕಾಮ್ ಆನಿ ದಾಕಯ್ಲಲೆಂ ಧಯ್ರ್ ವಿಶೇಸ್ ಆನಿ ಗಂಭೀರ್. ಜಾಣ್ತಿಕಾಯೆಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲಿಂ ಆಯ್ಚಿಂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಸಾಧನಾಂ ಜರ್ ತವಳ್ ಸೊಜ್ ಬಾಪಾಕ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲಿಂ ತರ್, ತೊ ಆನಿ ಕಸಲಿ ವಿಜ್ಮಿತ್ಕಾಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಲಾಭಯ್ತೊ ಕೊಣ್ ಜಾಣಾ?

ಪರ್ದೇಶಾಂನಿ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಶಣ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದಿವ್ಯೆತ್. ಹಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಲಿಖ್ಲೆಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಆಪಾಪ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾಚ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಉಗ್ಡಾಸ್ ದವರುಂಕ್ ಜಾಯ್.

	ಲೇಖಕ್:	**ಪುಸ್ತಕ್:**	**ವರಸ್:**
1.	ಮೈಕಲ್ ಸ್ವಾರ್ಕ್	ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚ್ಯೊ ಖುಶಾಲ್‌ಭರಿತ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1630
2.	ಕಾರ್ಲ್ ಮುಲ್ಹನೊಫ್	ನೊರ್ಡಿಕ್ ಆನಿ ಜರ್ಮನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ವರವ್ಣಿ	1855
3.	ಎವ್ಜೆಂ ರೊಲಾ	ಫ್ರಾನ್ಸಾಚ್ಯೊ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1877
4.	ರೊಬರ್ಟ್ ಪೆಟ್ಶ್	ಜರ್ಮನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ವರವ್ಣಿ	1899
5.	ಫ್ರೆಡರಿಕ್ ಟುಪ್ಪೆರ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ತುಲನಾತ್ಮಕ್ ಅಧ್ಯಯನ್	1903
6.	ಫ್ರೆಡರಿಕ್ ಟುಪ್ಪೆರ್	ಎಕ್ಸೆಟರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1919
7.	ರೊಬರ್ಟ್ ನಿಟ್ಶೆಲೆಹ್ಮಾನ್	ಅರ್ಜೆಂಟಿನಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1911
8.	ಆಂಟಿ ಆರ್ನೆ	ಫಿನ್ಲೆಂಡಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1918–20
9.	ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯ್ಲರ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಅಧ್ಯಯನಾಚೆ ಸಮಸ್ಯೆ	1938
10.	ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯ್ಲರ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಕೋಶ್	1939
11.	ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯ್ಲರ್	ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?	1943
12.	ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯ್ಲರ್	1600 ಇಸ್ವೆ ಆದ್ಲ್ಯೊ ಬರ್ಪಿನಿಶಿಂ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1948
13.	ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯ್ಲರ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಜಾತಿ	1949
14.	ಆರ್ಚರ್ ಟೇಯ್ಲರ್	ತೊಂಡ್ಪಾಶಿಂ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1951

15.	ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್	1952
16.	ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರ್	ವಾಗ್ವಾದಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1953
17.	ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರ್	ವಿಶ್ಲೇಶಣಾ ಸಮೇತ್ ಮೊಂಗೊಲ್ಯಾಚೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1954
18.	ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರ್	ಅಮೆರಿಕಾಚ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಕೋಶ್	1957
19.	ವಿಲ್ಯಮ್ ಬಾಸ್ಕೊಂ	ಯೊರುಬಾ ಲೊಕಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1949
20.	ಆಲ್ಫೊ ಸಾಂತಿ	ಇಟೆಲಿಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಕೋಶ್	1952
21.	ಕು.ಪಿ.ಡಿ. ಬಾಶಾ	ಬಾಂಟು ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1958
22.	ಜೊನ್ ಬ್ಲೆಕಿಂಗ್	ವೆಂಡಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಮೊಲ್	1961
23.	ಆಲನ್ ಡಂಡಿಸ್ ಆನಿ ರೊಬರ್ಟ್ ಜೊರ್ಜ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ	1963
24.	ಕೆನಥ್ ಗೊಲ್ಡ್ ಸ್ಟ್ಯಾನ್	ಉತ್ತರ್ ಸ್ಕೊಟ್‌ಲೆಂಡಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ರಿವಾಜ್	1963
25.	ತೊಮಸ್ ರ್‍ಹಿಸ್ ವಿಲ್ಯಮ್ಸ್	ಉತ್ತರ್ ಬೊರ್ನೆಯೊಚಾ ಲೊಕಾಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ರೂಪ್ ಲಕ್ಷಣ್	1963
26.	ಲೊರಿಟ್ಸ್ ಬಡ್ಕರ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಭಾಸ್	1964
27.	ಡೊನ್ ಹಾರ್ಟ್	ಫಿಲಿಪಿನೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1964
28.	ಚಾರ್ಲಿ ಸ್ಕೊಟ್	ಪರ್ಶಿಯಾ ಆನಿ ಅರ್ಬಿಸ್ಥಾನಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1964
29.	ಚಾರ್ಲಿ ಸ್ಕೊಟ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಅಧ್ಯಯನಾಚೆ ಥೊಡೆ ಉಪಾಯ್	1969
30.	ಮೆಟಿಲ್ಡಾ ಹ್ಯಾನ್	ಜರ್ಮನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ	1966
31.	ಆಯನ್ ಹಾಮ್ನೆಟ್	ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ವಾವ್ರ್	1967

ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?

ಲೋಕ್‌ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ವಾಂಟೊ ಕಸಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಪಯ್ಲೆ ಪಳೆಜಯ್. ಲೋಕ್‌ಸಾಹಿತ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ತೊಂಡ್ಪಾಶಿಂ ರಚ್ಲೆಲೆಂ ಆನಿ ತೊಂಡ್ಪಾಶಿಂ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಲೆಲೆಂ. ಹೆಂ ಮುಳಾವೆಂ ಸಾಹಿತ್ ಪ್ರಪ್ರಥಮ್ ಗಾಯಾನಾ ರೂಪಾರ್ ಉಬ್ಜಲೆಂ ಕ್ರಮೇಣ್ ತಾಂತುಂ ಗದ್ಯ್ ರೂಪ್ ಭರ್ಸಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಲೋಕ್‌ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಗಿತಾಂ, ಕಾಣಿಯೊ, ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ ಆನಿ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಚಾರ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಸಾತ್. ಹೆಂ ಸಾಹಿತ್ ವಾಂಟೆ ಕರ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಸುರ ಜಾವ್ನ್ ಆತಾಂ ಸಗ್ಳೊ ಸಂಸಾರ್ ಮಾಂದ್ತಾ.

ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಖೆಳಾಂನಿ ಯಾ ಗಾಂವ್ಚಿ ತರ್‍ಕಾಂನಿ 'ಹುಂ?' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಚಾಲ್ತೆಂ ಆಸ್‍ಲ್ಲೆಂ ಆಮಿ ಪಳೆತಾಂವ್. ತೆಚ್ ಪರಿಂ ಕಾಣಿ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂನಿ 'ಹುಂ' ಮ್ಹಣತ್ ರಾಂವ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಆಸ್‍ಲ್ಲಿ. ಕಾಣಿ ಸಾಂಗ್ತಾ ಸಾಂಗ್ತಾಂ, ತಿ ಸಾಂಗ್ತಲೊ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಕ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲೂನ್ ಆಪ್ಣೆ ಸಾಂಗ್ಲಲೆಂ ಸಮ್ಜಲೆಂ ಯಾ ಆನಿ ಕಿತೆಂ ಜಾಲೆಂ ತಾಚಿ ಜಾಪ್ ಮಾಗ್ತಾಲೊ. ಅಶೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ತೆಲ್ಯಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಸಯ್ತ್ 'ಹುಂ' ಮ್ಹಳೆಲೆಂ ಸವಾಲ್.

ಮನ್ಶಾಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾ ಆನಿ ಭಾಶಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಕಾಣಿಯಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ಆದಿಂಚ್ ಮನಿಸ್ ಎಕಾಮೆಕಾಕ್ ಸವಾಲಾಂ ಘಾಲೂನ್ ಅರ್ಥ್ ಯಾ ಜಾಪ್ ಪಾರ್‍ಕುಂಕ್ ಲಾಯ್ತಾಲೆ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಧಾರಾಳ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ 'ಹುಂ?' ಮ್ಹಳ್ಳೊಚ್. ದೆಕಿನ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಪಾರ್‍ಕವ್ಣೆಚ್ಯಾ ಸವಾಲಾಕ್ 'ಹುಮಿಣೆ' ಯಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ 'ಹುಮಾಣೆ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಪಡ್ಲೆಂ ಜಾಯ್ಜಯ್. ಅಸಲಿ ತರಿ ಏಕ್ ವಸ್ತ್ ದಾಕವ್ನ್, ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಆವ್ಕೆಚ್ ದುಸ್ರೆ ಯಾ ಪರ್ಕಿ ಎಕೆ ವಸ್ತುಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕರುನ್, ತಿ ಆಮ್ಕಿ ವಸ್ತ್ ಪಾರ್‍ಕುವ್ನ್ ಸಾಂಗ್ ಮ್ಹಣ್ ಗುಸ್ಪಡಾಂವ್ಚೆ ರೀತಿನ್ ಶೀದಾ ಯಾ ಗುಮಾನಿತ್, ಪೂರ್ಣ್ ಯಾ ಅರ್ಧ್‍ಕುರೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ಚೆಂಚ್ 'ಹುಮಿಣೆ' ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್.

ಭಾಸಾಂವಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಚರಿತ್ರಾ:

.. ಭಾರತಾಂತ್:

ಪ್ರಾಚೀನ್ ಮುಳಾವ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ವೆವೆಗ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಆಸಾ. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಶೆನ್ ಹಾಕಾ "ಪ್ರಹೇಳಿಕಾ' ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಪುಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಜಾಯ್ತಿಂ ದುಸ್ರಿಂ ನಾಂವಾಂಯ್ ರ‍ಝುಳ್ಕಾತಾತ್. ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ್, ಕೂಟಾ, ಪ್ರವಹ್ಲಿಕಾ ವಿವಾದ, ಸಮಸ್ಯಾ, ಗೂಢ, ಹೃದಯಾಳಿಕಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ವ್ಯಾಸ್ತರ್ ನಾಂವಾಂ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ದಿಲ್ಯಾಂತ್. ಪಾಳಿ ಭಾಶೆನ್ ಪಾಣ್ಹು ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಮೆಳ್ಟಾ ತೆಚ್ ಪರಿಂ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಭಾಶೆನ್ ಪಹೆಲೀ ಯಾ ಹಿಯಾಲಿಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ದಕ್ಷಿಣ್ ಭಾರತೀ ಭಾಸಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಮಲ್ಯಾಳಿ ಭಾಶೆಂತ್ ವಿಡಿಕದ ಯಾ ಕಡಂ ಕತ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ, ತಮಿಳ್ ಭಾಶೆಂತ್ ವಿಡಿಕಾದಾಯ್ ಯಾ ಪುದುರ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ತೆಲುಗು ಲೋಕ್ ತಸೊಚ್ ವಿಡಿಕಥ ಯಾ ಪೊಡಪು ಕಥಾಲು ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಮುಂಡಿಗೆ, ಒಗಣು, ಒಡಕಥೆ, ಪ್ರಹೇಳಿಕೆ, ಸೂಚಿತಾರ್ಥ, ಆನಿ ಒಗಟು ಮ್ಹಳೆ ಸಬ್ದ್ ಅಸಾತ್.

ಹೆರ್ ಭಾರತೀ ಭಾಸೊ ಲೆಕ್ಲ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಿಂದಿನ್ ಬರ್ಝೊವಲ್, ಪಹಲೀ ಯಾ ಭುಲ್ಭುಲಾಯಾ; ಮರಾಠಿನ್ ಉಖಾಣ, ಆಹಣಾ, ಉಮಾಣಾ, ಕೊಹಾಡಾ,

ಕುಲಂಗಡೆ, ಕೊಡೆ ಯಾ ಬಯಾನಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಸಿಂಧಿ ಲೋಕ್ ಉಖಾಣಿ ಯಾ ಕೊಡ
ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ, ಪಂಜಾಬಿ ಪಹೆಲೀ ಯಾ ಭುಜಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ಆನಿ ಬಂಗಾಳಿ ಪಹೆಲಿ
ಧಾಮ್ಧಾ ಯಾ ಪಾಯಿ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಅಸ್ಸಾಮಾಂತ್ ಸಥಾರ್, ದಿಸ್ತಾನ್ ಯಾ ಪಕ್ಕ
ಬಿಹಾರಾಂತ್ ಪಾಹಾ ಯಾ ಪಹೇಲೀ, ರಾಜಸ್ಥಾನಾಂತ್ ಪಾರಸೀ, ಒಡಿಸ್ಸಾಂತ್ ಪ್ರಹೇಲಿಕ
ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ಸಾಂಟಾಲ್ ಲೊಕ್ ಕುಡುಂ, ಮುಂಡಾ ಲೋಕ್ ಕರ್ಸಾಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಮ್ಹಣ್
ಆಯ್ಕೊವ್ಯೆತ್.

ಭಾರತಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ರಿವಾಜ್ ಅಧಿಕ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಚಾಲ್ತೆ
ಆಸಾ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಪುರಾಣಾಂನಿ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪೂಜಾ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕ್ರಮಾಂ
ಸಯ್ತ್ ಪುಷ್ಕಳ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಝುಳ್ಕಾತಾತ್. ಋಗ್ವೇದಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮೆಳ್ಟಾ
ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಮನೋರಂಜನ್ ವೈದಿಕ್ ಕಾಳ
ಪ್ರಾಸ್ ಪುರ್ವಿಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಆಪ್ಶಿಚ್ ರುಜು ಜಾತಾ. ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಚ್ಯೊ ವೈದಿ
ಹುಮಿಣ್ಯೊ, ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಯುಗಾಚೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆನಿ ಆರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ
ಜನಾಂಗಾಚಾ ಶಿಕಾಪ್ ಸಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಜಮಯ್ಲೆಲ್
ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ವರವ್ನ್ ಪಳೆಯ್ಲೆಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಸಕ್ಕಟ್ ಎಕೆ ಸಂಗ್ತಿಂತ
ಮಾತ್ರ್ ಒಪ್ತಾತ್ ಆನಿ ಆಪ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಎಕಾ ತಾಳ್ಯಾನ್ ಗಾಜಯ್ತಾತ್:- ಲೋಕ್‌ಜ್ಞಾನ
ಆನಿ ಲೋಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸಂಯ್ಬಿಕ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಮನೋರಂಜನ್ ದಿಂ
ಚಮತ್ಕಾರಿ ಸಾಮರ್ಥಿ ಯುಗಯುಗಾಂತ್ ಹೊಗ್ಡಾಯ್‌ನಾಸ್ತಾನಾ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ಆಯ್ಲಲ್
ಎಕ್‌ಚ್ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತೊ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ.

2. ಅಸ್ತಮಿತ್ತಿಚಾ ದೇಶಾಂನಿ:

ಅಸ್ತಮಿತ್ತಿಚಾ ದೇಶಾಂನಿ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಉಬ್ಜಲೊ ಆಯ್ನಿಗ್ಮಾ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್
ಆರಿಸ್ಟೊಟಲಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಹಾಚೆವಿಶಿಂ ವಿವರ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಖ್ಯ
ದಿಲ್ಯಾ. ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಶೆಚಾ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಆಯ್ನಿಗ್ಮಾ ಯಾ ಹುಮಿಣೊ
ವಾಪುರ್ಲೆಲೆ ದಾಖ್ಲೆ ದಿಸ್ತಾತ್. ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆನ್ enigma ಮ್ಹಣ್ ಅಸ್ಲ್ಯಾರಿ riddl
ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಪ್ರಬಲ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಆತಾಂಯಿ ತಶೆಂಚ್ ಉರ್ಲಾಂ. ಹೆಂ ನವ
ಉತಾರ್ ಲಾತ್ಯಾ ಭಾಶೆ ಥಾವ್ನ್ ನಹಿಂ ಬಗಾರ್ ಆಂಗ್ಲೊ ಸ್ಯಾಕ್ಸನ್ ಮುಳಾ ಥಾವ್
ಉಬ್ಜಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಶೆಚಾ ratsel ಸಬ್ದಾಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ವರ್ಣನ್:

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ಜಾಣ್ತಿಕಾಯೆಕ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ಚೊ ಆನಿ ಬುದ್ವಂತ್ಕಾಯ
ಪಾರ್ಕುಂಚೊ. ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ದಾಖವ್ನ್ ಸತ್ ಲಿಪವ್ನ್ ಗುಸ್ಪಡಾವ
ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಕಾತ್ರಿಂತ್ ಶಿರ್ಕಾವ್ನ್ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯಿ ಭೊಗ್ಚೆಖಾತಿರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಉಬ್ಜಲೊ

ಸ್ಥಾಣ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂಚೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ಪುಣ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಜಲ್ಮ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿರ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಪಾರ್ಕುಂಚೆಂಚ್ ಏಕ್ ಜೈತ್ ಹುಮಿಣೆ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲ್ಯಾ ಸ್ಥಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಯ್ತಿನಾ. ಯೆವಂಚಾ ಮನ್ಯಾಕುಳಾಚಾ ಬಾಳ್ಯಾಪಣಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಚಾಲ್ತ್ಯಾ.

ಖುಶಾಲಾಯೆ ಪಾಸುನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಉಬ್ಜಲ್ಯೊ ಮ್ಹಯ್ ತರೀ ಹಾಂಚೆಂ ಉಗಮ್ ಪಳೆತಾನಾ ಮನ್ಯಾಚೆ ಸಾಮರ್ಥಿಚೆಂ ಆನಿಯೆಕ್ ಮುಖ್ ಉಗಡ್ಟಾ. ಆಪ್ಣೆ ದೆಕ್ಚಾ ಆನಿ ಸೊಗ್ಚಾ ಹರ್‌ಯೆಕೆ ವಸ್ತುಚೆಂ ಸಂಯ್ಬ್ ಕಸಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಸೊಧ್ನಾಂ ಕರುಂಕ್ ಮನ್ಯಾನ್ ಘಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಿನತೆಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಹುಮಿಣೆ ಮ್ಹಳೆಲೆಂ ಸತ್. ವಯ್ಲ್ಯಾಭಾರ್ ಪಳೆತಾನಾ ಥೊಡ್ಯಾ ವಸ್ತುಂನಿ ಪರ್ಕಿ ವಸ್ತುಂಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ರುಖ್ಯಾಕತಾ. ವರವ್ನ್ ಪಳೆತಾನಾ ಸಯ್ಲ್ಲೆಚಿ ದಿಶ್ಟ್ ಫಟ್ವುನ್ ಪಡ್ಲ್ಲೆಲಿ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭ್ಯಾಂನಿ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಂಚೊ ರ್ಘಲೊ ಗುಂತುನ್ ಘಡ್ಚಾ ರೂಪಕಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ನವ್ಯಾ ವಸ್ತುಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ತಾನಾ ವಿಚಿತ್ರ್ ಮಜಾ ಭೊಗ್ತಾ. ಅಸಲೆ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಭರ್ಲ್ಲೆಲೆ ರುಪಕ್ ಕ್ರಮೇಣ್ ಆಪ್ಮೈಚ್ ಲೊಕಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಚಾಲ್ತೆ ಜಾವ್ನ್ ಭಾಶೆಕ್ ನಾ ಉಲವ್ಣ್ಯಾಕ್ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಭರ್ತಾತ್.

ದೆಕುನ್ ಖಂಚಾಯ್ ಖರ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ಮುಖ್ಯ್ ಜಾಯ್ ಗುಸ್ಪಡ್‌ಗೊಂದೊಳ್. ಸೊ ಕಿತ್ಲೊ ಚಡ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ತಿತ್ಲೊ ಬರೊ. ಹಾಚೆ ಬರಾಬರ್ ಖರೆಂ ವರ್ಣನ್ ಮಾತ್ರ್ ಚುಕ್ಚೆಂ ನಹಿಂ. ವರ್ಣನಾಚೊ ಹರ್‌ಯೆಕ್ ಆಂಕ್ಡೊ ಅಪುಟ್ ಸತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾಜಯ್. ಹ್ಯಾ ಆಂಕ್ಡ್ಯಾಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಆನಿ ರೂಪ್ ಮಾತ್ರ್ ಒಮ್ತೆಂ ಉದಾರೆಂ ಜಾವ್ಯೆತ್, ಖರೆಂಚ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂಚ್ ಗರ್ಜ್. ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ದೇಶಾಂನಿ ಅಸಲಿ ಮುಳಾವಿ ಹುಮಿಣೆ ಸ್ಫಿಂಕ್ಸಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ಲಿ ಆಯ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಆಸಾ. ಹೀ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಶೆಂತ್ಲಿ ತಿ ಅಶಿ ಆಸಾ: 'ತಿ ಎಸ್ತಿನ್ ಹೊ ಮಿಯಾನ್ ಎಖೊನ್ ಫೊನೆನ್ ತೆತ್ರಾಪೂನ್, ಕಾಯಿ ದಿಪೂನ್ ಕಾಯಿ ತ್ರಿಪೂನ್ ಗಿನೆತಾಯಿ?' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಪಿಂಡಾರ್ ಕವಿನ್ ತಿ ಹುಮಿಣೆ ಲಿಖ್ಲ್ಯಾ – ಮ್ಹಣ್ಜೆ 'ಸಕಾಳಿಂ ಚಾರ್ ಪಾಯ್ ಆಸೊನ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ ದೊನ್ ಪಾಯ್ ಜಾತಾತ್ ಆನಿ ಪರತ್ ತೀನ್ ಪಾಯ್ ಜಾತಾತ್ ಕೊಣಾಕ್?' ಹಾಕಾ ಮನ್ಯಾಕ್ ಅಶೆಂ ಘಡ್ಟಾ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಪ್.

ಸ್ಫಿಂಕ್ಸಾಚಾ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಪಳೆತಾನಾ ಮನ್ಯಾಚೆಂ ಆವ್ಕ್ ಏಕ್‌ದೀಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ಲಾಂ. ಪುಣ್ ಎಕಾಚ್ ಜಿವಾಕ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಚಾರ್, ದೋನ್ ಆನಿ ತೀನ್ ಪಾಯ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ವಿಚಿತ್ರ್ ಆನಿ ಅಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂಗಾ ಮನೋರಂಜನಾಚಿ ಮಜಾ ಅಧಿಕ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಆರಿಸ್ಟೊಟಲ್ ಏಕ್ ಉತಾರ್ ಸಾಂಗ್ತಾ – ಹುಮಿಣ್ಯಾಂತ್ ಎಕಾಚ್ ತಾಳ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ಸಂಗತ್ ಸತ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾತ್ ಆನಿ ತ್ಯಾಚ್ ತಾಳ್ಯಾನ್ ತಿಚ್ ಸಂಗತ್ ಸತ್ ನಹಿಂ ಮ್ಹಣ್ ಭಾಸ್ತಾತ್.

ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತಾಚೆ ಸಾಂಗ್ಣೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಸ್ಫಿಂಕ್ಸಾಚಿ ಹುಮಿಣೆ ಪಾರ್ಕುಂಕ್ ಸಕಾನಾಸ್ತಾನಾ

ಹೊಮರ್ ಕವಿಚೊ ಪ್ರಾಣ್ ಗೆಲೊ. ತಾಚೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಡಿಪಸ್ ರಾಯ್‌ಕುವರಾನ್ ಪಾರ್ಕಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸವಾಲ್ ಫಾಲ್ಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸ್ಪಿಂಕ್ಸಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಜೀವ್ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ಲೊ. ಮ್ಹಣ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಲಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಇನಾಮ್ ಮೆಳ್ಟಾಲೆಂ ಆನಿ ಪಾರ್ಕುಂಕ್ ಸಕಾನಾಸ್ತಾನಾ ಸಲ್ವಾಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಸಜಾ ದಿತಾಲೆ. ಅಸಲಿ ಸಂಗತ್ ಪವಿತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಸಯ್ತ್ ರಿಘಳ್ಳ್ಯಾತಾ. ಪರ್ನ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಸಾಮ್ಸಾಂವ್ ವಿಶಿಂ ವಾಚ್ತಾನಾ ತಾಣ ಘಾಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಗ್ರಾಸಿತೆಲ್ಯಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಮಾಸ್,
ಆನಿ ಬಳ್ವಂತಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಗೊಡ್ಶೆಂ

*****

ವ್ಹೊಂವಾ ಪ್ರಾಸ್ ಗೊಡ್ ಕಿತೆಂ?
ಆನಿ ಶಿಂವಾ ಪ್ರಾಸ್ ಬಳ್ವಂತ್ ಖಂಚೆಂ?
ಮ್ಹಜಿ ಪಾಡಿ ಘೆವ್ನ್ ತುಮಿ ಕೊಸುಂಕ್‌ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ತರ್
ಮ್ಹಜೊ ಗುಟ್ ತುಮಿ ಫಡ್‌ಲ್ಲೆ ಬರಿಚ್.
– ಸಾಮ್ಸಾಂವ್ ಆನಿ ದಲಿಲಾ

ಹಾಚೊ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ವಿವರ್ ಜಾಯ್ ತರ್ ಪರ್ನ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ನಿತಿದಾರಾಚ್ಯಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಚವ್ದಾವ್ಯಾ ಅಧ್ಯಾಯಾಂತ್ ವಾಚಿಯೆತ್.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಜಾತಿ: (ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್):

ಜರ್ಮನಿಚಾ ಜೆ.ಜಿ. ಹರ್ಡರ್ ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ಆಜೂನ್ ದೋನ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಆದಿಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ಉತಾರ್ ಆಸಾ – 'ಮನ್ಶಾ ಕುಳಾಚಾ ಖಂಚಾ ಕುಳಿಯೆಕ್ ತರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿಂ ಪಯ್ಲಿಂ ಮೆಟಾ ಕಾಡ್ಟಾಸ್ತಾನಾ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಧಿಕ್ ಮೊಗಾಚ್ಯೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್.' ತಶೆಂಚ್ ಹೆರಾಂ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂಚಾ ಮಜತಿನ್ ಆಮಿ ಜಾಣಾ ಜಾತಾಂವ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲೊಕ್‌ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಜಲ್ಮ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಆದಿಂಚ್ ಸಾಧ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ ಆನಿ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಉಬ್ಜಯ್ಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್. ಲೊಕಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಚಿ ಹರ್‌ಯೆಕ್ ಖರಿ ಹುಮಿಣಿ ಆಪ್ಶಿಚ್ ಉಬ್ಜತಾ. ಲೊಕಾಚಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಚಾ ತಳಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ತಿ ಜಲ್ಮ್ ಘೆತಾ. ಕೊಣಾಯ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾಚಾ ಮತಿಚೆಂ ಯಾ ಬುದ್ವಂತ್ಕಾಯೆಚೆಂ ಪೀಲ್ ತಿ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನಹಿಂ. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಜಶ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ ತಶ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಮೆತ್ ಆಮ್ಕ್ಯಾ ಎಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿ ರಚ್ನಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯೆಚ್ ನಾ. ಲಾತ್ಯಾನ್ Vox populi ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಪರಿಂಚ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಖರ್ಯೊಚ್ ಲೊಕಾಚೊ ತಾಳೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ತೆಂ ಆಪುಟ್ ಸತ್.

ಆದಿಮಾನವಾನ್ ಆಪ್ಲೆ ಜಿಣಿಯೆಚಿಂ ಗಂಭೀರ್ ಸತಾಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ರುಪಾರ್ ಾಚಾರ್ಲ್ಲೆಲಿಂ ಆಸಾತ್. ತೆಚ್ ಭಾಶೆನ್ ಆಪ್ಲೆ ಅಲ್ಪೆ ಸಮ್ಜೊಣೆಕ್ ಆಟಾಪುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ಸಲಿಂ ಸತಾಂ ಸಮೆತ್ ಆದಿಮನ್ಯಾನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ರುಪಾರ್ ಒಪುನ್ ಘೆತ್ಲಲಿಂ ಸ್ಸಾತ್. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಜಾಣಾರ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಸತಾ ಆನಿ ತ್ವಾಂಚೊ ವಾದ್‌ವಿವಾದ್ ಉಬ್ಜಲೊ ಅಶೆಂ ಪುರ್ವಿಲೆ ಗ್ರೀಕ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಆಯ್ನಿಗ್ಮಾ ಆನಿ ಗ್ರಿಫೊಸಾಂಚೊ ಸಂಬಂಧ್ ಯಾ ಮ್ಯುಥೊಸ್ ಆನಿ ಲೊಗೊಸಾ ಮಧ್ಲೊ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಸಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಭಾಸ್ತಾಲೆ ತೆಂ ಪಳೆತಾನಾ ತಾಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಅಧಿಕ್ ಾವ್ನ್ ತಾಂಚಾ ಪುರಾಣಾಂಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲೆಲ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾತ್. ಅಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಲ್ಮಾನ್ ಲೋಕ್ ಸಾಹಿತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಯೊ ತರೀ, ಹಾಂಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ಪಡೊನ್ ರ್ಬಿನಿಶಿಂ ಉತ್ರೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ ಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯೊ.

ಅಸಲ್ಯೊ ಜಶ್ಯೊ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ತಶ್ಯೊ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಸಯ್ತ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಕುತೂಹಲಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾತಾ. ದೆಕುನ್ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ೊಂಡಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಮಿ ಆಯ್ಕೊಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಜಾಂಟಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಾಹಿತಾಂತ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ವೆಕ್ಳ್ಯೊ ಕರುನ್ ವರಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್. ೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಅಸಲಿ ವರವ್ಣಿ ಕೆಲೊಲೊ ರೊಲಾಂ ್ಹಳ್ಳೊ ವಿದ್ವಾಂಸ್, ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ದೋನ್ ಜಾತಿ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ. ಯ್ಲ್ಯಾ ಜಾತಿಚಿ ಹುಮಿಣೆ ಖರಿಚ್ ಲೊಕಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ುಮಿಣೆ ಆನಿ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಜಾತಿಚಿ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಛಾಪೂನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಸಾಹಿತಾಂತ್ಲಿ ುಮಿಣೆ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೊ. ತಶೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಜಾಂಟ್ಯಾಂಚೊ ಹಾತ್ ಯಾ ್ರೊಸೊ ಲಾಗಾನಾಸ್ತಾನಾ ಸಾಧ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೊ ಪುಟ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಮೆಳ್ಟಿತ್‌ಗಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಾಲ್ ಉಬ್ಜತಾ. ಜಶ್ಯೊ ಗ್ರೀಕಾಂಚ್ಯೊ ತಶ್ಯೊ ಭಾರತೀಯಾಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ್ರೀಕ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಭರ್ಲೊನ್ ರೂಪಾಂತರ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ುಬಾವ್ ನಾ.

ಅಧಿಕ್ ಪುರ್ವಿಲಿ ಏಕ್ ಹುಮಿಣೆ ಬಾಬಿಲೊನಾಚಾ ಕುಂಬಾರಾಂಚಾ ಮಾತಿಯೆಚಾ ಳ್ಯೆಚೆರ್ ಕಾಂತವ್ನ್ ಖಂಚಯ್ಲ್ಲೆಲಿ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ:

ಗರ್ಭ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಗುರ್ವಾರ್ ಜಾತಾ
ಖಾಣ್ ಪಿವನ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ವಾಡೊನ್ ಫುಗ್ತಾ ಕೊಣ್?
– ಹ್ಯಾ ಸವಾಲಾಕ್ ಅಂತ್ರಳಿಂಚೆಂ ಮೊಡ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಪ್.

ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಬರ್ಪಿನಿಶಿಂ ಮೆಳ್ಚಿ ಅಧಿಕ್ ಪುರ್ವಿಲಿ ಹುಮಿಣಿ ಕ್ರೆತಾಚಾ ರಾಯಾಕ ಮಿನೊಸಾಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ರಾಯ್ ಕುವರ್ ಗ್ಲಾವ್ಕಸ್ ಚುಕೊನ್ ಗೆಲೆಲ್ಯಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಬಾಪುಯ್ ನಿಮಿತ್ತ್ ಮಾಗ್ತಾ. ನಿಮಿತ್ತಾಚಿ ಜಾಪ್ ತಾಕಾ ಹುಮಿಣೆಚಾ ರುಪಾರ ಲಾಭ್ತಾ. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕಿತೆಂ ತೊ ಪಾರ್ಕುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ತೊ ಕಂಗಾಲ್ ಜಾಲ್ಲಾ ವೆಳಾರ್, ತಾಚೆ ಅಕ್ಲಾಸ್ ನಿವಾರುಂಕ್ ಪೊಲಿಯಿಡಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ಫಾಡಿಗಾರ್ ತಾಕ ಅರ್ಥ್ ಪಾರ್ಕುನ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತಾಚಾ ನಾಟಕಾಂನಿ ಜಾಯ್‌ತಶ ಪುಷ್ಕಳ್ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಮೆಳ್ಚಾ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಮುಖ್ಯ ದಾಖ್ಲೊ ಜಾವ್ನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡ್ಟೆಲೆ ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವ ಪಂಡಿತ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪಳೆತಾನಾ ತಾಂಚೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಘಾತ್ರಾಪರಿಂ ಧಾರುಣ್ ಜಾಲಾ ತೊ ದಿಸ್ತಾ ಲೋಕ್‌ಸಾಹಿತಾಚಾ ತೊಂಡ್ವಾಪಿಶಿಂ ಮೆಳ್ಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಾಧೆಪಣ್ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ಲೆಲೆ ಸಾರ್ಕೆಂ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಜೆವ್ಣಾ ದಬಾಜಾಂಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ತ್ಯೊ ವಾಪರುಂಕ್ ತಾಣ ರಿವಾಜ್ ಮಾಂಡ್ಲೆಲಿ. ಖಾಣಾ ಪಿವಣಾ ಶಿವಾಯ್ ಅಸಲೆಂ ಮನೋರಂಜನ್ ತ ತಲಾಸ್ ಕರ್ತಾಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ್ ತಸಲ್ಯಾ ಗಂಭೀರ್ ಖುಶಾಲಾಯೆಚಾ ವೆಳಾರ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ಮ್ಹಣ್ ಎಕ್ಲೊ ಮುಖೆಲಿ ಆಸ್ತಾಲೊ ತೊಚ್ ಸಗ್ಳೆ ಮನೋರಂಜನ್ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹರ್ತಾಲೊ.

ಹಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂನಿ ಆನಿಯೆಕ್ ರಿವಾಜ್ ಸುರು ಜಾಲಿ ಗಂಭೀರ್ ಸಾಹಿತ್ ರಚುನ್ ಅಸ್ಲೆಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಆಪ್ಲೆ ಮತಿಕ್ ಹಳು ಸುಶೆಗ್ ಸೊಧುಂಕ ಪಡ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ಪಾಸುನ್ ತಾಣಿ ಹಲ್ಕ್ಯಾ ವಸ್ತು ವಿಶಿಂ ವಿಚಿತ್ರ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಚ್ಯೊ ಆನಿ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಮನ್ ಪಿಶ್ಯಾರ್ ಘಾಲ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ರಚುಂಕ್ ಧರ್ಲ್ಯೊ. ಸಾಹಿತಾಚ ವಿವಿಧ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಂನಿ ಅಧಿಕ್ ಜಾಂಟಿಕಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಂಚೆ ರ್ಘುಲೆ ರೂಪ್ ಘೆವ್ನ್ ಪರ್ಜಳ್ಳೆ. ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚಿಂ ಕಾಳ್ಜಾ ಮನಾಂ ಭುಲವ್ನ್ ಧಲಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಧಾವ್ಯಾ ಆನಿ ಇಕ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಥೊಡ ಲಾತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚೆ ಬರಯ್ಣಾರ್ ಅಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಧಂದೊ ಕರುನ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ದಾಖ್ಲೆ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ತಾಚಾದ್ದಿಂಚ್ ಥೊಡೆ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಆನಿ ಲಾತಾ ದ್ವಿಭಾಸಾಂಚೆ ಕವಿ ತೊಂಡ್ವಾಪಿಶಿಂ ಮೆಳ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಮವ್ನ್ ತಾಂಚೆ ಬರಾಬರ ಆಪ್ಲ್ಯೊಚ್ ಥೊಡ್ಯೊ ಮೆಳವ್ನ್ ಉಜ್ವಾಡಾವ್ನ್ ನಾಂವ್ ಜೊಡ್ಲೆಲೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಬುವಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಬರಯ್ಣಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡುನ್ ಲೊಕಾಕ್ ಖುಶಾಲ್ ಕರುನ್ ಆಪುಣ್ ಧಾದೊಶಿ ಜಾತಾಲೊ ಖಂಯ್ ಹಾಣೆ ಘಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಅಧಿಕ್ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಬಿಕೊಣಾವಿಶಿ ಆಸ್ಲೆಲಿ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ತಸೊಚ್ ಅಮರ್ ಕೀರ್ತಿಚೊ ವಾಗ್ಮಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲಲೊ ಫೆನೆಲೊನ

ಪ್ಲ್ಯಾ ಶಿಸಾಂಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಾಂಗುನ್ ಶಿಕೊಣ್ ದಿತಾಲೊ. ತ್ಯಾ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ
ೋನ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂನಿ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚೊ ಲೋಕ್ ಚಡ್ ಆನಿ ಚಡ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ರೂಚ್
ಾಗೊನ್ ಅಧಿಕ್ ಧಾದೊಶಿ ಜಾತಾಲೊ. ಹ್ಯಾ ಪಾಸೂನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚಿಂ ಥೊಡಿಂ
ತ್ರಾಂ ಫಕತ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮಾತ್ರ್ ಛಾಪ್ತಾಲಿಂ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಸ್ವಿಫ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಬರಯ್ಣಾರಾಚಾ ಕಾಳಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ
ಧಿಕ್ ಪಿಶೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಸ್ವಿಫ್ಟಾನ್ ಖುದ್ದ್ ಲಿಖ್ಣೆವಿಶಿಂ, ತಿಂತಾವಿಶಿಂ,
ಯ್ಣ್ಯಾವಿಶಿಂ ಘಡ್ಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ತಾಚ್ಯಾ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಸಾಹಿತಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್
ಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಲ್ಲ್ಯೊ ಶಿವಾಯ್ ತಾಣೆ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡಿಜಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇರಾದ್ಯಾನ್
ಡ್ಲೆಲ್ಯೊ ನಹಿಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಯೆವಂಚಾ ಜರ್ಮನಿಚಾ ಶ್ಕಿಲ್ಲರ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್
ರ್ವಿಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುನ್ ತಾಂಚಿಚ್ ಏಕ್ ಕಲಾವಿದ್ಯಾ ಆಸಾ
ಹ್ಣುನ್ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವಸ್ತುವಿಶಿಂ ತಾಣೆ ವಿಣ್ಲೆಲೆಂ ಕವನ್ ಅಧಿಕ್
ಂದರ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್.

ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ಲೊಕಾಚೊ ಆರ್ವಿಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮಾತ್ರ್ ಎಕ್ದಮ್ ಹಲ್ಕ್ಯಾ
ಸ್ತುವಿಶಿಂ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾತ್. ತಾಂಚಾ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂನಿ ಜಿಣಿಯೆಚಿಂ ಗಂಭೀರ್
ತಾಂ ಶಿಕೊಂಕ್ ಆನಿ ಶಿಕಂವ್ಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ವಾಪುರ್ಲೆಲಿ ಸಂಗತ್ ತೆ ವಿಸ್ರಾಲ್ಲೆಶೆಂ
ಸ್ತಾ. ಯೆದೊಳ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ಲೊಕಾಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಮಟ್ವಿ ಚರಿತ್ರಾ ಪಳೆಲಿ.
ತಾಂ ಹ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ತಾಣಿ ಆದಿಂ ಕಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಜಾತಿ ಮಾಂದುನ್
ೆತ್ಲೆಲ್ಯೊ ಪಳೆವ್ಯಾಂ. ತಾಂಚೆ ರಿವಾಜಿ ಪ್ರಕಾರ್ ಲೊಗೊಗ್ರಿಫ್, ಎನಿಗ್ಮಾ, ರೀಬಸ್,
ರೆಡ್, ಎಪಿಗ್ರಾಮ್, ಗಣಿತಾಚಿ ಹುಮಿಣಿ ಆನಿ ಕೊನನ್ಡ್ರಮ್ ಅಶ್ಯೊ ಸಾತ್ ಜಾತಿ
ಸಾತ್.

. **ಲೊಗೊಗ್ರಿಫ್:**

ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಎಕಾಚ್ ಉತ್ರಾಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸ್ಚಿ ಹುಮಿಣಿ
ಲೊಗೊಗ್ರಿಫ್'. ಹಾಂತುಂ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಯಾಂತ್ರಿಕ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಆಟಾಪ್ತಾ. ಜರ್ಮನಿಂತ್
ಾಕಾ 'ವೊರ್ಟ್‌ರಾಟ್ಸೆಲ್' ಆನಿ ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ 'ಕಾಲೆಂಬುರ್' ಮ್ಹಣ್ಟಾಲೆ. ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಂ
ರೆಂಚ್ ಭಾಶೆಚೊ ಏಕ್ ದಾಖ್ಲೊ ಪಳೆವ್ಯಾಂ –

ವಿಕ್ಟರ್ ಹ್ಯೂಗೊ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚೊ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ನಾಟಕಿಸ್ತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ. ತಾಕಾ
ವಳ್ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚಾ ಅಧಿಕ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ ಅಕಾಡೆಮಿಚೊ ಸಾಂದೊ ಮ್ಹಣ್ ವಿಂಚ್ಲೊ.
ಿಂ ಸೊಸುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾಲ್ವಾಂಡಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾನ್ ವಿಕ್ಟರ್ ಹ್ಯೂಗೊಚಿಂ ನಕ್ಲಾಂ
ರುನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆ: – 'ಮಂಸ್ಯುರ್, ವುಸಾವೆ ಎಂತ್ರೊಡ್ವಿ ಆಂ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಲಾರ್ ಸೆನಿಕ್'.
ಾಂಗಾಸರ್ 'ಲಾರ್' ಆನಿ 'ಸೆನಿಕ್' ಮ್ಹಳೆಲಿಂ ದೋನ್ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಅಸಾತ್.

ತಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಾರ್ಕ್ಯೊ ಕೆಲ್ಯಾರ್, 'ಸಾಯ್ಬಾ, ತುವೆಂ ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ ನಾಟಕ್ ಕಲಾ ಚಾ
ಕೆಲಿಯಿ.' ತಾಕಾ ವಾಖಣುಂಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಜಾಲಿಂ. ಹಾಚೆ ಬದ್ಲಾಕ್ ತಿಂ ದೊನಿ ಉತ್ರಾ
ಏಕ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆರ್ಸೆನಿಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲೆಂ ವೀಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾತಾ. ತವಳ್ ತ
ಉತ್ರಾಚೊ ಅರ್ಥ್ 'ಸಾಯ್ಬಾ, ತುವೆಂ ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ ಆರ್ಸೆನಿಕ್ ವೀಕ್ ಭರ್ಲೆಂಯಿ' ಮ್ಹಣ
ಜಾತಾ. ತ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆರ್ ಏಕ್ ಗಂಭೀರ್ ದೂರ್ ಮಾಂಡ್ಲೆಲೆ ಬರಿಂ ಜಾತಾ. ಸಾಲ್ವಾಂಡಿ
ವಿಕ್ಟರ್ ಹ್ಯೂಗೊಚೆಂ ಅಧಿಕ್ ಕೊಡು ಖಂಡನ್ ಕರುಂಕ್ ಹಿ ಹುಮಿಣಿ ಉಪ್ಕಾರ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ಚಾ
ದುಬಾವ್ ನಾ. ತಶೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಉತ್ರಾಚಿಂ ಅಕ್ಷರಾಂ ಅದಲ್‌ಬದಲ್ ಕರು
ಯಾ ಉತ್ರಾಂ ಥರಾವಳ್ ರಿತಿನ್ ಮಿಸ್ಳವ್ನ್ ಘಡ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಹ್ಯಾ ಜಾತಿಚ್ಯೊ
ಜಾವ್ನಾಸಾತ್.

ಅಕ್ಷರಾಂ ಅದಲ್‌ಬದಲ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಲಾತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚೆ ಹುಮಿಣೆಚೊ ದಾಖ
ಘೆವ್ಯಾಂ –

'Tolle caput. simile aetati tum tempus hababis. - Puer, Uer.' – (J.C
Scaliger)

ತಶಿಚ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆಚಿ ಏಕ್ ಪಳೆವ್ಯಾಂ –

There is a word in the English language whose firt two letter
signify a male, the first three letters a female, the first four letters a grea
man, and the whole word a great woman. = He - r - o - ine.

ಥೊಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಪವಿತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕಾಚಾ ದಾನಿಯೆಲಿಚಾ ವೊಣದಿ ವಯ್ಲ
ಬರಾಪ್ ಹ್ಯಾ ಜಾತಿಚಿ ಹುಮಿಣಿ ಜಾಯ್ಜಯ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್.

2. ಎನಿಗ್ಮಾ:

ಹಾಂತುಂ ಲೊಗೊಗ್ರಿಫಾಚೆಂ ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ಯಾಂತ್ರಿಕ್ಪಣ್ ದಿಸಾನಾ. ಬಗಾ
ಸುರು ಥಾವ್ನ್ ಆಖೆರ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಗುಪ್ತಡಾಂವ್ಚೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ಆಸಾ
ಖರೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಹಿ ಏಕ್ ವೊಪಾರ್ ಕಶಿ ದಿಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ದಿಷ್ಟಿನ್ ಪಳೆತಾನಾ ಪವಿತ
ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ನಾ ಥಾನಾಚಿ ವೊಪಾರ್, ಇಸಾಯಾಚಿ ದುಕಾಂ ಮೊಳ್ಯಾಚಿ ವೊಪಾರ
ಆನಿ ಎಸೆಖಿಯೆಲಾಚಿ ವೊಪಾರ್ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತಿಂಚೆ ದಿಷ್ಟಿನ್ ಎನಿಗ್ಮಾ ಹುಮಿಣಿ ಜಾ
ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಂಗಾ ಪವಿತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಾಮ್ವೆಲಿಚಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಚೆ
ಬಾರಾವೊ ಅಧ್ಯಾಯ್ ವಾಚ್ಯೆತ್. ತಸೊಚ್ ಇಸಾಯಾಚಾ ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಪಾಂಚೊ
ಅಧ್ಯಾಯ್ ಆನಿ ಎಸೆಖಿಯೆಲಾಚಾ ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಸತ್ರಾವೊ ಅಧ್ಯಾಯ್ ವಾಚ್ಯೆತ
ಎಸೆಖಿಯೆಲಾಚಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ದುಸ್ಮಾನ್ ಬಾಬಿಲೊನ್ ಆನಿ ಇಜಿಪ್ತಾಚಾ ರಾಯಾಂ
ಆಮ್ಚೊ ಪ್ರವಾದಿ ಗೀದ್ ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾಯ್ತಾ ಆನಿ ಆಪ್ಣಾಚಿ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಕಶಿ ವೊಪಾ
ತಶಿ ಏಕ್ ಹುಮಿಣಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಹೆಬ್ರೆವ್ ಬರಯ್ಣಾರ್ ಖರೆ

ಸಾಂಕೆತಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡ್ಚಾಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ಶಾತಿವಂತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಚೆ ನಿಮ್ತಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ. ಜೆಜು ನಿಕೊದೆಮಾಲಾಗಿಂ ಉಲಯ್ತಾ ತಿಂ ಉತ್ರಾಂ (ಜುವಾಂವ್ 3 ಪಳೆ) ಅಸಲ್ಯಾ ಎನಿಗ್ಮಾ ವೊಪಾರಿಚಿಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್.

3. ರೀಬಸ್:

ಹಿ ತಿಸ್ರಿ ಜಾತ್. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಸಬ್ದಾಂನಿ ಯಾ ಅಕ್ಷರಾಂನಿ ವಸ್ತುಂಚೆಂ ರೂಪ್ ಕಸಲೆಂ ತೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಆಪ್ಣಾ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಯಾ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಸಾಂಗಾತ್ ದಿತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ತಾತ್ ಆನಿ ಬೂದ್ ಬಾಳ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್.

ಅಸಲೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಘಡಿತ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಘಡ್ಲೆಂ. ಹಾಂಗಾಚೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಚಾ ಶಹರಾಂನಿ ಮುಷ್ಕರ್ ಚಲಯ್ತಾಲೆ. ಪುಣ್ ಬಳ್ಳಾರಿ ಶಹರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಸಂಘಾನ್ ತಾಂಚೆ ಸಂಗಿಂ ಮೆಳೊನ್ ಮುಷ್ಕರ್ ಚಲಯ್ಲೆಂ ನಾ. ತೆ ಆಪ್ಣಾ ಸಂಗಿಂ ಮೆಳ್ಳೆನಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ರಾಗಾನ್ ಹೆರಾಂ ಶಹರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಂಘಾಂಚಾಂನಿ ಬಳ್ಳಾರಿಚಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಕ್ ಕಾಪಾಡ್ ಆನಿ ಕಾಂಕ್ಣಾಂ ಧಾಡ್ಲಿಂ ಆನಿ ಮಿಶ್ಯೊ ಆಸ್'ಲ್ಲೆ ದಾದ್ಲೆ ವ್ಹಯ್ ತರ್ ಮುಷ್ಕರಾಕ್ ದೆಂವಾ, ನಾಂ ತರ್ ಭಿಮ್ಕರ್ಯಾ ಬಾಯ್ಲಾಂ ಭಾಶೆನ್ ಕಾಂಕ್ಣಾಂ ಘಾಲೂನ್ ಬಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲೂನ್ ತಾಣಿ ತ್ಯಾ ಬಳ್ಳಾರಿಚಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಕ್ ಉಚಾಂಬಳ್ ಕೆಲೆ.

ತಸೊಚ್ ರೊಮಾಚಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ ಆನಿಯೆಕ್ ದಾಖ್ಲೊ ಆಸಾ. ಜುದೆವ್ ಲೊಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ತಿರ್ವೊ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಪಳೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾರ್ಕಸ್ ಆವ್ರೆಲಿಯಸ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ್ ಪಾತ್ರಿಯಾರ್ಕ್ ಜುದಾಚೊ ಸಲಹ್ ಮಾಗೊನ್ ಜಣ್ ಧಾಡ್ಲೊ. ತವಳ್ ಪಾತ್ರಿಯಾರ್ಕ್ ತ್ಯಾ ದೂತಾ ಲಾಗಿಂ ಉಲಯ್ಲೊ ನಾ. ಬಗಾರ್ ತಾಕಾ ತಾಣೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬಾಗಿಂತ್ ಆಪವ್ನ್ ವ್ಹೆಲೊ ಆನಿ ಥಂಯ್ಸರ್ ಆಸ್ಲೆಲಿಂ ವ್ಹಡ್ ವ್ಹಡ್ ರುಖಾಡಾಂ ಹುಮ್ಟುನ್ ಉಡಯ್ಲಿಂ ಆನಿ ತಾಂಚಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಲ್ಹಾನ್ ರುಖಾಡಾಂ ಲಾಯ್ಲಿಂ. ಹೆಂ ಪಳೆತಚ್ ತೊ ದೂತ್ ಪಾಟಿಂ ವಚೊನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಕ್ ಘಡ್ಲೆಲಿ ಗಜಾಲ್ ಸಾಂಗ್ಲಿ. ಹ್ಯಾ ಸಂಕೇತಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ್ ಪಾತ್ರಿಯಾರ್ಕಾಚೊ ಸಲಹ್ ಮಾಂದೂನ್ ಘೆತ್ಲೊ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆಡಳ್ತೆದಾರಾಂಕ್ ಫರ್ಮಾಣ್ ದಿಲೆಂ.

ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ಲಿ ಆನಿಯೆಕ್ ರೀಬಸ್ ಹುಮಿಣಿ ಸಾಯ್ರುಸ್ ರಾಯಾ ವಿಶಾಂತ್ಲಿ. ಸಾಯ್ರುಸಾನ್ ಸಿಥಿಯಾಚಾ ಲೊಕಾ ವಿರೋಧ್ ಝುಜ್ ಮಾಂಡ್ಲೆಲೆಂ. ತವಳ್ ತ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ದುಸ್ಮಾನ್ ಪರ್ಶಿಯಾಚೊ ರಾಯ್ ಸಾಯ್ರುಸಾಕ್ ದೂತಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್

ಭಾಲಿಯೊ, ಉಂದಿರ್ ಆನಿ ಮಾಣ್ಕೊ ಧಾಡ್ಲೊ. ಅಶೆಂ ಧಾಡ್ಚಾಂತ್ ತಾಂಚೊ ಮತ್ಲ ಅಸೊ ಆಸ್ಲೊ: ಸಾಯ್ರುಸ್ ಉಂದ್ರಾ ಭಾಶೆನ್ ಬಿಳಾಂತ್ ಲಿಪಾನಾ ಯಾ ಮಾಣ ಭಾಶೆನ್ ಉದ್ಕಾ ಪಂದಾ ಲಿಪೊನ್ ರಾವಾನಾ ತರ್, ತಾಂಚಾ ಭಾಲ್ಯಾಂಕ್ ಉಂಡಿ ಜಾತಲೊ ತೆಂ ಖಂಡಿತ್ ಮ್ಹಣ್. ಸಾಯ್ರಿಕ್ ತಾಂಚಾ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಧಯ್ ಮೆಚ್ವಾಲೊ ಖಂಯ್.

4. **ಖೆರೆಡ್:**

ಹಾಕಾ syllable-riddle ಯಾ silbenratsel ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಖೆರೆಡ್ ಮ್ಹಳ್ಳ ಉತಾರ್ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಶೆ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಲ್ಲೆಂ ಜೆವ್ಹಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ ವೇಳ್ ಹ ಮನರಂಜನಾನ್ ಪಾಶ್ಯಾರ್ ಕರ್ಚೊ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ಖೆರೆಡಾಂಚೊ ಖೆಳ್ ಸಾಂಗಾಪ್ ಮ್ಹಣ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಚಾಲ್ತಿ ಜಾಲ್ಲಿ.

ಹ್ಯಾ ಜಾತಿಚಿ ಹುಮಿಣಿ ಆದಿ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಘಡ್ಲೆಲಿ ನಹಿಂ, ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಹೆಳ್ಳ ಚಮತ್ಕಾರಿ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಹೆಂ. ದೆಕುನ್ ಹಾಂತುಂ ಭಾಸ್, ಚಮತ್ಕಾ ಅರ್ಥ್ ಆನಿ ಮನೋರಂಜನ್ ಸಲಿಸಾಯೆನ್ ಆಪ್ಶೆಂಚ್ ವ್ಹಾಳ್ಚಾ ಬದ್ಲಾಕ್, ಪಂ ಶಿಕ್ಪಾಚಿ ಬುನ್ಯಾದ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಜಾಯ್ನಾ. ಶಿಕ್ಪಾಚೆಂ ಬಳ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ ಹೆ ಜಿರಂವ್ಚೆಂ ತ್ರಾಣ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಗ್ರೀಕ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂ ಮಧೆಂ ಸಮೆತ್ ಖೆರೆ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಚಾಲ್ತ್ಯೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ದಾಖ್ಲೆ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ತಾಂ ಏಕ್ ಆಶಿ ಆಸಾ –

ನೇಸೊನ್ ಹೊಲೇ
ಮ್ಯುಖೆಮಾ ಬೊಒಸ್
ಫೊನೋ ತೇ ದಾನ್ಯೆಸ್ತೊ.
(ಆಖ್ಖೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ಕುದ್ರೊ
ಪಯ್ಲೊ ವಾಂಟೊ ಪಾಡೊ ಹಾಂಬೆತಾ
ದುಸ್ರೊ ವಾಂಟೊ ಸುಂಕಾಗಾರ್ ಬೊಬಾಟ್ತಾ)
– ರ್ಹೊಡೊಸ್ ಕುದ್ರೊ

ಲಾತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚಿ ಆಪುರ್ಬಾಯೆಚಿ ಏಕ್ ಖೆರೆಡ್ ಕವಿ ಆವ್ಲುಸ್ ಜೆಲ್ಲಿಯುಸಾ ಲಿಖ್ಲ್ಯಾ –

"Semel minusne, an bis minus, non sat scio.
At utrumque corum, ut quondam audivi dicier
Jovi ipsi noluit concedere." (noctes Atticae)

ಎಕೊಡೆಂ ಮಿನುಸ್ ಆನಿ ದೊಡೆಂ ಮಿನುಸ್ ಮಿಸಳ್ಳ್ಯಾರ್ ತಿದೊಡೆಂ ಮಿನುಸ್ – Terminus ಹೆಂ ತಾಂಚಾ ಎಕಾ ದೆವಾಚೆಂ ನಾಂವ್. ಹ್ಯಾ ದೆವಾಚೆಂ ಸಂಕೇತ್ ಗಡಾಯ್ ಫಾತರ್. ತಾರ್ಕ್ವಿನಿಯಸ್ ಸುಪರ್ಬ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾನ್ ಜುಪಿಟರಾಚ್ಯಾ ದಿವ್ಳಾಂತ್ ಅಸಲೊ ಏಕ್ ಗಡಾಯ್ ಫಾತರ್ ಬಸಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಹಿ ಹುಮಿಣಿ.

ಅಸಲಿಚ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆಚಿ ಖೆರೆಡ್ ಅಶಿ –

"Knock off my head and singular I act.
Knock off my tail and plural I appear.
Although my middle is left, I am not.
What is my head but a sounding sea.
What is my tail but a flowing stream.
Through Ocean's depth fearless I stray
Parents of softest sounds, yet mute forever."

– ಹಾಚಿ ಜವಾಬ್ Cod fish ಯಾ ತಾಟೊ ಮಾಸ್ಳಿ.

ಅಸಲೊ ಆನಿಯೆಕ್ ದಾಖ್ಲೊ –

"Cut off my head and on a tree you find me.
Cut off my tail and on your head you perch me.
When whole, round your shoulders you drape me.

– ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ Cape ಯಾ ಶಾಲೊ

ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಸಮೆತ್ ಅಸಲ್ಯೊ ಖೆರೆಡ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಪಳೆವ್ಯೆತ್ –

(1) ಅಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯ ಫಲಿತಸ್ಯ ಹೋತುಸ್ತಸ್ಯ ಭ್ರಾತಾ ಮಧ್ಯಮೋ ಅಸ್ತ್ಯಶ್ನಹ್।
ತೃತೀಯೊ ಭ್ರಾತಾ ಘೃತಪೃಷ್ಠೋ಼ ಅಸ್ಯಾತ್ರ ಪಶ್ಯಮ್ ವಿಶ್ಪತಿಂ ಸಪ್ತ ಪುತ್ರಮ್॥

ಹಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿ ದಾವ್ಯಾಕ್ ಆಸ್ಚೊ ಹೋತ್ರ ಪುರೋಹಿತ್ ಪಯ್ಲೊ. ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಆದಿತ್ಯ ಸುರ್ಯೊ, ತಾಚೊ ಭಾವ್ ದುಸ್ರೊ ಗೊಬ್ರಾಳ್ಯಾ ಝುಳಕೆಚೊ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಝುಗ್ಲಾಣೆ. ತಿಸ್ರೊ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಘರಾಂನಿ ನಿರಂತರಿಂ ಸಾಂಬಾಳಿಜಯ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಉಜೊ. (ಹಾಚೆ ಸಾತ್ ಜಣ್ ಪುತ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಯೆತ್.)

(2) ಸಪ್ತಯುಂಜಂತಿ ರಥಮೇಕಚಕ್ರಮೇಕೋಽಅಶ್ವೋ಼ ವಹತಿ ಸಪ್ತ ನಾಮಾ ।
ತ್ರಿನಾಭಿ ಚಕ್ರಮಜರಮನರ್ವಮ್ ಯತ್ರೇಮಾ ವಿಶ್ವಾಃಭುವನಾದಿ ತಸ್ಥುಃ ॥

ಎಕಾ ರೊದಾಚಾ ರಥಾಕ್ ಸಾತ್ ಘೊಡೆ ಬಾಂದ್ಲ್ಯಾತ್. ಏಕೇಕಾ ಘೊಡ್ಯಾಕ್

ಸಾತ್ ನಾಮ್. ತೀನ್ ನೆವಾಳ್ಯಾಂಚೆಂ ಹೆಂ ರೊದ್ ಅವಿನಾಶಿ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ತಾಚೆ
ಉಭಿ ವಿಶ್ವಭುವನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸಗ್ಳೆಂಚ್ ಪ್ರಪಂಚ್.

(3) ಇಮಾಂ ರಥಂ ಯೇ ಸಪ್ತ ತಸ್ಥುಃ ಸಪ್ತಚಕ್ರಂ ಸಪ್ತ ವಹಂತ್ಯಶ್ವಂ ।
ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರೋ ಅಭಿಸಂನವಂತೇ ಯತ್ರ ಗವಾಂ ನಿಹಿತಾ ಸಪ್ತ ನಾಮ ॥

ಸಾತ್ ಜಣ್ (ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸುರ್ಯಾಚಿಂ ಕಿರ್ಣಾಂ ಜಾವ್ಯೆತ್) ಉಭಿ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಾ
ರೊದಾಂಚಾ ರಥಾಕ್ ಸಾತ್ ಘೊಡೆ ಬಾಂಧ್ಲ್ಯಾತ್. ತೆ ತಾಂಕಾಂ ವಡ್ಟಾತ್, ಸಾ
ಜಣ್ ಭಯ್ಣಿ (ಸರ್ಗಿಂಚೊ ನ್ಹಯೊಂ ಜಾವ್ಯೆತ್) ಫಳಾದಿಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಂಕೇತಾಖಾ
ಸಾತ್ ಗಾಯಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಘೆವ್ನಾಸಾತ್.

(4) ಕೋ ದದರ್ಶ ಪ್ರಥಮಂ ಜಾಯಮಾನಮಸ್ಥವಂತಂ ಯದನಸ್ಥಾ ಬಿಭರ್ಥಿ।
ಭೂಮ್ಯಾ ಅಸುರಸೃಗಾತ್ಮಾ ಕ್ವ ಸ್ವಿತ್ಕೋ ವಿದವಾಂಸಮುಪಗತ್ಪ್ರಷ್ಟುಮೇತತ್

ಆಪುಣ್ ಹಾಡ್ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ತರಿ ಹಾಡ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಚಾ ಪ್ರಪ್ರಥಮ
ಜೀವಿಕ್ ಕೊಣೆ ಪಳೆಲ್ಯಾ? ಭುಮಿಚೊ ಜೀವ್ ಆನಿ ಆತ್ಮೊ ಜಾಲೆಲೆಂ ರಗತ್ ಖಂಯ
ಆಸಾ? ತೆಂ ಜಾಣಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಬುದ್ವಂತಾ ಲಾಗಿಂ ಸರೊನ್ ವಿಚಾರ್ತಲೊ ಕೊಣ್?

(5) ಪಾಕಃ ಪ್ರಚ್ಛಾಮಿ ಮನಸಾ ವಿಜಾನಮ್ ದೇವಾನಾಮೇನಾ ವಿಹಿತ ಪದಾನಿ ।
ವತ್ಸೇ ಬಷ್ಕಯೇಯೇಧಿ ಸಪ್ತ ತಂತೂನ್ವಿ ತತ್ನಿರೇ ಕವಯ ಓತವಾ ॥

ಅಪಕ್ವ್ ಮನಾನ್ ಆನಿ ನೆಣಾಂ ಬುದಿನ್ ದೆವಾಂಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ತಳ್ ಖಂಯ
ಮ್ಹಣ್ ವಿಚಾರುಂ? ಎಕಾ ವರ್ಸಾಚಾ ವಾಸ್ರಾ ವಯ್ರ್ ಜಾಣಾರ್ಯಾಂನಿ ಆಪ್ಲಾ
ಜಾಣ್ವಾಯೆಚಿಂ ಸಾತ್ ಸುತಾಂ ಏಕ್ ಜಾಳ್ ಕಶೆಂ ವೊಳ್ಳ್ಯಾಂತ್. – (ಋಕ್ ಸಂಹಿ
1.164)

ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಸ್ಚಿ ವೈದಿಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಸ್ ಕಿತ್ಲಿ ಪರ್ನಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ
ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಸಾರ್ಕೊ ಅರ್ಥ್ ಆಮ್ಕೊಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾರ್ಕುಂಕ್ ಆಜ್ ಕೊಣಾಚಾ
ಜಾಂವ್ಚೆಂ ದಿಸಾನಾ. ತರಿ ಅಸಲೊ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾತ್ರ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಲಾ

ಹ್ಯಾ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ದೋನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಸಯ
ಖೆರೆಡ್ ಚಾಲ್ತ್ಯೊ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ಅಡ್ಡಿನಾ.

1. ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಹಿತ್ಲಾಂತ್ ಹಾಂವ್ ವಾಡ್ಟಾಂ
ಮ್ಹಜೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಅಕ್ಷರ್ ಕಾತ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾ ಸೊಣ್ಣಾಂತ್ ನಾ
ಮ್ಹಜೆಂ ದುಸ್ರೆಂ ಅಕ್ಷರ್ ಸಾವ್ಳೆಂತ್ ಆಸಾ ವಾಳೆಂತ್ ನಾ
ಮ್ಹಜೆಂ ಆಖ್ರೆಚೆಂ ಅಕ್ಷರ್ ಜುಳುವಾಂತ್ ಆಸಾ ಲಾಂಕ್ಡಾಂತ್

2. ನಾಕಾಚಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಹಾಂವ್
   ಸಾಂಗಾನಾ ಮ್ಹಣ್ಟೆಚ್ ಆಖ್ರೆರ್,
   ಮನಾಚಾ ತರ್ ಮಧೆಗಾತ್,
   ಸಾಂಗ್ಶಿಗಿ ತರ್ ಹಾಂವ್ ಕೊಣ್ ಮ್ಹಣ್?
   – ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್.

. **ಎಪಿಗ್ರಾವ್:**

ಮೆಲೆಲ್ಯಾಂಚಾ ಫಂಡಾಚೆರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಕಾಂತಂವ್ಚಾಕ್ ಎಪಿಗ್ರಾಮ್ ಹ್ಣಟ್ಟಾತ್. ಖರ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಹ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ನಹಿಂ ತರಿ, ತಾಂಚಾ ಕುತೂಹಲ್ಭರಿತ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ತಾಂಕಾಂ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಚಿ ರಿವಾಜ್. ಹಾಂಚೊ ಶೆವಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ವಿಚಿತ್ರ್ ತರಾನ್ ದೆಕ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಮನೋರಂಜನ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಮ್ಹಣಯೆತ್. ಏಕ್ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಎಕಾ ಫಂಡಾರ್ ಕಾಂತಯ್ಲೆಲಿಂ ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಲಾಯೆಕ್ ಏಕ್ ದಾಖ್ಲೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ –

"ತೂನೊಮಾ ಥೆಟಾ ರ್‍ಹೊ ಆಲ್ಫಾ ಸಾನ್ ಉ್ಯ ಮ್ಯು ಆಲ್ಫಾ ಖಿ ಉ್ಯ ಸಾನ್. ಪಾತ್ರಿಸ್ ಕಾಲ್ಬೆದೊನ್, ಹೆ ದೆ ತೆಕ್ನೇ ಸೊಫೀಯೇ."

(ನಾಂವ್ ತಾಚೆಂ ಥೆಟಾ, ರ್‍ಹೊ, ಆಲ್ಫಾ, ಸಾನ್, ಉ್ಯ, ಮ್ಯು, ಆಲ್ಫಾ, ಖಿ, ಉ್ಯ, ಸಾನ್. ಜಲ್ಮಲಲೊ ಕಾಲ್ಬೆದೊನಾಂತ್, ಜಾಂಟಿಕಾಯೆಚೊ ತೊ ಪುತ್.)

. **ಗಣಿತಾಚಿ ಹುಮಿಣಿ:**

ಅಂಕೆ ಸಂಖೆ ಮೆಳವ್ನ್ ಅರ್ಥ್ ಪಾರ್ಕ್ಯಾಂಕ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಸವಾಲ್ ಅಸಲಿ ಹುಮಿಣಿ ಜಾತಾ. ಅಸ್ತಮ್ತಿಚೊ ಲೋಕ್ ರೊಮಿ ಅಂಕೆ ವಾಪರುನ್ ಏಕ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ತಾ:–

ಎಕ್ವಣಿಸಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ಕಾಡುನ್ ವೀಸ್ ಉರಂವ್ಚೆಂ ಕಶೆಂ? ರೊಮಿ ಏಕುಣ್ವೀಸ್ XIX ಅಶೆಂ ಲಿಖ್ತಾತ್. ತಾಂತ್ಲೊ I ಕಾಡ್ಲ್ಯಾರ್ XX ಉರ್ತಾ ಆನಿ ಹೊ ಅಂಕೊ ವೀಸ್ ಜಾತಾ.

ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಹೆಬ್ರೆವ್ ಲೊಕಾನ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಅಕ್ಷರಾಂತ್ ಅಂಕ್ಯಾಂಚೆಂ ಮೋಲ್ ಲಾಗವ್ನ್, ಅಸಲೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ವಾಪುರ್ಲಲೊ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಮೊಡ್ಯಾಂಚಿ ಪಿಸಾಯ್ ಕಿತ್ತುನ್ ಪಾವ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹಾಣಿ ಅಸಲ್ಯಾ ಲೆಖಾರ್ ಅಕ್ಷರಾಂಕ್ ಮೋಲ್ ಬಾಂಧುನ್ ಪವಿತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಪರ್ನ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಚಾ ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಕರುಂಕ್ ಧರ್ಲೆಂ, ಆಪುಣ್ ಘಟ್ವಾಲೆ ಆನಿ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ತಾಣಿ ಘಟಯ್ಲೆ. ಅಸಲ್ಯಾ ಫೊಕಣಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಆಧುನಿಕ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್

ಸಯ್ತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲಲೊ ಆಮಿ ಪಳೆತಾಂವ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ನವ್ಯಾ ಪಾಪ್ ಸಾಯ್ಬಾ
ವಿಂಚುನ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಎಕ್ಲೊ ನಾ ಎಕ್ಲೊ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಪ್ರವಾದ್ಯಾಂಚಿಂ ಸವಾಲ
ಉಗ್ಡಾಸಾಕ್ ಹಾಡ್ಟಾತ್. ತಿಂ ಖರಿಂ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ನವೊ ಪಾಪ್ ಸಾಯ
ವಿಂಚುನ್ ಯೆತಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಕರುನ್ ಸಾದ್ಯಾ ತಶೆಂ ಶಿಕ್ಪಿ ಲೊಕಾ
ಸಮೆತ್ ಠಕಯ್ತಾತ್, ಗುಸ್ಪಡಾಯ್ತಾತ್. ಅಸಲೆಂ ಘಸವ್ಣೆಂ 1978 ವರ್ಸಾಚಾ ಖಬ್ರಾ
ಪತ್ರಾಂನಿ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

ತಶೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ನವ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಆಖೆರಿಚೆಂ ಗ್ರಂಥ್ ಜಾವ್ನಾ
ಉಗ್ಡಾಪಣಾಚಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಸಮೆತ್ ತಸಲಿ ಏಕ್ ಹುಮಿಣಿ ಆಸಾಶಿ ದಿಸ್ತಾ. (ಉಗ್ಡಾಪ
13:18). ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ ಬರಂವ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾ ಅಧಿಕ್ ರಿವಾಜಿಂ
ಅಕ್ಷರಾಂ ಗುಂತುನ್ ತಾಂಕಾಂ ಅಂಕ್ಯಾಸಂಖ್ಯಾಚೆಂ ಮೊಲ್ ಬಾಂಧ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಚಾ
ಆಸ್ಲಿ. ಹಿ ಸಂಶೋಧಕಾಂನಿ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡೂನ್ ದಾಕವ್ನ್ ದಿಲ್ಯಾ. ತ್ಯಾ ದಿಸಾ
ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆಬ್ರಾಕ್ಸಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ಸಬ್ದ್ ಎಕಾ ತಾಯಿತಾಚಾ ರುಪಾ
ವಾಪುರ್ತಾಲೆ. ತ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚಾ ಗ್ರೀಕ್ ಅಕ್ಷರಾಂಚೆಂ ಮೊಲ್ ಲೆಖ್ಲ್ಯಾರ್ 365 ಜಾತಾಲೆ
ಆನಿ, ಎಕಾ ವರ್ಸಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ದೀಸ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ತಿತ್ಲೆಚ್ ಮ್ಹಳೆ ಪಾಸುನ್ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾ
ತಾಣಿ ವಿಶೇಸ್ ಪಾಟ್ ಬಾಂಧ್ಲಲೊ.

ಹಾಕಾ ಆನಿಯೆಕ್ ದಾಖ್ಲೊ ಆಮ್ಕಾಂ ಪರ್ನ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಚಾ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯಾಂಚ
ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ದಿಸ್ತಾ: (30:15 ಅ–16).

"ತೀನ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ತೃಪ್ತಿ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ನಾ. ವ್ಹಯ್, ಚಾರ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ಪಾವಾ
ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲಾಂ." ಹಾಕಾ ಜಾಪ್ ಜಾವ್ನ್ ಹಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್
ಉತ್ರಾಂ ಆಸಾತ್. "ಶೆಯೊಲ್ ಆನಿ ವಾಂಜ್ ಕುಸ್ವೊ, ಉದಕ್ ಪಾವಾನಾ ಮ್ಹ
ಪೃಥ್ವಿ ಆನಿ ಕಸಲೆಂಚ್ ಪಾವಾನಾ ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಉಜೊ."

ಆರ್ಬಿ ಲೊಕಾಕ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಗಣಿತಾಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಅಧಿಕ್ ರುಚ್ ಆಸಿ
ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಸಮೆತ್ ಅಸಲಿ ರುಚ್ ಝುಳ್ಕಾತಾ. ಜುದೆವಾಂನಿ ತಾಂಚಾ ಟಾಲ್ಮು
ಗ್ರಂಥಾ ಸಂಬಂಧಿಂ ಹಿ ಅಧಿಕ್ ವಾಪುರ್ಲ್ಯಾ. ಅಸಲ್ಯೊ ಮಿಡ್ರಾಹ ಜಾತಿಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣೆ
ಜಮವ್ನ್ ವುನ್ಸ್ಕ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್‌ಚ್ ಛಾಪುನ್ ಪ್ರಗಟ್ಲೊ
ಖಂಯ್.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಅಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅನೇಕ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ದೆಕಿಕ್ –

(1) ಜೊನಿ ಕಾರ್ವಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಮೊಟಾರ್ ಸಾಯ್ಕಲಾರ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರೆ
ಆನಿ ಸರಾಸರ್ ಘಂಟ್ಯಾಕ್ ಪನ್ನಾಸ್ ಮಯ್ಲಾಂ ಧಾವೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ಕೊ
ಮಂಗ್ಳುರ್ ಥಾವ್ನ್ ಎಕಾ ಘಂಟ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕಾರ್ವಾರಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೊ ಅ

ಸರಾಸರ್ ಘಂಟ್ಯಾಕ್ ಚಾಳಿಸ್ ಮಯ್ಲಾಂ ಧಾವೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ತೆ ದೊಗಿ ಜಣ್ ವಾಟೆರ್ ಮೆಳ್ಟಾನಾ ತಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿಚೊ ಕೊಣ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಚಡ್ ಲಾಗಿಂ ಆಸ್ಚೊ? = ದೊಗಿ ಏಕ್ ಸಾರ್ಕೆ ಪಯ್ಸ್ ಆಸಾತ್

2) ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಶೆಳಿಕ್ ವಯ್ಜಾನ್ ತೀನ್ ಗುಳಿಯೊ ದಿಲ್ಯೊ ಆನಿ ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಅರ್ಧ್ಯಾ ಘಂಟ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಖಾಂವ್ಕ್ ಸಾಂಗ್ಲಿ. ಮ್ಹಾಕಾ ತ್ಯೊ ಕಿತ್ಲೊ ವೆಳ್ ಪಾವ್ಲ್ಯೊ? = ಏಕಾ ಘಂಟ್ಯಾಕ್

3) ಮಾಂಯ್ ಬಾರಾ ಜಣಾಂಕ್ ವಾಡ್ಟಾನಾ ಸುನ್ ಏಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಮಾತ್ರ್ ವಾಡ್ಟಾ = ಗಡಿಯಾಳಾಚೆ ಕಾಂಟೆ

4) ಮುಖ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾತರ್ತಾಯ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಕುಡ್ಸಿತಾಯ್ = ವಾಟ್ ಚಲ್ಚಿ

5) ಶೆಂಭರ್ ಮಾಪ್ಯಾಂಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಮೂಂಜ್ = ಸಾರಣ್

6) ಶೆಂಭರ್ ಹಾಡ್ಲೆಂ, ಶೆಂಭರ್ ಖೆಲೆಂ, ಪುಣ್ ದೊನ್ಹಿ ಭಾಯ್ರ್ ಉಡಯ್ಲೆಂ = ಖುಬೆ

7) ಸ ಜಣ್ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾತ್, ತೆಗ್ ಜಣ್ ಲೊಟುನ್ ಘಾಲ್ತಾತ್, ಸ ಜಣ್ ಪಳೆತಾತ್, ತೆಗ್ ಜಣ್ ನಾಚ್ತಾತ್ = ತೆಗಾಂ ಜಣಾಂನಿ ಭಾತ್ ಕಾಂಡ್ಚೆಂ

8) ಸ ಪಾಯ್ ತಾಕಾ ಆಸಾತ್ ತರೀ ಚಲ್ತಾ ದೊನಾಂಚೆರ್ ಮಾತ್ರ್ = ಘೊಡ್ಯಾ ಸವಾರ್

9) ಸಾಕಾಳಿಂ ಚಾರ್ ಪಾಯ್, ದನ್ಪಾರಾಂ ದೋನ್ ಪಾಯ್, ಸಾಂಜೆರ್ ತೀನ್ ಪಾಯ್ = ಮನಿಸ್

10) ಸಾತ್ ಜಣ್ ವಾರಯ್ತಾತ್. ನವ್ ಜಣ್ ಭಿತರ್ ಬಸ್ತಾತ್, ದೊಗ್ ಜಣ್ ಗಳಯ್ತಾತ್, ಆನಿ ಏಕ್ಲೊ ಪಿಯೆತಾ = ಸ್ತ್ರಿಯೆಚೆ ದೀಸ್, ಗರ್ಭಾಚೆ ನವ್ ಮಹಿನೆ, ದೂಧ್ ದಿಂವ್ಚಿಂ ಹರ್ದಿಂ, ಪಿಯೆಂವ್ಚೆಂ ಬಾಳ್ಯೆಂ

11) ಹಜಾರ್ ಆಂಬ್ಯಾಂಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ದೇಂಟ್ = ಇರ್ವೊಳಾಚೆಂ ಶಿವ್ಟೆಂ

12) ಹಜಾರಾಂಚ್ಯೊ ಹಜಾರ್ ದೊರಿಯೊ, ಉದ್ಕಾಂತ್ ಘಾಲ್ಯಾರ್ ಏಕ್‌ಚ್ ದೊರಿ = ಕೇಸ್

13) ಹಾಯ್ ಹಾಯ್ ಸ ದೊಳೆ, ರಾಯ್ ರಾಯ್ ತೀನ್ ದೊಳೆ, ವ್ಹಡ್ಲಿ ಮಾಂಯ್ಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ದೊಳೊ = ಪಿರ್ಲುಕ್, ನಾರ್ಲ್, ಪೊಪಾಳ್

7. **ಕೊಕನ್ನೃವ್:**

ಅಸ್ತಮ್ಮೆತಿಚಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಹಿ ಆಖೆರಿಂಚಿ ಜಾತ್. ಖರೆಂ ಸಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಿ ಹುಮಿಣಿ ಜಾಯ್ನಾ ತರಿ ಹಿ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಯಾ ಪಿಶ್ಯಾರ್ ಘಾ ಸವಾಲಾಂ ಆಟಾಪ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಿ ಅಧಿಕ್ ಮೊಗಾಳ್. ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ವಸ್ತುಂನಿ ಎಕಾಮೆ ಥಂಯ್ ನಿಶೆಂವ್ಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ವಿಂಚುನ್ ಹ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ತ್ಯೊ ವಸ್ತು ಏಕ್‌ಚ್ ಮ್ಹ ಭಾಸ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ಚಿಚ್ ಹಿ ಹುಮಿಣಿ. ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಂ ಮಧೆಂ ಖರೆ ಎಕಾಮೆಕಾಚೆಂ ಕಸಲೆಂಚ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಆಸಾನಾ ದೆಕುನ್ ರಾಜಾಂವಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಹಿ ಹುಮಿ ಜಾವ್ನ್ ಉರಾನಾ. ತರಿಪುಣ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚೊ ಲೋಕ್, ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಇಂಗ್ಲಿ ಉಲಂವ್ನ್ಯೊ, ಅಸಲಿ ಹುಮಿಣಿ ಧಾರಾಳ್ ವಾಪುರ್ತಾ. ತೊಂಡ್ವಾಶಿಂ ಉಚಾ ಸವಾಲಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಹಾಂಕಾಂ ಸಾರ್ಕ್ಯೊ ಇಂಬು ಮೆಳ್ಟಾ. ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಶಿಕಾಪ್ ಜೊಡ್ಲೆ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಲೊಕಾಕ್ ಹಾಚೆಂ ವಾರೆಂ ಲಾಗ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಅಸಲಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಆಮ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮಾಜಾಂತ್‌ಯೀ ಲೊಕಾ ಮೊಗಾಚಿಂ ಜಾಲ್ಯಾಂ. ದೆಕಿಕ್ –

(1) ಅಟ್ಟಾಂಗ್ ಪಿಸೊ ಆನಿ ಏಕ್ದಮ್ ಬುದ್ವಂತ್ ಕೋಣ್? = ಆಪ್ಣಾಯಿತ್ಲೊ ಬುದ್ವಂ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಟಲೊ ಅಟ್ಟಾಂಗ್ ಪಿಸೊ. ಆಪುಣ್ ಕಾಂಯ್ ಪಿಸೊಗಾಯ್ ಮ್ಹ ದುಬಾವ್ತಲೊ ಏಕ್ದಮ್ ಬುದ್ವಂತ್.

(2) ಅಸ್ಕತ್ಯಾಂಕ್ ಬಳ್ವಂತ್ ಆನಿ ಬಳ್ವಂತ್ಯಾಂಕ್ ಅಸ್ಕತ್ ಕರ್‍ತ್ಸೊ, ಪಿಶ್ಯಾಂಕ್ ಬುದ್ವಂ ಆನಿ ಬುದ್ವಾಂತಾಂಕ್ ಪಿಶೆ ಕರ್‍ತ್ಸೊ ಗುಟ್ ಖಂಚೊ = ಮೋಗ್.

(3) ಉತ್ರಾಂಕ್ ಆನಿ ಆರ್ಸ್ಯಾಕ್ ಕಿತೆಂ ಸಂಬಂಧ್? = ದೊನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಏಕ್‌ಚ ಆಮ್ಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ದಾಖಯ್ತಾತ್ ಯಾ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಘಟಯ್ತಾತ್.

(4) ಉಲಯ್ನ್ಲೆಂ ಉತಾರ್ ಮಾರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಘಾತ್ರಾ ಪರಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್? = ದೊನಿ ಪಾ ಕಾಡುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

(5) ಕಪಾಲ್ ಧಾಡಾಯ್ನಾಯೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಕರಿಯಾಯ್? = ಪಾಟ್ ಬಾಗಾಯ್ಜಾ

(6) ಕುರ್ಡ್ಯಾಂಕ್ ಸಮಿತ್ ವಳಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ಝಾಡ್ ಖಂಚೆಂ? = ಕಾಂಟಿಯೆಚೆಂ ಝಾ

(7) ಮನ್ಶಾಕ್ ಆನಿ ಪಾಡ್ಯಾಕ್ ಕಶೆಂ ಧರ್‍ತಾತ್? = ಮನ್ಶಾಕ್ ಜಿಭೇನ್, ಪಾಡ್ಯಾ ಶಿಂಗಾಂನಿ

(8) ವ್ಹೊಂವಾಂತ್ ಲಿಪ್ಲೆಲೆಂ ಸಂಕಪಾಷಣ್ ಕಸಲೆಂ? = ಇಷ್ಟಾಗತಿಚಾ ನಾಂವಾಂ ಕರ್‍ತ್ಸೊ ಘಾತ್

(9) ರುಕ್ ಲಾಯ್ತಲೊ ಕಿತೆಂ ದಾಖಯ್ತಾ? = ಪೆಲ್ಯಾ ಥಂಯ್ ಆಪ್ಲೊ ಮೋ ದಾಖಯ್ತಾ

10) ವಿಕಾಂತ್ ಝುಳ್ಕೊಂಚೆಂ ಮ್ಹೊಂವ್ ಕಸಲೆಂ? = ದುಸ್ಮಾನಾಚೆಂ ಏಕಿನ್ಪಣ್

11) ಶಾಣೆಪಣಾಕ್ ಆನಿ ಜಾಣ್ವಾಯೆಕ್ ತಪಾವತ್ ಕಸಲಿ? = ಶಾಣೆಪಣ್ ಕಿತೆಂ ಕರಿಜಯ್ ತೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ, ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಕಿತೆಂ ಚಿಂತಿಜಯ್ ತೆಂ ದಾಖಯ್ತಾ

12) ಸುಶೆಗ್‌ಚ್ ವಾವ್ರ್ ಕೊಣಾಕ್? ಆನಿ ವಾವ್ರ್‌ಚ್ ಸುಶೆಗ್ ಕೊಣಾಕ್? = ಆಳ್ಶಾಕ್ ಆನಿ ಜಾಂಟ್ಯಾಕ್

13) ಹೊಗ್ಳಾಪಾಕ್ ಆನಿ ದುರ್ಸ್ವೊಣ್ಯಾಕ್ ಭೆದ್ ಖಂಚೊ? = ಹೊಗ್ಳಾಪ್ ಪಾತ್ಯೆತೆಲೆ ಅಪ್ರೂಪ್, ದುರ್ಸ್ವೊಣೆಂ ದುಬಾವ್ತೆಲೆಚ್ ನಾಂತ್.

ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ:

ಭಾರತೀಯ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ವಿಶಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ್ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂನಿ ಲೇಖನಾಂ ಪರ್ಗಟ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಪುಣ್ ತಸಲಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಸಾಧಾರ್ಣಾಯೆಚಾ ಮ್ಹನತೆನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂಕ್ ಸಾಂಪಡ್ಚೆ ತಸಲಿಂ ನಹಿಂ. ತರಿಪುಣ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಸಕ್ಕಡ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂನಿ ಭಾರತೀಯ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪುರಾಣಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ರುಜು ಜಾತಾ. ಪುರಾಣಾಂ ಲಿಖ್ಚೆ ಆದಿಂಚ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪುಜಾ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ವಾಪುರ್ತಾಲೆ ಖಂಯ್. ತೆಚ್ ಪರಿಂ ಭಾರತೀಯ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಧರ್ಮ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಏಕಾ ಜಾತಿಚೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಹೆರ್ ಫಕತ್ ಮನೋರಂಜನಾಚಾ ಖುಶಾಲಾಯೆಕ್ ಲಿಖ್ಚ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ದುಸ್ರೊ ಪಂಗಡ್ ಕರ್ತಾಲೆ.

ಧರ್ಮ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ಲೆಖ್ಚ್ಯೊ ತ್ಯೊ ಚಡಾವತ್ ವೈದಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ. ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಉಪುಟ್ ಕವನಾಂ ರುಪಾರ್ ಆಸಾತ್. ಕವನಾ ರುಪಾರ್ ನಾಸ್ಲಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಪ್ರೂಪ್. ಬಳಾದಿಕ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ಕಾಯೆನ್ ಭರ್ಲಲ್ಯೊ, ಸೊಭಾಯ್ ವಾಖಣ್ಚ್ಯೊ, ಜಿಣಿಯೆಚಿಂ ಜಿವಿತಾಚಿಂ ಸತಾಂ ಆಟಾಪ್ಚ್ಯೊ ಇತ್ಯಾದಿ ಹರ್ ವಸ್ತುವಿಶಿಂ ಚಮತ್ಕಾರ್ ದಾಖಂವ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪುಷ್ಕಳ್ ಆಸ್ಲ್ಯೊ. ಆನಿ ಆಜೂನ್ ಆಸಾತ್. ವಸ್ತು ವಿಶಯಾಚೆ ದೃಷ್ಟಿನ್ ವೈದಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ತಶ್ಯೊಚ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಚ್ಯೊ ಲೋಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಾರ್ಕ್ಯೊಶ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾತ್.

ಋಗ್ವೇದಾಚಿ ಏಕ್ ಹುಮಿಣಿ ಅಶಿ ಆಸಾ:

ಹಾಂವೆಂ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಗೊವ್ಳ್ಯಾಕ್ ದೆಖ್ಲೊ
ಪಡೊಂಕ್ ತೊ ಪಡಾನಾಸ್ಲೊ.
ವಯ್ರ್ ಚಡ್ಚ್ಯೊ ಸಕಯ್ಲ್ ದೆಂವ್ಚ್ಯೊ
ಚಾರಾಂಯ್ ಕುಶಿಂ ವಾಟೊ ತಾಚ್ಯೊ

ಲಾಗಿಂ ಜವ್ಳ್ಯೊ ಆನಿ ಪಯ್ಸ್ ದುಸ್ಸಾಟ್ಳ್ಯೊ
ಭಾಲ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯೊ ನ್ಹೆಸಾಣ್ ತಾಚ್ಯೊ
ಭುಂಯ್ಚೆ ಭಂವ್ತಿಂ ಭಂವ್ತಾಲೊ ತೊ – ಸುರ್‍ಯೊ

ಹಾಕಾ ತಾಳ್ ಪಡ್ಚಿ ಮರಾಠಿ ಹುಮಿಣಿ ಅಶಿ ಆಸಾ –
ಎವ್ಡಾಸಾ ಗೊರಾಖಿ
ಏಕ್ ಲಾಖ್ ಗಾಯಿ ರಾಖಿ – ಸುರ್‍ಯೊ

ಆನಿಯೆಕಾ ಥರಾಚ್ಯೊ ವೈದಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಹೋತೃ ಆನಿ ಅಧ್ವರ್‍ಯು ಮ್ಹಳ
ಪುರೊಹಿತಾಂ ಮಧೆಂ ಸವಾಲಾಂ ಜಾಪಿಂಚಾ ರುಪಾರ್ ಆಸಾತ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ –

ಸವಾಲ್ : ಎಕ್ಸುರೊ ಭಂವ್ತಾ ಕೊಣ್?
ಪರತ್ ಜಲ್ಮತಾ ಕೊಣ್?
ಶೆಳಿಕ್ ಪರಿಹಾರ್ ಕಸಲೊ?
ವರ್‍ವೆಚಾ ಜಯ್ತ್ ಕಂಳ್ಬೆಚೆಂ ನಾಂವ್ ಕಸಲೆಂ?

ಜಾಪ್ : ಎಕ್ಸುರೊ ಭಂವ್ತಾ ಸುರ್‍ಯೊ
ಪರತ್ ಪರತ್ ಜಲ್ಮತಾ ಚಂದ್ರ್
ಶೆಳಿಕ್ ಪರಿಹಾರ್ ಆಸಾ ಉಜೊ
ಭುಮಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ವರ್‍ವೆಚಿ ಜಯ್ತ್ ಕಂಳ್ಬಿ.

ವೈದಿಕ್ ಸಂಹಿತಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪರ್‍ಯಾಂತ್ ಧರ್ಮ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ
ಚಾಲ್ತ್ಯೊ ಆಸ್ಲ್ಯೊ. ಹಾಂಚೆ ಪೈಕಿ ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಮ್ಹಣ್ಚಿ ಏಕ್ ಆಸ್ಲಿ. ಹಿ ಹುಮಿ
ವೈದಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ಸಾರ್ಕಿ ತರಿ ಹಾಂತುಂ ತರ್ಕ್ ಆನಿ ತತ್ವ್‌ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧಿಕ್ ಮಿಸ್ಳ್
ಆಸ್ಚೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಚೆ ದಾಖ್ಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆನಿ ಉಪನಿಷತ್ತಾಂನಿ ಮೆಳ್ಟಾತ್.

ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಶಾಂತ್ಲಿ ಪಾಚಾರ್ಣಿ. ಹೆ ಜಾತಿಚಿ ಹುಮಿ
ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಾಂತ್ ಆನಿ ಅತಿರಾತ್ರ ಕ್ರಮಾಂನಿ ರಿವಾಂಜಿಂನಿ ವಾಪುರ್ತಾಲೆ. ಕೆದ
ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವತೆಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಹಿ ಹುಮಿಣೆ ಉಭಿ ಜಾತಾಲಿ. ಶತಪ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತ್ ಯಜ್ಞ ವೆದಿಚಿಂ ಪಾಂಚ್ ಮೆಟಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಚಾ ಜಿವಾಚೆ ಪಾಂ
ವಾಂಟೆ ಮ್ಹಣ್ಜೆ: – ಲೊಂವ್, ಕಾತ್, ಮಾಸ್, ಹಾಡಾಂ ಆನಿ ಮೆಂದು ಮ್ಹ
ಸಾಂಗ್ಲಾಂ (6:9:20). ಐತಿರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿಚ್ಯೊ ಬಾರಾ ಕುಡಿ ಬಾ
ಮಹಿನೆಶೆ ದಿಸ್ತಾತ್ (5:25). ಅಶೆಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಆಪ್ಲೊ ಜಿವ್ ದೀವ್ನ್ ಮರ್ತಾ ಆ
ಪರತ್ ಜಿವಂತ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಹಾಂಗಾಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾತ
ತರಿಪುಣ್ ಹ್ಯೊ ದೊನಿ ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಂಚೊ ಪರಿಪೂ
ಅರ್ಥ್ ಕರುಂಕ್ ಅಧಿಕ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾತಾತ್.

ತಾಂಡ್ಯ ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತ್ ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯೊ ತಾಂಚೆ ಪುರೊಹಿತ್ ಾಪುರ್ತಾತ್ (ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ವದಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಚ್ಚಸ ಏವತಿಷ್ಠಂತಿ). ಸಾಯನ ಋಷಿನ್ ಾಂಗ್ಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗಾಯತ್ರಿಚೆಂ ಏಕ್ ನಿರ್ವಚನ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ನಂಜಾಪ್ಯ. ತಾಜೆ ದ್ವಾರಿಂ ಮಾತ್ರ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಕ್ ವಳ್ಕೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೊ. ನಿಯೆಕ್ಲೊ ಗೌತಮ ಪಂಡಿತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ಮ್ಹಣ್ಟಾ:- ಹೋತೃ ಆನಿ ಅಧ್ವರ್ಯು ್ರರೋಹಿತಾಂಚಾ ಪಾಂಚ್ ಅನುವಾಕಾಂ ಪೈಕಿ ಪಯ್ಲೆಚೊ ವಾಖಣ್ಣಿ ದಿಂವ್ಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಹಾಚೆ ವರ್ವಿಂಚ್ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಾಚಾ ್ರರೋಹಿತಾಕ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ಪಡೊನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಚ್ಯಾ ಕುಳಿಯೆಕ್ ಂಚ್ ನಾಂವ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ್ರಜಾಪತಿಕ್ ಆನಿ ತಾಚೆ ಧುವೆಕ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಘಾಂತ್ಯಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ. ಸುರ್ವೆರ್ ್ಯೊ ಪುರಾಣಾಂಚಾ ರುಪಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ತ್ಯೊ ಕ್ರಮೇಣ್ ಸವಾಲಾಂಚಾ ರುಪಾಕ್ ದ್ಲೊನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯೊ ಖಂಯ್. ವೇಳ್ ಪಾಶ್ಯಾರ್ ಜಾತಾಂ ಜಾತಾಂ ಹ್ಯಾ ುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಚೊ ಸಂಬಂಧ್ ತುಟೊನ್ ಗೆಲೊ. ತವಳ್ ತಾಂಚೆಂ ರುಪ್ ನಿ ಶೆವಟ್ ಅಧಿಕ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲೆ ಆನಿ ತಾಂಚೆಂ ನಾಂವ್ ಬ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಆಸ್ಲೆಲೆಂ ತೆಂ ೆಲೆಂ. ತವಳ್ ನವ್ಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ವಿವಾದ್ ಯಾ ವಾಕೊ ವಾಕ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾಯ್ಲೆಂ.

ವಿವಾದ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆ ದಾಖ್ಲೆ ಬೃಹದರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತಾಂತ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಯಾಜ್ಞವಾಲ್ಕ್ಯ ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವಿರೋಧಿಂಕ್ ಡಾವ್ ಕರ್ತಾಲೊ. ತಾಚೊ ದುಸ್ಮಾನ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕಾಶಿಚಾ ರಾಯಾಕ್ ಅಜಾತಶತ್ರು ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾಕ್ ಯಾಜ್ಞವಾಲ್ಕ್ಯಾಚಿ ದವ್ಲತ್ ಆನಿ ಗ್ರೆಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಜಾಲಿನಾ. ್ಯಾಚ್ ಕಾಳಾರ್ ಉದ್ದಾಲಕ ಅರುಣಿ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ಎಕ್ಲೊ ಪಯ್ಣಾರಿ ತತ್ವದರ್ಶನಾಂತ್ ನಿ ದೇವ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ತರ್ಕಾಕ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲೂನ್ ಗಾಂವಾನ್ ಗಾಂವ್ ಭಂವಾತ್ ಸ್ಲೊ. ಆಪ್ಣಾಕಡೆನ್ ಪಂಥಾಕ್ ಪಡ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಪಡಾವ್ ಕರೂನ್ ಹಾಣೆ ಅಧಿಕ್ ರ್ತೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಪುಂಜಾಯ್ಲೆಲೆಂ. ಅಜಾತಶತ್ರುನ್ ಹಾಕಾ ಪುಸ್ಲಾವ್ನ್ ಯಾಜ್ಞವಾಲ್ಕ್ಯಾಚೆರ್ ುಪ್ರಾಟಾವ್ನ್ ಧಾಡ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಹಾಂಚೊ ವಿವಾದ್ ವೇಳ್ ವೆತಾಂ ವೆತಾಂ ುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ರುಪ್ ಸಾಂಡುನ್ ಫಕತ್ ತರ್ಕ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೊ.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಶ್ನ ಯಾ ಸವಾಲ್ ಮ್ಹಣ್ ಆನಿಯೆಕ್ ನಾಂವ್ ಆಸ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ುಪಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಳ್ಣಿ ಜಾವ್ನ್ ಫಕತ್ ವಾದ್ ವಿವಾದ್ ಮಾತ್ರ್ ದಿಸೊಂಕ್ ಾಗ್ಲೊ. ಅಶೆಂ ವೈದಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಖರೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಕೇವಲ್ ್ರಹ್ಮೊದ್ಯ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್ ನಿಶೆತಾಲೆಂ ಶಿವಾಯ್ ಹೆರಾಂ ರುಪಾಂನಿ ತೆಂ ಆಳ್ವೊನ್ ೆಲ್ಲೆಂ.

ಮಹಾಭಾರತಾಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ವಿವಾದ, ಪ್ರಶ್ನ ಆನಿ ಕೂಟ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ತೀ
ನಾಂವಾಂ ದಿಸ್ತಾತ್. ವಿವಾದ ಆನಿ ಪ್ರಶ್ನ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಬಂಡಿನ್ ಆನಿ ಅಷ್ಟಾವ
ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂ ಮಧ್ಲೊ ವಾದ್ ಸ್ಪರ್ದೊ ಪ್ರಮುಖ್ ದಾಖ್ಲೊ ಜಾವ್ನಾಸ
ಅಸಲ್ಯಾ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಂತ್ ಜಿಕ್ಲೆಲ್ಯಾಚೊ ದಳ್ಬಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಜಾತಾಲೊ ಆನಿ ಸಲ್ವಾಲೆಲ್ಯಾಚ
ಜೀವ್ ವೆತಾಲೊ. ಬಂಡಿನ್ ಆಪ್ಣೆ ಪಡಾವ್ ಕೆಲೆಲ್ಯಾ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಂಕ್ ನ್ಹಂಯ
ಬುಡವ್ನ್ ಲಾಗಾಡ್ ಕಾಡ್ಚೆಂ ಅಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ತವಳ್ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಾನ್ ತಾಕಾ ಆಡಾಯ
ವಿವಾದ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ತೊ ಖರೆಂಚ್ ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ಝುಜ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ. ಹ್ಯೊ ಹುಮಿಣ
ದೇವ್‌ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾಂತ್ಲೊ ಜಾಯ್ಜಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ಕಾಯ್ದೊ ನಾಸ್ಲೊ ತರಿ, ಚಡಾವ
ತಸಲ್ಯೊಚ್ ಆಸ್ತಾಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣಯೆತಾ.

ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲಿ ಮಹಾಭಾರತಾಚಿ ಹುಮಿಣಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಮೆಕ್ಳ
ಮೆಕ್ಳ್ಯ ಭಾಶೆಚಿಶಿ ದಿಸ್ತಾ. ಸಲ್ವಾಲೆಲ್ಯಾಚೊ ಜೀವ್ ವೆತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಪಾಸುನ್ ಮಾತ
ತಿ ಚಡ್ ಗಂಭೀರ್‌ಶಿ ದಿಸ್ತಾ.

ಚವ್ಗ ಪಾಂಡವ್ ಭಾವ್ ಅರಣ್ಯಾಂತ್ ಎಕಾ ತಳ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಉದಕ್ ಪಿಯೆಂವ
ಗೆಲೆ. ತವಳ್ ತ್ಯಾ ತಳ್ಯಾಚೊ ಪಾರೊ ಕರ್‍ಚೊ ಯಕ್ಷ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸವಾಲಾಂಕ್ ಸಾ
ಜಾಪ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಉದಕ್ ಪಿಯೆವ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಂಕಾಂ ಆಡಾಯ್ತಾ. ತಾಚ
ಸವಾಲಾಂಕ್ ಹಾಂಚಾನ್ ಜಾಪ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಜಾಲೆಂ ನಾ. ದೆಕುನ್ ತಾಣೆ ಹಾಂಚೆ
ಜೀವ್ ಕಾಡ್ಲೊ. ಆಖೆರಿಕ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ ಯೇವ್ನ್ ಸಾರ್‍ಕ್ಯ ಜಾಪಿ ದೀವ್ನ್ ಆಪ್ಲ
ಭಾವಾಂಕ್ ಸೊಡವ್ನ್ ವ್ಹರ್‍ತಾ.

ಹ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಜಾತಕಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯ ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಬರಾಬರ
ಮನ್ಸಾತಿಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಉದೆಲ್ಯೊ. ಹಾಂತ್ಲ್ಯ ಥೊಡ್ಯೊ ಪಳೆಂವ್‌ತರ್ ಪಯ
ಹುಮಿಣಿ ಏಕ್ ಸಗ್ಳಿ ಕಾಣಿ ಆಟಾಪ್ತಾ. ಎಕಾ ರಾಯಾಚಾ ದರ್ಬಾರಾಂತ್ ಚವ್ಗ ಜಣ
ಜಾಣಾರಿ ಆಸ್ಲೆ. ಆನಿ ತೆ ಕೊಣೆ ಕಿತೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ಯಾರಿ ಪಾರ್ಕುನ್ ಜಾಪ್ ದಿತಾಲ
ಏಕ್ ದೀಸ್ ರಾಯಾನ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲೆಂ –

"ದೋಗ್ ದುಸ್ಮಾನ್ ಆಸ್ಲೆ, ಎಕಾಮೆಕಾಚಿ ಸಾವ್ಳಿ ತಡ್ವುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಸಲ
ಎಕಾಚ್ಯಾಣೆ ತೆ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ಎಕಾಮೆಕಾಚೆ ಕಾಳ್ಜಾಚೆ ಗೊಂಡೆ. ಕಿತೆಂ ಕಾರಣ
ಗಾಯ್?"

ಘಡ್ಲೆಲಿ ಗಜಾಲ್ ಅಶಿ:- ಹಸ್ತಿಚೆ ದೆಬೆಲಿಕ್ ಪೆಟೊ ಪಾರೊ ಆಸ್ಲೊ. ಭುಕೆಲ
ಬೊಕ್ಡಿ ಹಸ್ತಿಚೆಂ ತಣ್ ಚೊರುನ್ ಖಾತಾನಾ ಪೆಟೊ ಘೊಂಕ್ತಾಲೊ. ತವಳ್ ಮಾವುತ
ಯೇವ್ನ್ ಬೊಕ್ಡ್ಡೆಚಿ ಘಾಟ್ ಫುಟಾಸರ್ ಮಾರ್‍ತಾಲೊ. ಹೆಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಪೆಟೊ ಏಕ್ದಮ್ ಖು
ಜಾತಾಲೊ. ಹ್ಯಾ ಪಾಸುನ್ ಬೊಕ್ಡ್ಡಿಕ್ ಪೆಟ್ಯಾಚೆರ್ ಹಗೆಂ ಉಬ್ಜಲ್ಲೆಂ. ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾ

ಟ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ದೀಸ್ ಕುಜ್ನಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ಮಾಸಾ ಕುಡ್ಕೊ ಚೊರ್‍ಲೊ. ತೆಂ ಪಳಯ್ಲೆಲ್ಯಾ
ಂದ್ಪ್ಯಾನ್ ಪೆಟ್ಯಾಚಿ ಪಾಟ್ ಫುಟಾಸರ್ ತಾಕಾ ಮಾರುನ್ ಬಡಯ್ಲೊ. ಪೆಟೊ ದುಕಿನ್
ಗಾಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ಪರ್ತ್ತಾನಾ ರಗ್ತಾನ್ ವಿದ್ರುಪ್ ಜಾಲೆಲಿ
ಟ್ಯಾಚಿ ಪಾಟ್ ಬೊಕ್ಡೆಕ್ ದಿಸ್ಲಿ. ತವಳ್ ಬೊಕ್ಡೆನ್ ಗಜಾಲ್ ಕಿತೆಂಗಿ ಮ್ಹಣ್ ಸವಾಲ್
ಲೆಂ. ಪೆಟ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾಂಗ್ಲಿ. ತವಳ್ ದೊಗಾಂಯ್ಚಿ ದುಸ್ಮಾನ್ಕಾಯ್ ಥಾಂಬ್ಲಿ ಆನಿ
ಣಿ ಏಕ್ ಸೊಲ್ಲೊ ಕೆಲೊ. ಹಸ್ತಿಚೆ ದೆಬೆಲಿಂತ್ಲೆಂ ತಣ್ ಪೆಟ್ಯಾನ್ ಹಾಡುನ್ ಬೊಕ್ಡೆಕ್
ವಂಚ್ಚೆಂ ಆನಿ ಕುಜ್ನಾಂತ್ಲೊ ಮಾಸಾ ಕುಡ್ಕೊ ಬೊಕ್ಡೆನ್ ವ್ಹರುನ್ ಪೆಟ್ಯಾಕ್ ದಿಂವ್ಚೊ.
ಶೆಂ ಕೊಣಾಕಿ ದುಬಾವಾಕ್ ಇಡೆಂ ದಿನಾಸ್ತಾನಾ ದೊಗಾಂಯ್ಚಿ ಆಶಾ ಭಾಗ್ಲಿ. ಹಾಂಚೆ
ಷ್ಟಾಗತಿಚೆಂ ಕಾರಣ್ ಯಾ ಘುಟ್ ಕೊಣಾ ಬಾವ್ಡ್ಯಾಕ್ ಸಯ್ತ್ ಕಳ್ಳೊನಾ.

ಪುಣ್ ಏಕ್ ದೀಸ್ ರಾಯಾಕ್ ಹಾಂಚೆಂ ಚೊರ್ಪಾಣ್ ರುಪ್ ರುಪ್ ದಿಸ್ಲೆಂ. ತೆಂ
ಳೆಲ್ಲೊ ರಾಯ್ ರಾಗಾರ್ ಜಾಲೊನಾ. ಬಗಾರ್ ಖುಶಾಲ್ ಜಾಲೊ ಆನಿ ತ್ಯಾ ದೀಸ್
ಮ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ದರ್ಬಾರಾಂತ್ ತಾಣೆಂ ತೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲೆಂ. ಪಾರ್ಕುಚಾಂತ್ ಸಗ್ಲೆ
ಪ್ವಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಖೆರಿಕ್ ತಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ರಾಯಾನ್‌ಚ್ ಸಾಂಗಾಜಯ್ ಪಡ್ಲೊ.

ಜಾತಕಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಖುಶಾಲ್ ಕರುನ್ ಮನೋರಂಜನ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್
ಬ್ಜಂವ್ಚ್ಯೊಶ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾತ್. ಜಾತಕಾಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೊ ಏಕ್ ರ್ಝುಲೊ ಅಸೊ
ಸಾ:

ಾ ತಿಕಾ : ಹಾತಾಂ ಪಾಯಾಂನಿ ಮಾರ್ತಾ
ಮುಸ್ಕರಾಕ್ ಸಮೆತ್ ಮಾರ್ತಾ
ತರಿಪುಣ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನ್ಹವ್ರ್ಯಾ ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ಮೊಗಾಚೊ ತಿಕಾ.
– ಉಸ್ಕ್ಯಾವಯ್ಲೆಂ ಬಾಳ್ಯೆಂ

ತಾಕಾ : ಸುಣ್ಯಾ ಪಾಶ್ಟ್ ಗಾಳಿ ದಿತಾ
ತರಿಪುಣ್ ತೊ ತಿಚೆಲಾಗಿಂ ನಾಸ್ತಾನಾ
ತಿಕಾ ಸಮಾಧಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾ
– ತಿಚೊ ಸಾತ್ ವರ್ಸಾಂಚೊ ಪೂತ್

ತಾಕಾ : ಕಾರಣ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಸೊವ್ತಾ
ಚುಕ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ದುರ್ಸ್ತಾತಾ
ತರಿಪುಣ್ ತೊ ತಿಕಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜಿವಾ ಪ್ರಾಸ್ ಚಡ್ ಮೊಗಾಚೊ
– ಯುವ ಪ್ರೇಮಿ

ತೊ ಯೆವ್ನ್ ಖಾತಾ ಪಿಯೆತಾ ವಿಶೆವ್ ಘೆತಾ
ತಿ ತಾಕಾ ವಸ್ತುರ್ ಘಾಂಗ್ರಣ್ ದಿತಾ

ಆನಿ ತೊ ವೆತಾಸ್ತಾನಾ ಸಗ್ಳೆಂ ವ್ಹಾಂವಯ್ತಾ
ತರಿಪುಣ್ ತೊ ತಿಕಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನ್ಹವ್ರ್ಯಾ ಪ್ರಾಸ್ ಚಡ್ ಮೊಗಾಚೊ
– ಮಾಗೊಂಕ್ ಆಯ್ಲಲೊ ಸನ್ಯಾಸಿ

ನ್ಹಯೊಂ ಭರೊನ್ ಆವ್ರ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರಿ
ಉದಕ್ ಪಿಯೆಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ ಕೊಣ್? – ಹಾಸಾಂ

ಪಿಕ್ಯೊ ಕಣ್ಸ್ಯೊ ನದ್ರೆ ಥಾವ್ನ್ ಲಿಪಯ್ತಾತ್ ಕಸಲೆಂ? – ಧೊಂಕ್

ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ರಾಯ್ ಕುಂವರ್ ಆಪ್ಲಿ ವ್ಹೊಕಾಲ್ ಕಸಲಿ ಆನಿ ರಾಯ್ ಕುಂವರ ಆಪ್ಲೊ ನ್ಹವ್ರೊ ಕಸಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ವಿಚಾರುನ್ ಪಾರ್ಕಿತಾಲಿಂ. ತಶೆಂಚ ಎಕ್ಲೊ ರಾಯ್ ಮರಾತ್ ತರ್ ತಾಚೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ರಾಯ್ ಪಾಟಾರ್ ಚಡ್ಟೆಲ್ಯಾಕ ಸಮೆತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಪಾರ್ಕಿತಾಲೆ.

ಅಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಾತೆಚ್ ಪಾಲಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಮಿಳಿಂದ ಪಂಜ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ. ತೆಚ್ ಪರಿ ಶುಕಸಪ್ತಶತಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಶಿಕವ್ಣೆ ದಾಯಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ಅಸಲ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಮಾಲಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾಲ

ದೆಕಿಕ್:

ಕೋವಾದರಿದ್ರೋಂ’s ತಿವಿಶಾಲತೃಷ್ಣ: ।
ಶ್ರೀಮಾನ್ಚ ಕೋ ಯಸ್ಯ ಮನಶ್ಚ ತುಷ್ಟಮ್ ।
ಜೀವನ್ಮೃತಃ ಕಸ್ತು ನಿರುದ್ಯಮೋ ಯಃ ।
ಕಾ ವಾ ಮೃತಿರ್ ದೀನಜನೇ ದುರಾಶಾ ॥

ಅಧಿಕ್ ದುಬ್ಳೊ ಕೊಣ್? – ಅಧಿಕ್ ಅಂಗಾಲಾಪ್ಪಿ
ಅಧಿಕ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಕೊಣ್? – ಧಾದೊಶಿ ಮನ್ ಆಸ್ಲಲೊ
ಜೀವ್ ಆಸೊನ್ ಮೆಲಾ ಕೊಣ್?
– ಉದ್ಯೋಗ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಭಂವ್ತಾ ತೊ
ದುಬ್ಳ್ಯಾಕ್ ಮರಣ್ ಕಸಲೆಂ? – ಖೊಟಿ ಆಶಾ

ಶುಕಸಪ್ತಶತಿ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಉಲಂವ್ಚೊ ಕೀರ್ ರಾಣಿಯೆಕ್ ವೊಪಾರಿ ಮಾರುನ ತಾಂಚೊ ಗುಟ್ ಉಗ್ಡಾಪೊ ಕರುನ್ ಸಾರ್ಕಿ ಬುದ್ ಶಿಕಯ್ತಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ವೊಪಾರಿಂಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಗೂಢ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿಲೆಲೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಚೆ ಶಿವಾಯ್ ಕೂಟ ಮ್ಹಳಲೊ ಸಬ್ದ್ ವೇದಸಂಹಿತಾಂತ್ ಆನಿ ಹೆರಾಂ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಝುಳ್ಕಾತಾ ತರಿ ತಾಚೊ ಸಾರ್ಕೊ ಅರ್ಥ್ ಕಸಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಪಾರ್ಕುಂಚಾಂತ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಆಜುನ್ ಸಲ್ವಾಲ್ಯಾತ್

ಕತ್ ಮಹಾಭಾರತಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಕ್ ಹುಮಿಣಿ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ. ಸ್ಕೃತ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಮೆಳ್ಚೊ ಆನಿಯೆಕ್ ಸಬ್ದ್ ಪ್ರಹೇಳಿಕಾ ಮ್ಹಳ್ಳೊ. ಹ್ಯಾ ಬ್ದಾಚೆಂ ಅನಾವಶ್ಯ್ ಲಾಂಬ್ ಲಾಂಬ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ, ಹಾಂಗಾಸರ್ ಚೊ ಅರ್ಥ್ ಹುಮಿಣಿ ಮ್ಹಣ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾ. ಹಾಕಾ ದಾಖ್ಲೆ –

ತರುಣ್ಯಾಲಿಂಗಿತ: ಕಂಠೇ ನಿತಂಬಸ್ಥಲಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಗುರುಣಾಂ ಸನ್ನಿಧಾನೇಪಿ ಕಃ ಕೂಜತಿ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥

(ತರ್ನ್ಯಾಟೆ ಚಲಿಯೆನ್ ಗಳೊ ವೆಂಗಯ್ಲಾ, ತಿಚಾ ಪೆಂಕ್ಟಾರ್ ಆಸ್ರೊ ಘೆವ್ನ್ ರು ಮುಖಾರ್ ಸಮೆತ್ ಪರ್ತುನ್ ಪರ್ತುನ್ ಮೊಗಾನ್ ಕೆಂಕಾರ್ತಾ ಕೊಣ್? = ಂಡಿರ್ ಆಸ್ಚೊ ಉದ್ಕಾಚೊ ಕೊಳ್ಸೊ)

ಪಾನೀಯಂ ಪಾತುಂ ಇಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವತ್ತುಃ ಕಮಲಲೋಚನೇ ।
ಯದಿ ದಾಸ್ಯಸೀ ನೇಚ್ಛಾಮಿ ನೊ ದಾಸ್ಯಸೀ ಪಿಬಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

(ಸಾಳ್ಕಾ ದೊಳ್ಯಾಂಚೆ ಸುಂದರಿ ಮ್ಹಾಕಾ ತುಜೆಲಾಗ್ಚೆಂ ಉದಕ್ ಪಿಯೆಂವ್ಕ್ ಯ್. ತುಂ ದಿಶಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಾಂವ್ ಪುಣಿ ಪಿಯೆಂವ್ಚೊ ನಹಿಂ. ತುಂ ದಿನಾ ಜಾಶಿ ್ ಹಾಂವ್ ಪಿಯೆತೊಲೊಂಚ್). (ತುಂ ದಿಶಿ ತರ್ ತುಂ ಚಾಕರ್ನ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಲೆಂ. ನಿ ಚಾಕರ್ನಿಲಾಗ್ಚೆಂ ಪಿಯೆಂವ್ಕ್ ಫಾವೊ ನಹಿಂ. ತುಂ ದಿನಾ ಜಾಶಿ ತರ್ ತುಂ ಧನಿನ್ ಣ್ ಜಾಲೆಂ ಆನಿ ಧನಿನಿ ಲಾಗ್ಚೆಂ ಪಿಯೆಂವ್ಚೆಂಚ್, ದೆಕುನ್ ತುಜೆಲಾಗ್ಚೆಂಚ್ ಜಾಯ್ ್ಹಾಕಾ).

ಹಾಚೆ ಶಿವಾಯ್ ಸಮಸ್ಯಾ ಯಾ ಸಮಸ್ಯಾಪೂರ್ತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಆನಿಯೆಕ್ ತರ್ ಆಸಾ. ೊ ತರಿ ಮೆಳ್ಚೊ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್‌ಚ್. ಬಲ್ಲಾಳ ಕವಿನ್ ರಚ್ಲೆಲ್ಯಾ ಭೋಜ ಬಂಧ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಹಾಕಾ ದಾಖ್ಲೊ ಆಸಾ. ಭೋಜ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ರಾಯಾನ್ ಕಾ ದುಷ್ಟಲ್ಲ್ಯಾ ಸುವಾತೆರ್ ಘರ್ ಬಾಂಧ್ಲೆಂ ಖಂಯ್. ತವಳ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ವ್ಹಾರಾಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್ ಏಕ್ ಉಪಾಯ್ ಆಸ್ಲೊ ತ್ಯಾ ದೆಂವ್ಚಾರಾನ್ ಘಾಲ್ಚೊ ರ್ಥ್‌ಕುರೊ ಸಮಸ್ಯ ಆಯ್ಕಾಲೆಲ್ಯಾನ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಕರ್ಚೊ.

ವ್ಚಾರ್ : ಸರ್ವಸ್ಯ ದ್ವೇ (ಸರ್ವಾಂಕ್ ಹೆ ದೋನ್)

ಳಿದಾಸ : ಸುಮತಿ ಕುಮತಿ ಸಂಪದಾಪತ್ತಿಹೇತೂ (ಬರೆಂ ಮನ್ ಆನಿ ಖೊಟೆಂ ಮನ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಆನಿ ಆಕಾಂತ್)

ವ್ಚಾರ್ : ಏಕೋ ಗೋತ್ರೇ (ಕುಟ್ಮಾಂತ್ ಏಕ್ಲೊಚ್)

ಳಿದಾಸ : ಸ ಭವತಿ ಪುಮಾನ್ ಯಃ ಕುಟುಂಬಮ್ ಭಿಬರ್ತಿ (ಕುಟಾಮ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಟಾ ತೊ ಖರೊಚ್ ದಾದ್ಲೊ)

ದೆಂವ್ಚಾರ್ : ಸ್ತ್ರೀ ಪುವಚ್ಚ (ಬಾಯ್ಲ್ ದಾದ್ಲ್ಯಾ ಸಾರ್ಕಿ)

ಕಾಳಿದಾಸ : ಪ್ರಭತಿ ಯದಾ ತದ್ದಿಗೇಹಮ್ ವಿನಿಷ್ಟಮ್ (ಘರ್ ಲಾಸ್ಲೆಲೆ ಘಡಿ
ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತಾ)

ಅಶೆಂ ದೆಂವ್ಚಾರಾಚೆಂ ಹರ್‌ಯೆಕ್ ವಾಕ್ಯ ಕಾಳಿದಾಸಾನ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಕೆಲ
ಆನಿ ದೆಂವ್ಚಾರ್ ಥಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಧಾಂವ್ಲೊ ಖಂಯ್. ಅಸಲ್ಯೊ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಕಾಣಿಯ
ಆಟಾಪ್ಚ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಭೊಜಪ್ರಬಂಧ ಗ್ರಂಥಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಭೋಜ ಆನಿ ಸಮಸ್ಯ ಮಧ
ಸಯ್ರಿಕ್ ಗಟ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಅಸಲ್ಯೊಚ್ ಕಾಣಿಯೊ ಆಟಾಪ್ಚೆಂ ಆನಿಯೆಕ್ ಗ್ರಂಥ್ ವೆತಾ
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲೆಂ ಜಂಬಾಲದತ್ತ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಬರಯ್ಣಾರಾನ್ ಸೊಳಾವ
ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಗದ್ಯ ರೂಪಾರ್ ಉತ್ರಾಯ್ಲಾಂ. ಹಾಂತುಂ ಭುತಾಚ್ಯೊ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ಕಾಣಿಯ
ಆಸಾತ್ ಆನಿ ಹರ್‌ಯೆಕ್ ಕಾಣಿ ಏಕ್ ಸಮಸ್ಯ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಸಾಹಿತ್ ಆನಿ ಚಮತ್ಕಾ
ಸೊಧುನ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಆನಿ ಕಿತ್ಲೆಶೆ ದಾಖ್ಲೆ ಮೆಳ್ಟಲೆ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ಪುಣ
ಆಮ್ಕಾಂ ಮುಖ್ಯ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ತೊಂಡ್ವಾಪಿಂ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಹುಮಿಣೊ
ಅಸಲ್ಯೊ ಕೆದಾಳಾರಿ ಸಾದ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಅಧಿಕ್ ಖುಶಾಲ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಭಾರತಾಚಾ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ತಶೆಂ ಉಪಭಾಸಾಂನಿ ತೊಂಡ್ವಾಪಿಂ ಆಯ್ಕೊಂ
ಮೆಳ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪುಷ್ಕಳ್ ಆಸಾತ್. ಕಾನಡಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಜಶ್ಯೊ ಜಾಂಟ
ಸಾಹಿತಾಚ್ಯೊ ತಶ್ಯೊ ತೊಂಡ್ವಾಪಿಂ ಲೊಕಾಚಿಂ ಮನಾಂ ಭುಲವ್ನ್ ಧಲಂವ್ಚೊ
ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಧಾರಾಳ್ ಆಸಾತ್. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಾನ್ "ಕನ್ನಡದ ಸಾವಿರ
ಒಗಟುಗಳು" ಮ್ಹಳ್ಳೆಲೆಂ ಬಾರಾಯ್ಶಿ ತೊಂಡ್ವಾಪಿಂ ಪ್ರಚಾರ್ ಜಾಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆ
ಪುಸ್ತಕ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲಾಂ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿಚೆ ತೀಕ್ ಶ್ಲೋಕ್ ವಾಚ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಕನ್ನ
ಭಾಶೆಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಬಳ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ತೆಂ ವರ್ಣಿಜಯ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾ. ವಚ
ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಅಸಲೆ ದಾಖ್ಲೆ ಪುಷ್ಕಳ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಅಶಿಕ್ಪಿ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಂತ್ಲೊ
ಹಜಾರಾಂಚೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಇತ್ಲೆ ಧಾರಾಳಾಯೆನ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ವಿಶೇಸ್
ಆಜುನ್ ತಾಂಚೆಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಸಂಗ್ರಹಣ್ ಜಾಲೆಲೆಂ ನಾ.

ಹಾಚೆ ಶಿವಾಯ್ ಕಾನಡಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಚೌಪದನ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಲೋಕ್‌ಸಾಹಿತಾಚೊ
ಆನಿಯೆಕ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಸಾ. ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಪಿಶೆ ಕರ್ಚೆ ತಸಲಿಂ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ
ಗಿತಾಂನಿ ಸವಾಲಾಂ ಆನಿ ಪಾಟಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಘಾಲೂನ್ ಮಿರ್ಮಿರಾಂವ್ಚೆ ತಸಲೊ
ಸಂಗ್ತಿ ವರ್ಣಿತಾತ್. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಾಚಾ "ಜೀವನಜೋಕಾಲಿ" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ
ಪುಸ್ತಕಾಂಚಾ ರೆಘಿಲ್ಯಾಂತ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಚೌಪದನಾಂಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲಾಂ
ಹಾಂತುಂ ಆಟಾಪ್ಲೆಲಿಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಗಿತಾಂ ಚಮತ್ಕಾರಿ ತರಿ, ಗಂಗೀ ಗೌರಿ ಚೌಪದನ
ಅಧಿಕ್ ತೀಕ್ ಮಾರಾಂ ಘಾರಾಂಚಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ವಿಣ್ಣೆಲಿ ದಿಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾಚ್ ಪುಸ್ತಕಾಚ
ಆಖೆರಿಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ "ಬೆಡಗಿನ ಚೌಪದನ" ಚಡ್ ಕುತೂಹಲಾಚೆಂ. ಹಾಂತುಂ ಏಕ್ಲೊ

ಮಿಣೆಚೆಂ ಸವಾಲ್ ಘಾಲೂನ್ ಗಾಯ್ತಾ. ತವಳ್ ದುಸ್ರೊ ತಿ ಹುಮಿಣಿ ಪಾರ್ಕುನ್
ರ್ಕೆಂ ಉತಾರ್ ಸಾಂಗೊನ್ ಗಾಯ್ತಾ. ಆನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ತೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಪುಣ್ ಏಕ್
ವ್ಯಾಚ್ ಹುಮಿಣೆಚೆಂ ಗೀತ್ ಗಾಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಸವಾಲ್ ಆನಿ ಪಾಟಿಂ ಸವಾಲ್
ವಾರ್ತಿಚ್ ಮುಖಾರ್ ಸಾಗ್ಸಾತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಚೌಪದನಾಂತ್ ಆಪುಟ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ
ಂಕಳ್ ಗುಂತ್ಲೆಲೆ ಸಾತ್ ಆನಿ ಚಾರ್ ಶ್ಲೋಕ್ ಆಸಾತ್. ಅಸಲಿಂ ಆನಿಕೀ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ
ಂಡಾಂತ್ ಧಾರಾಳ್ ಚೌಪದನಾಂ ಆಸ್ತಿತ್. ಯೆದೊಳ್ಚ್ಯಾಕ್ ಫಕತ್ ಇಕ್ರಾ ಚೌಪದನಾಂ
ಾತ್ರ್ ಜಮೊ ಜಾವ್ನ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ದೆಖ್ಲ್ಯಾಂ.

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸೆಜಾರ್ಚ್ಯಾ ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆಂತ್‌ಯೀ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಧಾರಾಳ್ ಚಾಲ್ತ್ಯೊ
ಸಾತ್. ಥೊಡ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಬೊಂಬಯ್ ಸಾಂತ್ ಸಾವೆರ್ ಕೊಲೆಜಿಂತ್ ಸನದ್
ಡ್ಲೆಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ದುರ್ಗಾಬಾಯಿ ಭಾಗವತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಮರಾಠಿ ಸ್ತ್ರೀಯೆನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ
ಮವ್ನ್ ವಳಕ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲಾಂ. ಹಿಣೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಇಷ್ಟಾಂ ಮಂತ್ರಾಂ
ಖಾಂತ್ರ್ ಭಾರತಾಚಾ ವಿವಿಧ್ ಭಾಸಾಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಮವ್ನ್ ದಾಖ್ಲೆ
ಲ್ಯಾತ್. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾಸಾಂಚಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ಆಪ್ಲಿ ಮ್ಹಿನತ್ ಸುಫಳ್ ಜಾಲಿನಾ ಮ್ಹಣ್
ಖಂತ್ ಉಚಾರ್ತಾ. ತರೀ, ತಿಣೆ ದಿಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಭಾರತಾಚಾ ಥೊಡ್ಯಾ
ಸಾಂಚಿ ಪುಣಿ ರುಚ್ ಚಾಕೊಂಕ್ ಆನಿ ಸೊಭಾಯ್ ಮೆಚ್ವೊಂಕ್ ಪುರೊ. ಹ್ಯೊ
ಗ್ಳ್ಯೊ ತಿಣೆ ರೊಮಿ ಲಿಪಿನ್ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾತ್ ಆನಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆನ್ ತಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್
ವರಿಲಾ.

ಮರಾಠ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಎಕಾ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಯೋಗಾಕ್ ತಾಣಿಂ
ೊಲಾಚಾ ಅರ್ಥ್" ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿಲಾಂ. (ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸಾಂಗ್ಣೆಚೊ ಅರ್ಥ್
ಹಣಯೆತ್). ಹಾಂತು ಸವಾಲಾಂ ವಯ್ರ್ ಸವಾಲಾಂ ಆಸಾತ್. ಹಿಂ ಎಕಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್
ಕ್ ಯೇವ್ನ್ ತಾಂಚಾ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಮನ್ ಧಲಯ್ತಾತ್.

ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಚಾಲ್ತ್ಯೊ ಆನಿ ಲೊಕಾವೊಗಾಳ್.
ಂಯ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕರುನ್ ಡಾ. ಆರ್.ವಿ. ಪಂಡಿತಾನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್
ಯ್ತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ರಿವಾಜ್ ಕಿತ್ಲಿ ಬಳಾದಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ರುಜು ಕೆಲಾಂ. ತಿತ್ಲೆಂಚ್
ಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ, ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆನಿಯೆಕ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ಆಸಾ. ಧಾಲೊ ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಹೊ
ಳ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ತಶೆಂ ಮಾಸ್ಕಿ ಪಾಗ್ಚಾ ಆನಿ ಭಂಡಾರಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂ
ಲ್ತೊ ಆಸ್ಲೊ. ಆತಾಂಯ್ ಖೆಡ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಹಳ್ಳೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಥೊಲಿಕ್ ಸ್ತ್ರೀಯೊ
ಮೇತ್ ಧಾಲೊ ಖೆಳ್ಟಾತ್. ಹ್ಯಾ ಖೆಳಾಂತ್ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚೆ ಯಾ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಚಲಿಯಾಂಚೆ
ೇನ್ ಪಂಗಡ್ ಕರ್ತಾತ್. ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಸ್ತ್ರೀಯೊ ಫಾಂತಿನ್ ರಾವೊನ್
ಕಾಮೆಕಾಂಚ್ಯಾ ಪೆಂಕ್ಟಾಕ್ ವೆಂಗವ್ನ್ ಧರ್ತಾತ್. ದೊನಿ ಫಾಂತಿ ಎಕಾಮೆಕಾಕ್ ಫುಡ್
ರುನ್ ರಾವ್ತಾತ್. ಆತಾಂ ದೊನಿ ಫಾಂತಿ ಮುಖಾರ್ ಪಾಟಿಂ ಉಡೊನ್ ನಾಚೊನ್

ಪಯ್ಲೆಚಿ ವೊವಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಎಕಾಚ್ ತಾಳ್ಯಾನ್ ಗಾಯ್ತಾತ್. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಎಕ್ ಫಾಂತಿಚಿಂ ತಂಡ್ ರಾವ್ತಾತ್ ಆನಿ ಆನಿಯೆಕೆ ಫಾಂತಿಚಿಂ ಉಡೊನ್ ನಾಚೊನ್ ಗಾಯಾನ್ ಕರುನ್ ಹುಮಿಣೆಚಾ ರುಪಾರ್ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ತಾತ್. ಯೆದೊಳ್ ಪರ್‌ಯಾಂತ್ ತಂಡ್ ಆಸ್ಲೆಲಿಂ ಆಪುಣ್ ನಾಚೂನ್ ಉಡೊನ್ ಪಯ್ಲೆಚಾ ಪಂಗ್ಡಾಚಾ ಸವಾಲಾಕ್ ಜವಾಬ್ ಜಾಪ್ನ್ ಗಾಯಾನ್ ಕರ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಸವಾಲ್ ಆನಿ ಜಾಪ್ ನಾಚಾ ಬರಾಬರ್ ಆಯ್ಕಾತಾನಾ ಹಾಜರ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಂಚಿಂ ಕಾಳ್ಜಾಂ ಮನಾಂ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯೆನ್ ಫುಲ್ತಾತ್.

ಗೊೊಂಯಾಂತ್ ಹಿಂದೂ ಭಾವಾಂಚಾ ಧಾಲ್ಯಾಚಿಂ ಥೊಡಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಹಾಂಗಾ ಪಳೆವ್ಯೆತ್ –

ಸಕ್ಕಟ್ : ಪಡ್ ಪಾವ್ಸಾ ಪಡ್ ಪಾವ್ಸಾ
ಓ ಥೆಂಬೆ ಥೆಂಬೆ
ದಾವೋದರಾಚಾ ದೆವ್ಳಾ ರತನಾ ಖಾಂಬೆ

ದುಸ್ರಿ ಫಾಂತ್ : ರಥಾಂತ್ ಬಶೆ ದಾವೋದರಾ ದೆವಾ
ಜನ್‌ಲೊಕ್ ದಿಶೆ
ಖೆಳಾಚೆ ಮಾಂಡಿಲೆ ಪಾಶೆಗೆ...

ಗೊೊಂಯಾಂತ್ ಹಿಂದೂ ಭಾವಾಂ ಮಧೆಂ ಧಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಹೊ ಖೆಳ್ ತಾಂಚಾ ಪುಜೆಚಾ ತಯಾರಾಯೆಕ್ ಯಾ ಪೂಜಾ ತಿರ್ಸಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚಾಲ್ತೊ ಆಸ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಶ್ರೀಮತಿ ವಸುಧಾ ಮಾನೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲಿ ಲೇಖಕಿ "ಗೊೊಂಯಾಂತ್ಲೊ ಧಾಲೊ" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಕಥೊಲಿಕಾಂ ಮಧೆಂ ಹೊ ಆಯ್ಲೆವಾರ್ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಆನಿ ಕೇವಲ್ ಮನೋರಂಜನಾ ಖಾತಿರ್ ಮಾತ್ರ್ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾತಾ.

[ಮುಂದರ್ಸತಾ]

ಮಲಬಾರಾಚೆಂ ಉದ್ಯಾನ್

– ಶರತ್‌ಚಂದ್ರ ಶೆಣೈ, ಕೊಚ್ಚಿ

HORTUS MALABARICUS ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ 'ಮಲಬಾರಾಚೆಂ ಉದ್ಯಾನ್' ಮ್ಹೊಣ್ ಅರ್ಥ್. 'ಮಲಬಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ತರ್ ಕೇರಳ್ ರಾಜ್ಯಾಚೊ ವಾಠಾರ್ ಜಾವ್ನು ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪೂರ್ವಕಾಲಾಕ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣ್ ಪಶ್ಚಿಮೆಚೊ ಏಕ್ ಸಗ್ಳೊಚ್ ಭೂಪ್ರದೇಶ್ ಹ್ಯಾ ಏಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಂವಾನ್ ವಳ್ಖತಾಲೊ ಆನಿ ಹೆಂ ನಾಂವ್ ವನಸ್ಪತಿಂಚೆ, ಸುಗಂಧ್ ದ್ರವ್ಯಾಂಚೆ ಗಿರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯೆ ಖಾತಿರ್ ಸಂವ್ಸಾರಿಕ್ ತಲಾಚೆರಿಚ್ ಸುಪ್ರಶಸ್ತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ.

ಹ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಚ್ಯಾ ವನಸ್ಪತಿಂಚೆ ವಿಶಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ್ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೊಲೊ ಏಕ್ ಬೃಹದ್ ಗ್ರಂಥ್‌ಸಮುಚ್ಚಯ್ ಆಸಾ HORTUS INDICUS MALABARICUS. ಸುಮಾರ್ 780 ವನಸ್ಪತಿಂಚೊ ಸುದೀರ್ಘ್ ಆನಿ ವಿಪುಲ್ ಪರಾಮರ್ಶ್ ಹ್ಯಾ ಬಾರಾ ಖಂಡಾಂಚ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಆಸಾ. ಸುಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆನಿ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಚಿತ್ರಾಂನಿ ಭರಿಲ್ಲೊ, ವನಸ್ಪತಿಂಚೆ ಗುಣ್ ಆನಿ ಉಪಯೋಗ್ ವಿವರ್ಸುನ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ, ಏಕ್ ಸಮಗ್ರ್ ವಿಜ್ಞಾನ್‌ಕೋಶಾಚ್ಯಾ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾಚೊ ಹೊ ಗ್ರಂಥ್ ಸಮುಚ್ಚಯ್ ಲಾತಿನ್ ಭಾಶೆನ್ ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪ್ರತಿ ಏಕ್ ವನಸ್ಪತಿಚೆಂಯ್ ನಾಂವ್ ಇತರ್ ತೀನ್ ಭಾಶಾಂನಿ ಲಾಗೆನ್ ದಿಲ್ಯಾಂ – ಮಲಬಾರಿಕಾ, ಆರಾಬಿಕಾ ಆನಿ ಲಿಂಗ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕಾ.

ಆನಿ ಹೀ 'ಲಿಂಗ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕಾ' ಆಸಾ ಆಮ್ಚಿ ಮೊಗಾಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್! ಹೀ ಕೊಂಕಣಿ ಕಶಿ ಹ್ಯಾ ಮಲವಾರ್ ವಾಠಾರಾಂತುಲ್ಯಾ ವನಸ್ಪತಿ ವಿಶಿಂಚ್ಯಾ ವಿದೇಶಿ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಇತ್ಲಿ ಸಾಬಾರ್ ಆಯ್ಲಿ? ತೆಂಯ್ ಬೀ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್! ಹೆ ವಿಶಿಂ ಸೊಧೂನ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತೀಯ್ ಚರಿತಾಂತುಲೆಂ ಏಕ್ ಭಾಂಗ್ರಾ ಪರ್ವ್ ಆಮ್ಚೆ ಮುಕಾರ್ ವಾಕ್ತೆಂ ಜಾತಾ. 1678 ಥಾಕೂನ್ 1703 ಮೆರೇನ್ ಜಾವ್ನು ಆಮ್‌ಸ್ಟರ್ಡಾಮ್ ಹಾಂಗಾಚ್ಯಾನ್ ಮುದ್ರಣ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ, ಬಾರಾ ಖಂಡಾಂಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಸಮುಚ್ಚಯಾಂತುಲ್ಯಾ ಪ್ರಥಮ್ಯಾಚ್ ಖಂಡಾಂತ್ ಆರಂಭಾರಿಚ್ ಕೊಚಿಚ್ಯಾ ತೇಗ್ ಕೊಂಕಣಿ ವೈಯ್ದ್ಯಾಂನಿ ಮೆಳೂನ್ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ್ ಕೆಲೆಲೆಂ ಏಕ್ ಹಾತ್‌ಬರ್ಪಾಚೆಂ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರ್ ದಿಲ್ಯಾಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆನ್, ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪೀನ್ ಬರಯ್ಲೆಲೆಂ ಹೆಂ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರ್ ರಂಗಭಟ್, ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಆನಿ ಆಪು ಭಟ್ ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ತ್ಯಾ ತೇಗ್ ಕೊಂಕಣಿ ವೈದ್ಯಾಂನಿ ತ್ಯಾ ಅಪ್ರೂಪ್ ಗ್ರಂಥಾಚೆ ರಚನೆಂತ್ ದಿಲೆಲೆ ದೆಣ್ಗಿಚೆಂ ಸುವರ್ಣ್ ಸಾಕ್ಷ್ ದಿತಾ.

'ಆಜಿಕ್ ದೋನ್ ವರ್ಷಾಂ ಸಕಾಳಿಂ ಸಾಂಜೆ ಆಮಿ ಲಾಗಿ ರಾಬೂನ್ ಹೊ ಗ್ರಂಥ್ ಸಂಪಾದೂನ್ ದಿಲಾ' ಅಶಿ ತ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್ಯಪತ್ರಾಂತ್ ತ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವೈದ್ಯಾಂನಿ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ್ ರೂಪಾನ್, ಕಸಲ್ಯಾಯ್ ಸಂಶಯಾಕ್ ವಾಟ್ ದವರಿನಾಶೆಂ ಸಾಕ್ಷ್ ದಿಲ್ಯಾಂ! ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹೆಂ ಸತ್ಯ್ ಚಡ್ ಕೊಣಾಚೆ ಮತಿಂತ್ ಆಜೀಯ್ ತರೀ ಗೆಲೆಂನಾ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂಚ್ ವಾಸ್ತವ್. ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತುಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ತೇಗ್ ಕೊಂಕಣಿ ವೈದ್ಯಾಂನಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಾನ್ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರೊವ್ನ್, ಆನಿ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ್ ಲೆಗಿತ್ ತೆಚ್ ಪ್ರಕಾರಿಂ ಕೆಲೆಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಅಪ್ರೂಪ್ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರಾಚೆಂ ಪೂರ್ಣ್‌ರೂಪ್ ಅಶಿ –

ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶಾಲಿವಾಹನ್ ಶಕ್ 1597 ರಾಕ್ಷಸ್ ಸಂವತ್ಸರ್ ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ್ 10 ಕೊಚಿ ರಾಜಪಾಟಣಿಂ ಬೈಸಿಕೆ ರಂಗಭಟ್ ತಥಾ ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಆಪೂಭಟ್ ತೇಗ್ ವೈದ್ಯ ತಾನಿಂ ಕೊಚಿಚ್ಯಾ ಕುಮದೊರ್ ಆ್ಯಂಡ್ರಿಕ್ ಘಾಂಡ್ರೆ ತ್ಯಾಚಾ ನಿರೋಪಾನ್ ಹ್ಯಾ ಮಲಬಾರ್ ದೇಶಾಕ್ ಆಶಿಲೆ ಔಷಧ್ ಮಾತ್ರ್ ವೃಕ್ಷ್ ವಾಲಿ ಮಾಡ್ ಖಂಡ್ ಒಳ್ಖತೆಲ್ಯಾ ಮನುಶ್ಯಾಂಕ್ ಮುಸಾರೊ ದೀವುನು ತೇ ತೇ ಗಾಂವಾಂತು ಪೆಟ್ಟವೂನ್ ತಿಂ ತಿಂ ವೊಖದ್ ಆಣವೂನ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಮಾಡಾಂಚೆಂ ಫಲ್ ಫೂಲ್ ಪಾನ್ ಬೀಜ್ ಸಮಸ್ತ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ರುತುಕಾಳಾವರಿ ಸಂಪಾದೂನ್ ತಿಂ ತಿಂ ಚಿತಾರಿಲಿಂ. ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಗೆಲ್ಯಾ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ನಿಘಂಟಾ ಪ್ರಮಾಣಿಂ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಔಷಧಾಚೆ ಗುಣ್ ವಾ ಅನುಭವಾನ್ ಜೊ ಜೊ ಗುಣ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳೆಲೊ ತೊ ವಾ ತ್ಯಾ ಒಖದಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಜಿ ದೋನಿ ವರ್ಷಾಂ ಸಕಾಳಿಂ ಸಾಂಜೆ ಆಮಿ ಲಾಗಿ ರಾವೂನ್ ಹೊ ಲಿಂವ್ರು ಸಂಪಾದೂನ್ ದಿಲಾ. ತೆಂ ಲಟಕ್ ಅಶಿ ಮ್ಹಣುಚಾಕ್ ನಜ ಆಶಿ ಮ್ಹಣು ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ ನಿಸಾಣಿ ಕರ್ಣು ದಿಲಿ. ತೆಂ ಸತ್ಯ್ ಮ್ಹಣು ಮಾನುಚೆಂ ಜಾಯೀದ್ ಮ್ಹಣು ನಾಗರ್ ಬರಪಾನ್ ಹೆಂ ಬರವ್ನು ದಿಲಾಂ. ಶ್ರೀ:

(ರಂಗ ಭಟ್ಟ್) (ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್) (ಆಪೂ ಭಟ್ಟ್)

ಹ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂತುಲ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾ ಘಾಟ್ಲ್ಯಾ ಭಗೀರಥ್ ಪ್ರಯತ್ನಾವಿಶಿಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಮಾಹಿತಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ತಾ. ಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾ ಘಾಟ್ಲೆಂ ಮುಖ್ಯ್ ಬಲ್ ಆನಿ ಪ್ರಚೋದನ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಒಲಾಂದೆಜ್ ಕುಮುದೊರ್ ಹೆಂಡ್ರಿಕ್ ಘಾನ್ ರೀಡ್, ಜೊ ಮಾಗಿರ್ ಕೊಚಿಚೊ ಗವರ್ನರ್ ಜಾಲೊ. ಬಾರಾ ಖಂಡಾಂಚೆಂ ಹೆಂ ಸಗ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ತಾಚ್ಯಾಚ್ ನಾಂವಾನ್ ಪ್ರಕಾಶಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾಂ. ಗ್ರಂಥಾ ಘಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾಮ್ ಕರ್‌ಪಿ, ವಾವುರ್ಪಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ತಾಣೆಂಚ್ ವೆಂಚೂನ್ ನಿಯಂತ್ರಿತ್ ಕೆಲೆಲೆ ಆನಿ ಎಕೇಕ್ಲ್ಯಾನ್ ತಿಂ ತಿಂ ಕಾಮಾನ್ ದಿಲೆಲಿಂ. ತಾಣೆಂ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತುಲ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾಂಚಿ ಆನಿ ಪಾಲಕಾಂಚಿ ಮದದ್‌ಯ್ ಘೆತ್ಲಲಿ. ಕೇವಲ್ 1670–77 ಕಾಲ್‌ಖಂಡಾಂತ್ ಕೊಚಿಂತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಹಾಕಾ 1691 ವರ್ಸಾ ಮರಣ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪುಸ್ತಕಾಚೆ ವರ್ಲೆಲೆ ಖಂಡ್ ತಾಚೆ ಮರಣಾ ಉಪ್ರಾಂತೆಂಯ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯ್ಲೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಕ್ಷಪತ್ರಾಚಿ ತಾರೀಕ್ ಆಸಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ್ 1675 ಏಪ್ರಿಲ್ ಮ್ಹಣ್ಯಾಂತ್. ಣ್ಟಾನಾ ತ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವೈದ್ಯಾಂನಿ ತಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಶುರು ಕೆಲೆಲೆಂ 1673 ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ರಂಭಾಕ್ ಮ್ಹೂಣ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ. ತಶಿ ತ್ಯಾ ದೋನ್ ವರ್ಸಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಲಾಂತ್ ತಾನ್ನಿ ನಸ್ಪತಿವಿಶಿಂ ಜ್ಞಾನ್ ವಿಜ್ಞಾನ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂಕ್ ವೇತನ್ ದೀವ್ನು ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ತಾರಾಂನಿ ಧಾಡೂನ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವನಸ್ಪತಿ ಹಾಡಯ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣೂಯ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ತಾ. ತೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್, ತಿಂ ತಾನ್ನಿ 'ಚಿತಾರಿಲಿಂ' ಲೆಗೀತ್! ಪ್ರಕಾಶಿತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಮುದ್ರಣ್ ಲೆಲಿಂ ಚಿತ್ರಾಂ ವೆಗ್ಳಿಂ ಆಸಾತ್. ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ಚಿತ್ರಾಂಚಿಂ ಆಧಾರ್ ಚಿತ್ರಾಂ, ಮೂಲ್ ತ್ರಾಂ, ತ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವೈದ್ಯಾನಿಂಚ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲೆಲಿಂ ಮ್ಹೂಣ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಾ. ಂಚ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷಪತ್ರಾಂತ್ ಹಾಚೆಂಚ್ ಸಾಕ್ಷ ತಾನ್ನಿ ದಿಲ್ಯಾಂ.

ತ್ಯಾ ವನಸ್ಪತಿಂಚೆ ಗೂಣ್ ಆನಿ ಇತರ್ ಮಾಹಿತಿ ಖಂಯ್ಚಾನ್ ಆಯ್ಲಿ? 'ಆಮ್ಗೆಲ್ಯಾ ದ್ಯ ಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ನಿಘಂಟಾ ಪ್ರಮಾಣೆ/ಅನುಭವಾ ಪ್ರಮಾಣೆ' ಆಶಿ ತಾನ್ನಿ ಕ್ಷಪತ್ರಾಂತ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾಂ. ಅರ್ಥಾತ್ ಮೂಲ್ ರೂಪಾನ್ ಸಮಸ್ತ್ ಮಾಹಿತಿ ನ್ನಿಚ್ 'ಸಂಪಾದೂನ್ ದಿಲೆಲಿ!' ತಾಂತುಂ ಕಿತೆಂಯೀ ಚಡ್ ಉಣೆಂ ಕರ್ಚೆಂ ಆನಿ ಕಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್‌ಚ್ ಬಾಕಿ ವರ್ಲ್ಲೆಲೆಂ. ಆನಿ ಕೇವಲ್ ತೆಂಚ್ ಬಾಕಿಚ್ಯಾಂನಿ ಲ್ಯಾಂ. ಹಾಚೊಚ್ ಪರಿಣಾವ್ ಜಾವ್ನು ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯಾ ಸಮಸ್ತ್ ಖಂಡಾಂತ್ ನಸ್ಪತಿಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆನ್‌ಯ್ ದಿಲ್ಯಾಂಯ್. ಚಿತ್ರಾಂಚೆ ಒಟ್ಟು ತೀಂ ಂವಾಂ ನಾಗರಿನ್‌ಚ್ ಆಸಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಲಿಖಿತ್ ಮಾಹಿತಿಚೆ ಒಟ್ಟು ರೊಮಿ ಪಿನ್ ಆಸಾಯ್. ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಂತುಲಿಂ ನಾಂವಾಂಯ್ ತಶಿಚ್. ಕೊಂಕಣಿ ನಿ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಪ್ರಪ್ರಥಮ್ ಜಾವ್ನು ಸಾಂಗಾತಾ ಮುದ್ರಣ್ ಲೆಲ್ಯೊಯ್ ಹ್ಯಾಚ್ ಗ್ರಂಥಾಂತ್.

ತೆಂ ಮ್ಹಣೂನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಜಾಣಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷಪತ್ರಾಚೊ ಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲಾ. ಶಣ್ಯೈ ಗೊಂಯ್ ಬಾಬಾಂಲ್ಯಾ 'ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಲಿ ಗೊಂಯಾ ಭಾಯ್ಲಿ ಸ್ಣೂಕ್ – ಪಯ್ಲೆಂ ಖಂಡ್' (1928) ಆನಿ 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಜೈತ್' (1930) ಹ್ಯಾ ೋನ್ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಹಾಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಆಯ್ಲಾ – ತೇ ಮ್ಹಣ್ಟಾಯ್–

ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಚೆಂ ದುಸ್ರೆಂ ಅರ್ದ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕೊಚಿಕ್ ವ್ನ್ ಸುಮಾರ್ ಶಂಬರ್ ವರ್ಸಾಂ ಜಾಲ್ಲಿ. ತರೀ ಆಸ್ತನಾ ತಾಂಚೊ ಕೊಂಕಣಿ ಶೆಚೊ ಅಭಿಮಾನ್ ಇಲ್ಲೊಯ್ ಉಣಾಂವ್ಕ ನಾಸ್ಲೊ. ತೆ ಆಪ್ಲೆ ಭಾಶೆಕ್ ಆಪುಣ್ ಸಾ ಮಾನ್ ದಿತಾಲೆ ಇತ್ಲೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್ ತರ್ ಪರ್ಕ್ಯಾ ಯೆವ್‌ರೊಪೀ ಲೊಕಾಂ ತ್ಲೂನ್‌ಯ್ ತಿಕಾ ಮಾನ್ ದೀಂವ್ಕ ಲಾಯ್ತಾಲೆ. 1675 ವರ್ಸಾ ಕೊಚಿಚೊ ಒಲಾಂದೆಜ್ ವರ್ನದೊರ್ 'ಹೆನ್ರಿಕ್ ಫಾನ್‌ರೀಡ್' ಹೊ ಆಸ್ಲೊ. ಹಾಣೆ ಆಪ್ಲೆ ಭೊಗ್ವಟಿಂತ್ ಮಾರ್ ದೋನ್ ವರ್ಸಾಂ ವಾವ್ರೂನ್ ರಂಗಭಟ್, ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಆನಿ ಆಪೂಭಟ್

ಹ್ಯಾ ತಿಗಾಂ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ವಯ್ಜಾಂಚ್ಯಾ ಪಾಲವಾನ್ ಮಲಬಾರಾಚ್ಯಾ ವನಸ್ಪತಿಂಚಿಂ ಚಿತ್ರಾಂ, ನಾಂವಾಂ, ಗುಣ್ ಆನಿ ಉಪಯೋಗ್ ಘಾಲೂನ್ ಏಕ್ ಮೊಟೊ ಗ್ರಂಥ್ ಬರಯ್ಲಾ. ತಾಚೆಂ ನಾಂವ್ HORTUS INDICUS MALABARICUS. ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಲೊ ಮಜಕೂರ್ ಕಶೆಚ್ ತರೇನ್ ಲಟ್ಕೊ ನಾ ಮ್ಹಣಪಾಚೆಂ ಸಗ್ಳ್ಯ ಯೆವ್ರೊಪಾಕ್ ಆನಿ ಸಂವ್ಸಾರಾಕ್ ಸಾಂಗೂಂಕ್, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಅಕ್ಷರಾಂನಿ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಸೆರ್ತಿದಾಂವ್ ತ್ಯಾ ತಿಗಾಂಯ್ ವಯ್ಜಾಂಚೆ ಸಯಿ ಸಯ್ತ್ ತ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ಜೊಡ್ಲಾಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಕ್ ತ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ LINGUA BRAMANIC (ಬಾಮಣಿ ಭಾಸ್) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಳಾಂ.

ತೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಕಾಂಲ್ಯಾ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಾಚೆಂ ಸಾಕ್ಷ್ ಮ್ಹಣೂನ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಸುವನಿರಾಂಚೆರ್, ವಿಶೇಷ್ ಅಂಕಾಂಚೆರ್ ಆನಿ ಪುಸ್ತಕಾಂಚೆರ್ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮುದ್ರಣ್ ಕೆಲ್ಯಾಂ. ಹೆ ವರಿ ಕೊಂಕಣಿಂತುಲೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಮುದ್ರಣ್ ಮ್ಹಣೂನ್‌ಯ್ ತ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರಾಕ್ ಚರಿತ್ರಾಂತ್ ಜಾಗೊ ಆಸಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಚಳ್ವಳಿಂತುಲೆ ಸಮಸ್ತಾಂನಿ ಹೆಂ ಮಾನ್ಯ್ ಕೆಲ್ಯಾಂ. ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಮೂಲ್‌ಲಿಪಿ ವಿಶಿಂಯ್ ಹೆಂ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರ್ ಸಾಕ್ಷ್ ದಿತಾ. ಹೆಂಯ್ ಕಾರ್ಯ್ ಸಬಾರ್ ಜಾಣಾಂನಿ ಮಾನ್ಯ್ ಕೆಲ್ಯಾಂ ಆನಿ ತೆ ಖಾತಿರ್ ಸಾಕ್ಷ್ ಪತ್ರಾಚೊ ಉಲ್ಲೇಖೂಯ್ ಕೆಲಾ.

ಜಾಲ್ಯಾರ್ ವನಸ್ಪತಿ ವಿಜ್ಞಾನಾಚೆ ರಂಗಾವೆಲೆಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಕಾಂಲೆಂ ಹೆಂ ಯೋಗ್‌ದಾನ್ - ಅನುಪಮ್ ಅತುಲ್ಯ್ ಯೋಗ್‌ದಾನ್ ಆಮಿ ಆಜೀಯ್ ಸಾರ್ಕಿಂ ವಳ್ಖೂಂಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ವ್ಹಯ್? ವೈಶ್ವಿಕ್ ತಲಾಚೆರ್ ವಿಖ್ಯಾತ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ, ಪಾಂಚ್‌ಶೆಂ ಪಾಂಚ್‌ಶೆಂ ಪಾನಾಂಚ್ಯಾ ಬಾರಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ಜಾಲೆಲೆಂ ತೆಂ ವಿಪುಲ್ ವಿಜ್ಞಾನ್ 'ಸಂಪಾದೂನ್ ದಿಲೆಲೆಂ' ತಾನ್ನಿ! ಹ್ಯಾ ಪರಿಶ್ರಮಾಚೆಂ, ಹ್ಯಾ ಮಾನವ್ ಸೇವನಾಚೆಂ ಘಾವ್ ತೆಂ ಗೌರವ್ ತಾಂಕಾ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾಂ ವ್ಹಯ್? ನಾ! ಆಜೀಯ್ ಹೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲೆಂನಾ. ಆಮಿ ಆಜೀಯ್ ಹೆಂ ಕರೂಂಕ್ ಪಾವ್ಲೆನಾಯ್. ಹೊರ್ತೂಸ್ ಮಲಬಾರಿಕುಸಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಜಂಯ್ ಜಂಯ್ ಯೆತಾ ಥಾಂಗಾ ಏಕ್ ಮಲಯಾಳಿ ವೈದ್ಯಾಲೆಂಚ್ ನಾಂವ್ ಗಾಜ್ತಾ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಕಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ನ್ಹಯ್! ಹೊ ಅನ್ಯಾಯ್ ಕಶಿ ಘಡ್ಲೊ ಮ್ಹೂಣ್ ಸೊದ್ತನಾ ಥೊಡ್ಯೊ ಗಜಾಲಿ ಮುಕಾರ್ ಯೆತಾಯ್.

ಏಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚೆಂಚ್ ಅಜ್ಞಾನ್. ಆಮಿ ಕೇವಲ್ ತ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರಾಚೆಂ ಏಕ್‌ಚ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ್ ದಿಕೂಂಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಯ್. ತಾಂತುಂ ಕಿತ್ಯಾಚೆಂ ಸಾಕ್ಷ್ ದಿಲ್ಯಾಂ, ಆನಿ ತ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಆಸಾಚ್ ತೆಂ ಕಿತೆಂ ಹ್ಯಾ ಗಜಾಲಿಂಕಡೆ ಆಮಿ ಲಕ್ಷ್ ದಿಲೆಂ ನಾ. ದೋನ್ ವರ್ಷಾಂಕ್ ಸಕಾಳ್ ಸಾಂಜ್ ತ್ಯಾ ವೈದ್ಯಾಂನಿ ಕಿತೆಂ ಕೆಲೆಂ ಹೆಂ ಕಾರ್ಯ್ ಆಮ್ಚೆ ನದ್ರೆ ಆಡ್ ರಾಬ್ಲೆಂ! ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ತ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್‌ಪತ್ರಾಂತ್ ಸುವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾವ್ನು ಕಿತೆಂ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ ತೆಂ ಕಾರ್ಯ್ ಸಂವ್ಸಾರಾಚೆ ಮುಕಾರ್ ಪಾವಯ್ತುಲೆ ಆಶಿಲ್ಲೆ. ತಶೆ

ಡ್ಲೆಂ ನಾ.

ದುಸ್ರೆಂ ಕಾರ್ಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಸಾಕ್ಸಾತ್ಕಾರ್ ಸಾದ್ಲೆಲ್ಯಾ ಫಾನ್ ಡ್ ಹಾಚೆ ಕಡ್ಚ್ಯಾನ್ ಜಾಲೆಲಿ ಚೂಕ್. ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಪ್ರಥಮ್ ಖಂಡ್ ಮುದ್ರಣ್ ಂವ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ತಾಣೆಂ ಫಾವ್ ತೆಂ ಧ್ಯಾನ್ ದಿಲೆಂ ನಾ. ಹೆಂ ಕಾರ್ಯ್ ತಾಣೆಂ ಆನಿ ಕ್ ವೆಳಾರ್ ಕಬೂಲ್ ಕೆಲ್ಯಾಂ. ಪ್ರಥಮ್ ಖಂಡಾಚೆಂ ಮುದ್ರಣ್ ಆಪ್ಣ್ಯಾಲೆ ನದ್ರೆ ಡ್ ಜಾಲ್ಯಾಂ, ಆನಿ ತೆ ವಿಶಿಂ ಆಪುಣ್ ಅತೃಪ್ತ್ ಆಸಾ ಅಶಿ ತಾಣೆಂ ಮಾಗಿರ್ ರಯ್ಲ್ಯಾಂ. ಖರೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಪ್ರಥಮ್ ಖಂಡಾಂತ್ ಹೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರ್ ಥಮ್ ಜಾವ್ನೂಚ್ ಯೆವ್ಕಾ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ. ತಾಚೆ ಬದ್ಲಾ 'ಇಮ್ಮಾನ್ಯುವಲ್ ಕಾರಣಿರೊ' ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಪರಿಭಾಷಕಾನ್ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆನ್ ಬರಯ್ಲಲೆಂ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರ್ ಪ್ರಥಮ್ ವ್ನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂ. ತಾಜೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ 'ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಮಲಯಾಳಿ ದ್ಯಾಲೆಂ ಸಾಕ್ಷ್ಯಪತ್ರ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂ. ತಶಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರಾಚೆಂ ಯೋಗ್ಯ್ ಧಾನ್ಯ್ ನಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಯಾಂ. ಹಾಚೆ ಫಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಣಾಲಿಚ್ ತರೀ ಅಪುರ್ಬುದ್ಧಿ ಸೂಯಾತ್. ತೆ ನಿಮಿತ್ತಿಂಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರಾಚಿ ತಾಂತುಂ ದಿಲೆಲಿ ಲಾತಿನ್ ಭಾಷಾ ಭೊವ್ ವಿಕಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ತೆ ಯೆದ್ದಿ ವಿಕೃತ್ ಪರಿಭಾಶಾ ನೆಣತಾಂ ಲೆಲಿ ಚೂಕ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಾಂಗೂಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನ್ಹಯ್. ಮೂಲ್ ಸಾಕ್ಷ್ ಪತ್ರಾಂತ್ ಂಕಣಿ ವೈದ್ಯಾಂನಿ ಸ್ವತಾಕ್ ಕೇವಲ್ 'ತೇಗ್ ವೈದ್ಯ್' ಹೆಂಚ್ ವಿಶೇಷಣ್ ದಿಲ್ಯಾಂ ಲ್ಯಾರ್ ಪರಿಭಾಶೆಂತುಲೆಂ ವಿಶೇಷಣ್ GYMNOSOPHIST BRAHMIN ಹ್ಣ್ ಆಸಾ. GYMNOSOPHIST ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದಿಗಂಬರ್ ಪಂಥಾಚೆ (ನಾಗ್ಡೆ) ಹ್ಣ್ ಅರ್ಥ್! ಹ್ಯಾ ಅಸಲ್ಯಾ ಅನ್ಯಾಯಾ ನಿಮಿತ್ತಿಂ, ಆನಿ ಮಲಯಾಳಮ್ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರ್ ಕಾರ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಮಲಯಾಳಿ ಜನಾಂನಿ ಆತಾಂ ಮಲಯಾಳಿ ವೈದ್ಯಾಕಚ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚೊ ರಚ್ಣಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಾನ್ಯ್ ಕೆಲಾ. ತಾನ್ನಿ ಹೆ ಖಬ್ರೆಕ್ ಬ್ ಪ್ರಚಾರೂಯ್ ದಿಲಾ. ತಾಚ್ಯಾ ನಾಂವಾರ್ ಸ್ಮಾರಕಾಂ ಉಬಿಂ ಜಾಲ್ಯಾಂಯ್ ನಿ ತೆ ಖಾತಿರ್ ಕೇರಳ್ ಸರ್ಕಾರಾ ವಾಟೆನ್ ಅನುದಾನ್ ಇತ್ಯಾದಿಯ್ ದಿಲ್ಯಾಂ. ಜ್ಯಾ ಕ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಮಾಜಾಚೊ ತೊ ವೈದ್ಯ್ ಅಂಗ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ, ತೊ ಸಮಾಜ್ ತರ್ ಗ್ಲೊಚ್ ಆತಾಂ ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ ಭೊವ್ ಕಾರ್ಯರತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಗೆಲ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರಾಂತ್ ಬರಯ್ಲ್ಯಾಂ ಕಿತೆಂ? 'ಕುಮದೊರ್ ಡ್ರಿಕ್ ಫಾನ್ ರೀಡಾಚ್ಯಾ ಆದೇಶಾ ಪ್ರಮಾಣ್ ಹಾಂವ್ ಕೊಚಿಂತ್ ಯೇವ್ನ್, ಸ್ತಕಾಂತ್ ಬರಯ್ಲಲಿಂ ಕಾರ್ಯಾಂ ಆನಿ ಚಿತ್ರಾಂ ಪಳೊವ್ನ್ ವನಸ್ಪತಿಂಚೆ ಗೂಣ್ ಆನಿ ರ್ಯಾಂ ಆಮ್ಗೆಲ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಕಶಿ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹೂಣ್ ಪರಿಭಾಷಕಾಕ್ ಸಾಂಗೂನ್ ಮ್ಕಯಿಲ್ಲಿಂ' ಆಶಿ ತಾಣೆಂ ತಾಚ್ಯಾಚ್ ಹಾತ್ ಬರಪಾನ್ ಸಾಕ್ಷ್ ದಿಲ್ಯಾಂ. ತಾಗೆಲ್ಯಾ ವೊ ಪರಿಭಾಷಕಾಲ್ಯಾ ಜಾವೊ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಮಲಯಾಳಿ ವೈದ್ಯಾಲೆಂ ನಿಜ್ ಂವ್ ಲೆಗೀತ್ ಸುಚೊಂವ್ಕ್ ನಾ! ತ್ಯಾ ವೈದ್ಯಾನ್ ತಾಗೆಲ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್ ಥಾಕೂನ್

ಕೊಚಿಂತ್ ಯೇವ್ನ ಥಂಯ್ ತೆ ಭಿತರ್ ತಯಾರ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಮಾಹಿತಿ ಆನಿ ಚಿತ್ರಾಂ ಪಳೊವ್ನ ತಾಕಾ ಕಳ್ಳಾತಿಂ ಕಾರ್ಯಾಂ ಪರಿಭಾಷಕಾಕ್ 'ಸಾಂಗೂನ್' ಆಯ್ಕಯ್ಲಿಂ ಇತ್ಲೆಂಚ್. (ಕೇವಲ್ ಉಣ್ಯಾಚ್ ದಿಸಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಹೆಂ) ಪರಿಭಾಷಕಾಲ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್ ಪತ್ರಾಂತೂಯ್ ಬರಯ್ಲ್ಲ್ಯಾಂ ತೆಂ ಹೆಂಚ್ ಕಾರ್ಯ್, ಹೆಂಚ್ ಸತ್ಯ್. ಸಮ್ಜತಾ ಕಿತೆಂ? ಮಲಯಾಳಿ ವೈದ್ಯ್ ಆಯ್ಲೊಲೊಚ್ ಪುಸ್ತಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೆಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್. ಮಾಗಿರಿಯ್ ತಾಗೆಲೊ ವಾಂಟೊ ಕೇವಲ್ ಸೀಮಿತೂಚ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ! ತೋವಯ್ ಬೀ ಕೇವಲ್ ಮೌಖಿಕ್ ರೂಪಾಚೊ ಮಾತ್ರ್. ಖರೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ಆಪೊವ್ನ್ ಹಾಡ್ಲೊಲೊಚ್ ಕೇವಲ್ ತಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾನ್ ಏಕ್ ತೆಂ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರ್ ಮೆಳ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ಮಾತ್ರ್ ಅಶಿ ಅನುಮಾನ್ ಕರೂಯಾತ್. ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕೊಚಿಂತೂಚ್ ತೆನ್ನಾ ವಖದಿ ವನಸ್ಪತಿಂಚಿ ವಳಕ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಮಲಯಾಳಿ ಮ್ಹೂಣ್ ಏಕೂಯ್ ವೈದ್ಯ್ ನಾಶಿಲ್ಲೊ ಕೀ? ದೂರಾ ಕಡಕ್ಕರಪಳ್ಳಿ ಥಾಕೂನ್ ಏಕ್ ಅತಿಥಿ ವೈದ್ಯಾಕ್ ಆಪೊವ್ನ್ ಹಾಡ್ಕಾ ಜಾಲಿ ಕಶಿ?

ತಾಗೆಲ್ಯಾ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರಾಂತ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವೈದ್ಯ್ ಪಾರಂಪರ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ತಾಣೆಂ ಕಾಂಯ್ ಬರಯ್ಲೆಂ ನಾ. ಸ್ವಂತ್ ನಾಂವ್ ಲೆಗೀತ್ ಬರಯ್ಲೆಂ ನಾ. ಪುಣ್ ಸಾಕ್ಷ್ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ಭಾಶಾಂತರಾಂತ್ ತೆಂ ವ್ಹಡ್ಪಣ್ ಕರೂನ್ ಆಯ್ಲ್ಲ್ಯಾಂ! 'ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್' ಮ್ಹೂಣ್ ಏಕ್'ನಾಂವ್'ಯ್ ದಿಲ್ಯಾಂ! ಕೊಣಾಚಿ ಹೀ ಕರ್ನಿ ಹೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸಾಂಗೂಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ಆಸಾ. ಏಕ್ಲೊ ವ್ಹಡ್ವಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ ಕೆದಾಣಾ? ಸ್ವತಾಕ್ ತಾಚೆಂಚ್ ಸವಾಯ್ಪಣ್ ಖಾತಾನಾ ನ್ಹಯ್? ಆಯ್ಚೊ ಸಮಾಜ್ ಹೆಂ ವಳ್ಖನಾ ಕಶಿ? ಆಪ್ಲ್ಯಾಚೊ ಸ್ವಯಮ್ ಡಾಂಗ್ರೊ ಮಾರ್ತಾ ತೊಚ್ ವ್ಹಡ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಸಾಂಗ್ಪಿ ಸಮ್ಜುಪಿ ಜಾಲ್ಯಾಯ್ ಆಮಿ. ವಿಜ್ಞ ಮನಿಸ್ ವಿನಮ್ರ್ ಆಸ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ಟೆಂ ಆಮಿ ವಿಸರ್ಲ್ಯಾಯ್. ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತುಲೆ ತೆ ತೇಗ್ ಕೊಂಕಣಿ ವೈದ್ಯ್ ಕೇವಲ್ ವೈದ್ಯ್ ಮ್ಹೂಣ್ ನ್ಹಯ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಮ್ಹೂಣ್ ನ್ಹಂಯ್, ಕೊಚಿಕಾರ್ ಮ್ಹೂಣ್ ನ್ಹಯ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ. ಸಂವ್ಸಾರಿಕ್ ತಲಾಚೆರ್ ಜನೋಪಕಾರಿ ರೂಪಾಚಿ ಅನನ್ಯ, ಅತುಲ್ಯ, ಅನುಪಮ್ ಸಂಭಾವನಾ ಕೆಲೆಲೆ, ಇತಃ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಣೂಚ್ ಕರೂಂಕ್ ಪಾವ್ಲೊನಾ ತಸಲೆಂ ಭಗೀರಥ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರೂಂಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಮಹಾಮನಿಸ್ ತೇ ! ಆಪ್ಲೆಂ ವಿಜ್ಞಾನ್ ವಾಂಟ್ಚೆ ಒಟ್ಟು ಆಪ್ಲೆ ಮಾಯ್ಭಾಶೆಚಿ ಫಡಿ ವಯ್ರ್ ವಯ್ರ್ ಉಬಯ್ಲ್ಲೆ ಆಮ್ಚೆ ಪುರ್ವಜ್ ತೆ. ಹೆಂ ಕಾರ್ಯ್ ಆಮ್ಚೆ ಪಿಳ್ಗಿ ಪಿಳ್ಗೆನ್ ಜಾಣ ಜಾವ್ನ ಆಸೂಕಾ. ತಾಂಚ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ಸಮುಚಿತ್ ಸ್ಮಾರಕಾಂ ಉಬಿಂ ಜಾಂವ್ಕಾ. ತಾಂಚೆ ಸಂಭಾವನೆ ವಿಶಿಂ ಯೋಗ್ಯ್ ಪರಾಮರ್ಶ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪಾಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ, ಚರಿತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಯೆಂವ್ಕಾ. ಕೇವಲ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಇತರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿಯ್ ಯೆಂವ್ಕಾ.

******

ಹೊರ್ಟಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಮಲಬಾರಿಕಸ್

– ಉದಯ್ ಭೆಂಬ್ರೆ, ಗೋವಾ

[ಕೃಪಾ: ಅಸ್ಮಿತಾಯೆಚೊ ಕಸಾಂಯ್ 2015 ಪ 140–154]

334 ವರ್ಸಾಂ ಪಾಟ್ಲಿ ಘಡ್ಲೊಕ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ತಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕರ್ತ್ಸತ್ವಾಚೆರ್:

ಸುಮಾರ್ 400–450 ವರ್ಸಾಂ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಾಂಡಿತ್ಯಾಚಿ ಆನಿ ಆಯುರ್ವೇದ್–ವೈಜಕೆಚಿ ವ್ಹಡ್ ಪರಂಪರಾ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಹೆಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಖೂಬ್‌ಶ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಖಬರ್ ನಾ. ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ ಜಿಖ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಿಂದೂಂಚೆರ್ ಪಾಲ್ಪೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಯೆವ್ಪಾ–ವಚ್ಪಾಕ್ ಬಂದಿ ಘಾಲಿ. ತಿಕಾ ಎಕೂಚ್ ಆಡ್ವಾದ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಆಯುರ್ವೇದ್–ಪಂಡಿತಾ ಸಂಬಂಧಾನ್. ಹೆಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ ವಾಚೂಂಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ವರಿಶ್ಟ್ ಪದಾಂ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಪಾಖ್ಲ್ಯಾಂಚೊ ತಾಂಚ್ಯಾ ಡೊಕ್ಟರಾಂ ಪರಸ್ ಥಳಾವ್ಯಾ ಆಯುರ್ವೇದಿ ವೈಜಾಂಚೆರ್ ಅಧಿಕ್ ವಿಶ್ವಾಸ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಅಶೆಯ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ಕಡ್‌ಯೆ ದಾದಾ ವೈದ್ಯ ಹೆ ತೇ ಪರಂಪರೆಂತ್ಲೆ ನಿಮಾಣೆ ಪಂಡಿತ್. ಎಕಾಚ್ ಹಿಂದೂ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಚೊ ಪುತ್ಲೊ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಉಬಾರ್ಲೊ ಆನಿ ತೊ ದಾದಾ ವೈದ್ಯಾಂಚೊ ಆಚೊಯ್ ಸಂಬಂದ್ ಆಯುರ್ವೇದಿ ವೈಜಕೇ ಕಡೆನ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಹೆ ಪರಂಪರೆವಿಶಿಂ ಖೂಬ್ ಥೊಡೆ ಜಾಣಾತ್. ಹಾಕಾಚ್ ಲಾಗೂನ್ ಆಜ್ ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೀ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಜೊ ಖವ್ದಳ್ ಚಲ್ಲಾ ತಾಚೀಯ್ ಖಬರ್ ಚಡ್‌ಶ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಕ್ ನಾ. ತ್ಯಾ ಖವ್ದಳಾಚೊ ಸಂಬಂಧ್ 'ಹೊರ್ಟಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಮಲಬಾರಿಕಸ್' ಹ್ಯಾ ವಖದೀ ವನಸ್ಪತಿ ವಿಶಿಂಚ್ಯಾ ವಿಶಾಲ್ ಗ್ರಂಥಾ ಕಡೆನ್ ಆಸಾ. ಕಿತೆಂ ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಖವ್ದಳ್? ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಆಯ್ಜ್ ಥಂಯ್ ಖವ್ದಳ್?

ಹ್ಯಾ ಪ್ರಶ್ನಾಂಚ್ಯೊ ಜಾಪೊ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಉತ್ರಾಂನಿ ದಿವಪ್ ಹೆಂ ಖೂಬ್ ಕಠಿಣ್. ಘಾಟ್‌ಭುಂಯೆಚಿ ವಿಸ್ಕಾವ್ಣಿ ಕೆಲೆ ಬಗರ್ ತ್ಯೊ ಜಾಪೊ ಸಮ್ಜೂನ್ ಘೆವಪ್ ಕಠಿಂವೂಯ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಕಠಿಣ್. ತರೀ ತೆಂ ಆಮಿ ಸಮ್ಜೂನ್ ಘೆವ್ಪಾಚಿ ಗರಜ್ ಆಸಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ತರ್ ತಾಂತೂಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕರ್ತ್ಸತ್ವಾಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಸಾ.

ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ 1510 ವರ್ಸಾ ಗೊಂಯ್ (ತೀಸ್ವಾಡಿ ಮ್ಹಾಲ್) ಜಿಖ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಂಚೆ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥೆ ವಾಂಗ್ಡಾ 1540 ವರ್ಸಾ ಧರ್ಮಾಂತರ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ. ದೆವಳಾಂ ಮೊಡಪ್, ಮೂರ್ತಿ ಫೊಡಪ್, ಗ್ರಂಥ್ ಲಾಸಪ್ ಆನಿ ಹಿಂದೂಂಕ್ ಬಾಟೊವಪ್ ಅಸೊ ತೊ ಧರ್ಮಾಂತರಾಚೊ ಸಾಂವಾರ್ ಆಸ್ಲೊ. 1560 ವರ್ಸಾ ಇಂಕ್ವಿಜಿಶನ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲೆಂ ಆನಿ ಉಜ್ಯಾಂತ್ ತೇಲ್ ಪಡ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಸಾಂವಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ವಾಟವ್ಪಾಕ್ ಕಿತ್ಲಿಶಿಂಚ್ ಕುಟ್ಮಾಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲೆಂ ಘರ್–

ದಾರ್ ಸೊಡೂನ್ ದಕ್ಷಿಣೆಕ್ ಗೆಲಿಂ. ಕಾಂಯ್ ಕುಟ್ಮಾಂ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ರಾಬಿತೊ ಕರೂನ್ ರಾವ್ಲಿಂ ತರ್ ಕಾಂಯ್ ಕುಟ್ಮಾಂ ಫುಡೆಂ ಗೆಲಿಂ, ಕೇರಳಾಂತ್ ಪಾವ್ಲಿಂ. ಥಂಯ್ ಕೊಚಿಚ ರಾಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಆಲಾಶಿರೊ ದಿಲೊ. ಆಜ್ ಕೇರಳಾಂತ್ ಆದ್ಮಾಸಾನ್ ಸಾತ್ ತೆ ಆಠ್ ಲಾಖ್ ಕೊಂಕಣಿಭಾಶಿ ಲೋಕ್ ಆಸಾತ್. ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚೆ ಪುರ್ವಜ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಗೆಲ್ಲೆ. ತಾಂಚೆ ಮದಿಂ ಆಂಕ್ಡ್ಯಾನ್ ವ್ಹಡ್ಲೊ ಘಟಕ್ ಆಸಾ ತೊ ಕುಣಬಿ ಸಮಾಜ್ ಮಾಗಿರ್ ಸಾರಸ್ವತ್, ದೈವಜ್ಞ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್, ವೈಶ್ಯ ಆನಿ ಘಟಕೂಯ್ ಆಸಾತ್.

ತ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಕೊಚಿಂತ್ (ಆದ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ ಕೊಚಿನ್) ಫೋರ್ಟ್ ಕೊಚಿನ್ ಹಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚೆಂ ವೆಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ. ಡಚ್ ತಾಂಕಾ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ ಸೊಧ್ತಾಲೆ. ಏಕ್-ದೋನ್ ಖೆಪೊ ತಸೊ ಯತ್ನ್ ಕೆಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ 1663 ವರ್ಸಾ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಕ್ ತೆಂ ವೆಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರ್ ಡಚ್ ಲೊಕಾಂಚೆ ಸುವಾದೀನ್ ಕರೂನ್ ಥಂಯ್‌ಸೂನ್ ಕಡ್ಸರ್ಚೆಂ ಪಡ್ಲೆಂ. ಡಚಾಂನಿ ಲ್ಹವೂ ಲ್ಹವೂ ಆಪ್ಲಿ ಸತ್ತಾ ಥಂಯ್ ಬಸಯ್ಲಿ. 1667 ತೆಂ 1673 ವರ್ಸಾ ಮೆರೇನ್ ಅಡ್ಮಿರಲ್ ಹೆನ್ರಿಕ್ ವ್ಹಾನ್‌ರ್ಹೀಡ ಹೊ ಥಂಯ್ ಗವರ್ನರ್ ಆಸ್ಲೊ. ತಾಚೆ ವಿಶಿಂ ಸಾಂಗ್ತಾತ್ ತೀ ಖಬರ್ ಖರಿ ಕಾಯ ಕಲ್ಪನೆಂತ್ಲಿ ಹೆಂ ಕಳಪಾಕ್ ಮಾರ್ಗ್ ನಾ. ಪುಣ್ ದಾದಾ ವೈದ್ಯ ಹಾಂಚಿ ಕರಾಮತ ಮತಿಂತ್ ಘೆತ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕೊಚಿಂತ್ಲಿ ತೀ ಖಬರ್ ಖರಿ ಆಸುಂಯೆ. ಖಬರ್ ಮೆಳ್ಟಾ ತಿ ಅಶಿ:

ಗವರ್ನರ್ ಹೆನ್ರಿಕ್ ವ್ಹಾನ್ ರ್ಹೀಡ್ ಹಾಂಚಿ ಘರ್‌ಕಾನ್ನ್ ದುಯೆಂತ್ ಪಡ್ಲಿ. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ತರಾಂಚೆ ಆಲೊಪಥಿಕ್ ವಖದಾಂಚೆ ಉಪಾಯ್ ಕರೂನ್ ಜಾಲೆ ಪುಣ್ ಗೂಣ್ ಪಡ್ಲೊನಾ ಆಖೆರೆಕ್ ತಾಕಾ ಕೊಣೆ ತರೀ ಸಲ್ಲೊ ದಿಲೊ, ಆಯುರ್ವೇದಿ ವೈಜಾಂಚೆಂ ವಖದ ಕರೂನ್ ಪಳೊಂವ್ಚೆಂ. ತೀ ಸುಚೊವ್ಣಿ ಮಾನೂನ್ ಘೇವ್ನ್ ಗವರ್ನರ್ ರ್ಹೀಡ್ ಹಾಣೆ ಆಪೂ ಭಟ್, ರಂಗ ಭಟ್ ಆನಿ ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ವೈಜಾಂಕ್ ಆಪಯ್ಲೆ ತೀಗೂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮನಿಸ್. 16ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚೆ ವಂಶಜ್. ಚೊವ್ಗಾನಿಯ್ ಮೆಳೊನ್ ಗವರ್ನರ್ ರ್ಹೀಡ್ ಹಾಚೆ ಘರ್‌ಕಾನ್ನಿಕ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ದುಯೆಂಸಾಚೊ ಖೊಲಾಯೆನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕೆಲೊ, ಚರ್ಚಾ ಕರೂನ್ ಕಸಲೆ ವಖದ್ ಬರೆಂ ಪಡ್ಟಲೆಂ ತೆಂ ಥಾರಾಯ್ಲೆಂ ಆನಿ ಉಪಾಯ್ ಕೆಲೆ. ತೆ ಉಪಾಯ ಫಳಾದೀಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಗವರ್ನರಾಚಿ ಘರ್‌ಕಾನ್ನ್ ದುಯೆಂಸಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ನಿವಳ್ಳಿ, ಬರಿ ಜಾಲಿ ಹೆ ಘಡ್ಣುಕೆಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಗವರ್ನರ್ ರ್ಹೀಡ್ ಹಾಚಿ ದೋನ್ ಗಜಾಲಿಂಚೆರ್ ಶ್ರದ್ಧಾ ಬಸ್ಲಿ – ಚಾರೂಯ್ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂಚ್ಯಾ ಕರ್ತ್‌ತ್ವಾಚೆರ್ ಆನಿ ಭಾರತಾಂತ್ಲೆ ವಖದಿ ವನಸ್ಪತಿಂತ್ ಭರೂನ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗುಣಾಂಚೆರ್.

ಹೆ ಶ್ರದ್ಧೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಗವರ್ನರ್ ರ್ಹೀಡ್ ಹಾಣೆಂ ಏಕ್ ವ್ಹಡ್ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ ಚಾಲಿಕ ಲಾಯ್ಲೊ. ಮಲಬಾರ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲಿ (ಭಾರತಾಚೆ ಪಶ್ಚಿಮ್ ದೆಗೆ ವಯ್ಲೊ ದಕ್ಷಿಣೆಕಡ್ಲೊ

ಪ್ರದೇಶ್) ವಖದಿ ವನಸ್ಪತಿ ಜವೊಪ್ಪಾಚೊ ಆನಿ ತಿಚೆ ಗೂಣ್ ಸಾಂಗ್ಪಿ ಗ್ರಂಥ್ ಬರೊವ್ನ್ ಕೇವ್ನ್ ಉಜ್ವಾಡಾವ್ಯೊ. ಹೊ ವ್ಹಡ್ ವಾವ್ರ್ ತಾಣೆಂ ಆಪ್ಪೂ ಭಟ್, ರಂಗ ಭಟ್, ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಆನಿ ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್ ಹಾಂಚೆರ್ ಸೊಂಪಯ್ಲೊ. ತಾಂಣಿ ವಖದಿ ಝಾಡಾಂ, ವಾಲಿ ವಳ್ಖಪಿ ಮನ್ಯಾಂ ನೆಮೂನ್, ತಾಂಕಾಂ ಹಾಂಗಾ-ಥಂಯ್ ಧಾಡೂನ್ ವಖದಿ ವನಸ್ಪತಿ ಹಾಡ್ಚಿ; ತೀ ಕೊಚಿಂತ್ ರೊವ್ನ್ ಥಂಯ್ ತೆ ವನಸ್ಪತಿಚೆಂ ಲಾಗ್ ಕರ್ಚೆಂ; ಫಾದರ್ ಮೆಥ್ಯೂ ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ಮೆಲಾಯ್ಟ್ ಪಾದ್ರಿನ್ ದರ್ ಏಕೆ ವನಸ್ಪತಿಚೆಂ (ಝಾಡ್, ವಾಲ್, ಪಾನ್, ಫೂಲ್, ಬೀಂ) ಚಿತ್ರ್ ಕಾಡೂನ್ ದಿವ್ಚೆಂ; ತೀಗೂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ತೆ ವನಸ್ಪತಿಚೆ ಗೂಣ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರೊವ್ಚೆ ಆನಿ ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್ ಹಾಣೆಂ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಬರೊವ್ಚೆ. (ಮಾಗಿರ್ ತಾಂಚೊ ಅಣ್ಕಾರ್ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಆನಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಹ್ಯಾ ದೋನ್ ಭಾಶಾಂನಿಯ್ ಕರೂನ್ ಘೆತ್ಲೊ).

ಹೊ ವಾವ್ರ್ ಥಾರಿಲ್ಲೆ ಪ್ರಮಾಣ್ ಜಾಲೊ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಂಬ್ಯಾಚೆರ್ ಕೊಂತ್ರಾವ್ನ್ ಚಿತ್ರಾಂ ತಯಾರ್ ಜಾಲಿಂ ಆನಿ ಆಮ್‌ಸ್ಟರ್‌ಡಾಮಾಕ್ ಧಾಡ್ಲಿಂ. ಥಂಯ್ 12 ಖಂಡಾಂ ಪುದ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಗ್ರಂಥ್ 1678 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ತೊ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಚಿಂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟಾಂ ಛಾಪಿಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್ ಆನಿ ತಿಂ ಆರಂಭಾಕೂಚ್ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ಆಪ್ಪೂ ಭಟ್, ರಂಗ ಭಟ್, ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಹ್ಯಾ ತಿಗಾಂನಿಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯೊ ನಿಶಾಣ್ಯೊ ಘಾಲೂನ್ ಏಕ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ದಿಲಾಂ ತರ್ ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್ ಹಾಚೆಂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ವೆಗ್ಳೆಂ ಆಸಾ. ಕೊಂಕಣಿ ವೈಜಾಂಚೆಂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಆನಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸ್ತಾ. ತರ್ ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನಾಚೆಂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಆಸಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಪಂಡಿತಾಂಚ್ಯಾ ಹಾತಿ ಬರಪಾಚೊ ಬ್ಲೊಕ್ ಕರೂನ್ ತೊ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಛಾಪ್ಲಾ. ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಬ್ಲೊಕ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗಾಚೊ ಪಯ್ಲೊ ನಮುನೊ. ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಅಶೆಂ ಆಸಾ:-

"ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶಾಲಿವಾಹನ್ ಶಕ್ 1597 ರಾಕ್ಷಸ್ ಸಂವತ್ಸರ್ ಚೈತ್ರ ಬಹುಲ 10 ಕೊಚಿ ರಾಜಪಾಟಣಿಂ ಬೈಸಿಕೆ ರಂಗಭಟ್ ತಥಾ ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಆಪ್ಪೂಭಟ್ ತೇಗ್ ವೈದ್ಯ ತಾನಿಂ ಕೊಚಿಚಾ ಕುಮದೊರ್ ಆ್ಯಂಡ್ರಿಕ್ ಫಾಡ್ರೆ ತ್ಯಾಚಾ ನಿರೋಪಾನ್ ಹ್ಯಾ ಮಲಬಾರ್ ದೇಶಾಂತು ಆಶಿಲೆ ಔಷಧ್ ಮಾತ್ರ್ ವೃಕ್ಷ್ ವಾಲಿ ಮಾಡ್ ಖಂದ ಕಳ್ಖತೆಲ್ಯಾ ಮನುಶ್ಯಾಕ್ ಮುಸಾರೊ ದೇವುನು ತೇ ತೇ ಗಾಂವಾಂತು ಪೆಟ್ಟವೂನ್ ತಿಂ ತಿಂ ವೊಖದ್ ಆಣವೂನ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ರುಖಾಡಾಚೆಂ ಫಲ್ ಫೂಲ್ ಪಾನ್ ಬೀಜ್ ಸಮಸ್ತ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ರುತುಕಾಲಾವರಿ ಸಂಪಾದೂನ್ ತಿಂ ತಿಂ ಚಿತಾರಿಲಿ. ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಗೆಲ್ಯಾ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ನಿಘಂಟಾ ಪ್ರಮಾಣಿಂ ತ್ಯಾ ಔಷಧಾಂಚೆ ಗುಣ್ ವಾ ಅನುಭವಾನ್ ಜೊ ಜೊ ಗುಣ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳೆಲೊ ತೊ ವಾ ತ್ಯಾ ಒಖದಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಕಳೆವ್ನ್ ಆಜಿ ದಾನಿ ವರ್ಷಾ ಸಕಾಳಿ ಸಾಜೆ ಆಮಿಂ ಲಾಗಿ ರಾಬೂನ್ ಹೊ ಲಿಬ್ರು ಸಂಪಾದೂನ್ ದಿಲಾ. ತೆಂ ಲಟಿಕ್ ಅಶಿ ಮ್ಹುಣುಂಚಾಕ್ ನಜ ಅಶಿ ಮ್ಹುಣು ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ

ನಿಸಾಣಿ ಕರ್ನು ದಿಲಿ. ತೆಂ ಸತ್ಯ್ ಮ್ಹಣು ಮಾನುಚೆಂ ಜಾಯೀದ್ ಮ್ಹಣು ನಾಗರ್ ಬರಪಾನ್ ಹೆಂ ಬರವೂನು ದಿಲಿ – ಶ್ರೀ ರಂಗ ಭಟ್ಟು, ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್, ಆಪೂ ಚೆ ಓಪ್."

ಹ್ಯಾ "ಹೊರ್ಟುಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಮಲಬಾರಿಕಸ್" ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ವಿಶಾಲ್ ಗ್ರಂಥಾಚೆಂ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ವಾಪರಿಲ್ಲೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಮನ್ಶಾಚೆಂ ಕರ್ತೃತ್ವ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಕಡ್ಲೆಂ ನಾತೆಂ ಹ್ಯಾ ತೀನಿ ವಿಶಯಾಂನಿ ಖುಬ್ ಮಹತ್ವ ಆಸಾ. 16 ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಜೆ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಘರ್‌ದಾರ್ ಸೊಡೂನ್ ಕೇರಳಾಂತ್ ಗೆಲೆ ತೆ ಭೊವ್ ಕರೂನ್ 1550 ತೀಂ 1575 ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂ ಮದ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಗೆಲ್ಲೆ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ತಾಂಚೆ ಮದಿಂ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂಚಿಂ ಕಾಂಯ್ ಕುಟ್ಮಾಂ ಅಸೂಂಯೆತ್ ಆನಿ ತಾಂಣಿ ಥಂಯ್ ವೈಜಕೆಚೊ ವೆವಸಾಯ್ ಚಾಲೂ ದವರ್ಲ್ಲಾ ಆಸುಂಯೆ. ಇತ್ಲೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್; ತರ್ ತ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ತಾಂಣಿ ನಾಮ್ನಾ ಜೊಡಿಲ್ಲಿ ಆಸುಂಯೆ; ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಡಚ್ ಗವರ್ನರಾ ಕಡೆನ್ ತಾಂಚಿ ಶಿಫಾರಸ್ ಕೊಣ್ ಕರ್ತಲೊ ಆಪ್ಲೊ? ಆನಿ ಡಚ್ ಗವರ್ನರ್ ತೊ ವಿಶಾಲ್ ಗ್ರಂಥ್ ತಯಾರ್ ಕರಪಾಚೆಂ ವ್ಹಡ್ ಕಾಮ್ ತಾಂಚೆರ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸಾನ್ ಸಂಪಯ್ತಲೊ ಆಸ್ಲೊ?

ಆಪೂ ಭಟ್, ರಂಗ ಭಟ್ ಆನಿ ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಹಾಂಣಿ ಜೆಂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ದಿಲೆಂ ತೆಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಆನಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್. ತಾಂಚೆ ಪುರ್ವಜ್ 1575ಚ್ಯಾ ಅದ್ಮಾಸಾಕ್ ಥಂಯ್ ಪಾವಿಲ್ಲೆ ಅಶೆಂ ಧರ್ಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮದಿಂ 100 ವರ್ಸಾಂ ಗೆಲಿಂ ಅಶೆಂ ಜಾತಾ. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಥಂಯ್ ಪಾವಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ 100 ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತೂಯ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರೊವ್ಪಾಚಿ ಚಾಲ್ ದವರಿಲ್ಲಿ ಅಸೊ ಜಾತಾ. ತಾಂಣಿ ಗೊಂಯ್ ಸೊಡ್ಲೆಂ ತೆನ್ನಾ ತೀ ಚಾಲ್ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಆನಿ ತಿಚ್ ತಾಂಣಿ ಕೊಚಿ ರಾಯಾಚ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಫುಡೆಂ ಚಲಯ್ಲಿ ಅಸೊಯ್ ತಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ. ತಶಿ ಚಾಲ್ ನಾಶಿಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ವಾತಾರಾಂತ್ ತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಶೆಂತ್ ವಾ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಬರಯ್ತಲೆ ಆಸ್ಲೆ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರೊವ್ಪಾಚಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂಚಿ ಚಾಲ್ ನಾಶಿಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಶಂಬರ್–ಸವಾಯ್ಶೆಂ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೆ ನವಿ ಚಾಲ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಸುರು ಕರ್ತಲೆ?!

ಕಾಂಯ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ಸಮ್ಜಣಿ ಕರೂನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ ಕಿ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ಚೆರ್ ಆಗ್ಳಿಕ್ ಕರ್ಚೆ ಆದಿಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರೊವ್ಪಾಚಿ ಚಾಲ್ ನಾಶಿಲ್ಲಿ. ತೀ ಚಾಲ್ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಿಶಿನರ್ಯಾಂನಿ ಸುರು ಕೆಲಿ ಆನಿ ತೇ ಖಾತಿರ್ ರೊಮಿ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ಲಿ; ದೆಖೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಲಿಪಿ ರೊಮಿ! ಕೊಂಕಣಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರೊವ್ಪಾಚಿ ಚಾಲ್ 11ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಹಾಚಿ ಗವಾಯ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಚೆ ಪಯ್ಲಿಂ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೆನ್ನಾ ತರೀ ತೀ ಆಶಿಲ್ಲಿ. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ವಣಬೆಳ್ಗೊಳಾಕ್ ಗೊಮಟೇಶ್ವರಾಚಿ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಪಾಶಾಣಿ ಮೂರ್ತ್ ಆಸಾ, ತೆ ಮೂರ್ತಿಚ್ಯಾ ಂಯಾಂ ಕಡೇನ್ ದೋನ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ಯಾಂ ಕೊಂತ್ರಾಯಿಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್: ೀಚಾವುಂಡರಾಜೆಂ ಕರವಿಯಲೆ – ಶ್ರೀ ಗಂಗರಾಜೆಂ ಸುತ್ತಾಲೆ ಕರವಿಯಲೆ.' ಹಿಂ ಕ್ಯಾಂ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸಾತ್. ಆನಿ ಹೆಂ ಕೊಂತ್ರಾವಪ್ ಮೆಳ್ಟಾ ಕಾನಡಿ ದೇಶಾಂತ್. ತರ್ ಗೊಂಯ್ ಹೆಂ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಮೂಳ್‌ಪೀಠ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಥಂಯ್ ರ್ ಖಂಯ್ಚಿಯ್ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ಪಾಚೊ ಪ್ರಶ್ನೂಚ್ ಯೆನಾ. 15ವ್ಯಾ ವಾ 16ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಣಿಯಾಂಚ್ಯಾ ರೂಪಾಂತ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾರತ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ರಾಮಾಯಣ್ ಮೆಳ್ಟಾಂ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಉತ್ರಾಯಿಲ್ಲೆಂ; ಪುಣ್ ಮೂಳ್ ಬರಪ್ ದೇಶೀ ಲಿಪಿಂತೂಚ್ ಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ತೀ ರಚ್ನೂಕ್ ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾಚಿ ಅಶೆಂ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣ್ಕಾರಾಂಚೆಂ ತ್ ಆಸಾ. ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಶಾಮಾಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಸ್ ಕಳ್ಟಾಲಿ ಆನಿ ತಾಣೆಂ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರ ಾ' ಹೆಂ ಕಾವ್ಯ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ. ತೊ ಕಾಂಯ್ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರೊಂವ್ಚೊ . ಆನಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಕಳ್ಟಾ ಆಸ್ತನಾ ತೊ ಖಂಯ್ಚಿಯ್ ದಕ್ಷಿಣೀ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರೊವ್ಪಾಚೀಯ್ ್ಯತಾಯ್ ನಾ. ಹಾಚೆ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್, ಕೊಚಿಂತ್ ವಚೂನ್ ರಾಬಿತೊ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ತಿಚ್ ಪರಂಪರಾ ಥಂಯ್ ಚಲಯ್ಲಿ ಆನಿ ಉಣ್ಯಾಂತ್ ಉಣೆಂ ಬರ್–ಸವಾಯ್ಶೆಂ ವರ್ಸಾಂ ತರೀ ತೀ ಥಂಯ್ ಚಾಲೂ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಹಾಚಿ ಗವಾಯ್ ್ಯ ಆಯುರ್ವೆದ್ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟಾ ವರ್ವಿಂ ಮೆಳ್ಟಾ.

ಹಾಕಾ ಆನಿಕ್ ಏಕ್ ಆಧಾರ್ ಆಸಾ. ಫಾದರ್ ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೆ ಹಾಣೆಂ ಗ್ಲಿಶಿಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬರಯ್ಲಾಂ ಆನಿ ಏಕ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್–ಕೊಂಕಣಿ ನ್ಡ್‌ಕೋಶ್ ರಚ್ಲಾ. ತೊ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ವಾವುರ್ತಾಲೊ ಮ್ಹಣ್ಟಾಕಚ್ ಥಂಯ್ ತಾಣೆಂ ್ನಡ್ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ಲ್ಯಾ ಘಾ. ಮಾಫೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ 1882 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯ್ಲೆಂ. ್ಯಕರಣಾಚೊ ಆರಂಭ್ ತೊ ಅಸೊ ಕರ್ತಾ –

"The Konkani Language was formerly written with the alphabet lled Balabodha or Nagar, sometimes it was written with the Modi phabet, which is the Mahratti Alphabet. Now the Kanarese Alphabet is nerally used, and although it does not express all Konkani sounds, yet it better adapted for this than the Latin Alphabet." (ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆದಿಂ ಾ ಬಾಲಬೋಧ ವಾ ನಾಗರ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ತೆ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೆ; ಕಾಂಯ್ ಾ ತಿ ಮೋಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೆ ಜಿ ಮರ್ಹಾಟಿ ಲಿಪಿ ಆಸಾ. ಆತಾಂ ಚಡ್‌ಶಿ ಕನ್ನಡ್ ಿ ವಾಪರ್ತಾತ್; ಆನಿ ಜರಿ ತಿ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಸಗ್ಲ್ಯಾ ಉಚ್ಚಾರಾಂಕ್ ಪಾವನಾ, ತರೀ ್ಯಟಿನ್ ಲಿಪಿ ಪರಸ್ ತೀ ಹ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಚಡ್ ಬರಿ ಜುಳ್ಟಾ.)

ಫಾ. ಮಾಫೆಚೆಂ ಸಾಂಗ್ಣೆಂ ಆನಿ 1678 ವರ್ಸಾಂತ್ಲೆಂ ತೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಬರಪ್ ಏಕ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಗವಾಯ್ ದಿತಾತ್: 16ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಜೆ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಆನಿ ಕೇರಳಾಂತ್ ವಚೂನ್ ರಾವ್ಲೆ ತೆ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೆ; ಆರಂಭಾಕ್ ತೆ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾಲೆ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಖೂಬ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ತೆ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕನ್ನಡ್ ಆನಿ ಕೇರಳಾಂತ್ ಮಲಯಾಳಮ್ ಲಿಪಿ ವಾಪರೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಕರ್ತ್‌ತ್ವಾಚೆರ್ ಮಲಯಾಳಿ ಅನ್ಯಾಯ್:

ಫಿಂರ್ಗಿ ಆಗ್ಳಿಕೆಚ್ಯಾ ಉಜ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಧರ್ಮ್ ಆನಿ ಆಪ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ವಾಟವ್ಪಾಕ್ 16ವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಜ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ಕೇರಳಾಂತ್ ಆಲಾಶಿರೊ ಘೆತ್ಲೊ ತಾಂಣಿ ಖೂಬ್ ಕಶ್ಟಾಂನಿ ಆನಿ ತರೇಕ್ ತರಾಂಚ್ಯಾ ಅಡ್ಚಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವಾಟ್ ಕಾಡಿತ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಬಸ್ತಾನ್ ಪರ್ಥೂನ್ ಬಸಯ್ಲೆಂ. ಕೊಣ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ಕರೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ ತರ್ ಕೊಣ್ ಅಧ್ಯಾಪನ್ ಕರೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ಕೊಣ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ಅಭ್ಯಾಸ್-ಸಂಶೋಧನ್ ಕರೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ ತರ್ ಕೊಣ್ ಕಲೆಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ವಾವ್ರುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ತಾಂಣಿ ಬರೆ ದೀಸ್ ಪಳಯ್ಲೆ ಆನಿ ತಾಂಣಿ ಸಂಕಶ್ಟಾಂಕೂಯ್ ಫುಡೊ ಕೆಲೊ. ಕಾಂಯ್ ರಾಜಾಂನಿ ತಾಂಕಾಂ ಆಧಾರ್ ದಿಲೊ ತರ್ ರಾಜಾ ರಾಮ ವರ್ಮಾ (ಹಾಕಾ 'ಸಕ್ತನ್ ತಂಪುರನ್' ಮ್ಹೂಣ್ ವಳ್ಖತಾಲೆ) ಹಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಪಿಡಾಪೀಡ್ ಭೊಗಯ್ಲಿ. ತಾಂಚ್ಯಾ ದೆವಳಾಂಚೆರ್ ಹಾವಳ್ ಹಾಡ್ಲಿ; ತಾಂಚೆ ನಿಶ್ಠೆಚೊ ದುಬಾವ್ ಘೆತ್ಲೊ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ನಾಕಾ-ಪುರೊ ಕೆಲೆಂ. ಪುಣ್ ಥಂಯ್‌ಸೂನ್ ಕೊಣೂಚ್ ಪರತ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾಚಿ ದೇಖ್ ನಾ. ಘಡ್‌ಯೆ, ಕಾಂಯ್ ಥೊಡಿಂ ಕುಟ್ಮಾಂ ತಮಿಳ್ ವಾ ತೆಲುಗು ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ವಚೂನ್ ರಾವ್ಲಿಂ ಆಸೂಂಯೆತಾ.

ಹ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾನ್ ಥಳಾವಿ ಭಾಸ್ ಶಿಕೂನ್ ಘೆತ್ಲಿ. ಕಾಂಯ್ ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಕ್-ಸಂಶೋಧನಾಕ್ ಯೋಗ್‌ದಾನ್ ದಿಲೆಂ; ತರ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣಾಂನಿ ಮಲಯಾಳಮ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಭರ್ ಘಾಲಿ. ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚಿ ತೊಖ್ಣಾಯ್ ಅಶಿ ಕೀ ತಾಂಣಿ ನಿಜಾಕೀ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಸೊಡೂನ್ ದಿಲಿನಾ. ಇತ್ಲೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್; ತರ್ ಆಪ್ಲೆ ಭಾಶೆಚೊ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಅಭಿಮಾನ್ ಬಾಳ್ಗೂನ್ ತೀ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ದವರ್ಪಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲೊ. ಹೊ ತಾಂಚೊ ವಾವ್ರ್ ಆಯ್ಜ್ ಘಟಕೆಕೂಯ್ ಚಾಲೂ ಆಸಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ದವರ್ಪಾಚೆಂ ಭೊವ್ ಬರೆಂ ಕಾಮ್ ಥಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕುಣಬಿ ಘಟಕಾನ್ ಕೆಲಾಂ. ಕಾಣಕೊಣ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ 'ಗಡ್ಯಾಂ ರಾಮಾಯಣ್' ಹೊ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ಲೊ ನಮುನೊ ಹಯ್-ನ್ಹಯ್‌ಸೊ ಉರ್ಲಾ. ಪುಣ್ ತೊ ಬರೆ ತರೆನ್ ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರ್ಲಾ ಕೊಚಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕುಣಬಿ ಸಮಾಜಾನ್. ಥಂಯ್ ತೆ

ಎಕಾ 'ಗೊಡ್ಡೆ ರಾಮಾಯಣ್' ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ಆನಿ ತಾಚೆ ಖೆಳ್ ಜಾತಾತ್. ಸರ್ಗೆಸ್ತ್ ಪ್ರಾ. ರ್. ಕೆ. ರಾವ್ ಹಾಂಣಿ ತೆಂ ಬರವ್ನ್ ಕಾಡೂನ್, ತಾಚೆಂ ಸಂಪಾದನ್ ಕರೂನ್ ತೆಂ ಜ್ವಾಡಾಯ್ಲಾಂ. 'ಶ್ರವೊಣ್ ಗೀತ್' (ಶ್ರವಣಾಚಿ ಕಾಣಿ) ಹೊವೂಯ್ ಗಾವ್ನ್ ಸಾದರ್ ರಪಾಚೊ ಪ್ರಕಾರ್ ತಾಂಣಿ ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರ್ಲಾ. ವೈಶ್ಯ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಕಾಂಯ್ ರೆ ಚಿತ್ರಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕೂಯ್ ಆಸಾತ್. ದೈವಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಆನಿ ರಸ್ವತ್ ಹಾಂಣಿ ವ್ಯಾಪಾರ್-ಉದ್ಯೋಗಾಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ಕರ್ತ್‌ತ್ವ ದಾಖಯ್ಲಾಂ. ಹ್ಯಾ ಟಕಾಂ ಮದಿಂ ಭೌಶಿಕ್ ಮಳಾರ್ ಸರ್‌ಮಿಸಳ್ ಆಸಾ; ಪುಣ್ ಜಾತಿಚ್ಯೊ ವಂಯೊ ಂಯಾಂತ್ ಆಸಾತ್ ತಾಚೆ ಪರಸ್ ಅದಿಕ್ ವ್ಹಡ್ ಆನಿ ಘಟ್ ಆಸಾತ್. ದೆಖುನ್ ಕೂಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜ್ ಅಶೆ ತರೆನ್ ತಾಚಿ ವರ್ಣನಾ ಕರೂಂಕ್ ಮೆಳನಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಾಂಯ್‌ಭಾಸ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಂಚೆ ವಿಶಿಂಚೆಂ ದರ್ ಎಕಾ ಘಟಕಾಚೆ ಶ್ಮೆಂತ್ ಮಾತ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ಅಂತರ್ ನಾ.

1963 ವರ್ಸಾ ಎನ್. ಪುರುಶೋತ್ತಮ್ ಮಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಂಣಿ 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಚಾರ್ ಸಭಾ' ಹೆ ಸಂಸ್ಥೆಚಿ ಥಾಪ್ಣೂಕ್ ಕೆಲಿ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಿ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಾಯ್‌ಭಾಶೆಚೊ ಉಪೇಗ್ ವಾಡೊವ್ಪಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಸುರು ಕೆಲೊ. ಥಂಯ್ ಅ.ಭಾ. ಂಕಣಿ ಪರಿಶದೆಚಿಂ ಅಧಿವೇಶನಾಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ. ಅ.ಭಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮ್ಮೇಲನಾಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾದೆಮಿಚಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಾನ್ಯತಾಯ್ ಮೆಳೊಪಾಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಕೊ.ಭಾ.ಪ್ರ. ಸಭೆಚೊಯ್ ವಾಂಟೊ ಸಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ 'ಕೇರಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾದಮಿ' ಹೆ ಸಂಸ್ಥೆಚೊ ಜಲ್ಮ್ ಜಾಲೊ. ಣೆಂ ಸಂಶೋಧನಾಚೊ, ಅಭ್ಯಾಸಾಚೊ ಆನಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡ್ಪಾಚೊ ಾವ್ರ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಹೆರಾಂಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬಂಧಾನ್ ತೊ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜ್ ಆಯ್ಜ್ ಚಡ್ ಜಾಗ್ರುತ್ ಆಸಾ, ಚಡ್ ಯಾಶೀಲ್ ಆಸಾ.

ಆದ್ಲಿಂ 100, 150 ವಾ 200 ವರ್ಸಾಂ ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ರೊವ್ಪಾಕ್ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ಲಿ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕೆನ್ನಾ ತರೀ ತಾಂಣಿ ಲಯಾಳಮ್ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬರೊವ್ಪಾಕ್ ಆರಂಭ್ ಕೆಲೊ. ಕಾಂಯ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ, ಂಯ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಮಲಯಾಳಮ್ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಯ್ಲ್ಯೊ. ಪುಣ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾದಮಿಚೆ ಾನ್ಯತಾಯೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಂಚೆ ಮದಿಂ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ವಿಶಯಾಂತ್ ವೆಗ್ಳೊ ವಿಚಾರ್ ರು ಜಾಲೊ ಆನಿ ತಾಂಣಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಚ್ ವಾಪರ್ಪಾಚಿ ಚಾಲ್ ಸುರು ಕೆಲಿ. ಾಟ್ಲ್ಯಾ ಸುಮಾರ್ 15 ವರ್ಸಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಜಿತ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಥಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಾಶೆಂತ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂತ್ ತಿತ್ಲಿಂಯ್ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸಾತ್. ಕೇರಳ್ ಂಕಣಿ ಅಕಾದಮಿ 'ಸ್ಪಂದನ್' ನಾಂವಾಚಿ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಳಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಕಾಡ್ಟಾ, ತಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ

ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸ್ತಾ.

ಕೊಚಿಂತ್ ದೋನ್ ಕ್ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಧ್ಯಮಾಚೊ ಮುಳಾವ್ಯೊ ಶಾಳಾ ಚಲ್ತಾತ್. ತ್ಯಾ ಶಾಳಾಂನಿ ಕ್ರಮಿಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ವಾಪರ್ತಾತ್ ತಿಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಾಪರ್ತಾತ್ ತಿಂಚ್. ಕೇರಳ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಯೆತಾ ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯಾನ್ ಸವೇ ಯತ್ತೆಕ್ ಏಕ್ ವಿಶಯ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಘೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಪಾಚೊ ನಿರ್ಣಯ್ ಘೆತ್ಲಾ. ರಾಜ್‌ಕಾರಣಾಂತ್ ಸಕ್ರಿಯ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ, ಕುಣಬಿ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಜಾಗೃತ್ ವಾಂಗ್ಡ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಸಂಬಂದಾನ್ ಫುಡಾಕಾರ್ ಘೆವ್ನ್ ತೆಂ ಘಡೊವ್ನ್ ಹಾಡ್ಲಾಂ. ಕೇರಳ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ 'ಕೇರಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾದಮಿ'ಚಿ ಸ್ಥಾಪನಾ ಕರಪಾಚೊ ನಿರ್ಣಯ್ ಘೆತ್ಲಾ ಆನಿ ತಿಚೆಂ ರೊಖ್ಡೆಂಚ್ ಉಕ್ತಾವಣ್ ಜಾವ್ಚೆಂ ಮ್ಹೂಣ್ ವಾವ್ರ್ ಚಾಲೂ ಆಸಾ. ಕೇರಳ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಕ್ ಭಾಶಿಕ್ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಕಾಯ್ದ್ಯಾನ್ ಮಾನ್ಯತಾಯ್ ದಿಲ್ಯಾ. 1678 ವರ್ಸಾ ತ್ಯಾ ತೀನ್ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಶೆವಿಶಿಂ ಜೊ ಅಭಿಮಾನ್ ದಾಖಯ್ಲೊ ತ್ಯಾ ಅಭಿಮಾನಾಕ್ ಆನಿಕೂಯ್ ಜಾಗ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾಚಿ ಜಾಣ್ವಿಕಾಯ್ ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಂ ಮದಿಂ ಭೊಂವ್ತಾನಾ ಚಾಂಟೆ ಪಾವ್ಲಾಕ್ ಜಾತಾ.

'ಹೊರ್ಟಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಮಲಬಾರಿಕಸ್' ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಖಂಡ್ 1678 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯ್ಲೆಂ ಆನಿ 12ವೆಂ ಖಂಡ್ 1703 ವರ್ಸಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜಾಲೆಂ. ತೆ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಆವೃತ್ತಿಚಿ ಏಕ್ ಪ್ರತ್ ತಿರುವನಂತಪುರಮ್ ಶಾರಾಂತ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪುರಾತತ್ವ್ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ಆಸಾ. ಕೊಚಿ ಶಾರಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಅ.ಭಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಪರಿಶದೆಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಅಧಿವೇಶನಾಂತ್ ತೀ ಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್ ದವರಿಲ್ಲಿ. ಕಾಂಯ್ ವರ್ಸಾಂ ಫಾಟಿಂ ಕೇರಳ್ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಾನ್ ತ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಇಂಗ್ಲಿಶಿಂತ್ ಅಣ್ಕಾರ್ ಕರೂನ್ ಘೆವ್ನ್ 12 ಖಂಡಾಂ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಹಾಡಿಲ್ಲಿಂ. ಕೊಳಿಕೊಡ್ (ಆದ್ಲೆಂ ಕಾಲಿಕಟ್) ಶಾರಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಸಮ್ಮೇಲನಾಂತ್ ಕೇರಳ್ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಾಚ್ಯಾ ಪಾಲವಾನ್ ಹಿಂ ಖಂಡಾಂ ಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್ ಮಾಂಡಿಲ್ಲಿಂ. ಹಿ ಆವೃತ್ತಿ ಸೊಂಪ್ಲ್ಯಾ. ಮಾತ್ ಹಿಂ ಖಂಡಾಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ವಿಶ್ವಕೊಂಕಣಿ ಕೇಂದ್ರಾಚ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯಾಂತ್ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಆನಿ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್.

ಹ್ಯಾ ವಿಶಾಲ್ ಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಖಂಡಾಚೆ ಉಜ್ವಾಡಾವ್ಣೆಕ್ ಪೊರುಂ 333 ವರ್ಸಾಂ ಪೂರ್ಣ್ ಜಾಲಿಂ. ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾನ್ ತಿಂ ಅಭಿಮಾನಾನ್ ಮನಯ್ಲಿಂ. ಪುಣ್ ದುಸ್ರೆ ವಟೆನ್ ಮದಿಂ ಖವ್ದಳ್ ಸುರು ಜಾಲೊ ತೊ ಕಾಂಯ್ ಮಲಯಾಳಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚೆ ವಿಚಿತ್ರ್ ವಾಗ್ಣುಕೆನ್. ಹೆರ್‌ಶಿಂ, ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮಲಯಾಳಮ್ ಹ್ಯಾ ಭಾಶಾಂ ಮದಿಂ ಕೆನ್ನಾಚ್ ಸಂಘರ್ಶ್ ನಾಶಿಲ್ಲೊ. ಆಜೂಯ್ ನಾ. ದೋನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯಾಂ ಮದಿಂಯ್ ಸಂಘರ್ಶ್ ನಾಶಿಲ್ಲೊ ಆನಿ ಆತಾಂಯ್ ನಾ. ಕೊಂಕಣಿ

ಮಾಜಾನ್ ಆಪ್ಲಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಟಾನಾಚ್ ಆನಿ ತಾಂಚೊ ಅಭಿಮಾನ್ ಳ್ಗಿತಾನಾಚ್ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಗಿರೆಸ್ತ್ ಕರಪಾಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಂಟೊ ಫೆತ್ಲಾ. ಇತ್ಲೆಂ ಆಸೂನೂಯ್ ಆಯ್ಜ್ ಕಾಂಯ್ ವೊಟ್ವೆ ನದ್ರೆಚೆ ಮಲಯಾಳಿ ನಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಂಚೆಂ ಕರ್ತ್‌ತ್ವ ಕುಸ್ಕುಟಾವ್ನ್ ತಾಂಚೆರ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ಕರಪಾಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾತ್. 'ಹೊರ್ಟಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಮಲಬಾರಿಕಸ್' ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಚಿ ನಿರ್ಮಣಿ ರಪಾಚೆಂ ಸಗ್ಲೆಂ ಸ್ರಯ್ ಫಕತ್ ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್ ಹ್ಯಾ ಕೇರಳೀ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಂಡಿತಾಕ್ ದೀವ್ನ್ ತೆ ತಾಚೆಂ ಯಾದಿಸ್ತಿಕ್ ಕರೂಂಕ್ ಸೊಧ್ತಾತ್. ತೆಂ ಕರ್ತಾನಾ ತೆ ೊಂಕಣಿ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ನಗಣ್ಯ್ ಲೆಖೂನ್ ತೊ ಕುಸ್ಕುಟಾಂವ್ಕ್ ೂಧ್ತಾತ್. ಹೊ ತ್ಯಾ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂಚೊಚ್ ನ್ಹಯ್ ತರ್ ಸಮೆಸ್ತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಜಾಚೊ ಅಪಮಾನ್. ಹೊ ಕೊಂಕಣಿ ಕರ್ತ್‌ತ್ವಾಚೆರ್ ಖರ್ ಅನ್ಯಾಯ್.

ಗ್ರಂಥಾಚೊ ಮುಖೆಲ್ ವಾವ್ರ್ ತೀನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ಲೊ ಆನಿ ಇಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್ ಹ್ಯಾ ಕೇರಳೀ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಾಲವ್ ದಿಲೊ ಅಶೆಂ ಏಕ್ ಮತ್ ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಮುಖೆಲ್ ವಾವ್ರ್ ಇಟ್ಟಿ ಚ್ಯುತನ್ ಹ್ಯಾ ಪಂಡಿತಾನ್ ಕೆಲೊ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಆಯುರ್ವೇದ್ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ಕಾ ಆಧಾರ್ ದಿಲೊ ಅಶೆಂ ದುಸ್ರೆಂ ಮತ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಖರೆಪಣಿಂ ಕಿತೆಂ ಘಡ್ಲಾಂ ಸುಂಯೆ ಹಾಚಿ ಗವಾಯ್ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಆಸಾ. ಏಕ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಆಪೂ ಭಟ್, ಂಗ ಭಟ್ ಆನಿ ವಿನಾಯಕ್ ಪಂಡಿತ್ ಹ್ಯಾ ಪಂಡಿತಾಂನಿ ಆಪ್ಲೆ ಮಾಯ್‌ಭಾಶೆಂತ್ ಹ್ಳ್ಯಾರ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ; ತರ್ ತಶೆಚ್ ತರೆಚೆಂ ಆನಿಕ್ ಏಕ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಟ್ಟಿ ಅಚ್ಯುತನ್ ಹ್ಯಾ ಪಂಡಿತಾನ್ ಆಪ್ಲೆ ಮಾಯ್‌ಭಾಶೆಂತ್ – ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಂತ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ದೊನೂಯ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟಾಂ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಾಪಿಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ತಾಂಚೆ ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಡಚ್ ಗವರ್ನರ್ ಹೆನ್ರಿಕ್ ವ್ಹಾನ್ ರ್ಹೀಡ್ ಾಂಚೆಂಯ್ ಏಕ್ ಬರಪ್ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಛಾಪಿಲ್ಲೆ ಆಸಾ. ತ್ಯಾ ಬರಪಾಂತ್ ಹಾನ್ ರ್ಹೀಡ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪಂಡಿತಾಂ ಮದಿಂ ಕಶಿ ಖೊಲಾಯೆನ್ ಚರ್ಚಾ ಜಾತಾಲಿ; ರ್ಕೆಂ ಕಿತೆಂ ತೆಂ ಥಾರಾಯ್ತಾನಾ ತೆ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂಚೊ ಕಸೊ ಆಧಾರ್ ಘೆತಾಲೆ ನಿ ಆಪಾಪ್ಲಿಂ ಮತಾಂ ಕಶೆ ನೆಟಾನ್ ಮಾಂಡ್ಟಾಲೆ ತಾಚಿ ಖಬರ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ತೆಂ ಾಚ್ತಕೂಚ್ ಹೆ ಪಂಡಿತ್ ಕೊಣಾಕ್ ತರೀ ಫಕತ್ ಪಾಲವ್ ದಿತಾಲೆ ಹೆಂ ಕೊಣಾಚೆಚ್ ುದ್ಧಿಕ್ ಪಟ್ಚೆಂ ನಾ. ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣೂಂಕ್ ಜಾಯ್ತ್ ಕಿ ಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ಾವ್ರಾಂತ್ ಚೊವ್ಗಾಂಚೊಯ್ ವಾಂಟೊ ಆಸಾ. ಸಗ್ಲೆಚ್ ಪಂಡಿತ್ ಆಸ್ಲೆ, ಜಾಣ್ಕಾರ್ ಸ್ಲೆ. ಎಕ್ಲೊ ಪಂಡಿತ್ ಆನಿ ತೇಗ್ ಮಾನಾಯ್ ವಾ ತೇಗ್ ಪಂಡಿತ್ ಆನಿ ಏಕ್ ಾನಾಯ್ ಅಶೆ ತೆಂ ಚಿತ್ರ್ ಖಾತ್ರಿನ್ ನಾಶಿಲ್ಲೆಂ. ಜಾಂಣೆ ವನಸ್ಪತ್ ಪುಂಜಾವ್ಪಾಚೆಂ ಮ್ ಕೆಲೆಂ ತಾಂಕಾಂ ಪಸೂನ್ ಮಾನಾಂಯ್ ಲೆಖ್ಲೆ ತರೀ ತೆ ವಖದಿ ವನಸ್ಪತ್ ಳ್ಖುಪಿ ಆಸ್ಲೆ; ತ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಾನ್ ಜಾಣ್ಕಾರ್ ಆಸ್ಲೆ. ಹೆಂ ಸಗ್ಲೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆಸ್ತಾನಾ

ಹೆರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ಕುಸ್ಕುಟಾ ಸಮಾನ್ ಲೆಖೊನ್ ಫಕತ್ ಮಲಯಾಳಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಯೋಗ್‌ದಾನ್ ಉಖ್ಲೂನ್ ಧರಪಾಚಿ ತರಾ ಶಾಣೆಪಣಾಚಿ ನ್ಹಯ್.

ಮಲಬಾರಾಂತ್ಲೆ ವಖದಿ ವನಸ್ಪತಿ ವಿಶಿಂ ಜಾಲ್ಲೊ ಹೊ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೊ ವಾವ್ರ್ ಇತಿಹಾಸಿಕ್. ಆಯುರ್ವೇದಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಲೊಕಾಂಕೂಯ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ. ಅಸಲೊ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಯಾದಿಸ್ತಿಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂಚ್. ಪುಣ್ ತೆಂ ಸಂಕುಚಿತ್ ವಿಚಾರಾನ್ ಆನಿ ಹೊ ಆಪ್ಲೊ ತೊ ಪರ್ಕಿ ಹೆ ಭಾವನೆನ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ನ್ಹಯ್. ಕೇರಳ್ ಪ್ರದೇಶಾನ್ ಥಂಯ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಕ್ ಆಧಾರ್ ದಿಲಾ ತೆಚ್ ಭಾಶೆನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾನ್ ಕೇರಳ್ಚಿ ಶಿಕ್ಷಣಿಕ್, ಉದ್ಯೋಗಿಕ್, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಉದರ್ಗತಿಕ್ ಹಾತ್‌ಭಾರ್ ಲಾಯ್ಲಾ. ಜಂಯ್ ತಾಚೆಂ ಕರ್ತೃತ್ವ ನದ್ರೆಂತ್ ಭರಪಾ ಸಾರ್ಕೆಂ ಆಸಾ ಥಂಯ್ ತಾಕಾ ಕುಸ್ಕುಟಾವಪ್ ಹಿ ಪಡ್‌ಮೂರ್‌ಪಣಾಚಿ ವಾಗ್ಣೂಕ್ ಜಾತಲಿ.

ಮಲಯಾಳಿ ಲೋಕ್ ದೇಶಾಚ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂನಿ ಪಾವ್ಲಾ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅಂಗಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಗುಣಾಂನಿ ಆನಿ ವಾವ್ರಾನ್ ತಾಣೆಂ ಲ್ಹಾನ್-ವ್ಹಡ್ ಸ್ಥಾನ್ ಮೆಳಯ್ಲಾಂ. ಗೊಂಯಾಂತೂಯ್ ಮಲಯಾಳಿಭಾಶಿ ಆಸಾತ್. ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಂ ಭಾಶೆನ್ ತೆ ಆಪ್ಲಿ ಭಾಸ್, ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಸಾಂಬಾಳೂನೂಯ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಭೌಶಿಕ್ ಜಿಣೇ ಕಡೆನ್ ಸಮರಸ್ ಜಾವ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾತ್. ತೆ ಮಲಯಾಳಿ ಮ್ಹೂಣ್ ಹೆರಾಂನಿ ತಾಂಕಾಂ ಕುಸ್ಕುಟಾ ಸಮಾನ್ ಲೆಖ್ಚೆ? ತಾಂಕಾಂ ಜೆಂ ಫಾವ್ಶಾ ತೆಂ ನ್ಹಯ್‌ಕಾರ್ಚೆಂ? ತಾಂಚೆಂ ಯೋಗ್‌ದಾನ್ ನಗಣ್ಯ ಲೆಖ್ಚೆಂ?

ಕೇರಳಾಂತ್ ಜೆ ಮಲಯಾಳಿ ಮನಿಸ್ ಸಂಕುಚಿತ್ ನದ್ರೆನ್ ಆನಿ ಅವಿಚಾರಾನ್ ವಾಗೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ನಗಣ್ಯ ಲೆಖೊಂಕ್ ಸೊಧ್ತಾತ್ ತಾಂಣಿ ಚತ್ರಾಯೆನ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಘಾಲೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕರ್ತೃತ್ವಾಚೆರ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ಹೊ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಚೊ ಅಪಮಾನ್ - ಫಕತ್ ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾಚ್ ನ್ಹಯ್ ತರ್ ದೇಶಾಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾಯ್. ಹ್ಯಾ ಅಪಮಾನಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಬರೆ ಜಾವ್ಚೆ ನಾತ್.

******

ಲೋಕ್ ನಾಚಾಂಚ್ಯಾ ಪಂಗ್ತಿರ್ ಮಾಂಡೊ

- ಪಾವ್ಲ್ ಮೊರಾಸ್

ದ್ಲ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್)

ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂಚ್ಯಾ ರುಪಾಂತ್ ಚಾರ್ ಥರ್ ಆಸಾತ್. ತೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್ ತ್ರೆಗಿ ಮಾಂಡೆ, ಎಕ್ವೊಟಿ ಮಾಂಡೆ, ವಿಳಾಪಿ ಮಾಂಡೆ ಆನಿ ಖಬ್ರಾಳಿ ಮಾಂಡೆ. ಹಿ ವಿಧ್ ಥರ್ ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂತ್ ಚರಿತ್ರೆಚಾ ವಿವಿಧ್ ಘಡಿತಾಂಕ್ ಲಾಗೊನ್ ದೆಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ.

ತ್ರೆಗಿ ಮಾಂಡೊ:

ಅತ್ರೆಗಿ ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಉಬ್ಜೊಂಕ್ ಕಾರಣ್, ಮೋಗ್ ಕರ್ನಾರಾಂಚ್ಯಾ ಣಯ್ ಕಥಾಚೆರ್ ತವಳ್ ಪ್ರಚಾರಾಚೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಒಪೆರಾ, ಮೊಗಾಚೊ ದಂಬರಿ, ಪಾಡೊ ಸಂಗೀತ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆನಿ ರಾಜ್ ದರ್ಬಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ನಾಚ್ಪಾ ಸಾಲಾಚೆಂ ೇರಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಅತ್ರೆಗಿ ಮಾಂಡ್ಯಾಚೆ ಘಡ್ಣಾರ್ ಆನಿ ಚಳ್ವಳಿಗಾರ್ ಆಜ್ ವಾಂಚೊನ್ ರ್‌ಲ್ಲೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೀನ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕರಾವಳೆರ್ ವೈಭವಾನ್ ಲ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತೀಯ್ ಆನಿ ಲಾತೀನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಎಕ್‌ದಮ್ ಸಮ್ಮಿಲನ್ ಲ್ಲೊ ನಾಚ್ ಕರ್ಗಾಲ್ಲೊ, ಜಿರ್‌ಲ್ಲೊ ಆನಿ ವಿಭಾಡ್ಲಲೊ ಪಳೆವ್ನ್, ತಾಣಿಂಚ್ ಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾವನಾತ್ಮಕ್ ಸಂಗೀತಾಂತ್ ತಾಂಚಿಂ ಭೊಗ್ಣಾಂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಪಳಯ್ತೆ ಕೊಣ್ಣಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಮಾಂಡೊ ಭಾವನಾತ್ಮಕ್ ಆನಿ ಪ್ರಣಯಾಚೆಂ ತ್ಪನ್ನ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ಆಜ್ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಸೆರ್ವೊನ್ ಗೆಲಾಂ.

ಕ್ವೊಟಿ ಆನಿ ವಿಳಾಪಿ ಮಾಂಡೊ:

ಮಾಂಡೊ ಭಗ್ಣಾಂನಿ ಆನಿ ಉಮಾಳ್ಯಾಂನಿ ಭರ್‌ಲ್ಲೊ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ್. ಹಾಚ್ಯಾ ಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಮೊಗಾಚೊ ಹುಸ್ಕೊ ಆಸಾ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಉಮಾಳ್ಯಾಚ್ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾಂತ್ ೋಗ್ ಕರ್ನಾರ್ ಆಸಾ.

ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂತ್ ದೊಡೆ ಸ್ವಭಾವ್‌ಗೂಣ್ ಆಸಾತ್. ಪಯ್ಲ್ಯಾಂತ್ ದ್ಲ್ಯಾ-ಬಾಯ್ಲೆ ಮದ್ಲೊ ಮೊಗಾಚೊ ಬಾಂಧ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಖಿನ್ನತಾಯೆಚೊ Melancholic Melody) ಏಕ್-ಸಾರ್ಕೊ ತಾಳೊ ಆನಿ ತಾಂಚೊ ಬಾಂಧ್ ತುಟ್ಚ್ಯಾ ಂದರ್ಭಾಚೊ ದುಖೆಸ್ತ್ ಘಡ್ಣುಕ್ಯೊ. ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಬಾಂಧ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಾರ್ಮಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತಾಚ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಚೊ, ಕಾರಣ್ ಹಾಂಗಾ ಮೋಗ್ ಕರ್ನಾರ್ ಾಚ್ಯಾ ಪ್ರೇಯಸಿಖಾತಿರ್ ಆಪ್ಲೊ ಜೀವ್ ಸಮರ್ಪಿತಾ ಮ್ಹಣ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕರ್ತಾ. ತೊ ವ

ತಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಆಲ್ತಾರ್ ಉಬಿ ಕರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಮೊಗಾಚೊ ಸಾಕ್ರಿಫಿಸ್ ಭೆಟಯ್ತಾತ್. ಆನಿ ದೋನ್ ಜೀವಿ ಮಾತ್ರ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ದೇವ್ ಸರ್ಗಾರಾಜಾಂತ್ ಆನಿ ತಾಚಿ ವ ತಾಚೊ ಮೋಗಾತ್ಮ (beloved) ಹ್ಯಾ ಭುಮಿ-ವೈಕುಂಠಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾತ್ಯೆತಾತ್.

ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂಚೊ ದುಸ್ರೊ ಸ್ವಭಾವ್ ಗೂಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಸುರ್ಯೊ, ಚಂದ್ರ್ ಆನಿ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚೊ ಉಜ್ವಾಡ್ ಆನಿ ತಾಂಣಿ ಫಾಂಕೊಂವ್ಚಿಂ ರಂಗಾಳ್ ಕಿರ್ಣಾಂ. 'ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಮಳ್ಬಾರ್ ಉದೆಲ್ಲೊ ಆಮ್ಚೊ ಸಂತೋಸ್' (The sky of those days of our joy) – ಮ್ಹಣ್ತಾ ತರ್ನಾಟೊ ತಾಚೆ ಚೆಲಿಯೆಕ್ ಆದೇವ್ನ್ ಮಾಗ್ತಾನಾ – ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ಸರ್ಗುಂ ನಿತಳ್‌ಗೊ ನಿರ್ಮಳು. ತೆ ಆಮ್ಚಾ ಸುಖಾಚ ಗೊ ದಿಸಾಂಚೊ ಶೆವೊಟ್ ನಾಂ ಗೊ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚೊ' – (ಫ್ರೆಡರಿಕೊ ಡಿಮೆಲ್ಲೊ 1834–1888). ಪುಣ್ ಸುರ್ಯೊ, ಚಂದ್ರ್ ಆನಿ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಉಜ್ವಾಡಾಚ್ಯಾಕೀ, ಸರ್ಗಾರಾಜಾಂತ್ ತ್ಯಾ ಆಂಜಾಂಚೆರ್ ಫಾಂಕ್ಚೊ ಉಜ್ವಾಡ್ ಶ್ರೇಷ್ಟ್ – 'ತುಂ ಸರ್ಗಿಂಚೊ ಆಂಜ್, ತುಜ್ಯಾ ಉಜ್ವಾಡಾ ಮುಖಾರ್ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚೊ ಉಜ್ವಾಡ್ ಮಾಜ್ವಾತಾ. ತುಂ ಸರ್ಗಿಂ ಥಾವ್ನ್ ದೆಂವೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಾಂತಾ-ಭಕ್ತಾಂಚೆ ಕುರ್ಪೆನ್ ಆಜ್ ಆಮಿ ಕಾಜಾರಾಚೊ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತ್ ಜೊಡ್ಲೊ.' ಅಶೆಂ ಪದಾಂಚೆ ವರ್ಣನ್ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ವರ್ಣನಾ ವರ್ವಿಂ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ತೀನ್ ವಿಭಾಗ್ ಕರ್‌ಯೆತ್. ಪಯ್ಲೆಂ – ಮೋಗ್ ಎಕ್ವೊಟಾಂತ್ ಮುಂದರ್ಸುಂಚೊ ಆನಿ ಕಾಜಾರಾಚಾ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತಾಂತ್ ಸಂಭ್ರಮ್ಚೊ. ದುಸ್ರೆಂ – ದಿಸ್ಪೊಡ್ತ್ಯಾ ಕಾಜಾರಿ ಜೀವಿತಾಂತ್ ಎಕ್ವೊಟ್ ದೆಸ್ವಾಟೊಂಕ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಘಡ್ಣುಕ್ಯೊ. ಆನಿ ತಿಸ್ರೆಂ – ಮೊಗಾಚೊ ಎಕ್ವೊಟ್ ದುಖೆಸ್ತ್ ಘಡಿತಾಂನಿ ತುಟೊನ್ ವೆಚೊ ಆನಿ ವಾಯ್ಟ್ ಪರಿಣಾಮಾ ವರ್ವಿಂ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೊ.

ಮೊಗಾದ್ವಾರಿಂ ಎಕ್ವೊಟ್:

ಮೋಗ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಪಣಾರ್ ಆಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಸುರು ಜಾವ್ನ್ ಲಂಯ್ಗಿಕ್ ವೊಡ್ನೆಕ್ ವಳಗ್ ಜಾತಾ. ಎಕಾ ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ 17 ವರ್ಸಾಂಚೊ ಎಕ್ಲೊ ಭುರ್ಗೊ ಮರಿಯ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ನಾಂವಾಚೆ ಚಲಿಯೆಲಾಗಿಂ ಮೊಗಾರ್ ಪಡೊನ್ ಶಿಕ್ಚೆಂ ರಾವಯ್ತಾ. ದೆಖಿಕ್ ಪದ್ – 'ಮರಿಯಾಚಾ ಲಗ್ನಾನುಂ ಮೊಗಾಕ್ ಎಸ್ತುದಾಕ್ ಲಾಯ್ಲೊ ತಾಣೆಂ ಉಜೊ' – ಆನಿಯೆಕಾ ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ ಎಕ್ಲೊ ತರ್ನಾಟೊ ತಾಚೆ ಪ್ರೇಯಸಿಕ್ ಪಯ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ದೆಖ್ತಾನಾಂಚ್ ತಾಚೆಂ ಆಂಬಾಳ್ ಮುಖಾಮಳ್ ತಾಣೆಂ ದೆಖ್ಲೆಂ – ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ತುಕಾ ದೆಖ್ತಿಚ್ ತೆದೆಚಾ ವೆಳಾ ಸಂಸಾರ್ ಜಾಯ್‌ಯಿ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಾಕಾ' – (ಅರ್ನಾಲ್ಡೊ ದೆ ಮಿನೇಜಸ್ 1863–1917). ಮೋಗ್ ಉಬ್ಜಾತಾನಾ ತಿಂ ಎಕಾಮೆಕಾ ಮೊಗಾನ್ ಆನಿ ಉಮಾಳ್ಯಾನ್ ಉಲಂವ್ಚಿ ರೀತ್ ಎಕ್‌ದಮ್ ಉಲ್ಲಾಸಿತ್ ಆಸ್ತಾ. ತಿಂ ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್ – 'ತುಜೆವಿಣೆಂ ಹಾಂವ್ ಜಿಯೆಂವ್ಕ್ ಸಕನಾ ತುಜೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ನಾಸ್ತಾನಾ', 'ತುಕಾ ಪಳಯ್‌ನಾಸ್ತಾನಾ ಏಕ್ ದೀಸ್‌ಯಿ ಹಾಂವ್ ರಾವೊಂಕ್ ಸಕಾನಾ', 'ದಿಸಾ ಮದೆಂ

ಕ್ ಘಡಿ ಪುಣಿ ತುಕಾ ಪಳಯ್ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಾಂವ್ ಪಿಸೊಚ್ ಜಾತಾಂ' – ಅಶೆಂ ತಿಂ ಾಚಾರಾಚಾ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತಾಂತ್ ಎಕ್ವೊಟ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಶಾಂತ್ ಭದ್ರತೆನ್ ಎಕಾಮೆಕಾಚಾ ಿಂಗೆಂತ್ ಧೈರಾನ್ ಎಕ್ವೊಟೊಂಕ್ ಸಕ್ತಾತ್.

ಪುಣ್ ಕಾಜಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚುಕಿವಿಣೆಂ ಸಂತೊಸಾಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ನ್ಹಯ್. "ತೆಂ ಮಾಂಕ್ ದುಃಖಿಚೆಂ ಆನಿ ಪುತಾಂಕ್ ಜಿವಾಚೆಂ" – ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ದಿಜ್‌ಗ್ರಾಸ್ ಲಿಯಾಂಚೆಂ ವಿಡೊ ಚಲ್ಯಾಂಚೆರ್' ಮೊಗಾರ್ (Lover) ಆನಿ ಮೋಗಾತ್ಮ್ (beloved) ಕ್ತಿರ್ ಆನಿ ನಕ್ತಿರಾಂಚೊ ಪರ್ಜಳ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ – ತಿಂ ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್ – ಆಂಜಾಬರಿ ನಿತಳ್ ಆನಿ ನಿತಳ್ ಮುಖಾಮಳ್ ತುಜೆಂ', ತುಜೆಂ ಆಂಜಾಳ್ ಮುಖಾಮಳ್ ಮ್ಹಜಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಖಂಚ್ಲಾ' – ದೆಖಿಕ್ ಪದ್ – 'ಸುರ್ಯಾ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚೆ ರಿಂ ಪ್ರೊಜ್ವಳಿತಾ' – (ಗಿಜಲಿನೊ ರೆಬೆಲ್ಲೊ 1875–1931) ತೆಂ ಫಾಂತ್ಯೆಚೆಂ ನೆಕೆತ್ರ್ ಸ್ತ್ರೆಲ್ ಪಾಲ್ಯೆವೆಲೆಂ' (ಇನಾಸಿಯೊ ಫೆನಾಂಡಿಸ್ 1872–1927). ಮೊಗಾ ಕಾಳಿಜ್ Sweet Heart) ಚಂದ್ರೆಮಾ ಬರಿ. 'ಸುಂದರಾಯ್‌ಯಿ ಚಂದ್ರೆಮಾಚಿ' (ಆಂಟೊನಿಯೊ ುವಾಂವ್ ಡಾಯಸ್ 1857–1931)

ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆನಿ ಪರ್ಜಳಾಕ್ ಸರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ ಯೆತಾತ್ ಫುಲಾಂ–ರಂಗ್–ರಂಗಾಳ್ ಫುಲಾಂಚೆಂ ವೊಡ್ತ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ತಿಂ ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್ 'ತುಂ ಸೊಭಾಯೆಚೊ ಗುಲೊಬ್ ಹಾಂವ್ ಕರ್ತಾಂ ತುಕಾ ಆರಾಧನ್'. 'ತುಂ ರ್ಮಳಾಚೊ ಕಳೊ' ಅಶೆಂ ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂತ್ ಚಲಿಯೆಚೆ ಸೊಭಾಯೆ ವಿಶ್ಯಾಂತ್, ಚೆ ಗಾಲ್, ಪೊಲೆ, ದಾಂತ್ ಆನಿ ವೊಂಟ್ ಗುಲೊಬಾಕ್, ಮೊಗ್ರ್ಯಾ ಕಳ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಬೊಲಿಂ ಫುಲಾಂಕ್ ಸರಿ ಕರ್ಚೆಂ ಆಸ್ತಾ. ತಿಚೆ ದೊಳೆ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಯೆತಾಯ್ ಾಮ್ಣಾಂಚೆ ಚಲೆ. ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ತೆ ತುಜೆ ಚೊಯ್‌ಚ್ಯಾಕ್ ಗೊ ಯೆತಾಯ್ ಾಮ್ಣಾಂಚೆ ಚಲೆ (ಲಿಗೊರಿಯೊ ಕೋಸ್ತಾ 1851–1919). ಮೊಗಾಚ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ನಿಯೆಕ್ ಪದ್: 'ಮೊಗಾಚೆ ದೊಳೆ ಲಾಯ್ ರೆ ಮ್ಹಾಕಾ' – ಎಡ್ವರ್ಡೊ ಮಿನೇಜಸ್ 362–1922). 'ಇಗರ್ಜೆಂತ್ ಮಿಸಾಕ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ತಿ ಮೊಗಾರ್ ಪಡ್ತಾ, ಹಾಸ್ತಾ, ಲಯ್ತಾ ಆನಿ ಹರ್‌ಯೆಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಶುಭಾಶಯ್ ಪಾಟಯಿಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ ನಟನ್ ಕರ್ತಾ. ರಾ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಸೀದಾ ಯೇವ್ನ್ ಖಟ್ಲ್ಯಾರ್ ನಿದ್ತಾ ಆನಿ ಘರ್ಚ್ಯಾಂಕ್ ಾಂಗ್ತಾ ಹ್ಯೊ ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ವಿಶಯಾಂಚೆರ್ ತುಮಿ ಹುಸ್ಕೊ ದಾಖಂವ್ಚೊ ನ್ಹಯ್, ಮ್ಹಾಕಾ ತವೊಳ್ ತವೊಳ್ ಅಸಲಿಂ ಸಿಂತಿಮೆಂತಾಂ ಯೆವ್ನ್‌ಚ್ ಆಸ್ತಾತ್' – ಅಶೆಂ ಮಾಂಡೊ ರಚ್ಪಿ ಮೊಗಾರಾಚಾ ತೊಂಡಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಬ್ದ್ ಘಾಲಯ್ತಾ – ದೆಖಿಕ್ ದ್: 'ಒಸ್ಲಿ ಸಿಂತಿಮೆಂತಾ ಜಾಯ್ತೆ ಜಾತಾಯ್ ಮ್ಹಾಕಾ.'

ಚಡಾವತ್ ಮೊಗಾರಾಂನಿ (Lovers) ಮೆಳ್ಚೊ ಜಾಗೊ ಪ್ರೇಯಸಿಚಾ ಜನೆಲಾ ಡೆನ್, ಚಂದ್ರೆಮಾಚಾ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್, ಇಗರ್ಜೆಕ್ ವೆತಾನಾ, ಝುರಿಚಾ ಉದ್ಕಾಂತ್ ನ್ಹಾತಾನಾ,

ದರ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ತಡಿಂನಿ, ಕಾಜಾರಾಚಾ ಮಾಟ್ವಾಂನಿ ಆನಿ ಕರೆಜ್ಮಾ ಸುರು ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಕಾರ್ನಿವಾಲಾಚಾ ಉತ್ಸವಾಚಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್, ಘರ್ಚ್ಯಾ ವ್ಹಡಿಲಾಂಚಿ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ವ ವ್ಹಡಿಲಾಂ ಘರಾ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ 'ವೆಳಾರ್ ತಾಂಚಾ ತಾಂಚಾ ಘರಾಂನಿ, ಅಶೆಂ ಮೋಗ್ ಕರ್‍ನಾರ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಚಲಿಯಾಂಚ್ಯಾ ಘರ್ಚೆಂ ಜನೆಲ್, ಸರ್ವ್ ಜಾಗ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಭೊವ್ ಅಪುರ್ಬಾಯೆಚೆಂ. ತಾಣೆಂ ವಿಯೊಲಾ ಖೆಳ್ತಾನಾ, ಆಸೊರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಕೇಸ್ ಉಗಯ್ತಾನಾ – 'ಹಾಂವ್ ಆಸಾರ್ಯಾ ಮುಖಾರ್ ರಾವೊನ್ ಕೇಸ್ ಉಗಯ್ತಾನಾ, ಮ್ಹಜಾ ಇಷ್ಟಾಂಕ್ ರಾಕ್ತಾಲಿಂ, ತಾಚೆ ಸಾವೈಕ್ ಆಂವ್ಡೆತಾಲಿಂ' – ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್. ಆನಿಯೆಕ್ ಬರೊ ಆವ್ಕಾಸ್ ಆಸಾ ಚಂದ್ರೆಮಾಚೊ ಉಜ್ವಾಡ್. ಏಕ್ ಕವಿ ಸಾಂಗ್ತಾ – 'ಚಂದ್ರೆಮಾಚಾ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಹಾಂವೆಂ ತುಕಾ ಪಳೆಲೆಂ ತುಂ ಬಾಲ್ಕಾಂವಾಚಾ ದರ್ವಾಟ್ಯಾಲಾಗಿಂ ಉಬೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂಯ್.' ಪುಣ್ ಚಡಾವತ್ ಮಿಲಾಕತ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಇಗರ್ಜೆಕ್ ವೆತಾನಾ ವ ಇಗರ್ಜೆಂತ್ ಮೀಸ್ ಆಯ್ಕಾತಾನಾ. ತರ್‍ನಾಟೊ ಉದ್ಗಾರ್ತಾ – 'ಆಯ್ತಾರಾಚೆಂ ಹಾಂವ್ ತುಕಾ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಆಶೆತಾಂ, ತುಂ ಮೆಳ್ತಾನಾ ಹಾಂವ್ ಉಲ್ಲಾಸಾನ್ ಉಮಾಳ್ತಾಂ... ಮ್ಹಜೆ ದೊಳೆ ಮಿಣ್‌ಮಿಣ್ತಾತ್.' ಪುಣ್ ಸಂಭಾಷಣ್ ಕರುಂಕ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಸುಲಭ್ ನಾ. ಉರ್ಬೆನ್ ಭರ್‍ಲ್ಲೊಲೊ ಮೋಗಿ ಉಲಂವ್ಕ್ ಉಸ್ಮೊಡ್ತಾ – 'ಸಗ್ಳೊಚ್ ಉಸ್ಮೊಡ್ತಾಲೊ.' ತಾಚೆಂ ದೆವಾಸ್ಪಣ್ ತಿತ್ಲೆಂಗಿ, ತಾಣೆಂ ಆಯ್ಕಲ್ಲೆಂ ತೆಂ ಮೀಸ್ ತಿಕಾ ಭೆಟಯ್ತಾ – 'ಮಿಸ್ ದೆಖೊನ್ ತಿಕಾ ಭೆಟಯ್ಲ್ಲೊ' ಪುಣ್ ಮೊಗಾರಾಂಕ್ ಗುಪಿತ್‌ಪಣಾಚೆ ಆವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳ್ಚೆ ಉಣೆ – 'ಮೊಗಾಚೆ ಘುಟ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಎಕ್ಕಿ ದೀಸ್ ಮೆಳಾನಾ.'

ತವಳ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಝುರಿಚ್ಯಾ ಉದ್ಕಾಂತ್ ದಾದ್ಲೆ ಬಾಯ್ಲಾಂನಿ ಸಾಂಗಾತಾ ನ್ಹಾಂವ್ಚಾಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ. ತಿ ಏಕ್ ರಿವಾಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲಿ. 'ಆಮಿ ಸಾಂಗಾತಾ ನ್ಹಾತಾನಾ, ಆಮ್ಚೆಂ ನ್ಹಾಣ್ ನಿತಳ್ ಆನಿ ನಿರ್ಮಳ್.' ಮೊಗಾರಾಚೆ ಉಮಾಣೆ – 'ಮ್ಹಜ್ಯೆ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಪಡ್ಲಾ ಉಜೊ' ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ತೊ ಸೊಸುಂ ನೊಜೊ ಮೊಗಾ ರುಂಬ್ಡೆಚೆ ಝುರಿತ್ ಬಾನ್ಹು ಗೆ–ನ್ ದಿಸ್ತಾ.' (ಸೆಬೆಸ್ತ್ಯಾಂವ್ ಕೊಸ್ತ–ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ 1875–1937)

ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕರೆಜ್ಮಾ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂಚಾ ಆಯ್ತಾರಾ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಇಂತ್ರುಜಾಚಾ ಆಯ್ತಾರಾ ಥಾವ್ನ್ ತೀನ್ ದೀಸ್ 'ಕಾರ್ನಿವಾಲ್' ಉತ್ಸವ್ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ಉತ್ಸವಾಚಾ ದಿಸಾಂನಿ ಲೋಕ್ ಗಮ್ಮತಾಂ ಮಾರ್ತಾ, ನಾಚ್ತಾ, ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾ, ಮಜಾ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ಅಲಂಕೃತ್ ರಸ್ತ್ಯಾಂನಿ ಚಿತ್ರರಥ್ ಘೆವ್ನ್ ಮೆರವಣಿಕ್ಯೊ ಕಾಡ್ತಾ. ಕಾರಾಣ್ ಕರೆಜ್ಮಾಚ್ಯಾ ಚಾಳೀಸ್ ದಿಸಾಂನಿ ಹೆಂ ಪೂರಾ ಆಡ್ವಾರ್ಲ್ಲಾಂ ದೆಖುನ್, ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ಉತ್ಸವಾಚಾ ದಿಸಾಂನಿ ತಾಂಚಾ ಮಾಜೆಚಿ ಆಶಾ ಪುರಾ ಭಾಗಯ್ತಾತ್. ಕರೆಜ್ಮಾಂತ್ ಜೆಂಜ್ವಾರ್ ಕರುನ್ ನಿತಳ್ ಜಿಣಿ ಜಿಯೆಂವ್ಕ್ ಆಂವ್ಡೆತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ನಿವಾಲಾಚಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಮೋಗ್ ಕರ್ನಾರ್ಯಾ ತರ್‍ನಾಟಿಂ ತರ್‍ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಎಕಾಮೆಕಾಚಾ ಪಾಸ್ಪೆಂತ್

ುಲೊಂವ್ಕ ಗಜಾಲಿ ಮಾರುಂಕ್ ಜಾಯ್ತೆ ಅವ್ಕಾಸ್ ಆನಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಾಬ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ೇಳಾರ್ ಮೊಗಾರ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲಿಂ ಕರೆಜ್ಮಾಚಾ ವೆಳಾರ್ ಥಂಡ್ ಬಸಾಜೆ ಪಡ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಂ ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್ - 'ಕಾರ್ನಿವಾಲ್ ದಿಸಾಂನಿ ತುಜ್ಯಾ ಮೊಗಾನ್ ಹಾಂವ್ ುಶ್ಯಾರ್ ಪಡ್ಲೊಂ, ಪುಣ್ ಆತಾಂ ಕರೆಜ್ಮಾಚಾ ದಿಸಾಂನಿ ತುಂ ಮ್ಹಜೆಕಡೆ ಉಲಯ್ನಾಂಯ್ ೇಖುನ್ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಫುಗಾಸಾಂವ್ ಜಾತಾ. ಹಾಂವ್ ಉಸ್ಮೊಡ್ತಾಂ.'

ಮೋಗ್ ಕರ್ನಾರ್ ಎಕಾಮೆಕಾಚಾ ವೆಂಗೆಂತ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್, ತಿಂ ೇಕೆತ್ರಾಂಕ್ ಕೊಳೆ ಖಂಚಾಯ್ತಾತ್, ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾತ್, ಸಂಗೀತ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾತ್. ಾಂಚಾ ಮೊಗಾರಾಂಚಾ ತಸ್ವೀರೆಕ್ ಅತ್ರೆಗಾನ್ ಪಳೆಯ್ತಾತ್, ಕಾಗ್ದಾಂ ಬರಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ಸ್ವಪ್ಣಾಂ ದೆಖ್ತಾತ್. ಮೊಗಾರಾಂಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಯೆತಾನಾ ವ್ಹೊಳ್ಯಾಕ್ ದೀಶ್ಟ್ ಾಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ದುಃಖಾಂ ಗಳಯ್ತಾತ್. ದೆಖಿಕ್ ಪದ್ - 'ತುಜೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ುತ್ರಿಚ್ ಮೊಗಾ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚೆರಿ ವೇಳು ಪಾಶಾರ್ ಕೊರ್ತಾಂ' (ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೊ ಸಾರ್ಡಿನ್ಹಾ - 1897-1958)

ಮೊಗಾಚಾ ನಿರಂತರ್ ವೊಡ್ನೆ ಥಾವ್ನ್ ಮನ್ ಘುಸ್ಪಡಾಂವ್ಚಿ ಆನಿಯೆಕ್ ರೀತ್ ುಹ್ಳ್ಯಾರ್ ಪದಾಂತ್ ಆನಿ ಸಂಗೀತಾಂತ್ ಮೆತೆರ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ. ಮೊಗಾಕ್ ಆಂವ್ಡೆಲೊ ೊಗಾರ್ ಉಮಾಳ್ಯಾನ್ ಉದ್ಗಾರ್ತಾ - 'ಹಾಂವ್ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬಾಲ್ಕಾಂವಾಂತ್ ೊಸೊನ್ ಆಮ್ಚೆ ಪದ್ ಗಾಯ್ತಾಲೊಂ, ಗಳೊವ್ನ್ ದುಃಖಾಂಚಿ ಝುರಿ, ತುಕಾ ಪಳೆಂವ್ಕ ಅವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳಾತ್‌ಗೀ ಮ್ಹಣ್ ವಿಳಾಪ್ ಕರಿ.' ತೆದ್ನಾಂ ಮೋಗಾತ್ಮ ಚಲಿ ಉಚಾರ್ತಾ ಹಾಂವ್ ಮ್ಹಜಿ ಪಿಲ್ರುಕ್ ವಾಜಯ್ತಾನಾ, ತುಜೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಯೆತಾ ಮ್ಹಾಕಾ, ಾಂಬ್ಡಿ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ ನ್ಹೆಸೊನ್, ಆಮ್ಚೆಂ ಪದ್ ಗಾಯ್ತಾನಾ ತುಜೆ ಗುಣ್ ವಳ್ಕೊನ್ ುಯಾನೊಚೆರ್ ಪಡ್ತಾಲಿಂ ದುಃಖಾಂ.'

ಮೊಗಾಚೊ ವೆಗ್ಳಾಚಾರ್ ಮೊಗಾರಾಚಿ ತಸ್ವೀರ್ ಪಳಯ್ತಾನಾ ಆನಿಕೀ ದುಃಖ್ ಕಡ್ತಾ - 'ವಿಯೊಲಾ ಹಾತಿಂತ್ ಧರ್ನ್ ತುಜ್ಯಾ ತಸ್ವಿರೆಚೆರ್ ದೊಳೆ ಖಂಚಯ್ತಾಂ, ೇದ್ನಾಂ ತುಜೆಂ ರೂಪ್ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ದಿಷ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ತಾ... ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಾಳ್ಜಾಂತ್ ಪಿಂತ್ರಾಯಿಲ್ಲಿ ತುಜಿ ತಸ್ವೀರ್ ಹಾಂವೆಂ ದವರ್ಲ್ಯಾ, ತೆಂ ತುಜೆಂ ರೂಪ್ ೇಖೊನ್ ಮ್ಹಜೆಂ ಉಶೆಂ ದೊಳ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ದುಃಖಾಂನಿ ಭಿಜ್ತಾ... ತುಜ್ಯಾ ರೂಪಾಚೆಂ ುತುರ್ ತಪ್ಪಾಲಾರ್ ಧಾಡ್. ಮ್ಹಜೆ ಉರ್ಲಲೆ ದೀಸ್ ಹಾಂವ್ ತುಜೆಂ ದಾಡ್ಲೆಲೆಂ ೊಪ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಪಾಶಾರ್ ಕರ್ತಾ. ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ಉರ್ಲ್ಲೊಲಿ ದೀಸ್ ಕಾಡ್ತಾಂ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ುಜಾ ಚೊಯ್ನುಂ' - (ಮರಿಯಾನೊ ಕೋಸ್ತಾ 1898-1931)

ಸಾಂಗಾತಿ ಹಾಜರ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಕಾಗ್ದಾಂ ಬರೊವ್ನ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ದವರ್‍ಯೆತಾ. ಪುಣ್ ಸಾಂಗಾತ್ಯಾ ಕಡೆನ್ ಲಾಗ್ಮಿಲ್ಯಾನ್ ಎಕ್ವಟ್ಚೆಂ 'ಸ್ವಪ್ಣಾಂ'ನಿ ಸಾಧ್ಯ ಜಾತಾ. ಸಾಂಗಾತಿ

ಜರಿತರಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಯೇನಾ, ಸ್ವಪ್ಣಾಂತ್ ತಾಕಾ ದೆಖೊನ್, ವೆಂಗೊನ್ ಉಮೊ ದಿಂವ್ಚೆ
ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾತ್ ಆನಿ ದೋನಿ ಹಾತಾಂನಿ ಆರಾವ್ನ್ ಧರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಗಜ್ಡೆಂತ್ಲೆಂ ಉಶೆ
ವಾಪರ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಹಿ ಅನಿಶ್ಚಿತತಾಯ್ ಆನಿ ಅತ್ರೆಗ್ ಕಾಜಾರಾಚಾ ಎಕ್ವೊಟಾಂತ
ಸಂಪ್ತಾ. ತ್ಯಾ ದೀಸ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಚೊ ಸುರ್ಯೊ ತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಉದೆತಾ
ಪುಣ್ ಕಾಜಾರಾಚೊ ಸಂಭ್ರಮ್ ಸಾಂಜೆರ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಸುರ್ಯಾಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಆಸಾನಾ
ಪುಣ್ ನೆಕೆತ್ರಾಂಚೊ ಜಿಳ್‌ಮಿಳ್ತ್‌ಚೊ ಪ್ರಕಾಸ್ ಆಸ್ತಾ ಆನಿ ಇಗರ್ಜೆಚೊ ಘಾಂಟಿ ಗೊಂನ
ಗೊಂನ್ ಕರುನ್ ಆವಾಜ್ ಕರ್ತಾತ್ – 'ಗೊಂನ್ ಗೊಂನ್ ರೆ ಘಂಟಾಚೊ.' ತೊ ದೀಸ
ಕಾಜಾರಾಚೊ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಹೊಕ್ಲೆಚೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾ. ತಿ ಕಾಜಾರಾಚೊ ಮಾಂಡೊ
ಗಾಯ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚಾ ನೊವ್ರ್ಯಾಚೆರ್ ಮೋಗ್ ವೊತ್ತಾ – 'ನೆಕೆತ್ರಾಂನಿ ಸುಂಗಾರ್ಯೆಲ್ಲೊ
ಮ್ಹಜಾ ಫುಡಾರಾಚಾ ಆಂಜಾ' ಆನಿ ಹೊಕಾಲ್ ಸಾಂಗ್ತಾ ನೊವ್ರ್ಯಾಕ್ 'ಆಮಿ ದೊಳ್ಯಾಂನಿ
ಉಲಯಿಲ್ಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂನಿ ಉಗ್ಡಾಸಾಂತ್ ದವರ್ಯಾಂ' – 'ದೊಳ್ಯಾಂನಿ
ಸಾಂಗ್ಲೊಲಿಂ ಉತೊರ್ ಆವ್ಚೆಂ ಸದಾಂಚ್ ಮನಾಂತುಂ ದವರ್ಚೆಂ.'

ಮಾಂಡೊ ನೀಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಮೊಗಾಚ್ಯಾ ಭೊಗ್ಣಾಂನಿ ಭರ್‍ಲ್ಲೊಲೊ ಪ್ರಕಾರ್. ಕಾರಾಣ್,
ಕಾಜಾರಿ ಜೊಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಾನ್ ಸಂತೊಸಾಚಿ ಉಚಾರ್ಣಿ ಕೆಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್, ಕಾಜಾರಾ
ಉಪ್ರಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ಹಾಂಗಾ ಜಾಯ್ನಾ. ಕಾಜಾರಾಚ್ಯಾ
ಸಂಬಂಧಾಚೆ ಏಕ್ ಪದ್ – ದೆಖಿಕ್: 'ಮೊಗಾ ಯೊ ತುಂ ಯೊ ಮಜಾನ್ ರಾವುಂ
ನೊಜೊ ಮೊಗಾನ್ ಮಾರಿತಾ ಉಜೊ' – (ಅಲೆಕ್ಸಿಯಾ ಅಂಟೊನಿಯೊ ಕೊಸ್ತಾ 1874–
1936). ಕಾಜಾರಾಚಾ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತಾ ಭಾಯ್ರ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಆಸ್ಯೆತ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ವಿಚಾರಾಂತ್
ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂ ಘಡ್ಪಿ ಏಕ್ ಸಾರ್ಕಿ ಸಮ್ಮತಿ ದಿನಾಂತ್. ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತಾಚಿ ಏಕ್ ಬಾಯ್ಲ್
ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್, ಬೊಂಬಂಯ್ತ್ ಏಕ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಲಿ ಬಾಯ್ಲ್ ಆಸ್ತಾ. ದೆಖಿಕ್
ಪದ್: 'ಬಾಯ್ಲ್ ಮ್ಹಜಿ ಸಾಕ್ರಾಂಮೆಂತಾಚಿ' ಆನಿ ಬೊಂಬಯಾಂತ್ 'ಏಕಿ ದೊವೊಲೆಲ್ಯಾ
ಡಿವರ್ತಿಮೆಂತಾಚಿ.'

ಮಾಂಡೊ ಚಡಾವತ್ ಬಾಮಣ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಕಾಜಾರಿ ಜೊಡ್ಯಾಚೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್,
ಹಾಂತುನ್ ವಿಂಗಡ್ ಜಾತಿ ಮಿಸ್ಳಾಲ್ಲ್ಯಾ ಉಣೆ. ಪುಣ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ರಚ್ಪ್ಯಾಂನಿ
ಹ್ಯಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಗಮನ್ ದಿಲಾಂ ಆನಿ ಪದಾಂ ರಚ್ಲ್ಯಾಂತ್ – ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ಕಾಸ್ತಾಂ
ಆಮಿಂ ಗಲ್ಯಾರೆ ಪೊರೊ ಮೊಗಾಚಾ' 'ಸುಖಾಕ್ ವೇಗಿಂ ಮ್ಹಾಕಾ ವೊರೊ' (ಜೊಕಿಂ
ಸಂತಾನಾ ಮಿನೆಜಸ್ – 1898–1939).

ಎಕ್ವೊಟ್ ಆನಿ ವೆಗ್ಳಾಚಾರ್:

ಎಕ್ವೊಟ್ ಸಬಾರ್ ಕಾರಾಣಾ ವರ್ವಿಂ ಮೊಡುಂವ್ಯೆತಾ. ತ್ಯಾ ಕಾರಾಣಾಂ ಪಯ್ಕಿ–

1. ದೋತ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾರ್ ಆಸಾ.

2. ಅನಾಮಿಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಥಾವ್ನ್ ನಾಲಿಸಾಯೆಚೊ ಖಬ್ರೊ
3. ವೈಯಕ್ತಿಕ್ ವೈರಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಕುಯುಕ್ತ್ಯೊ
4. ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಗಾಂವಾಕ್ ಮೊಗಾರಾಚೆಂ ಪಯ್ಣ್
ತ್ಯಾ ಕಾರಾಣಾಂ ವಯ್ರ್ ಜಯ್ತ್ ಯೆತಾನಾ ಪುನರ್ ಎಕ್ವೊಟ್ ಘಡ್ತಾ.

ಆದಿಂ ದೊತಿವಿಣೆಂ ಕಾಜಾರ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಕಾಜಾರ್ ಜಾತಾನಾ ಹೊಕ್ಲೆಚ್ಯಾ ಬಾಪಾಯ್ನ್ ನೊವ್ರ್ಯಾಕ್ ದಿಂವ್ಚಿ ದೋತ್ - ಪಯ್ಶಾಂ ರೂಪಾರ್, ವಸ್ತು ವ ಕಾಣಿಕೊ, ಘರ್‌ಸ್ತ್, ತೋಟ್ ವ ಭುಂಯ್‌ಭಾಟ್ ರುಪಾರ್ ಆಸ್ತಾಲಿ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಾಂಡೊ ಚೆಡಾಂಚೊ ಸಂಸಾರ್ ದೋತಿಚೊ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಚಿಂತುಂಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ... ದೋತ್, ನೊವ್ರ್ಯಾ ಪಾಡ್ತಿಚ್ಯಾಂನಿ ಮಾಗ್‌ಲ್ಲೆ ತಿತ್ಲಿ ಮೆಳಾನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಮೊಗಾರಾ ಮದೆಂ ವೆಗ್ಳಾಚಾರ್ ಘಡ್ತಾಲೊ.

ಎಕ್ವೊಟಾಚೊ ಬಾಂದ್ ತುಟೊಂವ್ಕ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಾರಾಣ್ ನಾಲಿಸಾಯೆಚ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ. ಎಕ್ವೊಟ್ ಘಡ್ತಾನಾ ಜಾಲ್ಲೊ ಸಂತೋಸ್ ಆನಿ ಮೊಂದೊಣ್ ಮೊಸ್ರಾಳೆ ಮನಿಸ್ ನಾಲಿಸಾಯೆಚೊ ಖಬ್ರೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಕರುನ್ ಉಪ್ಪಟಾಯ್ತಾತ್. ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಎಕ್ವೊಟ್ ಘಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಘುಟ್ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ದವರ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಹೊ ಘುಟ್ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾತಾನಾ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ವಿಕಾಳ್ ಖಬ್ರೊ ಆಶಾರ್ ಪಾಶಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಆಯ್ಕೊನ್ ಎಕ್ವೊಟ್ ಘಡಾನಾಸ್ತಾನಾ ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಚಿ ವಾಟ್ ಚಮ್ಕಾಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಯಾರ್, ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಹ್ಯಾ ಖಬ್ರೆ ವರ್ವಿಂ ಎಕ್ವೊಟ್ ಘಟ್ ಜಾಲ್ಲೊಯ್ ಆಸ್ತಾ. 'ಆಮಿ ಮೊಗಾರ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೊಕಾಕ್ ಮೊಸೊರ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಜಾಂವ್ದಿ, ಲೋಕ್ ಕಿತೆಂ ಜಾಯ್ತೆಂ ಬೊಲೊಂವ್ದಿ, ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ ಇಷ್ಟಾಗತ್ ವಿಭಾಡ್ಚಿ ನಾಕಾ. ಆಮ್ಚೆ ದುಸ್ಮಾನ್ ಬೊಬಾಟ್ಲ್ಯಾರಿ ... ದೀಸ್ ಆಮಿ ಎಕ್ವೊಟ್ಟೆಲ್ಯಾಂವ್' ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ಗೆ ಮೊಗಾಚೆ ಜೊಡೆಯೀ ಆಸ್ತಾತ್.

ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಮೊಗಾರಾಂಚೆ ನಿವಾಸಾಂತರ್ ವ ದೇಶಾಂತರ್ ಪಯ್ಣ್ ಆಸ್ತಾನಾ ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಚೊ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ಉದೆತಾ. ಹೊ ವೆಗ್ಳಾಚಾರ್ ದೋನ್ ಥರಾಂಚೊ ಆಸ್ತಾ. ಥೊಡ್ಯಾ ಮೊಗಾರಾಂಕ್ ಮೊಗಾತ್ಮ ಚಲಿಯೆ ವಯ್ರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಮೋಗ್ ಆನಿ ಆಕರ್ಶಣ್ ಉಣೆ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ದೇಶಾಂತರ್ ಪಯ್ಣಾಚೆಂ ನೀಬ್ ದೀವ್ನ್ ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಕ್ ಕೂಸ್ ಮಾರ್ತಾತ್. ಮೋಗ್ ತಸೊಚ್ ಉರ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಹಾಂವ್ ಪುಡಾರಾ ಖಾತಿರ್ ವೆತಾ ಆನಿ ವೊಚೊನ್ ಪಾಟಿಂ ಯೆತಾನಾ ಮುದ್ಲೊ ಹಾಡೂನ್ ಯೆತಾಂ ಮ್ಹಣೊನ್ ಭರ್ವಾಸೊ ದೀವ್ನ್ ವೆಗ್ಳಾಚಾರ್ ಆಂವ್ಡೆತಾತ್. ತ್ಯಾ ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಚಾ ಅಮೂಲ್ಯ್ ಘಡಿಯೆ ವ ಆದೇವ್ಸ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ - 'ಆದೇವ್ಸ್ ಕರ್ಚೊ ವೇಳ್ ಆಯ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಫುಗಾಸಾಂವ್ ಜಾತಾ. ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಚೊ ಭರ್ವಾಸೊ ಕೊಸಾಳ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿ ಮ್ಹಾಕಾ ಭೊಗ್ತಾ. ವಚ್ ವಚ್ ರೊಡಾನಾಕಾ, ದೇವ್

ತುಕಾ ಸಂತೋಸ್ ಘಾವೊ ಕರ್ತಲೊ' – ಅಶೆಂ ಆದೇವ್ಸ್ ಕರ್ತಾನಾ ಉಮಾಳ್ಳಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆಸ್ತಾತ್. ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ಆದೇವ್ಸ್ ಕರ್ಜ್ಲೊ ವೇಳು ಪಾವ್ಲೊ, ಯೆ ಮ್ಹಜೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ಪಾಪ್ಸೊತಾ, ದಿಸ್‌ಪಿದಿರೊ ಕೊರ್ಚಾ ವೆಳಾ, ಒ ಸಂಸಾರ್ ಬೊಗುಂ ಮ್ಹಾಕಾ ದಿಸ್ತಾ, ವಚ್ ವಚ್ ರೆ ರೊಡುಂ ನಾಕಾ ದೇವು ಪೆಲಿಜ್ ಕೊರ್ರೊತ್ತೊಲ್ ತುಕಾ' (ತೊರ್ಖ್ವಾತೊ ದೆ ಪಿಗ್ವೆರೆದೊ – 1876–1948).

ಅಂತಿವ್ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚಾರ್ ಆನಿ ಪರಿಣಾವ್:

ವಯ್ರ್ ವಿವರಿಲ್ಲ್ಯಾ ಚಾರ್ ಕಾರಾಣಾಂ ವರ್ವಿಂ ಮೊಗಾರಾಂಚ್ಯಾ ಎಕ್ಟೊವ್ಟಾಂತ್ ಸಂಕಷ್ಟ್ ಯೇವ್ನ್ ನಿರಾಶಾನ್ ಕಾಜಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಅಡ್ಕಳಿ ಉಬ್ಜಾತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ – 'ನಶೀಬಾನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಎಕ್ಸುರೆಂ ರಾವೊಂಕ್ ನಿರ್ಮಿಲಾಂ, ಹಾಕಾ ಕಾರಾಣಾಂ ಆಮಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಆವಯ್ ಬಾಪಾಯ್ಚೆರ್ ಸೊದುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಆಡಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ' ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್.

ಥೊಡಿಂ ಆವಯ್ ಬಾಪಯ್ ನಿರ್ದಯಾಳ್ ಕಾಳ್ಜಾಚಿಂ ಆಸ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಮೊಗಾರಾ ಮದೆಂ ಅಶೆಂ ಸಂಭಾಷಣ್ ಜಾತಾತ್ – 'ಪಪ್ಪಾ ಆನಿ ಮಾಮ್ಮಾ ತುಜೆಲಾಗಿಂ ಕಾಜಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸೊಡಿನಾಂತ್. ಆಮಿ ಮಾಗ್ಯಾಂ ತಾಂಕಾಂ ಸವ್ಜೊಣಿ ಯೆಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಆಮ್ಚೆಂ ನಶೀಬ್ ಉಗ್ತೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್, ಮ್ಹಜಿ ಪಪ್ಪಾ ಆನಿ ಮಾಮ್ಮಾ ಧಾರುಣ್ ಕಾಳ್ಜಾಚಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಪುರಾಸಾಂವಾನ್ ಮೊರಯ್ತಾತ್... ತುಜ್ಯಾ ಪಪ್ಪಾಕ್ ದುರ್ಸ್ನಾಜೆ ಪಡ್ಟಾ ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಹಾಂವ್ ತುಜೊ ಮೋಗ್ ಸಾಂಡ್ನ್ಟಾ ಆನಿ ದೇಶಾಂತರ್ ವೆತಾಂ... ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬಾಪಾಯ್ನ್ ತುಜೆಲಾಗಿಂ ಕಾಜಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ದೀವ್ನಾ. ಮ್ಹಜಿ ಮತ್ ಪಿಶಿ ಜಾಲಿ... ಆಮಿ ಘುಟಾನ್ ಎಕ್ಟೊವಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಂ. ಪುಣ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಬಾಪಾಯ್ನ್ ಘುಟ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕರುನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಘಾತ್ ಕೆಲೊ... ದೇವ್ ತಾಚೊ ಆತ್ಮೊ ರಾಕೊಂದಿ ಆನಿ ಸರ್ಗಾರ್ ವೊರ್ನ್ ಪಾವೊಂವ್ದಿ' – (ಪಪ್ಪಾ ಮೆಲೊರೆ ಬೊಂಗ್ಲೊಲೊ).

ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಆವಯ್ ಧಾರುಣ್ ಕಾಳ್ಜಾಚಿ ಜಾಂವ್ಚಿ ಆಸಾ. ಆನಿ ಆಪ್ಲೆ ಧುವೆಕ್ ತಾಚ್ಯಾ ಮೊಗಾರಾ ಕಡೆನ್ ಕಾಜಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಆಡಾಯ್ತಾ. ಪುಣ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಆವಯೊ ಅಶ್ಯೊ ಆಸಾನಾಂತ್. ಚಡಾವತ್ ಎಕ್ಟೊವ್ಟಿ ಮಾಂಡೊ ಆವಯ್ಚ್ಯಾ ಮೋಗ್ ಮಯ್ಪಾಸಾ ವಿಶಾಂತ್ ತಿಚ್ಯಾ ಮೊಗಾಳ್ ಕಾಳ್ಜಾ ವಿಶಾಂತ್ ಮಾಂಡೊ ರಚ್ಪಿ ಫುಗಾರ್ತಾತ್.

ಆವಯ್ ಬಾಪಾಂಯ್ಕ್ ದುರ್ಸ್ನಾಶೆಂ ತಾಂಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾ ನೆಕೆತ್ರಾಚಾ ನಶೀಬಾಕ್ ದುರ್ಸ್ನೊಂಚೆಂಯಿ ಆಸ್ತಾ. ಪುಣ್ ಚಡ್ ಬೆಜಾರಾಯೆಚಿ ಸಂಗತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ವಿಶ್ವಾಸ್‌ಘಾತ್ ಕರ್ಚೊ. ಕಾರಾಣ್ ವಿಶ್ವಾಸಿಪಣ್ ಭಾಂಗಾರ್ ಆನಿ ಅವಿಶ್ವಾಸಿಪಣ್ ತಾಂಬೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ವಿಶ್ವಾಸ್‌ಘಾತ್ ಭಾಂಗಾರ್ ಖಿರಯ್ತಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವಿಶ್ವಾಸ್‌ಘಾತ್ ಜಾತಾನಾ

ಕಾಳಿಜ್ ಶಿಂಧ್‌ಲ್ಲೊ ಅನುಭವ್ ಅಶೆಂ ಉಚಾರ್ತಾತ್ – 'ತುಂ ಆಂಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೆಂಯ್ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದೆಂವ್ಚಾರ್ ಜಾಲೆಂಯ್... ತುಜೊ ಪಯ್ಲೊ ಮೋಗ್ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ರೊಂಬ್ಲೊ ಆತಾಂ ತುವೆಂ ಕಶೆಂ ಮ್ಹಾಕಾ ಸಾಂಡುನ್ ವೆಚೆಂ...'

ವಿಶ್ವಾಸ್‌ಘಾತ್ ಭೊಗ್‌ಲ್ಲೆ ಮೊಗಾರ್, ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಚ್ಯಾ ದುಃಖಾನ್ ವೊಳ್ವೊಳ್ತಾತ್. ಶ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಈಷ್ಟ್ ಸಾಂಡ್ತಾನಾ ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಚಿ ದುಃಖ್ ಆನಿಕ್‌ಯಿ ವಿದ್ರೂಪ್ ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಮೊಗಾರ್, ಹಿ ವೆಗ್ಳಾಚಾರಾಚಿ ನಿರಾಶಾ ಉತ್ರಾವ್ನೆಕ್ ಪರ್ಮ್ತೊನ್ ಎಕ್ಮ್ವೊಟಾಕ್ ಅತ್ರೆಗ್ತಾತ್ ಆನಿ ನಿರ್ಫಳ್ ಜಾತಾತ್.' – 'ಪುಣ್ ಮೋಗ್ ಶೆವೊಟಾಕ್ ಪಾವ್ಲೊ ವ ವಿಶ್ವಾಸ್‌ಘಾತ್ ಜಾಲೊ ತುಜೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಹಾಂವ್ ಮರೊನ್ ದುಳ್ ಜಾತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಜೆ ಥೈಂ ಉರ್ತಲೊ' – ಅಶೆಂ ಮೊಗಾನ್ ಉದ್ಗಾರ್ತಾತ್. ದೆಖಿಕ್ ಪದ್: 'ತುಜೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಮ್ಹಕ ಸಂಗಾತಿ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಪಾಸುನುಂ ಮ್ಹಜಿ ಮಾತಿ' – (ಪಾವ್ಲೊ ಮಿಲಾಗ್ರಿಸ್ ಶಿಲ್ವ – 1855–1931).

ಮೊಗಾರಾಂನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ್ ದುಃಖಾಕ್ ಸರ್ಗ್ ಏಕ್ ಭುಜ್ವಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ತಾತ್. ಕಾರಾಣ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸ್ ಘಾತ್ಕ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ತಿಂ ಸರ್ಗಾರ್ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಉರಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಪುಣ್ ಥೊಡೆ ಮೊಗಾರ್, ಸರ್ಗ್ ಎಕ್ವೊಟಾಚೆಂ ಬಾಗಿಲ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾತಾತ್. 'ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮೊರ್ನಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಆಮಿ ಎಕ್ವೊಟಾಕ್ ಸಕ್ತೆಲ್ಯಾಂವ್... ಹ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಸಂತೊಸ್ ಹಾಂವೆಂ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ಲೊ. ಸರ್ಗಾರ್ ತರಿ ತುಂ ಏಕ್ ಸಬ್ದ್ ಮೊಗಾಚೊ ಉಲಯ್... ಹಾಂವ್ ಬರೆಂ ಮರಣ್ ಮರೊಂಕ್ ಮಾಗ್, ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಸರ್ಗಾರ್ ದೆವಾ ಸಾಂಗಾತಾ, ತುಕಾ ಸಾಂಗಾತ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಹಾಂವ್ ಅತ್ರೆಗ್ತಾಂ...' ಅಶೆ ಉದ್ಗಾರ್ ಆಸ್ತಾತ್.

ಅಸಲೊ ಪ್ರಣಯಭರಿತ್ ಮಾಂಡೊ ತಾಚಾ ಸೊಭಾಯೆನ್ ಆನಿ ರುಪೇಸ್ತ್‌ಪಣಾನ್ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ತಶೆಂಚ್ ಭಾರತೀಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ತೊ ಆತಾಂ ಚಡುಣೆಂ ಮಾಯಾಗ್ ಜಾಲಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಚೊ ಮೊಗಾಚಾ ಆನಿ ದುಃಖಾಂಚಾ ಲ್ಹಾರಾಂಚೊ ಸಂಸಾರ್ ಏಕ್ ಶೆಕ್ಡ್ಡೊಭರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಪಾಚ್ವ್ಯಾ ಧರ್ನಿರ್ ವಿರಾಜ್‌ಮಾನ್ ಜಾಲ್ಲೊಲೊ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಯೆಂವ್ಚೆ ಲಕ್ಷಣ್ ದಿಸಾನಾ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಬೆಜಾರಾಯ್ ಭೊಗ್ತಾ.

ಮೋಗ್ ಕರ್ನಾರ್ಯಾಂಚೆ ಪ್ರಣಯ್ ಪ್ರಕರಣ್:

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಾ ಸಂಯೋಗಾನ್ ಆನಿ ತವಳ್ ಪ್ರಚಾರಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಒಪೆರಾ ಆನಿ ರಾಜ್ ದರ್ಬಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ನಾಚ್ಪಾ ಸಾಲಾಚ್ಯಾ ಪ್ರೇರಣಾನ್ ಮೋಗ್ ಕರ್ನಾರಾಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಣಯ್ ಪ್ರಕರಣಾಚ್ಯಾ ಭೊಂವ್ತಣಿ 'ಮಾಂಡೊ' ಪ್ರಕಾರ್ ಉಬ್ಜಾಲೊ. ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಘಡ್ಣಾರಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂಚೆಂ ವಿವಿಧ್ ರೂಪ್ ಆನಿ ಸ್ವರೂಪ್ ಕಳಿತ್

ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಂಪ್ಕ್ ಪುರೊ. ಪುಣ್ ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಬಾಂಧ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರೂಪಾಕ್ ಬದ್ಲಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಮಾಂಡೊ ಪದಾಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಥರ್ ಉಬ್ಜಾಲೆ. ಪ್ರಾರಂಭಾರ್ ಮೊಗಾಚೆ ಅತ್ರೆಗ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮೋಗ್ ಕರ್ನ್ಯಾರ್ಯಾಂಚೊ ಎಕ್ವಟ್ ಆನಿ ಬಾಂಧ್ ತುಟ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ವಿಳಾಪ್ ಅಶೆಂ ಥರ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಕಾರಾಂನಿ ಆನಿ ಸಂಶೋಧಕಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರಾಚಾ ವಿವಿಧ್ ರೂಪಾಂಕ್ ಗಡಿ ಘಾಲ್ಲ್ಯೊ.

ಮೋಗ್ ಮ್ಹಣ್ತಚ್ ತಾಂತೂನ್ ಅತ್ರೆಗ್, ಎಕ್ವೊಟ್ ಆನಿ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚಾರ್ ಜಾತಾನಾ ವಿಳಾಪ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಪಾಪಿಂ ಆಟಾಪ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಮಾಂಡೊ ಘಡ್ಣ್ಯಾರಾಚ್ಯಾ ಸಿಂತಿಮೆಂತಾಂನಿ ಅನ್ಭೊಗಾಂನಿ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಲಾಭ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರೇರಣಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ವಿವಿಧ್ ಆಕಾರ್ ಉಬ್ಜಾಲೆ. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡೊ ಘಡ್ಣ್ಯಾರಾಂಚ್ಯಾ ಭೊಗ್ಣ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಪ್ರೇರಣಾಂನಿ ಆಪುರ್ಬಾಯೆಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತಾ ಉದೆಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಗೀತ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಜಾಲೆಂ. ಮಾಂಡೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಶ್ರೇಷ್ಠ್ ಜಾಲೊ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ದಿಶಾ ಲಾಭ್ಲಿ.

ಜೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಗೀತಾಚೆ ಮೊಗಿ, ದೇಶಾಂತರ್ ಆನಿ ನಿವಾಸಾಂತರ್ ಜಾತಾನಾ, ಹೊ ಆಪುರ್ಬಾಯೆಚೊ, ಸಂಗೀತಾನ್ ಪಿಕ್ಲ್ಲೊ ಉತ್ತುಂಗಾಚಾ ಶಿಖರಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೊ ಮೊವಾಳ್, ಮೊಗಾಳ್ ಆನಿ ರೊಸಾಳ್ ಮಾಂಡೊ ತಾಂಚಾ ಸಂಗಿ ಗೆಲೊ, ತಾಂಚಾ ಜಿಣೆಯೆಂತ್ ಜಿರ್ಲ್ಲೊ. ಆವ್ಯಾಕಸ್ ಮೆಳ್ತಾನಾ ಸವ್ಯಾಕಸ್ ತರೀ ಫುಲೊನ್ ಆಯ್ಲೊ ಆನಿ ತಾಂಚಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಬಾಳಾಚೆರ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಘಾಲಿತ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಗೀತಾಚ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ಅಭಿರೂಚ್ ಉದೆಲಿ, ನವೆ ಸಂಗೀತ್‌ಗಾರ್ ಉದೆಲೆ, ಪದಾಂಗಾರ್ ಜಲ್ಮಾಲೆ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಗೀತಾಚೆರ್ ಆತುರಾಯ್ ಉಬ್ಜಾಲಿ, ಕಾಂತಾಳಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚೆರ್ ಮೋಗ್ ಉದೆಲೊ ಆನಿ ಹ್ಯಾವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಮಾನ್ಯತಾಯೆಕ್ ವಾವ್ರೊಂಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮರ್ಥಕ್ ಆನಿ ಚಳ್ವಳೆಗಾರ್ ಉದೆಲೆ.

******

अमर कोंकणी - ७०

मांडावळ

अमर कोंकणी – ७०

संपादकाचे उतरे

'अमर कोंकणी' सबार अडकळीं मदेंयी पाटल्या सुमार चाळीस वर्साथावन निरंतर प्रसार जावनंच आसा. कानडी आनी देवनागरी सा–सांगाता आसून छापचें कोंकणीचें एक मात्र संसोधीक नेमाळें हें म्हळ्ळी तृप्ती आमची. तरिकी, ह्या नेमाळ्याची संसोधीक कालेत आनिकी अभिवृध्दी जायजय म्हळ्ळी संगत आमच्या मतींत जरूर आसा.

कोंकणी भास उलवंचे मनीस संसारभर आसात तरी, भारतांत महाराष्ट्रा थावन केरळा दर्या वेळेच्या प्रदेशांत खासकर्न ही भास उलयतात तें आमकां कळीत आसचोच विशय. अशें आसतां 'अमर कोंकणी' पत्र चडकर्न ह्या सर्व प्रदेशांतली कोंकणी भास आनी थंयसर उगम जाल्लें साहित्य मतींत दवरन कांय थोडो संसोद प्रस्तूत कर्चें प्रेतन कर्नंच आयलां. प्रस्तूत अंक्यांतयी ह्या दिशीं लेखनां आमी पळेव्येत.

कोंकणी भाशेची चरित्रा हजारों वर्सां पाटीं वेतातरी, लिखणे साहित्याची चरित्रा केदाळा आरंभ जाता म्हण पळेंवक गेल्यार सुमार सोळाव्या शतमानाच्या मदें कृष्णदास शामा हाणें पयिल्लें कोंकणेचें लिखणे साहित्य गोंयांत आरंभ केल्लें म्हण कळीत जाता. त्या दिशीं एक लेखन ह्या अंक्यांत आसा. तसेंच गांवटी वैद्यकीय शेतांतयी कोंकणेचो प्रभाव खंडीत विशेस आसल्लो तें केरळाच्या वनस्पती विशीं सत्राव्या शतमानांत लिकल्ल्या एका लातीन भाशेच्या ग्रंथा थावन कळोन येता. कित्याकगी म्हळ्यार, त्या ग्रंथांत उल्लेक केल्लीं वनस्पतीचीं नांवा मलयाळी, अरेबीक् आनी कोंकणेंत लिकल्लीं आसात. तशें म्हणताना पुरातन काळार कोंकणेक ह्या प्रदेशांत विशेस स्थान आसल्लें तें दिसून येता. ह्या संबंधी एक लेखनयी ह्या अंक्यांत वाचयेत.

देवादीन स्वामी सुप्रिया कोंकणी जानपद आनी इतर साहित्यांत एक व्हड नांव. कोंकणी हुमिण्यां विशीं ताणीं व्हड काम केलां. आयच्या नवीन पिळगेक कोंकणी भाशे विशींच अलक्शा आसताना, कोंकणेंतलें गिरेस्त जानपद खंयच्या लेकाक? तरिकी, हें जानपद आळवोंक सोडूंक नजो, तें मुंदरसून वचाजे

ह्ळ्ळ्या दीष्टीन हुमिण्यां संबंधी तांच्या लेखनाचो पयलो वांटो ह्या अंक्यांत ायस केला.

कानडी लिपींतल्या कोंकणेंत मटव्या काणीयांची बोव विभिन्न आनी लांब रित्रा आसा. त्या दिशीं कोंकणी मटव्या काणियां विशीं एक लेखन हांगा ायस जालां. तशेंच कोंकणी लोकवेदा विशींयी एक लेखन आसा.

'अमर कोंकणी'चें सुंकाण हातीं धरताना, आदलो संपादक मानेस्त डवीन जे.एफ. डिसोजा हांचो आमी काळजा थावन अबार मानतांव. ताणीं 994 थावन 2000, तशेंच 2007 थावन 2017 म्हणासर ह्या पत्राचें संपादकपण ोव नाजूक रितीं चलवन व्हेलां; अशें 'अमर कोंकणी'चे बोव उंचल्या मट्टाचे ुमार 35 अंके काडच्यांत तांची खळमीत नासली देणगी दिल्या. पाटल्या सुमार करा वर्सां थावन कोंकणी संस्थ्याचे कार्यकारी निर्देशक जावनयी ताणीं ापलो वाव्र दिला. 'अमर कोंकणी'क आनी कोंकणी संस्थ्याक तांचो पाटिंबो ानिकी मुकारून वेतलो.

कोंकणी भास आनी साहित्याक 'अमर कोंकणी' तसलें एक पत्र ायजय तर तुमचो सहकार आमकां जरूर जायजय. तुमचो पाटिंबो नास्तां हें त्र चलंवक आमकां खंडीत कष्ट मारतात. देकून, हें पत्र आनिकी चडीत ाडवंक आमकां सलहा सूचनां आनी आदार दीया.

सर्वांचें बरें जांव.

– मेलवीन पिंटो, नीरूडे
संपादक

कोंकणेंत मट्वी काणी

डो. एड्वर्ड नजरेत आनी केवीन डिमेल्लो हांच्या काणियांचेर एक नदर

– मेलवीन पिन्टो, नीरुडे

मट्वी काणी म्हळ्यार कितें म्हळ्ळ्या विशीं सबार रितिचीं व्याकाणां आसात. थोड्यां प्रकार (एडगर आलेन पो) वीस–तीस मिनुटां भितर वाचून काडच्या तित्ली लांबायेची तर ती मट्वी काणी जाता. मट्वी काणियेची लांबाय उणी तरी, केवल लांबायेचे दिश्टीन मात्र ती एक मट्वी काणी म्हण सांगचें सारकें न्हंय. थोडे पावटीं थोडी लांब तरी एका काणियेची व्याप्त मट्वया काणियेचीच आसूंक साध्य आसा. दाकल्याक अनंतमूर्तिच्यो चड्ताव काणियो लांब (मौनी, घटश्राद्ध, बर इत्यादी). पुण ह्या सर्व काणियांची व्याप्त आजून मट्वया काणियांचीच शिवाय कादंबरिंची न्हंय.

मागीर थोडे म्हणतात, मट्वी काणी केवल एका विशयाचेर मात्र वाळल्ली आसता. हेंयी सत जावयेत. निजाकी पळेल्यार मट्वया काणियेची व्याप्त केवल एका विशयाक होंदोन आसल्ले तित्ली ती वाचूंक निर्धार केल्ल्या वाचप्याक घुस्पड हाडिनास्तां तो ती कितें आपेक्षिता तें दींवक सकता.

तरिकी मट्वया काणियेंत एका वरनी चड विषय आसूंक नजो म्हण न्हंय. थोडे पावटीं एका काणियेची व्याप्त एका वरनी चड विशय आशेता तर तसले विशय सांगाता हाडची गरज पडता. पूण गरजे भायर चड विशय सांगाता हाडन वाचप्यांक घुसपड करच्याकी विशयाची सरळता सांबाळची जवाबदारी बरवप्याक आसा.

मट्वया काणियांनी पात्र एक, चुकल्यार द्रोन आसाजे म्हण ख्यात रशियन काणियांगार नाटकिस्त आंटन चेकोफ म्हणता (अमूर, 2012). कालेतीन मट्वया काणियांनी पात्र उणे. तशें म्हण हर एका काणियांनी दोनंच पात्र आसाजे म्हळ्ळें नियम करचें कश्ट. "किरयूरिन गय्याळिगळू" पूर्णचन्द्र तेजस्विची एक नीळगता. सबार पात्र आसोनी ती एक कादंबरी जांवक ना आनी त्या पात्रांनी काणियेची जडाय चडयल्या शिवाय घुसपड हाडूंक ना. तरिकी चडताव काणियांनी थोडेच

ात्र आसलल्यान त्या पात्रांच्या गूंडायेक वचूंक काणियेगाराक साध्य जाता.

पात्रां विशीं उलयताना नाम्णेचो इंग्लीश लेखक ई.एम. फोरसटर हाणें ाणियेंच्या पात्रां विशीं केल्लो उल्लेख महत्वाचो. तो म्हणता काणियांनी दोन ्तींचे पात्र आसतात: 'सपाट' (flat) पात्र आनी 'उरूट' (round) पात्र. केवल ्क गूण या विचारांचेर गुमान दीवन रचल्ले पात्र पातळ पात्र तर पातयेंव्क ांवच्या रितीं विजमीत उबजांवची सकत आसचे पात्र उरूट पात्र (Forster, 961). ओट्टारे पळेल्यार काणियांनी प्रमुख पात्र थोडेच आसचें काणियेच्या ेराल भलायके दिश्टीन अवश्य म्हण दिस्ता.

तशें पळेताना मट्वी काणी म्हळ्यार अशीच आसाजे म्हण संविधान ारचें कश्टांचें. जांवक कलेच्या खंच्या प्रकाराकी ती अशीच आसाजे म्हण ेयम करूंक जायना. विग्यानाच्या प्रक्रियेक असलीं नियमां करयेत शिवाय ालेक न्हंय. कलेचें नियम एकच: सहृदयींक आवडचें, तांच्या काळ्जांक ागीं जांवचें, या अन्येका दिश्टीन तांकां दोस्चें (disturb). अशें साध्य ाताना मात्र एक कला जयतेवंत जाली म्हणयेत.

जाल्यारी, हर एका कलेक थोडीं अलिखित नियमां आसतात. दाकल्याक ्का कलाकारान लोकाक आवडचें चित्र सोडयजे तर, सार्वत्रिक नियमां मोडूंक ायनांत. रात म्हळ्ळी ती दिसा बरी पिंतरांवक जायना. एकादावेळा तो तशें ंतरायता तर ताका एक बळवंत कारण आसाजे. हाकाच आमी 'कवि समय' ा poetic justice म्हणतांव.

मटव्या काणियांच्या संदरभांनीयी एक अलिकित नियम आसा: मटव्या ाणियेंत गरज म्हण दिसानातल्लो एकयी चडित सबद आसूंक नजो. तशें हळ्यार, मटव्या काणियेंत भाशेचें, आनी संबदाचें 'सुरातपण' (parsimony) ोव चडित गरजेची.

एक दाकलो दितां, चिंतयां एक काणी सुरयाच्या अस्तमते थावन आरंभ ाता: सुरयो दरयांत बुडलो, सुकणीं घोंटेराक पाटीं गेलीं, फुलां बावलीं, रयत ोरवांक आंबुडन घरा आयलो. असलें विवरण काणियेंत आसा म्हण चिंतया. ातां सवाल हें: हें सर्व देकचें काणियेंतल्या पात्रानगी या काणी बरयतेल्यान? ्कादावेळा हें विवरण लेखकाचें तर, हें गरजे भायलें जाता, कित्याक ह्या ेवरणाक आनी काणियेक संबंध नासतां ह्या विवरणा द्वारीं काणियेचेर कसलोयी

परिणाम पडाना. तशें म्हळ्यार ह्या विवरणाक काणियेंत जागो ना म्हण जालें. पूण एकादावेळा, काणियेंतलो प्रमुख पात्र, चिंतयां रयत, हें सर्व पळेता, तेदाळा ह्या विवरणाक थंयसर स्थान आसा. हें विवरण अशें येंवक साध्य आसा: "सगळ्या दिसाचें काम जावन आपल्या बोयलां सांगाता पाटीं घरा भायर सरल्लो रयत रामण्णान अस्तमतेंत सुरयो बुडोन येंवचें देकलें. त्या तेकीद सुकणिंयी आमसोरान पाटीं घोंटेराक उबोन वेचेंयी ताच्या गुमानाक गेलें. गादया मेरे वयल्या काट फुलांनी एदोळच रातची मांद्री सोडयिल्ली. आपणाचो दीस संपूंक आजून कांय थोडीं वोरां आसात तें चिंताना रामण्णाक निरास भगलो."

मटव्या काणियाचें संविदान

मटव्या काणियांक कांय एक संविदान आसा तर अमेरिकाच्या ख्यात काणियांगार युडोरा वेलटीन (Welty, 1978) सांगल्ले बरी पयल्यान जिणये आनी मरणा मदलें संघर्श; आनी दुसरयान, सोदनां या अन्वेषणंच मटव्या काणियांचे संविदान. पूण हें संविदान केवल काणियेच्या हाडांच्या घुडांत (skeleton) पळेल्यार पावाना, सगळ्या कूडींत पळेजे पडता. एका लेखकाक ताणें/तिणें बरवंच्या विशयाचेर गूंड जाणवाय जरूर आसूंक जाय. पूण केवल इतलें मात्र आसल्यार तो/ती एक बरी काणी बरयत म्हणचें कश्टांचें. असल्या जाणवाये सवें मनशा कालेतीचेर कांय थोडें अंतरज्ञान (insight) असूंकच जाय. तशें म्हळयार घडितां वरवन पळेंवचीं मात्र न्हंय, मनशा संयभ कशें आनी कित्याक त्या घडितांनी मेतेर जालां म्हळ्ळ्याची जाणतीकाय एका लेखका थंय असाजे. हाका केवल अनभोग आनी गुमान (observation) मात्र पावाना. सर्व वरवण आप्लेंच एक विवरण आनी विमरसो दिंवच्या तसलें देणेंयी आसाजे.

कोंकणेंत मटवी काणी

कोंकणेंत आनी विशेस करन कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहित्यांत मटव्या काणियांची लांबायेची आनी विस्तारायेची चरित्रा आसा म्हण सांगल्यार खंडीत चूक जांवची ना. कोंकणेंत मटव्या काणियांची सुरवात शेंबोर वरसांच्याकी चडित आदींच जाल्या. पुण ती चडित गूंडायेक वेल्ली कीर्त कोंकणेंतल्या नाम्णेचे काणियांगार ए.टी. लोबो, श्री गब्बू, सिरिवंत आनी हेरांची. तशें पळेंवक गेल्यार कोंकणी मटवी काकी प्रकार हेर भाशेंतल्या मटव्या काणियांक कांय सुमार ना. आधुनिक मटव्या काणियांनियी सबार लेखक हेळल्ले आसून थंय हांगा विविध प्रयोग कर्न आसचेंयी दिसून येता. पूण ह्या उपरांत मटव्यो

ाणियांचो प्रकार कोंकणेंत तितलोच फळाभरित जावन मुकार वचातगी म्हण यरान सांगचें असाध्य.

वीन डिमेल्लो आनी एडवर्ड नजरेत

आधुनिक कोंकणी लेखकां पयकी केवीन डिमेल्लो आनी एडवर्ड जरेत हांचे काणियां पुस्तक पाटल्या वरसांनी प्रकट जाल्यात. केवीन डिमेल्लो चो 'चंड आनी गर्भ' (2013) पुस्तक प्रकट जाला तर, एडवर्ड नजरेताच्या टव्या काणियांचो समग्र संग्रह 'व्हडलें फेस्त' (2016) उगताडाक आयला. ोंकणी मटव्या काणियांक ह्या दोगां लेखकांची देणगी व्हडली आसा. एडवर्ड जरेत सराग मटव्यो काणियो लिकता तर, केवीनान लिकल्ल्यो काणियो उणयो. शें म्हण त्यो साहितीक नदरेन चडित मोलादीक काणियो म्हणूंक हांव दाक्षेण रीना. दोगांय लेखकांची साहितीक व्याप्त वेवेग्ळी. केवीनाच्या काणियांनी ामी चडताव ग्रामीण परिसरच पळेतांव. 'चंड आनी गर्भ' संग्रहांतल्या ताच्या ाणियांचो काळ सादारण भारताक स्वातंत्र्य मेळ्ळ्या उप्रांत थावन जमीन्दारी द्धत भारता थावन काड्न सोडल्ल्या सत्तराच्या दशका मदलो म्हणयेत कोण्णा. कूनंच ताच्या काणियांनी जमीन्दारी पद्धतेचे कुळवार पटेल, गौड, हेगडे तशेंच ोषित निम्न वर्गाचे पळेंवक मेळतात. कोंबया काट, मास्ळी गरि घालचें, ांबोळ, चडताव काणियांनी घुसचें चंद्रुचें गडंग, मारी जात्रो, पावशिल्या ावरांत शांभवी–कुमारधारेंत वाळोन येंवच्यो मनजाती, मूड पात्येणी इत्यादी ांगा काणियांचो अलंकार चडंवच्यो बळिष्ठ संगती खंडीत. आपल्या स्थळीय ुळु संस्कृतीचो गाढ परिणाम लेखकाचेर पडल्लो ताच्या काणियांनी धर धर हण दिस्ता. तुळु महिने, हांगाचे यक्षगान, तांतले पात्र, सन्निवेश, कोंबया काट ानी कोंबयांच्यो विविध तुळु जाती (उरिया, मयपा, केमैरा, पेरडिंगा), विविध ासळ्यो (माडोंजी, पुरियोल, देंकळे, पिलिकुच्चे, वाळय), हांगाचे भुत (ब्रह्म दरकळ, पिलचंडी, पंजुर्ली) हे सर्व केवीनाच्या काणियांनी स्वाभावीक रितीं ोळसाल्यात.

करियन हळ्ळी, करिमादेनहळ्ळी असले काल्पनिक जागे केवीनान ृश्टी केल्यात आनी वाचप्यांच्या मतींत त्या गांवा विशीं एक काल्पनीक दृश्य वंचे बरी करच्यांत तो खंडीत यशस्वी जाला.

तेंच एडवर्डाच्या काणियांनी ग्रामीण मात्र न्हंय, शहराच्या जीविताचे ंकीर्ण पात्र आनी विशय येतात. ताणेंयी गोलीमार म्हळ्ळो एक काल्पनिक गांव

आपल्या काणियांनी हाडला. तशें पळेल्यार गोलीमार म्हळ्ळ्या नांवाची एक कादंबरियी ताणें प्रकट केल्या. कांय थोड्या काणियांनी लयंगीक विशयांक संबंधित पात्र आनी परिसर येतात तर, सेज–सांबाराच्यो काणियोयी ताणें लिकल्यात. पुण एडवर्डाची सकत स्त्री आनी आवय पात्रांच्या भंवती रचल्ल्यो काणियो म्हण खंडीत सांग्येत.

थोड्या दशकां आदीं मंग्ळुरी भंवारांतल्या कोंकणी क्रिस्तांव लोकाची हुटवळ तित्ली कांय विशेस नातल्ली. तेंयी भूसुधारण येंवच्या पयलें धनियांचे गादे मूळ गेण दीवन घोळचीं कुट्मांच चड आसल्लीं. भू सुधारण आयल्या उप्रांत सबार क्रिस्तांव कुटमांक गेणिचे गादे मेळ्ळे म्हणयां. अशें परिगत कांय थोडी सुधारली. उप्रांत भुरग्यांक इल्लेशें शिकाप मेळोन तांतलीं थोडीं पोटा ग्रासा खातीर बोंबयाक, गल्फाक गेल्या उपरांत मंगळूरचीं क्रिस्तांव कुटमां निराळ जावन आयलीं.

दुबळिकाये थावन आन्येका हंताक मंगळूर क्रिस्तांव लोक पांवच्यो स्थित्यंतर डो. नजरेताच्या थोड्या काणियांचो विशय जाला. ह्या संदर्भी स्त्री आनी दुब्ळिकाय ताच्या काणियांनी व्हड एक रूपक जावन सासांगाता येंवचें पळेव्येत. एका तेंपार (आनी आजून) मंगळूर क्रिस्तांव कुटमाची सदांची स्थिती म्हळ्यार दीस भर शेतांनी या कूलिचें काम कर्चीं आवय बापुय. सांजेर मात्र जोडल्ले पयशे सोर्याचेर साल्वार कर्चो बापुय. कमर बांदून भुरग्यां खातीर दूक सर्व वोंव्येंत लिपवन कुटाम बांदून हाडूंक कश्ट काड्ची स्त्री. असली जावनासल्ली सबार कुट्मांची सदांची काणी. डो. नजरेत आमच्या लोकाची ही सामाजिक स्थिति सबार काणियांनी दोळ्यांक बांदचेबरी पिंत्रायता. देकुनंच जायजय ताच्या चडताव काणियांनी स्त्रीच उरूट पात्र (round character) जावन आयल्या. स्त्रीयेचे आटेविटे एका दादल्यान तितल्या सलीसायेन समजोंचें, आनी त्या तेकीद साहित्याक देंवंवचें कश्टांचें कामंच सय. हें साध्य जायजे तर मनशा संयभाचें सूक्ष्म संवेदन आसूंक जाय. पुण डो. नजरेतान हें काम बोव नाजूक रितीं केलां म्हण जरूर सांग्येत. ताच्या काणियांतल्या स्त्रीयांक आमी सदां आमच्या सेजाराच पळेंवचेबरी आसा. असल्या स्त्रीयांनी काळ्जांत जिरवन घेंवचें दूक, तांचे थंय दिसोन येंवची ती अगाद सोसणीकाय पळेवनंच सहज रितीं लेखकाच्या काणियांनी असले उरूट पात्र उबजाल्यात म्हणयेत. 'मेल्लो बरें जालें', 'पुताचें मोरन', 'पुगासांव', 'मोर्नाची तयाराय' असल्या ताच्या आयलेवार बरयिल्ल्या काणियांतले स्त्री पात्र स्त्रीयेचें काळिज अर्थ करुंक कुमोक कर्चे पात्र

ावनासात.

'चक्रसर' काणी स्त्रीयेच्या पात्राक लगती एक विशिश्ट काणी म्हणयेत. स्त्रीयेक शोषण म्हळ्ळें तें विविध कुशीं थावन येंवक साध्य. आपणें सुंरगाराक ापारचे नगयी आपणाक शोषित करुंक सकतीत म्हळ्ळें सूक्ष्म चिंताप काणियेंत ासा. ताच्याकी चडित स्त्री जावन जल्माल्या निमती दादल्याक सुख दींवचें स्त्रीयेच्या वांटयाची एक आडांवक जायना तसली जवाब्दारी कशें दिसून येता ँ सयर भयर जाल्ल्या आकयच्या उत्रांनी आमी समजाव्येतः

"घोवाक नाका म्हणानाका... लागीं येताना पयस करिनाका... रांड जातलेंय" (चक्रसर)

केवीनाच्या चंडतांव काणियांनी आमी पळेयतांव निम्न वर्गाच्या मनशांचे ात्र. जमीन्दारी पद्दत आसल्लो काळ ताच्या चडतांव काणियांचो जाल्ल्यान ताचें ुमान चड कर्न असल्या समाजेंत दण्सल्ल्या वर्गाचेर गेल्लें निजाकी बोव वर्तेंच नय. आपल्या सूक्ष्म दिश्टीन आनी बहुश अनभोगान हांगाचो लेखक असले ंम्न वर्गाचे पात्र आपलेच खास म्हळ्ळेबरी वर्णन कर्ता. तांचीं नांवा पळेयाः ोग्गुरा, नक्कुरा, कूकुरा, केंचण्णा, मायिला, कूसू, बिरकू, जक्का इत्यादी. हीं ांवां प्रकृतेंत कीळ म्हण लेकच्या जीविंचीं मनजातिंचीं आसोन ह्या मनशांकयी ासल्या जीविंक समा करचें 'व्हडांगेलें' शोषण हेळके भाग्रच लेखकान ाचप्यांच्या गुमानाक हाड्लां. पूण निम्न वर्गाचे म्हणताना केवल जातीन मात्र हंय; अंतस्त आनी सादेपणाच्या अर्थानयी निम्न म्हणच्या तसले संकण्णा आनी ुल्लोडियी ह्या पात्र वर्गांत मेळतात.

पूण विशेस म्हळयार, निम्न वर्गांत चडताव बायलां दादल्यांच्याकी चडित ्लिष्ट आनी जवाब्दारेचीं आस्तात आनी दादले आपल्या बायलांक भियेल्ले ासून मौनंच उर्तात तें लेखकान जोकत्या रितीं अभिव्यक्त केलां.

एकच सन्निवेश दिंवचो तर, 'कूकुरा आनी दुवाळे' काणियेचो एक प्रसंग ळेयाः *'लेन, सुनेक पींत खदवळ्ळां जायजे. इल्लें बिंडी उदाक दीवन 'सोड.' कुरान बायलेक आमोलीक सलहा दिल्ली. 'बिंडी उदाक तुज्या पुताच्या पेंडाक सोडिजे. पींत गींत कांय ना. दुवाळे सुरु जाल्यात्य.' बिरकुन घोवाची सलहा 'पुस्कु' केली.*

अशें केवीनाच्या काणियांनी निम्न वर्गाचे पात्रच चड. ह्या पात्रां द्वारीं मीन्दारी पद्धत आमच्या गावांत आसताना निम्न वर्गाच्या लोका वग्र भाटांगारांनी,

आस्तिदारिंनी चलयिल्लो जुलूम, अनीत बोवच मार्मीक रितीं, थोडे पावटी स्पश्ट आनी थोडे पावटीं अस्पश्ट रितीं, लेखक विवरिता. व्हडांगेल्यांनी निम्न वर्गांच्यांक वापार्ची भास पळेयाः "बोसुडी पुतंनो... कोंबयांक आंगणाच्या मूल्यांनी आसल्ल्या 'गुटां'क बांधुन हांगा बसा." (उरिया, मयपा कोंबया प्रकरण). चडताव ह्या निम्न वर्गाच्या व्यक्तींक उद्देसून उलयताना, 'बोसुडी पूत' म्हळ्ळो सब्द हेळ्केविणे सावकारांच्या तोंडा थावन भायर पडचो दिसोन येता. हाचो अर्थ, निम्न वर्गाचे पूरा 'निर्मळ' जल्म घेवन आयिल्ले न्हंय म्हण ह्या सावकारांनी तांकां मानून घेतलां, या निर्मळ जल्म घेंवक तांच्या जल्माक फावो न्हंय म्हणोनयी आसोंक पुरो. निम्न वर्गाच्या पात्र विवरणांत स्पश्ट जांवच्यो संगती म्हळ्यार दीस–भर बेसोर पडचें काम, सांजेर गडंगांत जिवाचो बेसोर विस्रोंक कांय थोडो सोरो; दुब्ळिकाय, हिंसा, आण्कणे, शोशण इत्यादी. (असल्यो काणियो वाचताना कन्नडाचे ख्यात दलित लेखक बरगूरु, मोगळ्ळी गणेश, देवनूरु तसल्यांच्या काणियांचो उडास येता. दाकलो दिंवचो तर देवनूरुची 'अमासा', बरगूरुची 'क्षामा' काणियो आनी मोगळ्ळिची 'बुगुरी' कथा संग्रहांतल्यो काणियो).

लंयगिकता

डो. एडवर्डान लंयगीक विशयांक संबंधित काणियो लिकल्यात तर, केवीनाच्या काणियांनी लंयगिकता एक थीम जावन उबजोंवचो आमी पळेवयेत. कांय थोड्या काणियांनी ('चंड आनी गर्भ', 'नक्कुरा महात्मे', 'भीं', 'कूकुर आनी दुवाळे', 'कोंबो आनी भीं', 'संकण्णा सर्कस आनी...') लंयगिकता थोडेकडे सुटावें आनी थोडेकडे रूपकां सवें गुप्तीं ताणें पिंत्रायल्या. लेखक मनजाती आनी मनशा लंयगिकते मदें एका रितीचो साम्य सृश्टी कर्चें कांय थोड्या कांणियांनी दिसोन येता. पाडो, पाड्यांक जाल्लें गायरुं, कोंबिये पाटल्यान धांवचो उरिया कोंबो, बीं ह्या सर्व वर्णना द्वारीं लंयगिकतेचो विशय बोवच विशिश्ट आनी, कोंकणेक अपूब म्हळ्ळे रितीं केवीनान सादर केल्लो दिसोन येता. लंयगिकतेच्या विशयाक पूरक जाव्न सबार काणियांनी बायलांची साकाळिंची वोंक रूपक कशी उटोन दिस्ता.

पूण हांगा मनशा लंयगिकता मनजातींच्या लंयगिकते बरीच स्वाभाविक अशें एक भाव थंय हांगा दिसोन येंवचें सहज. देकुनंच भुरगीं ना म्हण कर्गोंचो शेट्टी (कूकुरा आनी दुवाळे), या गर्भांत एक भीं पडाजे म्हण आंवडेंवच्या हेगडेच्या बायलेक (कोंबो आनी बीं) निम्न वर्गाचो करिनिंगा

ास्पृश्य म्हण दिसाना. मनजातीं मदें कशें जात कात नांगी, मनजातीं थावन सिलेक्टेड लरनिंग' कर्चो मनीस लंयगिकते विशिंयी जात कात पळेंवक वचाना हळ्ळो भाव थोड्यो काणियो सादर कर्तात. तशें म्हण असल्या लंयगिकतेक यभिचार' म्हळ्ळो बिल्लो लेखक खंयसरयी दींवक तयार ना. मनजाती संसारांत ाशें, मनशा संसारांतयी कांय थोड्या चत्राये द्वारीं ही एक प्रकृती सहज डावळ म्हळ्ळयाबरी हांगाचीं घडितां घडतात. लंयगीक क्रियेंत मोरालिटी आनी थिक्स या नैतिक दीश्ट इत्यादी प्रमुख म्हण दोसचो केदनां व्यक्ती असल्या क्रियेंत सांपडन पडतागी तेदनां मात्र म्हळ्ळें सत विचित्र तरी सत तें बोवच ार्मीक रितीं आपल्या पात्र आनी सन्निवेशां द्वारीं केवीनान व्यक्त केला.

रयो काणियो सार्वकालीक प्रस्तुत

डो. एडवर्ड सराग काणियो लिकता तर केवीनाच्यो काणियो आप्रूब ाल्यात. तरी पूण दोगांयच्यो काणियो सार्वकालीक प्रस्तुत तें नेगारूंक जायना. ांवें एदोळच सांगल्ल्याबरी केवीनाच्या काणियांचो काळ जमीन्दारी पद्दतिचो ाळ. आज ती पद्दती त्या स्थितेंत ना. अधिकृत जमीन्दारी पद्दतेचें अंत्य ात्ताराच्या दाकड्यांतच जालां. तशें म्हण शोशण अंत्य जालां म्हण सांगोंक ायना. शोशणाचें रूप बदल्लां तित्लेंच; वसाहतुशाही पद्धत संपोन आज नव्या ितिची वसाहतुशाही पद्दती आरंभ जाल्ल्याबरी.

आयच्या वाचप्यान केवीनाच्यो काणियो वाचताना, जमीन्दारी पद्दतेची एक ोलायेची चरित्राच ताचे समोर उबी जाता. एक साहित्य खंयच्या कालाकयी स्तुत. कित्याक, साहित्याचो मूळ उद्देश सहृदयींक एक आह्लाद दिंवचो, ावालां उटंवचो शिवाय सर्व जापी दिंवचो न्हंय. केवीनाच्या काणियांत आसल्ल्या सली परिस्थिती आज दिसाना तरयी तितलीच क्रूर, पूण आन्येका रितिची ोशित रीत आजयी दिश्टीक पड्ता. दाकल्याक जमीन्दारी पद्धतेच्या जाग्यार ाज अगणित अमीर आनी झोपडपट्टेंतले निराश्रित अशें वर्ग दिसोन येतात. ायची आर्थिक परिस्थिती गिरेस्तांक चडित गिरेस्त कर्ता तर, दुबळ्यांक ागतीक पावयता. शोशण आनी अनीतीचें आज सांस्थीकरण (institutionalisation) ालां. त्या नद्रेन पळेताना केवीनाच्यो काणियो वेगळ्याच स्थरार आमी अर्थ िवरण (hermeneutics) दीवन विश्लेषण करयेत.

तितलें मात्र न्हंय ताच्या 'जक्का आनी झर', 'कुल्लोडिच्यो साहस कथा' ाणियांनी दिश्टीक पडची हळ्ळ्यांक हळ्ळयोच मायाक जांव्ची परिस्थिती आज

आमच्याच भंवारांत आमी भरपूर पळेयतांव. शिकल्ले मनीस आज हळ्ळेंत रावानांत. अशें हळ्ळेची आस्त एकच विकून सोडल्या या पणगील पडोनंच आसा. हळ्ळेंत रावोनयी दिस्पडतो ग्रास जोड्येत म्हळ्ळें चिंताप जागतीकरण आनी खावग्या संस्कृतेक ओळग जाल्ल्या तरन्या पिळगेक समजोंचें कश्ट. देकून आमच्या लोकाक आज गल्फ, या मुंबयी, बेंगळूर आपल्या भविश्यांचीं दारां उगडचीं शेरां जाल्यांत. त्या दिश्टीन पळेताना, निजाकी केवीनाच्यो काणियो बाचप्याक चिंत्पाक लायतात, कांय थोडें आटंवक प्रेरण दितात.

डो. एडवर्डाच्या काणियांनी मनशा संयभ चडित विश्लेषणाक ओळग जाल्लें आमी पळेयतांव. स्त्री पात्रांच्या भितर 'परकाय प्रवेश' कर्चो लेखक तांचे आटेविटे बोवच नाजूक रितीं सादर कर्चें एक कलाच सय. स्त्री पात्रांक लागशिल्यान पळेवन वरयिल्ल्यांक मात्र हें साद्य जाता. आदीं मागा थावन स्त्रीयांक दुसर्या वर्गाचे मनीस म्हळ्ळेबरी ही पुरुष प्रधान समाज पळेवनंच आयल्या. पुण स्त्रीयेक तिरस्कारान पळेयताना ह्या संसारांतल्या पन्नास प्रतिशत संयभाकच नेगार केल्ल्याबरी जाता तें आयच्या समाजेन समजाजय. असलें सूक्ष्म चिंताप आसल्ल्यानंच डो. एडवर्डाचे स्त्री पात्र बळवंत जाल्यात.

ताच्या चडताव काणियांनी वाचप्यांक एक साहितीक आघात दिंवचो साहितीक गूण आसा. लेखक चडताव काणियांनी एक संदिग्द स्थिती रचता आनी काणियेचो हंदर वाचप्याक त्या संदिग्द स्थितेच्या पोंताक पावयता आनी थंयच सोडता. ह्या द्वारीं वाचप्याक रोसाळ अन्भोग जांवच्याकी चड आघात जाता.

साहित आमकां रसानुभव दिता. पूण रसानुभव केवल धनात्मक या पोसिटिवच आसूंक जाय म्हण ना. रसानुभव म्हळ्यार भरतमुनीन आपल्या नाट्यशास्त्रांत उल्लेख केल्ल्या खंयच्यायी नोव रसां पयकी एक रस या दोन तीन रस सांगाता मेळोन दिंवचो साहितीक अनभोग. डो नजरेताच्या काणियांनी असलो रसानुभव रुणात्मक रसांचेरच होंदोन आसा. ताच्यो चडताव काणियो सुखाळ अंत्याक पांवच्यो काणियो न्हंय. थंयसर संदिग्धता आनी साहितीक आक्लासच पळेंवक मेळून अंत्य दुखाभरित आसा. (दाकल्याक रागिंग, मोगाचो पूत, चोराचो पूत, मोर्नाचे तयाराय) Bollywood फिल्मांनी दुखाभरित अंत्य आसल्यार तीं जिक्चें उणें. कांय 'शोले' तसलीं एक दोन फिल्मां हाका अपवाद आस्तीत. तशें म्हण साहित्य Bollywood न्हंय. जेदनां साहित्य हर रसांचो

न्बोग दींवक सकता तेदनां तसल्या साहित्या द्वारीं जांव्चो परिणाम चड.

त्या तेकीद, डो. नजरेताच्या काणियांनी मरण प्रमुक संकेत जावन येता. रण एक सुटका जांवक पुरो (मेल्लो बरें जालें) या मरण अवचीत आनी ांकीर्ण (मोर्नाची तयाराय) या मरण जिवंत आसल्ल्यांक कृतक वेस पांग्रूंक एक ाट (पाप्पाचें मोर्न, बांदूंक जायनातल्लो फोंड). पूण वेवेगळे मनीस मरण ळळी स्थिती कशें फुड कर्तात म्हळ्ळें वास्तव लेखकांन पिंत्रावक प्रेतन ेलां.

ाहित्य आनी जिणी

साहित्य जिणियेचें प्रतिफलनगी म्हळ्ळें सवाल साहित्या तितलेंच परनें. ाड्ताव साहित्यांत आमच्या दोळ्यां मुकार घडल्लीं घडितां, अनभोग बरवप्याक ारण जातात. काणियेचें मूळ 'घटन' म्हण थोडे विमर्शक सांगतात (अमूरा, 012). पूण घटन काणी जायना. घटनाक जीव भरताना साहितीक रूप दिताना ात्र ती एक काणी जायत. केदाळा लेखकाची क्रियाळ सकत त्या घडितांक ीव भरुंक सकता, तेदाळा घडितां आसल्लीं साहित्य जावन रूपांतर जातात. ाकल्याक केवीनाच्या काणियांत्ले चडताव पात्र ताणें ताच्या सेज–सांबारा ळेल्लेच म्हण ताणें म्हळ्ळें आसा. कांय थोडीं घडितांयी नीज जांवक पुरो. ाशें म्हण त्या पात्रांक आनी घडितांक जीव भरन एक साहित्य जावन रूपित ारच्यांत लेखकाचें तालेंत आनी मिनत विशेस पात्र घेता.

तशें म्हळ्ळ्या उपरांत डो. एडवर्डाच्या चडताव काणियांनी वाचप्याक ाळचो 'साहितीक आघात' विशेस. आनी हो कित्याक म्हळ्ळें आमी चिंतूंक ावो. साहित्याचो मूळ उद्देश वाचप्याक रसानुभव दिंवचो. आसुं. पूण ह्या सानुभव प्रक्रियेंत वाचप्यां थंय थोडीं थोडीं सवालां उटवन वाचप्यान आपल्योच ापी सोदूंक लांवचें, ताका चिंतपाक लांवचें गूंडायेच्या साहित्या थावन साध्य. ामचे थंय चड काळ उडासांत उर्चें साहित्य आमकां रोसाळ भगाप दिल्लें हंय, पूण आमचे थंय विविध रितीचीं सवालां उटवन धोसल्लें तसलें जावनासा. ो. नजरेताच्यो सबार काणियो पात्रांक (आनी वाचप्यांक) संदिग्धतेच्या पाटोसाक ावोन वाचप्याचे आटेविटे चडंवक सकतात. हांच्या मदें अनिरीक्षित घुंवडी ेंवची अव्वल कलायी ताच्या काणियांची सकत म्हणाजय. फामाद इंग्लीश ाणियेगार ओ. हेन्री तसल्या लेखकांच्या काणियांनी आम्कां झळकुंची सकत ीच. असल्या अनिरीक्षित घुंवडे द्वारीं ओ. हेन्रीच्यो काणियो लोकामोगाळ

जाल्यो. पूण अनिरीक्षित घुंवडी दीजय तर त्या दिशीं बुन्याद काणियेच्या सुर्वाते थावनंच येजे पडता. एक अस्कत गांच काणियेच्या सुर्वातेर दिसाजे आनी होच गांच काणियेची सकत जावन अनिरीक्षित घुंवडेक कारण जाताना ती घुंवडी सहज आनी पात्येंवच्या तसली जाता. ना तर तें एक सायन्स फिक्षन जायत. डो. नजरेताच्या काणियांनी आमी देक्ची अनिरीक्षित घुंवडी खंयसरयी असहज म्हण भगाना. दाकल्याक: 'रूण' काणयेंत आंगडीच्या सिकेरामा थावन चुकोन चडित चुंगडी पैशे घेतल्ल्या मास्तेराचे आटेविटे. आनी कसलोगी एक निर्धार करून समाधान भगताना येंवची अनिरीक्षित घुंवडी वाचप्याक अनयेका स्थराक वरन पायता.

डेत आफ दी आथर

फ्रेंच तत्व शास्त्री आनी विमर्शक रोलंड बार्तस हाची एक थियरी आसा, डेत आफ दी आथर (लेखकाचें मरण). जेदनां एक कृती लेखक रचून संपयता तेदनां तो लेखक त्या कृतियेक मोर्ता. ताचे उप्रांत ती कृती वाचप्याच्या हातीं जीव घेता आनी तांच्या विमर्शाक आनी अर्थ विवरणाक ओळग जाता (Barthes, 1977/1993).

हें खंडीत सत. पूण हांव चिंतां, एक लेखक कृती बरयल्या उप्रांत मात्र न्हंय, बरवन आस्तानांच मोर्ता. तशें म्हळ्यार कृती रच्च्या संदर्भी धंयसर लेखक पात्रांच्या भितर 'परकाय प्रवेश' कर्ता आनी ताचे उप्रांत लेखक न्हंय पात्र उलयतात. एक काणी या एक कादंबरी ती आमकां परिणामकारी कशी भगाचे तर, आमी त्या काणियांनी लेखकाक विसराजे आनी पात्रांच्या काळजां भितर घुसाजे. तेदाळा मात्र काणी जिकता.

कोंकणेंत ह्या दिशीं प्रेतन करचे बोवच थोडे आसात. थोड्यांच्यो काणियो, कादंबरी वाचताना थंयसर आमकां हर एक पात्रयी एकाच रितीं उलोंवचें दिस्ता. तशें म्हळ्यार त्या पात्रांनी आमकां लेखक दिस्ता शिवाय पात्र न्हंय.

पूण आतां आयलें सवाल: डेत आफ दी आथर म्हळ्ळ्या उप्रांत लेखकाक आनी कृतियेक संबंध कसलो? तो त्या काणियेंत एक पात्र न्हंय आसूंक पुरो, पूण पात्रांच्या भितर गेला आस्तां पात्रां सवें ताका एका रितिचो सिंतिमेंताळ संबंध उबजूंक साध्य ना? ताणें कृतिये सवें आनी पात्रां सवें संपूर्ण मेकळो जांवक आनी वस्तुनिष्ट (objective) संबंध मात्र रुता करुंक साध्य?

असल्या सवालांक सलीसायेन जाप दींवक साद्य ना. संपूर्ण वस्तुनिष्टता कोणा वर्वियी साद्य ना. पूण कृतिये थावन एक 'साहितीक अंतर' (literary distance) दवरल्या शिवाय एक कृती लेखकाचीच जावन उरात, वाचप्याची न्हंय. साहित्या द्वारी आमी लोका थंय, समाजे थंय बदलाप हाडतांवगी कळित ना. पूण साहित्या द्वारीं लोकाक आसवाद, रसानुभव दिंवची जवाब्दारी हरएक लेखकाक बांदता. अशें साद्य जायजे तर लेखकान काळिज आनी मन उग्तें करिजे शिवाय दोळयांक कलर ग्लास घालन पळेंवचें न्हंय. डो. एडवर्ड आनी केवीनाच्या काणियांच्या संदर्भांनी खंडीत आमी 'डेत आफ दी आथर' प्रक्रिया तांच्या काणियो सृश्टी जांवच्या संदर्भारच जाल्ली पळेव्यत. तांच्या पात्रांनी लेखक उलयनांत बगार पात्र उलयतात. पात्रां तेकीद भास सादी या गर्वी; शुद्द या गलीज; लंयगीक या धार्मिक कर्च्यांत ताणीं मुलाज दाकयिल्लो ना. पात्रांच्या भितर वचून पात्र उलोंवच्या बरी करूंक तांकां साद्य जालां. त्याच देकुन तांच्यो व्हडताव काणियो चडित सहज म्हण दिस्तात मात्र न्हंय साहितीक दिश्टीन महत्वाच्यो खंडीत.

समारोप

साहित्यांत – जांव मट्वी काणी या कादंबरी – येंवचे पात्र आमच्या भोंवारांतले. एडवर्ड आनी केवीनाच्या काणियांनी येंवच्या पात्रां पयकी सबार समाजेच्या निम्न वर्गांतले आनी दुबळ्या लोकां मदले. आमी जांचे विशीं साहित्य रचतांव, तांकां तें साहित्य पावाना तर त्या साहित्याचो शेवोट कसलो? दाकल्याक केवीनाच्या काणियांतले करिया, मादा, बोग्गुरा, नक्कुरा असल्यांक केवीनाच्यो काणियो पावल्यातगी? या डो. एडवर्डाच्या काणियांतल्या थोड्या दुबळ्या स्त्री पात्रां तसल्यांनी ताचें साहित्य वाचलां म्हण सांगचें कश्ट. एकादावेळा आमच्या काणियांतल्या पात्रांक या पात्रांक ताळ पडच्या लोकाक आमचें साहित्य पावाना तर, आमी तांकां कर्चो व्हड अन्याय न्हंयगी हो?

साहित्याचो शेवोट सुदारण न्हंय म्हळ्ळें आमी पयल्यान पयलें ओपून घेजय. सर्व समस्यांक जापी दिंवचो उद्देशयी साहित्याचो न्हंय. तशें पळेल्यार साहित्य जापी दीना, चडित सवालां उटयता. C.S. Lewis हाणें सांग्चेबरी साहित्याचो मूळ शेवोट स्पश्ट आसा:

Literature adds to reality, it does not simply describe it. It enriches the necessary competencies that daily life requires and provides; and

in this respect, it irrigates the deserts that our lives have already become." ("Literature adds", n.d.)

(साहित्य वास्तविकता विवर्सिता मात्र न्हंय, वास्तविकतेक कांय थोडें कुडसीता. दिस्पडत्या जिणयेक जाय ती सकत जिणी दिता आस्तां, साहित्य ती सकत जिवाळ करता. आनी अशें साहित्य मरुभूमी कशी जाल्ली आमची जीण भिजंव्क सकता.)

जिणी कांय थोडी जिवाळ कर्ची, कांय थोडें आटंव्क चिंतूंक लांवचें; हें थोड्या मापान तरी साहित्य करुंक सकता तर, खंडीत तसल्या साहित्याक चडित महत्व आसा म्हण जालें. डो. एडवर्ड आनी केवीनाच्या मटव्या काणियांच्या संदर्भार, खंडीत हो शेवोट बोव चडित मापान पोंताक पावला म्हण खंडीत सांग्येत.

आधार ग्रंथ

1. Foster, E.M. (1961). *Aspects of the novel.* Harmondsworth: Penguin.
2. Barthes, R. (1977/1993). *Image-Music-Text.* London: Fontana Books.
3. Literature adds to reality. (n. d.) Retrieved from https://www.bartleby.com/essay/Literature-Adds-To-Reality-F3LNGGYTC
4. अमूरा, जि.एस. (2012). *कन्नड कथन साहित्यः* सण्ण कते, बेंगळूरुः प्रियदर्शिनी प्रकाशन.
5. डिमेल्लो, के. (2013). *चंड आनी गर्भ.* मंगळूरुः सृजना प्रकाशन.
6. नजरेत एन. (2016). *व्हडलें फेस्त.* मंगळूरुः कोंकणी साहित्य अकाडेमी.

लोकवेदः व्याख्या आनी व्याप्ती

– डॉ. जयन्ती नायक, गोवा

(कृपाः लोकबिंब 1998)

'लोकवेद' म्हळयार लोकजिणेचीं पडबिंब! त्या त्या वाठारांतल्या लोकांच्या ीवनपद्धतिचीं वैशिष्टां त्या त्या वाठारांतल्या लोकवेदांत स्पश्टपणान उदेल्लीं ासतात. समाजांत रावपी लोकांची जियेवपाची पद्धती कशी? तांचीं सुख– खां, तांचे हावेस–उमाळे, इत्सा–उत्फरके, समाजांत वावुर्पी जाती–जमाती दले भितल्ले आनी भायले संबंध, घडपी भौतीक आनी मानसीक स्थित्यंतरां, ांवची रचणूक, सांस्कृतिक एकचार आनी वेगळेचार, ह्या सगळ्यांचे जितें– जेवें पडबिंब त्या त्या समाजांतल्या वा त्या त्या वाठारांतल्या लोकवेदांत पडिल्लें ळोंवक मेळटा.

गोंयय वयल्या नेमाक आडवाद ना. गोंयांतयी वेग–वेगळ्या जाती–धर्माचे, ग–वेगळ्या सामाजिक थराचे लोक रावतात. तांच्या सगळ्यांच्या जीवन पद्धतींचें र्शनयी गोंयच्या लोकवेदांत घडटा. लोकगितां, लोक काणियो, म्हणी, उमाणीं, ात्रा–उत्सव, चाली–रिती बी कितके तरी लोकवेद प्रकार गोंयचे लोकजिणिचो ारसो जावन वावुरतात. 'लोकवेद' संकलपना पुराय तरेन स्पश्ट जावपाखातीर, ोकवेद उत्राची आयच्या संदर्भांतली व्याख्या, ताचो आंवाठ वा व्याप्ती, शास्त्र भ्यासाचो थोडो–भोव इतिहास, लोकमानसाचो उदेव बी आंगाचेर थोडें ास्ताविक करप महत्वाचें आसा. ह्या लेखांत 'लोकवेदाची व्याख्या' आनी व्याप्ती ांडपाचो यतन केला.

लोकवेदाचें दायज खूब पोरने. मनीस संस्कृतायेच्या जलमा बरोबरच ोकवेदाचो उदेव जाल्लो आसा, लोकवेदा भायल्या हेर गजालींतल्यानूय मनीस ंस्कृतायेचें दर्शन घडटा आसलें तरीय लोकवेद हें लोकसंस्कृतायेचें दर्शन डोवपी एक महत्वपूर्ण आनी प्रभावी अशें माध्यम. मनीसजातीचे जिणेचेर ह्या ाध्यमाचो पुरायतरेन प्रभाव पडिल्लो आसा.

एका काळार लोकवेद म्हळयार अशिक्षित आनी शारी जिणेकडल्यान यस आशिल्ल्या समाजांत मौखिक परंपरेन घोळणुकेंत आशिल्लें 'साहित्य' तक्याच पुरतो अर्थ मर्यादित आशिल्लो. आज ताका खूबच व्यापक अर्थ फावो

जाल्लो आसा. देश-विदेशांतल्या कितक्यातरी विद्वानांनी आप-आपले परीन लोकवेदाची व्याख्या मांडपाचो यतन केला. 'आरिलियो एस्पिनोझा' नांवाच्या एका पाश्चात्य विद्वानाच्या मत्ताप्रमाण, 'पूर्वपरांगत साकून मौखिक परंपरेन जें गिनयान मनीस जातीक मेळ्ळां, जें तिणें अणभवलां, आत्मसात केलां आनी जतन करून दवल्लां, ते सगळें म्हळयार लोकवेद'.

'बी.ए. ब्याटकीन' नांवाच्या एका अमेरिकन विद्वानान लोकवेदाची व्याख्या मांडल्या ती अशी: पुरायतरेन मौखीक परंपरेंत जगपी संस्कृतींत मेळपी सगळेंच म्हळयार लोकवेद!'

लोकवेद हो विशय जरी बरयाच उसरां अभ्यासपाक सुरवात जाल्या आसली तरी, हेर विशयां परस ह्या विशयाच्या विद्वानां मदीं आज चड भासा-भास जाता. लोकवेदाची व्याख्या कितें आसची हाचेर तर कोणाचेंच एकमत ना, हाची गवाय 'स्टांडर्ड डिक्षनरी आफ फोकलोर, मैथालजी एण्ड लिजेंड्स' हांतूंत लोकवेदाच्यो ज्यो एकवीस व्याख्या मेळटात, त्यो अभ्यासल्यार दिसून येता. संवसारांतल्या आनिकयी जायत्या विद्वानांनी, हे भायर आप-आपलेपरीन लोकवेदाच्यो व्याख्या मांडल्यात. भारतांतयी लोकवेद विद्वानां मदीं हे विशीं भासा-भास जाता. मात सगळ्यांनी एका मुदयाचेर आपलें मत बांदून दवरलां, तें म्हणजे, 'अनुकरण आनी मौखीक परंपरा हातूंतल्यान मेळपी सगळें गिनयान म्हळयार लोकवेद!'

आयचे सुवातेर फुडली व्याख्या लोकवेदाची प्रमाण व्याख्या अशें मानतात: 'मौखीक परंपरेन वा पारंपरीक कृतींनी एके पिळगे कडल्यान दुसरे पिळगेकडेन वचत रावपी, वेगवेगळ्या रूपांत मेळपी, आनी येका पंगडाच्या सगळ्या वांगडया मदीं आसपी, सगळ्यो गजाली म्हळयार लोकवेद!'

लोकवेदांत एके आवयन आपल्या भुरग्याक न्हिदोवपाखातीर गायिल्ले आल्लयेच्या जसो आसपाव जाता, तसोच आपल्या आज्या-पणजाकडल्यान देणें मेळिल्ल्या पारंपरीक धंधयाचोय समावेश जाता. एकाद्रया समाजाचीं लोकगीतां, लोककाणियो, म्हणीं, उमाणीं जशीं लोकवेदांत मोडटात, तेचभशेन त्या समाजाच्यो चाली-रिती, खाण-जेवण, न्हेसण पांग्रूण, घर-दार, आयदन-खोलो, विधी संस्कार, भेस-अळंकार, समज-विस्वास, जात्रा-फेस्तां, उत्सव-वृतां, सण-परबो, गांव-गांवकी, गाराणीं-सांगणीं, कला-कारागीर बी प्रकारांचो लोकवेदांत आसपाव जाता.

पुरविल्ल्या लोकवेद संग्रहकारांनी लोकवेदांतल्या 'जिबेवेलें साहित्य' म्हळ्यार फकत्त लोकगितां, लोककाणियो, म्हणी, उमाणीं ह्या भागाचेरूच लक्ष केन्द्रीत केल्लें आनी लोकवेद म्हळ्यार फकत हें इतकेंच असो तांचेमदीं समज आशिल्लो, जो भौतेक लोकां मदीं आजयी मेळटा.

आज नवे पीळगेचे लोकवेद विद्वान, लोकवेदाच्या अभ्यासाखातीर व्यापक पद्धतिन पुराय लोकजिणिचोच विचार करतात. लोकवेदाचो अभ्यास हो लोकमनाच्या आविष्काराचो अभ्यास आशिल्ल्यान लोकमन ज्या विविध माध्यमांतल्यान व्यक्त जाता. त्या सगळ्यांचोच विचार केल्याशिवाय तो अभ्यास परिपूर्ण जायना, म्हणूनच लोकमनाच्या शब्दांनी बंदिस्त केल्ल्या आविष्कारां बरोबरच लोकरूढी, लोकविश्वास, विधी–रिती आनी हेर कृतिंतल्यान व्यक्त जावपी गजालींचोय अभ्यास करप गरजेचें आसता. म्हणजेच लोकवेदाचो अभ्यास हो खोलारथान लोकजिणेचो अभ्यास थारता.

लोकवेदाचे कांय विशेश गुणधर्म अशे:

1. परंपरेन एके पिळगेकडल्यान दुसरे पिळगेकडेन पावता.
2. मौखीक परंपरेन मेळटा.
3. वेग–वेगळ्या स्वरूपांनी मेळटा.
4. कान आनी दोळयांच्या माध्यमांतल्यान मेळटा.
5. बदलत आसता आनी थिर नासता.
6. मुळाक एकटे व्यक्तीकडल्यान निर्मणी जाता आसली तरी काळाच्या ओघांत, ते व्यक्तीचें नांव कुशीक पडून ताचेर पुराय समूहाचें वा पंगडाचें धनीपण उरता.
7. केन्ना केन्नाय कृतींतल्यानयी मेळटा.
8. एका पंगडाच्या सगळ्या वांगड्यां मदीं मेळटा.

कोंकणींतलें 'लोकवेद' हें उतर इंग्लीशींतल्या 'Folklore' ह्या उत्राक समान अर्थान वापरतात. 'शास्त्र' आनी 'सामुग्री' ह्या दोनयी अर्थान तें घेतात. तरी पूण लोकवेद अभ्यास्पाच्या शास्त्राक 'लोकवेद शास्त्र' (Folkloristics) हें शास्त्रीय परिभाशेंतलें उतर आसा. लोकवेद हें उतर 'लोक' (Folk) आनी 'वेद' (Lore) ह्या दोन उत्रांच्या समासांतल्यान घडला.

हर्शिल्या वेव्हारांत 'लोक' हें उतर ज्या अर्थान घेतात ताच्या परसयी खूब वेगळ्या अर्थान तें लोकवेदांत येता. लोकवेदांत ताका एक खाशेले अर्थ फावो जाल्लो आसा. सदच्या वेव्हारांत 'लोक' उतर 'हेर', 'परकी', 'वेगळो' अशा वेग-वेगळ्या अर्थान घेतात. 'हांव कितें लोक न्ही!' वा 'लोकांक ही गजाल सांगानाका!' अशें म्हणटाना तांतल्या 'लोक' ह्या उत्राचो अर्थ लोकवेदांतल्या 'लोक' उत्रापरस खूबसो वेगळो आसता. लोकवेदांत 'लोक' हें उतर एक विशिश्ट अशी जिणेपद्धत जगपी समान दरज्याच्या लोकांचो पंगड अशा अर्थान उपकारायतात.

लोकवेदाच्या अभ्यासाक जेन्ना सुरवात जाली त्या सुरवातेच्या काळार 'लोक' म्हळयार रानवटी अवस्थेंत रावपी, अशिक्षित आनी गांवगिरी जीण जगपी लोकांचो पंगड असो अर्थ घेताले. तशेंच त्या लोका मदीं घोळणुकेंत आशिल्लीं गीतां, काणियों, म्हणी, उमाणीं इतलेच प्रकार म्हळ्यार 'वेद' अशें धरून चलताले. आज वीसाव्या शतमानाचे आखेरेक 'लोक' उत्राचो अर्थ व्यापक नद्रेन घेतात.

'लोक' हें उतर भारतांत पुरातन काळापासून वापरांत आयलां आनी 'जनसामान्य' ह्या अर्थान ऋगवेदांत तें जायतेकडेन वापरलां, ऋगवेदांतल्या पुरुषसूक्तांत 'लोक' हें उतर 'जन' आनी 'स्थान' ह्या दोनूय अर्थान वापरिल्लें आसा. निश्चित अशा एकच अर्थान मात तें सतत वापरिल्लें दिसाना.

प्राचीन भारतीय परंपरेंत 'लोक' हें उतर वेदोत्तर संस्कृती अशा मर्यादीत अर्थान वापरिल्लें मेळटा. आर्यांनी वेद आनी 'लोक' असो भेद करून वेदांची वेगळी प्रतिश्टा जशी सांबाळ्ळी, तेचभशेन वेद माननाशिल्ल्या आर्येतर जमातीचेंय अस्तित्व मान्य करून आपल्या परस वेगळ्या अशा समूहाखातीर 'लोक' उतर वापरांत हाडलें अशीय माहिती मेळटा.

'लोक' ही संकल्पना स्पश्ट कर्ताना 'एनसैक्लोपीडिया ब्रिटानिका' ह्या कोशांत, आदिम समाजांत सगळेच घटक व्यक्ती 'folk' (लोक) आसतात अशें म्हळां. हांगा 'folk' ह्या शब्दाचो अर्थ अप्रगत, असंस्कृत, अविकसीत लोकसमूह असो केला. चायिल्ड, किटरिज, सिजविक, गुमेर, लूसी पौंड ह्या सारक्या मानववंश शास्त्रिकांनी असोच अर्थ सांगला.

डो.ना.गो. कालेलकर हे 'लोक' शब्दाची व्याख्या करताना सांगतात, 'लोक' म्हळयार एके वेगळे संस्कृतायेचें दर्शन घडोवपी वर्ग. ही संस्कृताय

मैमाक चड लागींची आस्ता आनी तिचे दर्शन घडोवपी वर्ग ती सभावीकपणान नगता. तिचे भितर पुरातत्वाचे निर्भेळ अशे अवशेश चड प्रमाणांत मेळटात. आद्य नासली तरी ती पोरन्यांत पोरनी अवस्था आस्ता. ही अवस्था समाजांतल्या कांय व्यक्तींच्या जिणे विशयक सवयांतल्यान, चाली–रितींतल्यान, परंपरागत नृत्य–गितां बीं सारक्या कलाकृतिंतल्यान प्रगट जांवक शकता. विसाव्या शतमानांतलो एक विद्वान 'एलन डुंडे' हांणी 'लोक' उत्राची खूब व्यापक अशी व्याख्या केल्या आनी ती आज सगळ्यांनीच उखलून धल्ल्या. तांच्या मतान 'लोक' म्हळ्यार, एक वा एका परस चड व्यक्तिंचो पंगड जांचे मदीं वंश, भाशा, वेवसाय, धर्म वा अशेच तरेचीं एक वा एकापरस चड समान अशीं जिणेवैशिश्टयां असतात. त्या संदर्भांत तांची स्वताची अशी एक आगळी परंपराय आस्ता. आपल्या कडेन आशिल्ल्या समान वैशिश्ट्यांची तांकां पुराय जाणिवय आस्ता, आपूण एकाच पंगडाचे घटक आशिल्ल्याचें तांकां जागृत भानयी आस्ता. अशा स्वरूपाचो लोकांचो पंगड हो ज्यू, निग्रो अशो वांशीक भेदाचो आसूं शक्ता, मराठी, गुजराथी, बंगाली अशा भाशिकांचो आसूं शक्ता, वा गोंय, कर्नाटक, केरळ असो प्रादेशीक वेगळाचाराचो आसूं शक्ता. हाचोच अर्थ व्यक्तींचो पंगड हो वंशनिश्ट, भासनिश्ट वा प्रदेशनिश्ट बी आसूंक शक्ता. एलन डुंडेच्या मताप्रमाण वेवसाय लेगीत अशेतरेचो पंगड निर्मुवपाक कारण थारूं येता. समाजांत मेळपी लोकांचो सगळ्यांत ल्हान पंगड म्हळयार कुटंब.

वेद हे भारतीय धर्माचें वा संस्कृतायेचें मूळ दाखोवपी ग्रंथ. संवसारांतलें मैं पयलें लिखीत वाग्मय. दैविक आनी आध्यात्मीक विचार, काव्य, कायदो, ज्योतिष्य, व्याकरण, छंद, कोश ह्या सगळ्यांचें गिन्यान ह्या ग्रंथांनी मेळटा. पुर्वातेक अलिखीत रूपान आशिल्ल्या वेदांच्या लिखाणाक उपरांत लिखीत रूप मेळ्ळें, ही माहिती सर्वसामान्य आसा.

वेदांच्या संकल्पनेक धरून कोंकणींतलें 'लोकवेद' हें उतर कोंकणी भाशेचे उद्धारक 'शणै गोंयबाब' (श्री वामन वर्द वालाव्लीकार) हांणी घडयलें. 1945 वर्सा उज्वाडायिल्ल्या तांच्या 'येवकार अध्यक्षालें उलोवप' ह्या पुस्तकांत तें तांणी बरयिल्लें मेळटा. 'लोक' ह्या उत्राकडेन 'वेद' उतर जुळयताना 'लोक' म्हळ्यार,' परंपरा आनी संस्कृतिप्रिय अशी जीण जगपी समाज' आनी 'तांच्या तोंडांत घोळपी गिन्यानाची सरस्वत' म्हणजे 'वेद' असोच अर्थ तांकां अभिप्रेत आशिल्लो अशें दिसता. तोंडी सरस्वतीविशीं उलयताना तांणी काणियो, म्हणणयों,

हुमाणीं, गीतां, मांडे, जोती, धवळां, ध्रुपदा, धालो, आल्लयो बी प्रकारांचो मुजरत उल्लेख केला.

वेदांनी जशें भारतीय संस्कृतायेचें आनी जिणेक्रमाचें यथार्थ दर्शन घडटा, तशेंच वयर उल्लेखिल्ल्या तोंडी सरस्वतिच्या प्रकारांत कोंकणी संस्कृतायेचें आनी कोंकणी जिणेचें समग्र दर्शन घडटा, देखूनच शणै गोंयबाबान त्या सगळ्या प्रकारांक एकाच 'वेद' ह्या माथाळ्याखाला आसपावन घेतलें आनी ताका 'लोक' हें उतर जोडलें अशें दिसता. भारतीय प्राचीन साहित्यांत 'वेद' हें उतर जशें 'वाग्मय' इतल्यापुरतें मर्यादित आसा, तेच भाशेन शणै गोंयबाबानय तें 'मौखीक वाग्मय' इतल्याच मर्यादीत अर्थान वापरिल्लें आसा. कोंकणी लोकवेदाचो अभ्यास करपी आयचे नवे पिळगेचे अभ्यासक मात आज संवसारीक पांवड्या वयलें लोकवेद अभ्यासचे श्रोत पुराय जाणून आसात, देखूनच लोकवेद हें उतर ते 'लोकजिणेचो समग्र अभ्यास' अशा व्यापक अर्थान घेतात.

'समाज सुधारणे वांगडा समाजांतलो लोकवेद ना जाता' असो जनमानसांत समज आसा. पूण लोकवेदाची नवी व्याख्या मानून घेतल्यावर हो समज जसो पुरायतरेन खरो ना म्हणपाचें होल्मता. कारण समाज सुधारणेवांगडा समाजांतले लोक आपली पोरनी विचारसरणी बदलतात आसले तरी सामूहीक भावनेन भारावि्ल्ली नवी विचारसरणी, नवीं जीवनमुल्यां ते स्वीकारतात. ह्या सामूहिकपणाक लागून ते 'लोक' हे कक्षेंत येतात. आपल्या आदल्या जीवन वैशिश्ट्यांचेर ते नवो साज चडयतात आनी आपल्या अणभवांक, विचारांक अभिव्यक्त कर्तात. ही तांची अभिव्यक्ती मागीर तांचो 'वेद' थारता. पाश्चात देशांत अशा वेदाक 'शारी लोकवेद' (Urban Folklore) म्हण मान्यता पावल्या आनी तो अभ्यासपाक नामनेचे व्यक्ती मुखार सल्ल्यात.

लोकवेद हो केन्नाच ना जायना तर तो बदलता, पोरनो साज शेंवटून नवो शिरंगार करता, ही प्रक्रिया आदिम काळा साकून चलत आसा. देखून प्रोफेसरांचो ग्रूप्स, लेबर यूनियन्स, कोलेज विद्यार्थी, इतकेंच न्हय तर खासा लोकवेद एक्टांवपी लोकवेद संकलनां मदीं चालंत आशिल्ले तांचे खाशेले वेवसायाकडेन संबंधीत ज्योक्स-कवना बी अभ्यासकांचे आज 'लोकवेद' माथाळ्याखाला अभ्यासपाचे विशय थारल्यात.

*****

गोंयांतलो आनी कोंकणींतलो पयलो साहित्यकार कृष्णदास शामा

– उदय भेंब्रे, गोवा

(कृपा: सुनापरांत 14 मार्च 2010)

कोंकणी साहित्याचो जल्म खंयच्या शेंकड्यांत आनी खंयच्या वर्सा जालो हें निश्चितपणान सांगपा सारके पुरावे आजून मेळोंक नात. पूण जें मेळ्ळां आनी जी म्हायती उकती जाल्या ताचे वयल्यान कोंकणी साहित्याचो आरंभ सोळाव्या शेंकड्यांच्या पयल्या अर्दांत जालो आनी तो कृष्णदास शामा नांवाच्या मनशान केलो अशें मानूंक जाता.

कोण हो कृष्णदास शामा?

कृष्णदास शामा हाचें नांव सामराज अशेंयी बरयिल्लें मेळटा. तो कुठ्ठाळे लागीं आशिल्ल्या केळशी गांवचो गांवकार. शांतादुरगेचें मूळ देवूळ केळशींत आशिल्लें, त्या देवस्थानाचो तो म्हाजन. ताणें मराठींतूय 'श्री कृष्णचरित्र कथा' नांवाचें काव्य बरयलां. तें शांतादुर्गेच्या देवळांत बसून 25 एप्रिल 1526 दिसा बरोवपाक आरंभ केलो अशें शामान एका श्लोकांत म्हळां. ताणें तेरा वैशाख शक 1448 अशी तारीक दिल्या; तो दीस 25 एप्रिल 1526 जाता. तो कृष्ण भक्त आशिल्लो देखून ताणें कृष्णदास शामा हें नांव घतलें अशें जाण्कार मानतात.

शामान कोंकणींत काणियांच्या रूपान रामायण आनी महाभारत ह्या महाकाव्यांच्यो कथा बरयल्यात. मूळ बरप आजून मेळोंक ना; पूण त्या काणियांचें रोमी लिपींत केल्लें लिपयंतर पुर्तुगलांत ब्राग शारांतल्या गीन्यू विद्यापीठाच्या ग्रंथालयांत सांबाळून दवरिल्लें आसा. शामाल्या बरपाचीं तीन बाडां आसात: 771, 772 आनी 773 अशे नंबर तांकां दिल्ले आसात. 771 नंबराच्या बाडांत रामायण आनी भारताचें आदिपर्व आसा; 772 नंबराच्या बाडांत भारताचीं णव पर्वां आनी रामायणाचीं कांय पानां आसात आनी 773 नंबराच्या बाडांत मराठींत रचिल्लें 'श्री कृष्ण चरित्र' हें काव्य आनी हेर कांय कवींनी रचिल्लीं ल्हान–व्हड काव्यां आसात. भारताचीं 929 पाना आसात. तर रामायणाचीं 327 पानां आसात. रामायणाचें नागरींत लिपयंतर डा. ओलिव्हीन गोमिश हांणी केलां आनी तें पुस्तक रूपान उज्वाडा आयला. महाभारतांतल्या फकत एका पर्वाचें – आदी परवाचें लिपयंतर

नागरींत जालां. आदीं प्रो. लुर्दीन रोद्रिगिश हांणी ताचें संपादन करून रोमी लिपीचे आधुनीक शैलींत तें उजवाडायलें ताणींच त्या पर्वाचें नागरींत लिपयंतर केलें. तें फा. प्रताप नायक हांणी तांचेकडल्यान व्हेलें. प्रो. रोद्रिगिश हांच्या बरपांत बदल केले आनी उपरांत तें उजवाडायलें. महाभारताचीं आनीक णव पर्वां आसात. तांचें लिपयंतर जावन ती उज्वाडा येवपाची आसात.

गुरुंचो गुरु

डा. जुझे परेर शामाक "गुरुंचो गुरु" म्हणटा. ताचे कोंकणीक तो "सोळाव्या शेंकड्यांतली प्रमाण कोंकणी" म्हूण लेखता.

कृष्णदास शामाचे आदीं हेर खंयचाच गोंयकारान बरयिल्लें कांय मेळूंक ना; देखून शामा हो पयलो गोंयकार साहित्यकार थारता. शामाचे आदीं रचल्लें कोंकणी साहित्य मेळूंक ना; देखून तो आद्य कोंकणी साहित्यकार थारता. शामाली 'श्री कृष्णचरित्र कथा' ही गोंयांतली मराठी भाशेंतली पयली रचणूक; देखून मराठी भाशेंतलो तो पयलो गोंयकार साहित्यकार थारता.

डा. जुझे परेर शामाल्या बरपाक लेखून 'शाम–भारत' आनी 'शाम रामायण' अशीं उतरा वापरता. ह्या लेखांत हांव त्याच उतरांचो आधार घेतां. शामाल्या भरपाचीं कांय खाशेलेपणां आसात. पयलें खाशेलें पण म्हणल्यार भास निवळ आनी प्रमाण. ते भाशेचेर पुर्तुगेज भाशेचो इल्लोय प्रभाव ना. दुसरें खाशेलेंपण म्हणजे शामालें गद्य हें आधुनीक भारतीय भाशां मदीं पयलें गद्य.

हेर आधुनीक भारतीय भाशांनी गद्य बरोवपाक आरंभ जालो तो अठराव्या शेंकड्यांत. शामान मराठींतूयी बरयलें; पूण तें काव्य. तिसरें खाशेलें पण म्हणजे शाम–भारत वा शाम–रामायण हीं पुरायेन मूळ संस्कृत महाकाव्यांतल्या कथानकां प्रमाण नात. शामान खूबशे बदल केल्ले आसात; तांचो अभ्यास रोकी मिरांदा हांणी खोलायेन केला.

कांय प्रस्न–:शामाल्या साहित्याचो सारको इतिहास मेळना. ताका लागून कांय प्रस्न उपरास्तात. तांच्यो जापो दिताना अर्थ लावचो पडटा वा तर्क करचे पडटात. हे प्रस्न अशे:

1. शाम–भारत आनी शाम–रामायण हांची रचणूक केन्ना जाली?
2. मूळ बरप खंयचे लिपींत आशिल्लें?

3. तांचें रोमी लिपींत उतरावप केन्ना जालें, कित्याक जालें आनी तें कोणें केलें?

म्हजो अभ्यास आनी तर्क हांच्या आधारान हांव दर एक प्रस्नाची जाप अशी दीन:

सोळाव्या शेंकड्याचें पयलें अर्द-

1. भारत आनी रामायण हांचें कथन करपी काणियो केन्ना बरयल्यो हाचेविशीं शामाले बरपावळींत कांयच मेळना. डा. ओलिव्हीन गोमिश रामायण सोळाव्या शेंकड्या आदलें अशें म्हणटा. फा. प्रताप नायकाच्या मतान तें बरयलेंच नाशिल्लें. तोंडान सांगलें आनी परदेशी मिशनर्यांनी रोमी लिपींत बरोवन काडलें. ह्या दोगांचींय मतां बुद्दीक पटनात.

म्हाका दिसता, शामाली ही बरपावळ 1526 ती 1560 ह्या काळांतली. हाचीं कारणां अशीं –

'श्री कृष्णचरित्र कथा' बरोवपाक आपणें 25 एप्रिल 1526 दिसा आरंभ केलो अशें शामान म्हळां. तेन्ना मराठी संतसाहित्य गोंयांत पाविल्लें. शामालो गुरु पंढरपुराचो आशिल्लो. मराठी संतसाहित्याच्या प्रभावांतल्यान ताणेंयी 'श्री कृष्णचरित्र कथा' मराठींत बरयली. तेन्नाचे प्रथे प्रमाण ताणीं ती काव्यांत बरयली. त्या काळांत छापखाने नाशिल्ले. ग्रंथाच्यो प्रती चड प्रमाणांत जायनाशिल्ल्यो. कोणूय हातान प्रत तयार करतालो तितलीच. बरोवन काडून तें लोका मुखार वाचून दाखोवप ही प्रथा आशिल्ली. ज्ञानेश्वरान तशेंच केल्लें. शामान तें केलें तेन्ना ताका अणभव आयलो की भास मराठी आनी तांतूंत काव्य: ताका लागून सर्वसामान्य मनशाक तें समजुपाक कठीण जाता. देखून भारत आनी रामायण रचताना ताणें तें गद्यांत आनी ल्हान ल्हान काणियांच्या रूपांत रचलें. तें वाचून दाखयताना काणियो आयकल्ल्याचो अणभव येवचो हो ताचो हावेस आसूंक जाय.

हाचे वयल्यान अशें दिस्ता, भारत आनी रामायण हीं श्री कृष्णचरित्र कथे उप्रांतचीं. 1526 वरसा जर शामान 'श्री कृष्णचरित्र कथा' हें काव्य मराठींत रचलें तर म्हजे नदरेन तेन्ना ताची पिराय 30-25 वर्सां परस उणी आसप कठीण. म्हणटकूच ताचो जल्म पंद्राव्या शेंकड्यांतलो आसूंयेता; पूण त्या शेंकड्यांत ताणें भारत आनी रामायण रचलीं अशें म्हणूंक जांवचें ना. देखून ती बरपावळ सोळाव्या शेंकड्यांतलीच, हांवें आदीं म्हळां ते भाशेन ही बरपावळ 1526 वरसा

उपरांतची. 1560 अशी शीम हांव घालतां ताचें कारण हें – 1560 वरसा गोंयांत इंकविझिशन आयलें आनी त्याच वरसा धर्मप्रसारा खातीर साश्टट म्हाल जेजुयितां कडेन सोंपयलो. 1540-41 वरसांत तीस्वाडींत धरमांतराचो उजो पेटलो तेन्ना साश्टट पुर्तुगेजां कडेन नाशिल्ली. ती तांणी घेतली 1543 वरसा. तेन्ना आयचो मुरगांव तालूको साश्टट म्हालाचोच वांटो आशिल्लो. देखून कुठ्ठाळ, केळशी हे गांव तेन्ना साश्टट म्हालांत आशिल्ले.

सांबाळून दवरलें; पूण –

1540 तीं 1542 ह्या काळांत तीस्वाडींत जो सांवार जालो ताची खबर साश्टिंतल्या हिन्दूंच्या कानार आयिल्ली आसूंक जाय. देखून 1543 वरसा पुरतुगेजान साश्टट घेतकूच तें सकष्ट एक दीस साश्टिंतूय येतलें हें येवजून ते शिटूक राविल्ले आसूंक जाय. 1560 वरसा जेजुयिट जेन्ना जुवारीचे आलतडी पावले तेन्ना तांकां रीतीं देवळां मेळ्ळीं. मुरती, लिंगां बी लोकांनी आदिंच हेर कडेन व्हेल्लीं. उपरांत साश्टींतूयी अच्छेव जालो आनी साहित्य रचपाक फावो तशें वातावरण उरलें ना. देखून शामान ती बरपावळ 1560 वरसा आदीं केल्ली आसूंक जाय.

लिपी नागरी आसूंक फावो –

2. शामालीं मूळ हात बरपां मेळूंक नात. आज मेळटा तें तांचें लिपयंतर. देखून मूळ हात बरपांचे लिपिविशीं वेगवेगळीं मतां आसात. डा. ओलिव्हीन गोमिश हांच्या मतान तीं कंदवी (कन्नड लिपीची एक पोरणी तरा) लिपींत आशिल्लीं. गांवकारिच्यो थारावण्यो, बसकांचे नियाळ बी ती लिपींत मेळटात हो आदाराचो मुद्दो. फा. प्रताप नायकाच्या मतान शामान कांय बरयलेंच ना; देखून लिपीचो प्रसनूत उपरासना. हें मत शामानच फट थारायलां. ताचे बरपावळींत बरयलें, वाचलें अशे उल्लेख मेळटात. हांवें आदीं म्हळां ते प्रमाण त्या काळांत बरोवन काडून वाचपाची रीत आशिल्ली हें मतींत धरूंक जाय.

डा. ओलिव्हीन गोमिश हांचें मत बुद्धीक पटना. त्या काळांत कांय जाण कंदवी वा हळेकन्नड लिपी वापरताले हें खरें; पूण ते शामाक लागू जायना. तो संस्कृत जाणा आशिल्लो, मराठींत बरयतालो. 'श्री कृष्णचरित्र कथा' ह्या काव्याचें मूळ हातबरप मेळ्ळेंना तरी ताच्यो दोन प्रती मेळ्ळ्यात त्यो नागरींत आसात. शामा नागरी लिपी जाणा आशिल्लो आनी मराठींत बरप करताना तो

नी वापरतालो. तर मागीर कोंकणीक तो वेगळी लिपी कित्याक वापरतलो? कोंकणी ही मराठी भाशेन इंडो-आर्यन भास संस्कृता पसून आयिल्ली, अशें आस्ताना इंडो-आर्यन भाशेक द्राविडी लिपी वापरपाक ताका कारण ना. म्हजे नद्रेन, त्या काळांत जांकां संस्कृत भास येताली तांकां नागरी लिपी येताली. ते कोंकणींत वा मराठींत बरयताना नागरींत बरयताले. जांकां संस्कृत भास येनाशिल्ली ते कंदवी वा हळेकन्नड वापरताले. कदंबांचे राजवटकेंत कन्नड भास राजभास आशिल्ली. जे लोक ती शिकताले ते कोंकणीकूयी तीच लिपी वापरताले असूंक जाय. जे गोंयकार पंडित केरळांत गेल्ले ते 17 व्या शेंकड्यांत पसून कोंकणी नागरी लिपींत बरयताले हाची गवाय 'होर्टिकस इंडिकस मलबारिकस' ह्या ग्रंथांत मेळटा.

क्रा. स्टीफन्साचो वावरः

3. तीस्वडींत धरमांतर सुरु जालें तेन्ना राजसत्ता आनी धरमसत्ता एकठांय येवन देवळां मोडलीं, मूर्ती फोडल्यो आनी धार्मिक ग्रंथ लासले. त्या काळांत देवळा हींच समाजीक आनी सांस्कृतीक केन्द्रां आशिल्लीं. तीस्वाडींत तें वादळ अकस्मात आयलें आनी देखून लोकांक कितेंच वाटंवक मेळ्ळें ना. साश्टींत तें वादाळ 1560 वरसा उपरांत सुरु जालें. ते मेरेन लोक शिटूक जाल्लो. तांणी मूर्ती, लिंगां हेर कडेन व्हेलीं. ते ग्रंथ थंय कित्याक सोडटले? तेवूय तांणी बांगडा व्हेले आसूंक जाय वा लिपोवन दवरले आसूंक जाय. म्हाका दिस्ता, खासा शामान वा कोणेंय बरें मागत्यान मूळ हात बरपां वा तांची प्रत सांबाळून दवरली आसूंक जाय.

धरमांतरा उप्रांत क्रिस्तांव धर्माची शिकवण दिवपाची गरज उप्रासली. तें करपाक लोकभास ह्या नात्यान कोंकणीची गरज-आशिल्ली. कोंकणींतल्यान उलयतले वा बरयतले जाल्यार परदेशी मिशनर्यांक कोंकणी शिकची पडली. (कांय गोंयकारांनी पादरीपणाचें शिक्षण घेतल्लें; पूण वंशभेद पाळपी परदेशी मिशनर्यांनी तांकां खंयचाय पथांत प्रवेश दीवंक नाशिल्लो. घडये ते थळाव्यांचेर पातयेनाशिल्ले). परिणामी, कोंकणी भास शिकपाची आनी शिकोवपाची गरज पडली. ते खातीर तांकां साधनां जाय पडलीं. ग्रंथ लासून उडयले हें चुकलें हें तांकां तेन्ना कळ्ळें, आनी ते खंयूय बरपावळ मेळटा काय म्हूण पळेंवक लागले. अशा वेळार शामाली कोंकणी आनी मराठी बरपावळ तांकां मेळ्ळी आसूंक जाय. जाचे कडेन ती मेळ्ळी ताणीं ती परदेशी मिशनर्यांक वाचून

दाखयली आनी आयकतल्यान ती रोमी लिपींत बरोवन काडली. वाचून दाखयतल्यान मूळ हात बरप वा प्रत मिशनर्यांक दिली ना अशें दिसता. काळाच्या ओघांत ती वरपावळ ना जावन गेल्ली आसूंक जाय. सत्राव्या शेंकड्यांच्या दुसर्या अर्धांत पुर्तुगेज राजसत्तेन कोंकणीक चिड्डून मारून उडोवपाचो जो यत्न केलो ताचोय परिणाम जालो आसूंयेता.

प्रो. पांडुरंग पिसुरलेंकार आनी अ.का. प्रियोळकार हांच्या मतान रोमी लिपयंतराचें अक्षर फा. तोमास स्टीफनसाचें. फा. स्टीफनसाचीं पत्रां सांबाळून दवरल्लीं आसात. त्या पत्रांतलें अक्षर आनी रोमी लिपयंतराचें अक्षर एकाच मनशाचें अशें तांचें म्हण्णें. तें खरें शें दिसता. फा. स्टीफनस 1579 वरसा गोंयां पावलो. कोंकणी आनी मराठी ह्या भाशांचो ज्या परदेशी मिशनर्यांनी खोलायेन अभ्यास केलो तांचे मदलो तो एक, फा. स्टीफनसान कोंकणीचें व्याकरण बरयलें आनी मराठींत 'क्रिस्तपुराण' रचलें. कृष्णदास शामाचे बरपावळीचो ताचेर इतलो प्रभाव पडिल्लो की ताणे 'कृष्णदासा' भाशेन आपणाक 'क्रिस्तदास' हें नांव घेतलें अशें कांय जाणकार मानतात. हें लिपयंतर 1580 उपरांत केन्नाय जालां आसूंयेता.

शामाची व्हडवीक –

कृष्णदास शामाची व्हडवीक अशी की –

– तो गोंयांतलो पयलो साहित्यकार
– तो कोंकणींतलो पयलो साहित्यकार
– तो गोंयकारां मदीं मराठींतलो पयलो साहित्यकार

कोंकणी साहित्याची परंपरा अशे तरेन कृष्णदास शामा पसून सुरु जाता. ते परंपरेची पंचशताब्दी ह्या एकवीसाव्या शेंकड्यांत पूर्ण जाता.

*****

कोंकणी हुमिण्यो

– स्वामी सुप्रिया

प्रस्तावनः

लोकज्ञान (folkloristics) म्हळ्ळें शिकाप या अध्ययन गेलेत्या शेकड्याचे सुरवेर उबजल्लें म्हणयेत. हाका जलम दिल्लीं देशां इंगलेंड आनी जरमनी म्हणचाक अड्डी ना. तांचे पाटल्यान फिनलेंड आनी उत्तर येरोपाचीं देशां ह्या वाटेन भरान मुखार सरलीं. आज अमेरिका, जपान, चीना आनी रश्या ह्या विज्ञानांत ऊंच प्रगतेक पावल्यांत.

लोकज्ञान म्हळयार चडावत जावन ठक्क, सपणेंवचें, फोकणां इत्यादी कितें कितें म्हण लोकान चिंतचें सदांचें जावन गेल्लें. विविध रंगांचो वेस घालून पदां गावन नाच्चें या काणियो सांगून हासचें तितलेंच म्हण वाद मांडतेलेयी आसल्ले. असल्या पोकळ चिंतपाचीं कवळां निकळावन लोकज्ञानाचो अखंड सार चाकोंक पेचाडलेल्या शाण्या आनी एकीन पंडितांक तांच्या कालाच्या लोकान पिश्यांत दाखल केल्ले दाखले नांत म्हण नहीं. तरीपूण खरी समजणी सोधतेल्या ह्या पंडितांनी आपली म्हिनत आनी वांवट रावयली ना. शिकपाची भूक थांबता परयांत ते थंड उरलेनांत. मनशा कुळान बरंवक शिक्चाद्दीं पिकोन आयिल्ली जाणवाय लोकज्ञानांत आटापल्या म्हळ्ळें सत ते बुदवंत मनीस जाणा आसल्ले.

कोंकणाचा लोकज्ञानाचो पयलो संसोध केल्लो महान व्यक्ती ज्याकसन. गेलेत्या शेकड्यांत भारतांत हुद्द्यार आसल्लो एकलो इंग्लीषमन. पूण हाणे कोंकणी भाशेन संग्रह करचा बदलाक आपलो तर्जुमो इंग्लीशांत दिला म्हळ्ळी गजाल निरासदायक. ताच्या पाटल्यान थोड्या आमचाच मनशांनी असली म्हिनत काडल्या.

जपान, चीना, रश्या आनी अस्तमतिचा चडावत देशांनी तांतांच्यो हुमिण्यो जमवन तांचें विश्लेषणात्मक अध्ययन करून आतां जायतीं वरसां संपलीं. आमच्या देशांत असलो जयत संग्रह केल्लो दिसाना. पूण अस्तमतिचा देशाचे पंडित आमच्या देशांत हुद्द्यार आसताना या भंवडी मारताना ताणीं आमच्यो वेवेगळ्या भासांच्यो मूटभर हुमिण्यो जमयलेल्यो. त्यो आपापल्या देशाक ताणी

व्हावयल्यो म्हळ्ळ्याक आमकां पुषकळ दाखले मेळटात. त्यो हुमिण्यो तांणी वरवन लांब लांब लेखनां आपापल्या भासांनी आनी आपापल्या देशांनी फायस केल्लीं म्हळ्ळीं गजाल भास विज्ञानाचा ग्रंथांनी आमकां झळकाता. पूण तांणी व्हावयलेल्यो मूटभर हुमिण्यो आनी त्या विशीं तांणी बरयलेलीं सुधीर्घ लेखनां वाचून समजोंचें भाग आमी भारताचो सादो आनी गरीब लोक मागोन घेवन येंवक नांव म्हळ्ळी गजाल मात्र खंतीची.

तरीपूण आमचे भाशेक अभिमानाक कारण जांवचे तसले थोडे इतिहासाचे दाखले आसात ते आमी विसरोंचे नहीं आजून शेकड्यां आदींच आमचे भाशेचो शब्दकोश छापून आयललो म्हळ्ळी गजाल कितले कोंकणे जाणांत? तेच परीं लातीन, पोर्चुगेज आनी हेर परकी भासांनी आमचे भाशेचें व्याकरण आनी हेर लाक्षणीक ग्रंथां रचून छापलली गजाल कांय खुशालायेची नहीं.

गेलेत्या शेकड्याचे आखेरीक जेजवीत आंजलो माफेयी बापान मंगळूरांत इंगलीश भाशेन आमचे भाशेचें व्याकरण आनी शब्दकोश रचून छापयले. ह्या शेकड्याच्या सुरविल्या वरसांनी गोंयांत आमचोच दालगाद बापान शब्दकोश मात्र नहीं, कोंकणी म्हण्ण्यांचो (गादींचो) संग्रह लेगून जमवन छापयले. असलें सगळें शिकाप या अध्ययन शिकपी कोंकणी लोकाचें दायज जावनासलें. हाचे शिवाय, शिकाप नासलेल्या साद्या कोंकणी लोकाचें दायज आमकां कोणेंय दिलेलें दिसाना.

ना म्हणचाक एक वजराळें माणकुलें सुपुरलें ल्हानशें पुस्तक आसा. ते 1914 इसवेंत छापून उजवाडायलां. तवळ मंगळूर शहरांत उरवा फिरगजेंत वावरुन आसलेल्या मा. लुवीस जुवांव सोज बापान तें रचललें. खरेंच आमचे भाशेचें लोक साहित आमकां दिंवचें पयल्यान पयलें पुस्तक हें म्हणचाक अडकळ ना. हें छापच्या वेळार सोज बाप विलायताचे भंवडेर आसल्लोसो दिसता. ह्या पुस्तकांत आपलीं सुरविलीं उत्रां ताणे 1914 जून 30वेर प्यारीस शहरांत थावन लिखल्यांत.

ह्या पुस्तकांत स ल्हान ल्हान संग्रह आसात. पयलो संग्रह 624 म्हण्ण्यांचो (गादींचो). दूसरो संग्रह 220 हुमिण्यांचो. तिसरो संग्रह भुरग्यांचीं गाणां आटापता. चवत्या संग्रहांत लोकामोगाळ गीतां आसात, म्हणजे हांतूं थोडयो वोवियो, वेर्स आनी हेर पदां आटापल्यांत. पांचवो संग्रह रांदपा विश्यांतलो. आनी आखरेक कोंकणी भास बरंवचे विशांत थोडीं सूचनां दिता.

लोक साहित आनी लोकविज्ञान म्हळ्यार आंग हिंवळांचव्या त्या दिसांनी सोज बापान केलेलें काम आनी दाकयलेलें धैर विशेश आनी गंभीर. जाणतिकायेक पावलेलीं आयचीं वैज्ञानिक साधनां जर तवळ सोज बापाक मेळल्लीं तर, तो आनी कसली विजमितकाय आमकां लाभयतो कोण जाणा?

परदेशांनी हुमिण्यांचें विश्लेशण वैज्ञानीक रितीन जालां म्हळ्ळ्याक थोडया पुस्तकांचीं नांवां दिव्येत. हीं पुस्तकां लिखलेल्या विद्वांसांनी आपापलीं पुस्तकां आपापल्या गांवचाच भासांनी बरयल्यांत म्हण उगडास दवरुंक जाय.

	लेखक	पुस्तक	वरस
1.	मैकल स्पार्क	इंग्लेंडाच्यो खुशालभरीत हुमिण्यो	1630
2.	कार्ल मुल्हनोफ	नोरडीक आनी जर्मन हुमिण्यांची वरवणी	1855
3.	एवजें रोला	फ्रानसाच्यो लोकामोगाळ हुमिण्यो	1877
4.	रोबर्ट पेटश	जर्मन हुमिण्यांची वरवणी	1899
5.	फ्रेडरीक टुप्पेर	हुमिण्यांचें तुलनात्मक अध्ययन	1903
6.	फ्रेडरीक टुप्पेर	एक्सेटर पुस्तकांतल्यो हुमिण्यो	1919
7.	रोबर्ट निटचेलेहमान	अर्जेंटीनाच्यो हुमिण्यो	1911
8.	आंटी आर्ने	फिनलेंडाच्यो हुमिण्यो	1918–20
9.	आर्चर टेयलर	हुमिण्यांचा अध्ययनाचे समस्ये	1938
10.	आर्चर टेयलर	हुमिण्यांचो कोश	1939
11.	आर्चर टेयलर	हुमिण्यो म्हळ्यार कितें?	1943
12.	आर्चर टेयलर	1600 इसवे आदल्यो बरपीनिशीं मेळ्ळ्यो हुमिण्यो	1948
13.	आर्चर टेयलर	हुमिण्यांयो जाती	1949
14.	आर्चर टेयलर	तोंडपाशी मेळच्यो इंग्लीश हुमिण्यों	1951
15.	आर्चर टेयलर	हुमिण्यांचें अध्ययन	1952
16.	आर्चर टेयलर	वागवादाच्यो हुमिण्यो	1953
17.	आर्चर टेयलर	विश्लेषणा समेत मोंगोल्याचो हुमिण्यो	1954
18.	आर्चर टेयलर	अमेरिकाच्या हुमिण्यांचो कोश	1957
19.	विलयं बास्कों	योरूबा लोकाच्यो हुमिण्यो	1949
20.	आल्पो सांती	इटेलीचा हुमिण्यांचो कोश	1952
21.	कु.पी.डे. बाशा	बांटु हुमिण्यो	1958
22.	जोन ब्लेकिंग	वेंडा हुमिण्यांचें सामाजिक मोल	1961

23.	आलन डंडीस आनी रोबर्ट जोर्ज	हुमिण्यांची रचनात्मक व्याख्या	1963
24.	केनथ गोल्ड स्टायन	उत्तर स्कोटलेंडांत हुमिण्यांची रिवाज	1963
25.	तोमस रीस विलयम्स	उत्तर बोरनेयोचा लोकाचा हुमिण्यांचें रूप लक्षण	1963
26.	लोरिट्स बडकर	हुमिण्यांची भास	1964
27.	डोन हार्ट	फिलिपिनो हुमिण्यो	1964
28.	चारली स्कोट	परशिया आनी आरबीस्थानाचो हुमिण्यो	1964
29.	चारली स्कोट	हुमिण्यांचा अध्ययनाचे थोडे उपाय	1969
30.	मेटिल्डा हायन	जर्मन हुमिण्यो	1966
31.	आयन हामनेट	हुमिण्यांचो वावर	1967

हुमिण्यो म्हळयार कितें?

लोकसाहितांत हुमिण्यांचो वांटो कसलो म्हण पयलें पळेजय. लोकसाहित म्हणजे तोंडपाशीं रचलेलें आनी तोंडपाशीं प्रसार जालेलें. हें मुळावें साहित प्रप्रथम गायाना रूपार उबजलें. क्रमेण तांतूं गद्य रूप भरसालें म्हण विद्वांसांची अभिप्राय. लोक साहितांत गीतां, काणियो, म्हण्ण्यो आनी हुमिण्यो म्हळ्ळे चार प्रकार आसात. हें साहित वांटे करची रिवाज गेलेत्या शेकड्यांत सुरु जावन आतां सगळो संसार मांदता.

भुरग्यांच्या खेळांनी या गांवटी तरकांनी 'हूं?' म्हळ्ळें उतार आदीं थावन चालतें आसल्लें आमी पळेतांव. तेच परीं काणी सांगताना जाल्यारी आयकातेल्यांनी 'हुं' म्हणत रांवची रिवाज आसल्ली. काणी सांगता सांगतां, ती सांगतलो आयकातेल्याक सवाल घालून आपणे सांगललें सम्जलें या आनी कितें जालें ताची जाप मागतालो. अशें सवाल घालतेल्याचा तोंडांत सयत 'हूं' म्हळ्ळेलें सवाल.

मनशा शास्त्राचा आनी भाशा शास्त्राचा पंडितांनी सांगचें जाल्यार, काणियां प्रास आदींच मनीस एकामेकाक सवालां घालून अर्थ या जाप पारकूंक लायताले. असल्या संदर्भार धाराळ आयकोंक मेळचो सब्द 'हूं?' म्हळ्ळोच. देकून असल्या पारकवणेच्या सवालाक 'हुमिणी' या गोंयांत 'हुमाणी' म्हळ्ळें नांव पडलें जायजय. कसली तरी एक वस्त दाकवन, चमत्कारान आमकेच दूसरे या परकी एके वस्तूचें वर्णन करून, ती आमकी वस्त पारकुवन सांग म्हण

गुस्पडांवचे रितीन सीदा या गुमानीत, पूर्ण या अर्देकुरें सवाल घालचेंच 'हुमिणी' म्हणयेत.

भासांवार हुमिण्यांची चरित्राः

1. भारतांत –

प्राचीन मुळाव्या भासांनी हुमिण्यांक वेवेगळें नांव आसा. भारताच्या संस्कृत भाशेन हाका 'प्रहेळिका' म्हणटात. पूण संस्कृत साहितांत जायतीं दूसरीं नांवांय झळकातात. ब्रह्मोद्य, प्रशने या प्रशनोत्तर, कूटा, प्रवह्लिका, विवाद, समस्या, गूढ़, हृदयाळिका म्हळ्ळीं ब्यासतर नांवां विद्वांसांनी दिल्यांत. पाळी भाशेन पाञ म्हळ्ळें नांव मेळटा तेच परीं प्राकृत भाशेन पहेली या हियालिया म्हळ्ळें नांव पळेवयेत. दक्षिण भारती भासां पयकी मलयाळी भाशेंत विडिकद या कडं कता म्हणटाना, तमिळ भाशेंत विडिकादाय या पुदूर म्हणटात. तेलुगु लोक तसोच विडिकथा या पोडपु कथालू म्हणटात. कन्नड भाशेन पळेल्यार मुंडिगे, ओगणु, ओडकथे, प्रहेळिके, सूचितार्थ, आनी ओगटु म्हळ्ळे सब्द आसात.

हेर भारती भासो लेकचो जाल्यार हिन्दीन बझोवल, पहली, या भुलभुलाया, मराठीन उखाण, आहणा, उमाणा, कोहाडा, कुलंगडे, कोडे या बयाना म्हणटात. सिंधी लोक उखाणी या कोडू म्हणटाना, पंजाबी पहेली या भुजात म्हणटात आनी बंगाळी पहेली, धामधा या पायी म्हणटात. अस्सामांत सथार, दिसतान या पक्कण, बिहारांत पाहा या पहेली, राजस्थानांत पारसी, ओडिस्सांत प्रहेलिका म्हणटाना सांटाल लोक कुडूं, मुंडा लोक करसाळ म्हण म्हणचें आयकोव्येत.

भारतांत हुमिण्यांची रिवाज अधिक पुरवील्या काळार थावन चालतेर आसा. आमच्या प्राचीन पुराणांनी आनी धार्मीक पूजा करच्या क्रमांनी सयत पुष्कळ हुमिण्यो झळकातात. ऋग्वेदांत हुमिण्यो मेळटात म्हणटाना, आमच्या देशांत हुमिण्यांचें मनोरंजन वैदिक काळा प्रास पुरवीलें म्हळ्ळी गजाल आपशीच रुजू जाता. पुरवील्या काळाच्यो वैदिक हुमिण्यो, मधल्या युगाच्यो हुमिण्यो आनी आरवील्या काळार वेवेगळ्या जनांगाचा शिकाप नासलेल्या लोकाचा तोंडांत थावन जमयलेल्यो हुमिण्यो ह्यो सगळ्यो वरवन पळयलेले विद्वांस सक्कट एके संगतींत मात्र ओपतात आनी आपली अभिप्राय एका ताळ्यान गाजयतातः– लोकज्ञान आनी लोक साहितांत आपलें संयबीक लक्षण आनी मनोरंजन दिंवची चमतकारी

सामरथी युगयुगांत होगडायनासताना सांबाळन आयललो एकच एक प्रकार म्हळ्यार तो हुमिण्यांचो.

2. अस्तमतीचा देशांनी:

अस्तमतीचा देशांनी ग्रीक भाशेंत उबजलो आयनिगमा म्हळ्ळो सब्द. आरिस्टोटलान आपल्या वेवेगळ्या ग्रंथांनी हाचेविशीं विवर आनी व्याख्या दिल्या. जायत्या पुरवील्या ग्रीक भाशेचा ग्रंथांनी आयनिगमा या हुमिण्यो वापुरलेले दाखले दिस्तात. इंग्लीश भाशेन enigma म्हण आसल्यारी riddle म्हळ्ळें उतार अधिक प्रबल जाल्लें आतांयी तशेंच उरलां. हें नवें उतार लात्या भाशे थावन नहीं बगार आंगलो स्याक्सन मुळा थावन उबजल्लें आनी जरमन भाशेचा ratsel सब्दाक ताळ पडचें जावनासा.

हुमिण्यांचें वरणन:

हुमिण्यांचो उद्देश जाणतीकायेक सवाल घालचो आनी बुदवंतकाय पारकुंचो. मुख्य जावन चमतकार दाखवन सत लिपवन गुसपडावन आयकातेल्यांक कात्रींत शिरकावन धादोस्कायी भोगचे खातीर हुमिण्यो उबजल्यो म्हण विदवांसाची अभिप्राय. पूण हुमिण्यांचो जल्म आमक्या काळार आमक्या रितीर जालो म्हण पारकूंचेंच एक जैत हुमिणी जावन उरल्या म्हळयार चूक जायशीना. येवंचा मनशाकुळाचा बाळशापणार थावन हुमिण्यो चालत्यो.

खुशालाये पासून हुमिण्यो उबजल्यो व्हय तरी हांचें उगम पळेताना मनशाचे सामर्थीचें आनियेक मुख उगडटा. आपणे देकचा आनी भोगचा हरयेके वस्तूचें संयभ कसलें म्हळ्ळीं सोधनां करुंक मनशान काडल्ल्या म्हिनतेचो परिणाम जावनासा हुमिणी म्हळेलें सत. वयल्याभार पळेताना थोड्या वस्तूंनी परकी वस्तुंचें सारकें झळकाता. वरवन पळेताना पयलेची दीश्ट फट्वन पडलेली दिसोन येता. असल्या संदर्भांनी उपमात्मक चमत्कारांचो झेलो गुंतून घडचा रूपका मुखांत्र नव्या वस्तूचें वरणन करताना विचित्र मजा भोगता. असले उपमात्मक चमतकारान भरलेले रूपक क्रमेण आपशेच लोकाचा तोंडांत जालते जावन भाशेक या उलवण्याक स्पूर्ती भरतात.

देकून खंचाय खरया हुमिणेंत मुख्य जांय गुस्पड गोंदोळ. हो कितलो चड आसल्लो तितलो बरो. हाचे बराबर खरें वरणन मात्र चुकचें नहीं. वरणनाचो हरयेक आंकडो अपूट सत जावनासाजय. ह्या आंकड्याचें क्रम आनी रूप मात्र

ओमतें उदारें जावयेत, खरेंच जांवचेंच गरज. अस्तमतीचा देशांनी असली मुळावी हुमिणी स्पिंकसाचा तोंडांतली आयली म्हळ्ळी सांगणी आसा. ही ग्रीक भाशेंतली ती अशी आसा: 'ती एसतिन हो मियान एखोन फोनेन तेतरापून, कायी दिपून कायी त्रिपून गिनेताय?' म्हळ्ळ्या उतरांनी पिंडार कवीन ती हुमिणी लिखल्या – म्हणजे 'सकाळीं चार पाय आसोन, उपरांत दोन पाय जातात आनी परत तीन पाय जातात कोणाक?' हाका मनशाक अशें घडटा म्हण जाप.

स्पिंकसाचा उपमात्मक चमत्कारान पळेताना मनशाचें आवक एक दीस म्हण लेखलां. पूण एकाच जिवाक वेवेगळ्या काळार चार, दोन आनी तीन पाय जांवचें विचित्र आनी असाध्य जाल्ल्यान हांगा मनोरंजनाची मजा अधिक आसा. ह्या विशीं आरिस्टोटल एक उतार सांगता – हुमिण्यांत एकाच ताळ्यान एक संगत सत म्हण पाचारतात आनी त्याच ताळयान तीच संगत सत नहीं म्हण भासतात.

ग्रीक साहिताचे सांगणे प्रकार स्पिंकसाची हुमिणी पारकूंक सकानासताना होमर कवीचो प्राण गेलो. ताचे पाटल्यान एडिपस राय कुवरान पारकिल्ल्यान सवाल घाल्लेल्या स्पिंकसान आपलो जीव होगडायलो. म्हणजे पूर्विल्या काळार हुमिण्यो पारकितेल्यांक इनाम मेळटालें आनी पारकूंक सकानासताना सलवाल्ल्यांक सजा दिताले. असली संगत पवित्र पुस्तकांत सयत झळकाता. परन्या सोल्ल्यांत सामसांव विशीं वाचताना ताणे घालेली हुमिणी मेळटा.

ग्रासितेल्याचा तोंडांत थावन आयलें मास,
आनी बळवंता थावन आयलें गोडवें

*****

म्होंवा प्रास गोड कितें?
आनी शिंवा प्रास बळवंत खंचें?
म्हजी पाडी घेवन तुमी कोसुंकनातल्लें तर
म्हजो गूट तुमी घडल्ले बरीच.

– सामसांव आनी दलिला.

हाचो परिपूर्ण विवर जाय तर परन्या सोल्ल्यांत नितिदाराच्या दुसर्या ग्रंथांत चव्दाव्या आध्यायांत वाचियेत.

हुमिण्यांचो जातीः (पूरवील्या अस्तमतीचा संप्रदायां प्रकार):

जर्मनीचा जे.जी. हरडर नांवाच्या विद्वांसान आजून दोन शेकड्यां आदींच सांगलेलें उतार आसा – 'मनश्या कुळाचा खंचा कुळियेक तरी संस्कृतीचीं पयलीं मेटां काडटास्ताना हुमिण्यो अधिक मोगाच्यो जावनासात.' तशेंच हेरां विद्वांसांचा मजतीन आमी जाणा जातांव कितें म्हळ्यार लोक साहितांत काणियांक जल्म दींवचे आदींच साध्या लोकान म्हण्ण्यो आनी हुमिण्यो उबजयल्यो म्हण. लोकाचा तोंडांत आयकोंक मेळची हरयेक खरी हुमिणी आपशीच उबजता. लोकाचा प्रज्ञेचा तळांत ती जल्म घेता. कोणाय एकल्याचा मतीचें या बुदवंतकायेचें पील ती बिलकूल नहीं. देकूनच जश्यो म्हण्ण्यो तश्यो हुमिणयो समेत आमक्या एक व्यक्तीची रचना जांवक साध्यच ना. लात्यान vox populi म्हण्चे परींच हुमिण्यो खरयोच लोकाचो ताळो जावनासात तें आपूट सत.

आदी मानवान आपले जिणियेचीं गंभीर सतां हुमिण्यांचा रूपार पाचारलेलीं आसात. तेच भाशेन आपले अलपे समजोणेक आटापूंक जायना तसलीं सतां समेत आदिमनशान हुमिणयांच्या रूपार ओपून घेतललीं दिसतात. उपरांत जाणारयां मधें हुमिणयां मुखांत्र सता आनी ततवांचो वादविवाद उबजलो. अशें पुरवीले ग्रीक विद्वांस आयनिगमा आनी ग्रिफोसांचो संबंध या म्युथोस आनी लोगोसा मधलो व्यत्यास कसलो म्हण भासताले तें पळेताना तांच्यो हुमिण्यो सगळ्यो अधिक जावन तांचा पुराणांक संबंध जालेल्यो दिसतात. असल्यो हुमिणयो जलमान लोकसाहित जावनासल्यो तरी, हांच्या हातांत पडोन बरपीनिशीं उतरोन आयल्यो जाल्ल्यान जांटया बरपाच्या साहिताचें दायज जांवक पावल्यो.

असल्यो जशयो ग्रीक साहितांत तशयो संस्कृत साहितांत सयत मेळटात म्हळ्ळी गजाल कुतूहलाक कारण जाता. देकून लोकाच्या तोंडांत थावन आमी आयकोंच्यो हुमिण्यो पुस्तकांतल्या जांटिकायेच्या साहितांत मेळच्या हुमिण्यां थावन मेकळ्यो करून वरवंची गरज. सोळाव्या शेंकड्यांत फ्रानसाच्या हुमिणयांची असली वरवणी केलेलो रोलां म्हळ्ळो विद्वांस, असल्या हुमिणयांच्यो दोन जाती आसात म्हणटा. पयल्या जातीची हुमिणी खरीच लोकाचा तोंडांत थावन येंवची हुमिणी आनी दूसर्या जातीची पुस्तकांनी छापून आसच्या जांटया साहितांतली हुमिणी म्हणटा तो. तशें पळेंवक गेल्यार जांट्यांचो हात या वोसो लागानासतान साध्या लोकाचा तोंडांत थावन प्रसार जांवच्यो अपूट लोकमोगाळ हुमिण्यो आमकां कितल्यो मेळटीतगाय म्हळ्ळें सवाल उबजतात. जश्यो ग्रीकांच्यो तश्यो

भारतीयांच्यो हुमिण्यो ग्रीक आनी संस्कृत साहितांत भरसोन रूपांतर जाल्यात म्हळ्ळ्याक दुबाव ना.

अधिक पूरवीली एक हुमिणी बाबिलोनाचा कुंबारांचा मातियेचा फळ्येचेर कांतवन खंचयलेली मेळ्ळ्या:

गर्भ जायनास्ताना गुरवार जाता
खाण पीवन नासताना वाडोन फुगता कोण?
– ह्या सवालाक अंत्रळींचें मोड म्हण जाप

ग्रीक साहितांत बरपीनिशीं मेळची अधिक पुरवीली हुमिणी क्रेताचा रायाक मिनोसाक संबंधीत जावनासा. राय कुवर ग्लावकस चुकोन गेलेल्या निमतीं बापूय निमित्त मागता. निमित्ताची जाप ताका हुमिणेचा रूपार लाभता. हाचो अर्थ कितें तो पारकूंक जायनासताना तो कंगाल जाल्ल्या वेळार, ताचे अकलास निवारूंक पोलियिडस म्हळ्ळलो घाडीगार ताका अर्थ पारकून सांगता. ह्या विशीं ग्रीक दुरंताचा नाटकांनी जाय तशें पुष्कळ वाचूंक मेळटा.

पुस्तकांनी मेळचा जांटया साहितांतल्या हुमिण्यांक मुख्य दाखलो जावन हुमिण्यो घडटेले ग्रीक तत्व पंडित असात. हांच्यो हुमिण्यो पळेताना तांचो चमत्कार फात्रापरीं धारुण जाला तो दिसता. लोकसाहिताचा तोंडपाशीं मेळचा हुमिण्यांचें साधेपण होगडायलेलें सारकें दिसोन येता. जेवणा दबाजांच्या वेळार त्यो वापरूंक ताणी रिवाज मांडलेली. खाण पिवणा शिवाय असलें मनोरंजन ते तलास करताले. क्रमेण तसल्या गंभीर खुशालायेचा वेळार हुमिण्यांचो मेस्त्री म्हण एकलो मुखेली आसतालो तोच सगळें मनोरंजन चलवन व्हरतालो.

हांच्या काळा उपरांतल्या शेंकड्यांनी आनियेक रिवाज सुरु जाली. गंभीर साहित रचून आसलले विद्वांस आपले मतीक हळू सुशेग सोधूंक पडले. ह्या पासून ताणी हलक्या वस्तु विशीं विचित्र चमत्काराच्यो आनी बिलकूल मन पिश्यार घालच्यो हुमिण्यो रचूंक धरल्यो. साहिताचा विविध चमतकारांनी अधिक जांटिकाय आसल्ल्यान तांच्या हातांत उपमात्माक चमत्कारांचे झेले रूप घेवन परजळ्ळे. सगळ्यांचीं काळजां मनां भुलवन धलंवक पावले. धाव्या आनी इक्रांच्या शेकड्यांतले थोडे लात्या भाशेचे बरयणार असल्यो हुमिण्यो घडचें एक धंधो करून आसल्ले म्हळ्ळ्याक दाखले मेळटात. ताचाद्दींच थोडे इंग्लीश आनी लात्या द्विभासांचे कवी तोंडपाशीं मेळच्यो हुमिण्यो जमवन तांचे बराबर आपल्योच

थोड्यो मेळवन उज्वाडावन नांव जोडलेले आसल्ले.

फ्रानसांत सत्राव्या शेकड्यांत बुवालो म्हळ्ळो बरयणार हुमिण्यो घडून लोकाक खुशाल करून आपूण धादोशी जातालो खंय. हांणे घडलेल्या हुमिण्यां पयकी अधिक नांवाडदीक जाल्ली बिकोणा विशीं आसलेली म्हणटात. तसोच अमर कीरतीचो वागमी जावनासललो फेनेलोन आपल्या शिसांक हुमिण्यो सांगून शिकोण दितालो. त्या आनी उपरांतल्या दोन शेकड्यांनी फ्रानसाचो लोक चड आनी चड हुमिण्यांची रूच लागोन अधिक धादोशी जातालो. ह्या पासून फ्रानसाचीं थोडीं पत्रां फकत हुमिण्यो मात्र छापतालीं.

इंगलेंडांत स्विफ्ट म्हळ्ळेल्या बरयणाराचा काळार हुमिण्यांचें अधिक पिशें आसल्लेशें दिसता. स्विफ्टान खुद्द लिखणे विशीं, तींताविशीं, आयण्याविसीं घडलेल्यो हुमिण्यो ताच्या जांटया साहिताचें परिणाम जावन उबजल्ल्यो शिवाय ताणे हुमिण्यो घडीजय म्हळ्ळेल्या इराद्यान घडलेल्यो नहीं म्हणटात. येंवचा जरमनीचा शिकल्लर म्हळ्ळेल्या विद्वांसान पूर्वील्या हुमिण्यांचें अध्ययन करून तांचीच एक कलाविद्या आसा म्हणून मानून घेतलें. ह्या वस्तुविशीं ताणे विणलेलें कवन अधिक सुंदर म्हणटात.

अस्तमतीचा लोकाचो आरवील्यो हुमिण्यो मात्र एकदम हलक्या वस्तूविशीं आसच्यो दिसतात. तांचा म्हालघड्यांनी जिणियेचीं गंभीर सतां शिकोंक आनी शिकंवक हुमिण्यो वापुरलेली संगत ते विस्रालल्लेशें दिसता. येदोळ अस्तमतीचा लोकाचा हुमिण्यांची मटवी चरित्रा पळेली. आतां ह्या हुमिण्यांनी ताणी आदीं कसल्यो हुमिण्यांच्यो जाती मांदून घेतलेल्यो पळेवयां. तांचे रिवाजी प्रकार लोगोग्रिफ, एनिगमा, रीबस, खेरेड, एपिग्राम, गणिताची हुमिणी, आनी कोननड्रम अश्यो सात जाती आसात.

1. लोगोग्रिफ:

ब्यासतर अर्थ जांवच्या एकाच उत्राचेर होंदोन आसची हुमिणी 'लोगोग्रिफ'. हांतूं उत्रांचो यांत्रिक चमत्कार आटापला. जर्मनींत हाका 'वोरटराटसेल' आनी फ्रान्सांत 'कालेंबुर' म्हणटाले. ह्या विशीं फ्रेंच भाशेचो एक दाखलो पळेव्यां–

विक्टर ह्यूगो फ्रानसाचो प्रसिद्ध नाटकिस्त जावनासल्लो. ताका तवळ फ्रान्साचा अधिक ऊंचल्या साहित अकाडेमीचो सांदो म्हण विंचलो. हें सोसूंक जायनासलेल्या सालवांडी म्हळ्ळेल्यान विक्टर ह्यूगोचीं नकलां करून सांगलें:–

'मंसयुर, वुसावे एंत्रोदवी आं फ्रान्स लार सेनिक. हांगासर 'लार' आनी 'सेनिक' म्हळ्ळेलीं दोन वेवेगळीं उत्रां आसात. तांचो अर्थ सारको केल्यार, 'सायबा, तुवें फ्रानसांत नाटक कला चालू केलीय.' ताका वाखणूंचीं उतरां जालीं. हाचे बदलाक तीं दोनी उतरां एक केल्यार ताचो अर्थ आरसेनिक म्हळ्ळेलें वीक म्हण जाता. तवळ त्या उतराचो अर्थ 'सायबा, तुवें फ्रानसांत आरसेनिक वीक भरलेंय' म्हण जाता. त्या व्यक्तीचेर एक गंभीर दूर मांडलेले बरीं जाता. सालवांडीक विकटर ह्यूगोचें अधिक कोडू खंडन करूंक ही हुमिणी उपकारली म्हणचाक दुबाव ना. तशें पळेंवक गेल्यार उत्राचीं अक्षरां अदलबदल करून या उत्रां थरावळ रितीन मिसळवन गडच्यो हुमिण्यो ह्या जातीच्यो जावनासात.

अक्षरां अदलबदल करचाक एके लात्या भाशेचे हुमिणेचो दाखलो घेव्यां–

'Tolle caput. simile aetati tum tempus hababis. - Puer, Uer.' – (J.C. Scaliger)

तशीच इंगलीश भाशेची एक पळेव्यां –

There is a word in the English language whose first two letters signify a male, the first three letters a female, the first four letters a great man, and the whole word a great woman. = He - r - o - ine.

थोडे विद्वांस पवित्र पुस्तकाचा दानियेलीचा वोणदी वयलें बराप ह्या जातीची हुमिणी जायजय म्हणटात.

2. एनिगमा:

हांतूं लोगोग्रिफाचें उतरांचें यांत्रिकपण दिसाना. बगार सुरु थावन आखेर परयांत गुस्पडांवचो चमतकार विचित्र आसता. खरें पळेल्यार ही एक वोपार कशी दिसता. ह्या दिश्टीन पळेताना पवित्र पुस्तकांत नाथानाची वोपार, इसायाची दूकां मोळयाची वोपार आनी एसेखियेलाची वोपार ग्रीक साहितींचे दिश्टेन एनिगमा हुमिणी जाती म्हणयेत. हांगा पवित्र पुस्तकांतल्या सामवेलीचा दुसर्या ग्रंथाचो बारावो अध्याय वचयेत. तसोच इसायाचा ग्रंथाचो पांचवो आनी एसेखियेलाचा ग्रंथाचो सत्रावो अध्याय वाच्येत. एसेखियेलाचा गरंथांत दुसमान बाबिलोन आनी इजिपताचा रायांक आमचो प्रवादी गीद म्हण वोलायता आनी आपणाची सांगणी कशी वोपार तशी एक हुमिणी जावनासा म्हण पाचारता. हेब्रेव बरयणार खरेच सांकेतीक हुमिणयो घडचांत विशेस शातीवंत जावनासले म्हण हाचे निमतीं

आमकां कळोन येता. जेजू निकोदेमालागीं उलयता तीं उतरां (जुवांव 3 पळे) असल्या एनिगमा वोपारीचीं म्हणयेत.

3. रीबसः

ही तिसरी जात. हांगासर सबदांनी या अक्षरांनी वस्तूंचें रूप कसलें तें सांगतात. ह्या हुमिणयां द्वारीं आपणा विरोध आसलेल्यांक या आपणाक सांगात दितेल्यांक सवाल घालतात. आनी बूद बाळ सांगतात.

असलें सवाल घालचें एक घडित थोडयाच वरसां आदीं करनाटकांत घडलें. हांगाचे विद्यार्थी संघ कर्नाटकाचा शहरांनी मुष्कर चलयताले. पूण बळ्ळारी शहरांतल्या एका संघान तांचे संगीं मेळोन मुष्कर चलयलें ना. ते आपणा संगीं मेळ्ळेनांत म्हळ्ळ्या रागान हेरां शहरांतल्या संघांचांनी बळ्ळारिचा विद्यार्थींक कापाड आनी कांकणां धाडलीं. आनी मिशयो आसल्ले दादले व्हय तर मुष्कराक देंवा, नां तर भिवकुर्या बायलां भाशेन कांकणां घालून बसा म्हण सवाल घालून ताणी त्या बळ्ळारीचा विद्यार्थींक उचांबळ केले.

तसोच रोमाचा इतिहासांत आनियेक दाखलो आसा. जुदेव लोका थावन आपणाक येंवचो तिरवो उणो जावन येंवचो पळेल्ल्या मारकस आव्रेलियस चक्रवर्तीन पात्रियार्क जुदाचो सलह मागून जण धाडलो. तवळ पात्रियार्क त्या दूता लागीं उलयलो ना. बगार ताका ताणे आप्रल्या बागींत आपवन व्हेलो आनी थंयसर आसलेलीं व्हड व्हड झाडां हुम्टून उडयलीं आनी तांच्या जागयार ल्हान झाडां लायलीं. हें पळेतच तो दूत पाटीं वचोन आपल्या चक्रवर्तीक घडलेली गजाल सांगली. ह्या संकेताचो अर्थ समजाल्ल्या चक्रवर्तीन पात्रियारकाचो सलह मांदून घेतलो आनी त्या प्रकार आपल्या आडळतेदारांक फरमाण दिलें.

इतिहासांतली आनियेक रीबस हुमिणी सायरस राया विशांतली. सायरसान सिथियाचा लोका विरोध झूज मांडलेलें. तवळ त्या लोकान आपलो दुसमान पर्शियाचो राय सायरसाक दूतां मुखांत्र भालियो, उंदीर आनी माणको धाडलो. अशें धाडचांत तांचो मतलब असो आसलोः सायरस उंदरा भाशेन बिळांत लिपाना या माणक्या भाशेन उदका पंदा लिपोन रावाना तर, तांचा भाल्यांक तो उंडी जातलो तें खंडित म्हण. सायरस तांचा चमतकारी धयराक मेचवालो खंय.

4. खेरेडः

हाका syllable-riddle या silbenratsel म्हण्णात. खेरेड म्हळ्ळेलें उतार

फ्रेंच भाशेथावन उबजल्लें. जेवणा उपरांतलो वेळ हळू मनरंजनान पाश्यार करचो म्हणच्या बदलाक खेरेडांचो खेळ या सांगाप म्हणची रिवाज चालती जाल्ली.

ह्या जातीची हुमिणी आदी मनशान घडलेली नहीं. साहितांत हेळ्ळेल्या चमतकारी विद्वांसांचें काम हें. देकून हांतूं भास, चमतकार, अर्थ आनी मनोरंजन सलीसायेन आपशेंच व्हाळचा बदलाक, पयली शिकपाची बुन्याद नासताना जायना. शिकपाचें बळ आसलेल्यांक मात्र ह्यो जिरंवचें त्राण आसा म्हणयेत. ग्रीक विद्वांसां मधें समेत खेरेड हुमिण्यो चालत्यो आसल्ल्यो म्हण साहितांत दाखले मेळटात. तांतली एक अशी आसा –

नेसून होले
म्युखेमा बोओस
फोनो ते दानैसतो.
(आख्खें पळेल्यार एक कुदरो
पयलो वांटो पाडो हांबेता
दूसरो वांटो सुंकागार बोबाटता)
= रोडोस कुद्रो

लात्या भाशेची आपुरबायेची एक खेरेड कवी आवलूस जेल्लियुसान लिखल्या –

"Semel minusne, an bis minus, non sat scio.
At utrumque corum, ut quondam audivi dicier
Jovi ipsi noluit concedere." (noetes Atticae)

एकोडें मिनूस आनी दोडें मिनूस मिसळ्ळ्यार तिदोडें मिनूस – Terminus हें तांचा एका देवाचें नांव. ह्या देवाचें संकेत गडाय फातर. देकून तारकीनियस सुपरपस म्हळ्ळेल्यान जुपिटराच्या दिवळांत असलो एक गडाय फातर बसयलेल्या विशीं ही हुमिणी.

असलीच इंगलीश भाशेची खेरेड अशी –

"Knock off my head and singular I act.
Knock off my tail and plural I appear.
Although my middle is left, I am not.
What is my head but a sounding sea.

What is my tail but a flowing stream.
Through Ocean's depth fearless I stray
Parents of softest sounds, yet mute forever."

– हाची जवाब Codfish या ताटो मासळी.

असलो आनियेक दाखलो –

"Cut off my head and on a tree you find me.
Cut off my tail and on your head you perch me.
When whole, round your shoulders you drape me.

– हाचो अर्थ Cape या शालो

संस्कृतांत समेत असल्यो खेरेड आसच्यो पळेव्येत –

(1) अस्य वामस्य फलितस्य होतुस्तस्य भ्राता मध्यमो अस्त्यश्नह ।
तृतीयो भ्राता घृतपृष्ठो अस्यात्र पश्यम विश्पतीं सप्तपुत्रम ॥

हांचें पयकी दावयाक आसचो होतृ पुरोहित पयलो. म्हणजे आदित्य सुरयो, ताचो भाव दूसरो गोबराळ्या झळकेचो म्हणजे झगलाणे. तिसरो गार्हपत्य अगनी म्हणजे घरांनी निरंतरीं सांबाळीजय जाल्लो उजो. (हाचे सात जण पूत कांय जावनास्येत.)

(2) सप्तयुंजंती रथमेकचक्रमेकोअश्वो वहती सप्त नामा ।
त्रिनाभी चक्रमजरमनर्वम यत्रेमा विश्वाःभुवनादी तस्थुः ॥

एका रोदाचा रथाक सात घोडे बांदल्यात. एकेका घोडयाक सात नाम. तीन नेवाळ्यांचें हें रोद अविनाशी जावनासोन ताचेर उभी विश्वभुवन इत्यादी म्हणजे सगळेंच प्रपंच.

(3) इमां रथं ये सप्त तस्थुः सप्तचक्रं सप्त वहंत्यश्वं ।
सप्त स्वसारो अभिसंनवंते यत्र गवां निहिता सप्तनाम ।

सात जण (म्हणजे सुर्याचीं किरणां जावयेत) उभी आसच्या सात रोंदांचा रथाक सात घोडे बांधल्यात. ते तांकां वडटात. सात जणी भयणी (सर्गीचो न्हयों जावयेत) फळादीक म्हळ्ळ्या संकेताखाल सात गायांची नांवां घेवनासात.

(4) को ददर्श प्रथमं जायमानमस्थवंतं यदनस्था बिभर्थी ।
भूमया असुरसृगात्मा क्व स्वितको विदवांसमुपगत्प्रष्टुमेतत ॥

आपूण हाड नासलेली तरी हाड आसलेल्यांक सांबाळचा प्रप्रथम जीवीक कोणे पळेल्या? भूमीचो जीव आनी आत्मो जालेलें रगत खंय आसा? तें जाणासलेल्या बुदवंता लागीं सरोन विचारतलो कोण?

(5) पाकः प्रच्छामी मनसा विजानम देवानामेना विहित पदानी ।
वतसे बष्कयेयेधी सप्त तंतूनवीततनिरे कवय ओतवा ॥

अपक्व मनान आनी नेणारी बुदीन देवांचें सारकें तळ खंय म्हण विचारूं? एका वरसाचा वासरा वयर जाणारयांनी आपल्या जाण्वायेचीं सात सुतां एक जाळ कशें वोळ्ळयांत. – (ऋक संहिता 1.164)

हांगासर दिसची वैदिक संस्कृत भास कितली परनी म्हळ्यार ह्या हुमिण्यांचो सारको अर्थ आमकोच म्हण पारकूंक आज कोणाचान जांवचें दिसाना. तरी असलो जावयेत म्हण मात्र हांगासर दिला.

ह्या सकयल्यो दोन कोंकणी हुमिण्यो कोंकणी भाशेंत सयत खेरेड चालत्यो आसात म्हणचाक अड्डी ना.

1. तुमच्या हितलांत हांव वाडटां.
म्हझें पयलें अक्षर कात्यांत आसा सोण्णांत ना
म्हजें दूसरें अक्षर सावळेंत आसा वाळ्ळेंत ना
म्हजें आखेचें अक्षर जळूवांत आसा लांकडांत ना
हांव कोण? – कासाळूं.

2. नाकाचा सुरवेर हांव
सांगाना म्हणटेच आखरेक
मनाचा तर मधेगात
सांगशीगी तर हांव कोण म्हण? – 'ना' म्हळ्ळें उतार.

5. एपिग्रामः

मेलेल्यांचा फंडाचेर हुमिण्यांचीं उतरां कांतंवचाक इपिग्राम म्हणटात. खर्या अर्थान ह्यो हुमिण्यो नहीं तरी, तांचा कुतूहलभरीत चमतकाराक लागोन तांकां हुमिण्यो म्हणची रिवाज. हांचो शेवट जाल्यारी विचित्र तरान देकतेल्यांक मनोरंजन दिंवचो म्हणयेत. ग्रीक लोका मधें एका फंडार कांतयलेलीं हीं उतरां लायेक एक दाखलो जावनासात –

"तूनोमा थेटा रो आलफा सान व्यु म्यु आलफा खि व्यु सान.
पात्रिस कालखेदोन, हे दे तेकने सोफिये."

(नांव ताचें थेटा, रो, आलफा, सान व्यु म्यु आलफा खि व्यु सान. जल्मललो कालखेदोनांत, जांटिकांयेचो तो पूत).

6. गणिताची हुमिणी:

अंके संखे मेळवन अर्थ पारकूंक घालचें सवाल असली हुमिणी जाता. अस्तमतीचो लोक रोमी अंके वापरून एक सवाल घालता:-

एक्वुणिसांतलो एक काडून वीस उरंवचें कशें? रोमी एकुणवीस XIX अशें लिखतात. तांतलो I काडल्यार XX उरता आनी हो अंको वीस जाता.

पूरवील्या काळार हेब्रेव लोकान जाल्यारी अक्षरांत अंकयांचें मोल लागवन, असलो चमतकार वापुरललो पळेंवक मेळटा. असल्या थोडयांची पिसाय कित्तून पावली म्हळ्यार हाणी असल्या लेखार अक्षरांक मोल बांधून पवित्र पुस्तकांत परन्या सोल्ल्याचा उतरांचें व्याख्यान करूंक धरलें, आपूण फटवाले आनी जायत्या लोकाक संसारांत ताणी फटयले. असल्या फोकाणांचो प्रभाव आमच्या आधुनीक संसारांत सयत विस्तार्लल्लो आमी पळेतांव. दाकल्याक नव्या पाप सायबाक विंचून काडूंक आसताना एकलो ना एकलो काल्पनीक प्रवादयांचीं सवालां उगडासाक हाडटात. तीं खरीं आनी त्या प्रकार नवो पाप सायब विंचून येतलो म्हळ्ळो प्रसार करून सादया तशें शिकपी लोकाक समेत ठकयतात, गुस्पडायतात. असलें फसवणें 1978 वरसाचा खबराळ्या पत्रांनी वाचूंक मेळटा.

तशें पळेंवक गेल्यार नवया सोल्ल्याचें आखेरीचें ग्रंथ जावनासचा उगडापणाचा ग्रंथांत समेत तसली एक हुमिणी आसाशी दिसता. (उगडापण 13:18). नवो सोल्लो बरंवचा काळार तत्वशास्त्राचा अधिक रिवाजींक अक्षरां गुंतून तांकां अंक्यासंख्याचें मोल बांधची रिवाज चालती आसली. ही संशोधकांनी सोधून काडून दाकवन दिल्या. त्या दिसांनी ग्रीक तत्वशास्त्री आब्राकसस म्हळ्ळलो सब्द एका तायिताचा रुपार वापुरताले. त्या सब्दाचा ग्रीक अक्षरांचें मोल लेखल्यार 365 जातालें आनी, एका वरसांत आसचे दीस जाल्यारी तितलेच म्हळ्ळे पासून ह्या सबदाक ताणीं विशेस पाट बांधललो.

हाका आनियेक दाखलो आमकां परन्या सोल्ल्याचा म्हणणांच्या ग्रंथांत दिस्ता: (30:15 अ-16)

"तीन वस्तूंक तृप्ती म्हळ्ळी ना. व्हय, चार वस्तूंक पावाना म्हणचें सदांचें जावन गेलां." हाका जाप जावन हाचे उप्रांतलीं उतरां आसात. "शेयोल आनी वांज कुसवो, उदक पावाना म्हणची पृथवी आनी कसलेंच पावाना म्हणचो उजो."

आरबी लोकाक असल्या गणिताचा हुमिण्यांची अधिक रूच आसली. संस्कृतांत समेत असली रूच झळकाता. जुदेवांनी तांचा टालमुड ग्रंथा संबंधी ही अधिक वापुरल्या. असल्यो मिड्डाह जातीच्यो हुमिण्यो जमवन वुन्सक म्हळ्ळ्या विद्वांसांन गेलेत्या शेकड्यांतच छापून प्रगटल्यो खंय.

कोंकणी भाशेंत असल्यो हुमिण्यो अनेक मेळटात. देकीक –

(1) जोनी कारवार थावन मोटार सायकलार मंगळुराक भाय्र सरलो आनी सरासर घंटयाक पन्नास मयलां धावोंक लागलो. कोनी मंगळूर थावन एका घंट्या उप्रांत कारवाराक भाय्र सरलो आनी सरासर घंटयाक चाळीस मयलां धावोंक लाग्लो. ते दोगी जण वाटेर मेळटाना तांचे पयकिचो कोण मंगळूराक चड लागीं आसचो? = (दोगी एक सारके पयस आसात.)

(2) म्हज्या शेळीक वयजान तीन गुळियो दिल्ल्यो आनी हरयेका आरध्या घंटयाक एक खांवक सांगली. म्हाका त्यो कितलो वेळ पावल्यो? = (एका धंटयाक)

(3) मांय बारा जणांक वाडटाना सून एकल्याक मात्र वाडटा = (घडियाळाचे कांटे)

(4) मुखल्यान कातरताय तितलेंच पाटल्यान कुडसीताय = (वाट चलची)

(5) शेंभर मापळ्यांक एकच मूंज = सारण

(6) शेंभर हाडलें, शेंभर खेलें, पूण दोनशीं भाय्र उडयलें = खुबे

(7) स जण काम करतात, तेग जण लोटून घालतात, स जण पळेतात, तेग जण नाचतात = तेगां जणांनी भात कांडचें

(8) स पाय ताका आसात तरी चलता दोनांचेर मात्र = घोडया सवार

(9) साकाळीं चार पाय, दनपारां दोण पाय, सांजेर तीन पाय – मनीस

(10) सात जण वारयतात, नव जण भितर बसतात, दोग जण गळयतात, आनी एकलो पियेता – स्त्रियेचे दीस, गरभाचे नव महिने, दूध दिंवचीं हर्दीं, पियेंवचें बाळशें

(11) हजार आंबयांक एकच देंट = इरवोळाचें शिमटें

(12) हजारांच्यो हजार दोरियो, उदकांत, घाल्यार एकच दोरी – केस

(13) हाय हाय स दोळे, राय राय तीन दोळे, व्हडली मांयक एकच दोळो – (पिरलुक, नारल, पोपाळ)

7. कोकनड्रमः

असतमतेचा संप्रदायां प्रकार ही आखेरीची जात. खरें सांगचें जालयार ही हुमिणी जायना तरी ही चमतकारी या पिशयार घालचीं सवालां आटापता जाल्ल्यान ही अधिक मोगाळ ब्यास्तर वस्तूंनी एकामेका थंय निशेंवचें सारकें विंचून ह्या खातीर त्यो वस्तु एकच म्हण भासचे तसलें सवाल घालचीच ही हुमिणी. त्या वस्तुं मधें खरेपणी एकामेकाचें कसलेंच सारकें आसाना देकून राजांवीक रितीन ही हुमिणी जावन उराना. तरीपूण अस्तमतीचो लोक, अधिक जावन इंगलीश उलंवचो, असली हुमिणी धाराळ वापुरता. तोंडपाशीं उचारच्या सवालांत मात्र हांकां सारको इंबू मेळटा. इंगलीश शिकाप जोडलेल्या मंगळूरी लोकाक हाचें वारें लागल्ल्यान असलीं सवालां आमच्या कोंकणी समाजांतयी लोका मोगाचीं जाल्यां. देकीक –

(1) आटांग पिसो आनी एकदम बुध्वंत कोण? = आपणायितलो बुदवंत ना म्हणटलो अट्टांग पिसो आपूण कांय पिसोगाय म्हण दुखावतलो एकदम बुदवम्त .

(2) असकत्यांक बळवंत आनी बळवंत्यांक असकत करचो, पिश्यांक बुदवंत आनी बुदवंताक पिशे करचो गूट खंचो? = मोग

(3) उतरांक आनी आरस्याक कितें संबंध? = दोनी आमकां एकचः आमचें सारकें दाखयतात या संपूर्ण फटयतात.

(4) उलयलले उतार मारलेल्या फात्रा परीं कित्याक? = दोनी पाटीं काडूंक जायना.

(5) कपाल धाडायनाये जालयार कितें करीजाय? = पाट बागायजाय.

(6) कुरड्यांक समेत वळक मेळचें झाड खंचें? = कांटियेचें झाड

(7) मनश्याक आनी पाडयाक कशें धरतात? = मनशाक जीभेन, पाडयाक शिंगांनी

(8) म्होंवांत लिपलेलें संकपाषण कसलें? = इष्टागतीचा नांवान करचो घात.

(9) रूक लायतलो कितें दाखयता? = पेल्या थंय आपलो मोग दाखयता.

(10) विकांत झळकोंचें म्होंव कसलें? = दुसमानाचें एकिनपण.

(11) शाणेपणाक आनी जाणवायेक तपावत कसली? = शाणेपण कितें करीजय तें सांगता, जाणवाय कितें चिंतीजय तें दाखयता.

(12) सुशेगच वावर कोणाक? आनी वाव्रच सुशेग कोणाक? = आळश्याक आनी जांटयाक.

(13) होगळापाक आनी दुरसोणयाक भेद खंचो? = होगळाप पातयेतेले अपरूप, दुरसोणें दुबावतेलेच नांत.

भारतीय संप्रदायांत हुमिण्यो:

भारतीय हुमिणयां विशांत आमच्या विद्वांसांनी जायत्या त्रैमासिक नेमळ्यांनी लेखनां परगटल्यांत. पूण तसलीं पत्रां साधारणायेचा म्हिनतेन आमच्या हातांक सांपडचे तसलीं नहीं. तरीपूण मेळच्या सक्कट पत्रांनी वाचूंक मेळचा लेखनांनी भारतीय हुमिण्यो पुराणां प्रास पुरवील्यो म्हळ्ळी गजाल रुजू जाता. पुराणां लिखचे आदींच धार्मिक पूजा करचा संदरभार हुमिण्यो वापुरताले खंय तेच परीं भारतीय हुमिणयों धर्मशास्त्राक संबंध जाल्ल्यो एका जातीचो जाल्यार, हेर फकत मनोरंजनाचा खुशालायेक लेखच्यो म्हण दूसरो पंगड करताले.

धर्मशास्तराक लेखच्यो त्यो चडावत वैदिक हुमिणयो. सगळ्यो अपूट कवनां रुपार असात. कवना रूपार नासलल्यो हुमिणयो अपरूप. बळादीक विजमितकायेन भरलेल्यो, सोभाय वाखणचयो, जिणियेचीं जीविताचीं सतां आटापच्यो इत्यादी हर वस्तुविशीं चमतकार दाखंवच्यो हुमिणयो पुष्कळ आसल्यो. आनी आजून आसात. वस्तू विषयाचे दिश्टीन वैदिक हुमिणयो तश्योच लोकामोगाच्यो लोक साहित्याच्यो हुमिण्यो सारक्योश्यो दिसतात.

ऋगवेदाची एक हुमिणी अशी आसा:

हांवें एकल्या गोवळ्याक देखलो
पडोंक तो पडानासलो
वयर चडच्यो सकयल देंवच्यो

चारांय कुशीं वाटो ताच्यो
लागीं जमच्यो आनी पयस दुस्साटच्यो
भालयो जालयो न्हेसाण ताच्यो
भुयंचे भंवतीं भंवतालो तो – सुरयो

हाका ताळ पडची मराठी हुमिणी अशी आसा –

एवडासा गोराखी
एक लाख गायी राखी – सुरयो

आनियेका थराच्यो वैदिक हुमिणयो होतृ आनी अधवरयू म्हळ्ळ्या पुरोहितां मधें सवालां जापींचा रूपार आसात. दाकल्याक –

सवाल : एकसूरो भंवता कोण?
परत जलमता कोण?
शेळीक परिहार कसलो
वरवेचा जयत कंळबेचें नांव कसलें?

जाप : एकसूरो भंवता सुरयो.
परत जलमता चंद्र
शेळीक परिहार आसा उजो.
भूमी जावनासा वरवेची जयत कंळबी.

वैदिक संहिता उपरांत परयांत धर्मशास्त्राच्यो हुमिणयो चालत्यो आसल्यो. हांचे पैकी ब्रहमोद्य म्हणची एक आसली. ही हुमिणी वैदिक हुमिणयां सारकी तरी हांतूं तर्क आनी तत्वशास्त्र अधिक मिसळोन आसचें दिसता. हाचे दाखले ब्राह्मणा आनी उपनिषत्तांनी मेळटात.

ब्रहमोद्य म्हणजे ब्रह्म विशांतली पाचारणी. हे जातीची हुमिणी अश्वमेध यागांत आनी अतिरात्र क्रमांनी रिवाजींनी वापुरताले. केदना जालयारी ब्रह्म देवतेक संबंध जावन ही हुमिणी उभी जाताली. शतपथ ब्राह्मणांत यज्ञ वेदीचीं पांच मेटां प्रजापतीचा जीवाचे पांच वांटे म्हणजे: – लोंव, कात, मास, हाडां आनी मेंदू म्हण सांगला (6:9:20). ऐतिरेय ब्राह्मणांत प्रजापतीच्यो बारा कुडी बारा महिनेशे दिसतात (5:25). अशें प्रजापती आपलो जीव दीवन मरता आनी परत जीवंत जातां जातां म्हळ्ळ्यो संगती हांगाचा हुमिणयांनी दिसोन येतात.

तरीपूण ह्यो दोनी ब्रहमोद्य कितल्यो मटव्यो म्हळयार तांचो परिपूर्ण अर्थ करूंक अधिक कष्ट जातात.

तांडया महाब्राह्मणांत ब्रहमोद्य आसात. ह्यो तांचे पुरोहित वापूरतात (ब्रहमोद्य वदंती ब्रह्म वरचस एवतिष्ठंती). सायन ऋषीन सांगचे प्रकार ब्रहमोद्य म्हळयार गायत्रीचें एक निरवचन म्हणच्या धनंजापया. ताचे द्वारीं मात्र ब्रह्माक वळकोंक साध्य म्हणटा तो. आनियेकलो गौतम पंडित म्हळ्ळलो म्हणटाः– होतृ आनी अधवरयू पुरोहितांचा पांच अनुवाकां पैकी पयलेचो वाखण्णी दिंवचें वरणन ब्रहमोद्य जावनासा म्हणटात. हाचे वरवींच अश्वमेध यागाचा पुरोहिताक ब्राह्मण म्हण नांव पडोन ब्राह्मणांच्या कुळीयेक तेंच नांव जालें म्हणटात. उपरांतल्यो ब्रहमोद्य हुमिणयो प्रजापतीक आनी ताचे धुवेक, म्हणजे फांत्याक संबंध जाल्ल्यो. सुरवेर ह्यो पुराणांचा रूपार आसल्ल्यो त्यो क्रमेण सवालांचा रूपाक बदलोन हुमिणयो जाल्यो खंय. वेळ पाशयार जातां ह्या हुमिणयांक प्रजापतीचो संबंध तुटोन गेलो. तवळ तांचें रूप आनी शेवट अधिक विसतारले आनी तांचें नांव ब्रहमोद्य असलेलें तें गेलें. तवळ नवयान तांकां विवाद या वाको वाक्य म्हण वोलायलें.

विवाद हुमिणयांचे दाखले बृहदरणयक उपनिषत्तांत मेळतात. त्या काळार याज्ञवलक्या आसल्या हुमिण्यां द्वारीं आपल्या विरोधींक पडाव करतालो. ताचो दुसमान जावनासलेल्या काशीचा रायाक अजातशत्रू म्हळ्ळेल्याक याज्ञवालक्याची दवलत आनी ग्रेस्तकाय पळेंवक जालीना. त्याच काळार उद्धालक अरुणी म्हळ्ळलो एकलो पयणारी तत्वदर्शनांत आनी देवशास्त्रांत तरकाक सवाल घालून गांवान गांव भंवात आसलो. आपणाकडेन पंथाक पडलेल्यांक पडाव करून हांणे अधिक वरतें दिरवें पूंजायलेलें. अजातशत्रून हाका पुसलावन याज्ञवालक्याचेर उपराटावन धाडलो. पूण हांचो विवाद वेळ वेतां वेतां हुमिणयांचें रूप सांडून फकत तर्क जांवक पावलो.

हुमिणयांक प्रशन या सवाल म्हण आनीयेक नांव आसलें. ह्या रूपार हुमिणयो अळणी जावन फकत वाद विवाद मात्र दिसोंक लागलो. अशें वैदिक हुमिणयांनी हुमिणयांचें खरें लक्षण केवल ब्रहमोद्य हुमिणयांनी मात्र निशेतालें शिवाय हेरां रूपांनी तें आळवोन गेल्लें.

महाभारतांत हुमिणयांक विवाद, प्रशन आनी कूट म्हळ्ळीं तीन नांवां दिसतात. विवाद आनी प्रशन हुमिणयांक बंडीन आनी अष्टावक्र म्हळ्ळेल्या

विद्वांसां मधलो वाद स्परधो प्रमुख दाखलो जावनासा. असल्या स्परध्यांत जिकलेल्याचो दळभार अधीक जातालो आनी सलवालेल्याचो जीव वेतालो. बंडीन आपणे पडाव केलेल्या प्रतिस्परधींक न्हंयत बुडावन लागाड काडचें आसल्लें. तवळ अष्टावक्रान ताका आडायलो. विवाद म्हळ्ळो तो खरेंच उतरांचें झूज जावनासलें ह्यो हुमिणयो देवशास्त्रा विशांतल्यो जायजय म्हळ्ळलो कायदो नासलो तरी, चडावत तसल्योच आसताल्यो म्हणयेता.

यक्ष प्रश्ने म्हळ्ळेली महाभारताची हुमिणी पळेंवक गेल्यार मेकळ्या मेकळ्या भाशेचीशी दिसता. सलवालेल्याचो जीव वेता म्हळ्ळे पासून मात्र ती चड गंभीरशी दिसता.

चवग पांडव भाव अरण्यांत एका तळयांतलें उदक पियेंवक गेले. तवळ त्या तळयाचो पारो करचो यक्ष आपल्या सवालांक सारकी जाप दिल्यार मात्र उदक पियेवयेत म्हण तांकां आडायता. ताचा सवालांक हांचान जाप दींवक जालेंना देकून ताणी हांचो जीव काडलो. आखेरीक युधिष्ठिरा येवन सारक्यो जापी दीवन आपल्या भावांक सोडवन व्हरता.

ह्याच काळार जातकाच्यो काणियो जलमाल्ल्यो आनी तांचे बराबर मनजातींच्यो हुमिणयो उदेल्यो. हांतल्यो थोडयो पळेंवचें तर पयली हुमिणी एक सगळी काणी आटापता. एका रायाचा दरबारांत चवग जण जाणारी आसले. आनी ते कोण कितें सवाल घालयारी पारकून जाप दिताले. एक दीस रायान सवाल घालें – "दोग दुसमान आसले, एकामेकाची सावळी तडवूंक जायना तसले. एकाच्छाणे ते जांवक पावले एकामेकाचे काळजाचे गोंडे. कितें कारण गाय?"

घडलेली गजाल अशीः हसतीचे देबेलीक पेटो पारो आसलो. भुकेल्ली बोकडी हसतीचें तण चोरून खाताना पेटो घोंकतालो. तवळ मावूत येवन बोकडेची पाट फुटासर मारतालो. हें पळेवन पेटो एकदम खुशी जातालो. ह्या पासून बोकडेक पेटयाचेर हगें उबजल्लें. अशें आसतां पेटयान एक दीस कुजनांतलो एक मासा कुडको चोरलो. तें पळेयलेल्या रांदप्यान पेटयाची पाट फुटासर ताका मारून बडयलो. पेटो दुकीन कंगाल जावन आपल्या जागयाक पाटीं परताताना रगतान विदरूप जालेली पेटयाची पाट बोकडेक दिसली. तवळ बोकडेन गजाल कितेंगी म्हण सवाल केलें. पेटयान आपली कथा सांगली. तवळ दोगांयची दुसमानकाय थांबली आनी ताणी एक सोल्लो कोलो. हसतीचे देबेलींतलें तण पेटयान हाडून बोकडेक पावंवचें आनी कुजनांतलो मासा

कुडको बोकडेन व्हरून पेटयाक दींवचो. अशें कोणाकी दुबावाक इडें दिनासताना दोगांयची आशा भागली. हांचे इष्टागतीचें कारण या गूट कोणा बावड्याक सयत कळ्ळो ना.

पूण एक दीस रायाक हांचें चोरपाण रूप रूप दिसलें. तें पळेल्लो राय रागार जालोना. बगार खुशाल जालो आनी त्या दीस जमलेल्या आपल्या दरबारांत ताणें तें सवाल घालें. पारकुचांत सगळे सलवाले जाल्ल्यान आखेरीक ताचो अर्थ रायानच सांगाजय पडलो.

जातकाचो हुमिणयो खुशाल करून मनोरंजन तितलेंच उबजंवच्योश्यो दिसतात. जातकाचा हुमिणयांचो एक झेलो असो आसा:

तो तिका : हातां पायांनी मारता
मुस्कराक समेत मारता
तरीपूण आपल्या न्हवर्या प्रास अधिक मोगाचो तिका.
– उसक्या वयलें बाळशें

ती ताका : सुणया पाश्ट गाळी दिता
तरीपूण तो तिचेलागीं नासताना
तिका समाधान म्हळ्ळें ना.
– तिचो सात वरसांचो पूत

ती ताका : कारण नासताना सोवता
चूक नासताना दूरसाता
तरीपूण तो तिका आपल्या जीवा प्रास चड मोगाचो.
– युव प्रेमी

तो येवन खाता पियेता विशेव घेता
ती ताका वस्तूर फांग्रण दिता
आनी तो वेतासताना सगळें व्हांवयता
तरीपूण तो तिका आपल्या न्हवर्या प्रास चड मोगाचो.
– मागोंक आयललो सन्यासी

न्हयों भरोन आवर आयल्यारी
उदक पियेंवक सकता कोण? – हासां

पिकयो कणश्यो नदरे थावन लिपयतात कसलें? – धोंक

त्या काळार राय कुंवर आपली व्होकाल कसली आनी राय कुंवरन आपलो न्हवरो कसलो म्हण हुमिणयो विचारून पारकितालीं. तशेंच एकलो राय मरात तर ताचे पाटल्यान राय पाटार चडटेल्याक समेत हुमिणयांनी पारकिताले.

असल्यो हुमिणयो जातेच पाली भाशेंत मिळिंद पंज म्हळ्ळ्यो हुमिणयो आसल्ल्यो. तेच परीं शुकसप्तशती म्हळ्ळ्या ग्रंथांत मेळच्यो हुमिणयो शिकवणे दायक जावनासात. असल्यांक प्रश्नोत्तरमाला म्हणटाले.

देकीकः

कोवादरिद्रों ऽ तिविशालतृष्णः ।
श्रीमानच को यस्य मनश्च तुष्टम ।
जीवनमृतः कस्तु निरुद्दमो यः ।
का वा मृतिर दीनजने दुराशा ॥

अधिक दुबळो कोण – अधिक अंगालाप्पी
अधिक ग्रेस्त कोण? – धादोशी मन आसललो
जीव आसोन मेला कोण? – उद्योग नासताना भंवता तो
दुबळ्याक मरण कसलें? – खोटी आशा

शुकसप्तशती ग्रंथांत उलंवचो कीर राणियेक वोपारी मारून तांचो गूट उगडापो करून सारकी बूद शिकयता. असल्या वोपारींचा हुमिण्यांक गूड म्हण नांव दिलेलें दिसता. हाचे शिवाय कूट म्हळ्ळलो सब्द वेदसंहितांत आनी हेरां ग्रंथांनी झळकता तरी ताचो सारको अर्थ कसलो म्हण पारकुंचांत विद्वांस आजून सलवाल्यात. फकत महाभारतांत मात्र ह्या उतराक हुमिणी म्हण अर्थ जाता. संस्कृत साहितांत मेळचो आनियेक सब्द प्रहेळिका म्हळ्ळलो. ह्या सबदाचें अनावश्य लांब लांब विश्लेषण करिनासताना, हांगासर ताचो अर्थ हुमिणी म्हण मात्र सांगल्या. हाका दाखले–

तरुण्यालिंगितः कंठे नितंबस्थलमाश्रितः ।
गुरुणां सन्निधानेपी कः कूजती मुहुरमुहुः ॥

(तरणाटे चलियेन गळो वेंगयला, तिचा पेंकटार आसरो घेवन

गुरू मुखार समेत परतून परतून मोगान केंकारता कोण?)

= हांडीर आसचो उदकाचो कोळसो)

पानीयं पातूं इच्छामी त्वत्तुः कमललोचने ।
यदी दास्यसी नेच्छामी नो दास्यसी पिबाव्यहम ॥

(साळका दोळयांचे सुंदरी म्हाका तुजेलागचें उदाक पियेंवक जाय. तूं दीशी जालयार हांव पूणी पियेंवचो नहीं. तू दीना जाशी तर हांव पियेतलोंच) (तू दीशी तर तूं चाकरन म्हण जालें. आनी चाकरनीलागचें पियेंवक फावो नहीं. तूं दीना जाशी तर तू धनीन म्हण जालें आनी धनीनी लागचें पियेंवचेंच, देकून तुजेलागचेंच जाय म्हाका).

हाचे शिवाय समस्या या समस्या पूरती म्हळ्ळो आनियेक तर आसा. हो तरी मेळचो संस्कृत साहितांतच. बल्लाळ कवीन रचलेल्या भोज प्रबंध म्हळ्ळेल्या ग्रंथांत हाका दाखलो आसा. भोज म्हळ्ळ्या रायान एका दुष्टाल्ल्या सुवातेर घर बांदलें खंय. तवळ थंयसर आसलेल्या देंवचाराक धांवडांवक एकच उपाय आसलो त्या देंवचारान घालचो अर्धकुरो समस्या आयकातेल्यान परिपूर्ण करचो.

देंवचारः सरवस्य द्वे (सर्वांक हे दोन)

काळीदासः सुमती कुमती संपदापत्तिहेतू (बरें मन आनी खोटें मन ग्रेस्तकाय आनी आकांत)

देंवचारः एको गोत्रे (कुटमांत एकलोच)

काळीसादः स भवती पूमान यः कुटुंबम भिबरती (कुटाम सांबाळटा तो खरोच दादलो)

देंवचारः स्त्री पूवच्च (बायल दादल्या सारकी)

काळीदासः प्रभती यदा तद्दिगेहम विनिष्टम (घर लासलेले घडिये जांवक पावता)

अशें देंवचाराचें हरयेक वाक्य काळीदासान परिपूर्ण केलें आनी देंवचार थंय थावन धांवलो खंय. असल्यो चमतकारी काणियो आटापचा त्या भोजप्रबन्ध ग्रंथा निमतीं भोज आनी समस्या मधे सयरीक गट जाल्या. असल्योच काणियो आटापचें आनियेक ग्रंथ वेताळ पंचविंशती म्हळ्ळेलें जंबालदत्त म्हळ्ळ्या बरयणारान सोळाव्या शेकड्यांत गद्य रूपार उतरायलां. हांतूं भूताच्यो पंचवीस काणियो आसात आनी हरयेक काणी एक समस्य जावनासा. साहित आनी चमतकार सोधून गेल्यार आनी कितलेशे दाखले मेळटले म्हणचाक दुबाव ना.

पूण आमकां मुख्य पळेंवक जाय तोंडपाशीं प्रसार जांवचो हुमिणयो. असल्यो केदाळारी साद्या लोकाक अधिक खुशाल करतात.

भारताचा जांटया भासांनी तशें उपभासांनी तोंडपाशीं आयकोंक मेळच्यो हुमिण्यो पुष्कळ आसात. कानडी भाशेंत जश्यो जांटया साहिताच्यो तश्यो तोंडपाशीं लोकाचीं मनां भुलवन धलंवच्यो हुमिणयो धाराळ आसात. करनाटक विश्वविद्यालयान "कन्नडद साविरद ओगटुगळु" म्हळ्ळेलें बारायशीं तोंडपाशीं प्रचार जालेल्यो हुमिण्यांचें पुस्तक उजवाडायलां. सर्वज्ञ कवीचे तीक श्लोक वाचतेल्यांक कन्नड भाशेंत हुमिणयांचें बळ कितलें तें वर्णिजय म्हण ना. वचन साहितांत असले दाखले पुष्कळ आसा. पूण अशिकपी लोकाच्या तोंडांतल्यो हजारांचो हुमिणयो इतले धाराळायेन आयकोंक मेळचें विशेस. आजून तांचें परिपूर्ण संग्रहण जालेलें ना.

हाचे शिवाय कानडी भाशेंत चौपदन म्हळ्ळो लोकसाहिताचो आनियेक प्रकार आसा. आयकातेल्यांक पिशे करचे तसलीं लोकामोगाळ गीतांनी सवालां आनी पाटीं सवालां घालून मिरमिरांवचे तसल्यो संगती वर्णितात. कर्नाटक विश्वविद्यालयाचा "जीवन जोकाली" म्हळ्ळ्या पुस्तकांचा झेल्यांत असल्या चौपदनांचें पुस्तक उजवाडायलां. हांतूं आटापलेलीं सक्कट गितां चमतकारी तरी, गंगी गौरी चौपदन अधिक तीक मारां फारांचा उतरांनी विणलेली दिसता. ह्याच पुस्तकाचे आखेरीक मेळचें "बेडगिन चौपदन" चड कुतूहलाचें. हांतूं एकलो हुमिणेचें सवाल घालून गायता. तवळ दूसरो ती हुमिणी पारकून सारकें उतार सांगोन गायता. आनी आपल्या सर्ते प्रकार आपूण एक नवयाच हुमिणेचें गीत गायता. अशें सवाल आनी पाटीं सवाल मारतच मुखार सागसातात. ह्या चौपदनांत आपूट हुमिणयांची सांकळ गुंतलेले साठ आनी चार श्लोक आसात. असलीं आनिकी लोकाच्या तोंडांत धाराळ चौपदनां असतीत. एदोळचाक फकत इक्रा चौपदनां मात्र जमो जावन उजवाड देखल्यां.

आमच्या सेजारच्या मराठी भाशेंतयी हुमिणयो धाराळ चालत्यो आसात. थोडया वरसां आदीं बोंबय सांत सावेर कोलेजींत सनद जोडलेली श्रीमती दुरगाबायी भागवत म्हळ्ळी मराठी स्त्रीयेन हुमिणयो जमवन वळक दींवचें पुस्तक उजवाडायला. हीणे आपल्या इष्टां मंत्रां मुखांत्र भारताचा विविध भासांच्यो हुमिणयो जमवन दाखले दिल्यात. सगळ्या भासांच्या मट्टाक आपली म्हिनत सुफळ जालिना म्हण ती खंत उचारता तरी, तीणे दिलेल्यो हुमिणयो भारताचा

थोड्या भासांची पूणी रूच चाकोंक आनी सोभाय मेचवोंक पुरो. ह्यो सगळ्यो तीणे रोमी लिपीन छापल्यात आनी इंगलीश भाशेन तांचो अर्थ विवरिला.

मराठयां मधें हुमिणयांचा एका विशेस प्रयोगाक ताणें "बोलाचा अर्थ" म्हण नांव दिलां. (म्हणजे सांगणेचो अर्थ म्हणयेत). हांतूं सवालां वयर सवालां आसात. हीं एका पाटल्यान एक येवन तांचा चमतकारान आयकालेल्यांचें मन धलयतात.

कोंकणी लोका मधें हुमिणयो चालत्यो आनी लोकामोगाळ. गोंयच्यो हुमिण्यो संग्रह करून डा. आर. वी. पंडितान गोंयांत सयत हुमिण्यांची रिवाज कितली बाळाधीक म्हण रुजू केलां. तितलेंच नहीं आस्तां, गोंयांत आनियेक विचित्र आसा. धालो म्हणचो हो खेळ आदीं थावन ब्राह्मण तशें मासळी पागचा आनी भंडारी लोका मधें चालतो आसलो. आतांय खेड्यांतल्यो म्हणजे हळ्ळेंतल्यो कथोलिक स्त्रीयो समेत धालो खेळटात. ह्या खेळांत स्त्रीयांचे या जांटया चलियांचे दोन पंगड करतात. हरयेका पंगडांतल्यो स्त्रीयो फांतीन रावोन एकामेकांच्या पेंकटाक वेंगवन धरतात. दोनी फांती एकामेकाक फूड करून रावतात. आतां दोनी फांती मुखार पाटीं उडोन नाचोन पयलेची वोवी सांगाता एकाच ताळयान गायतात. उपरांत एक फांतीचीं तंड रावतात आनी आनियेके फांतीचीं उडोन नाचोन गायान करून हुमिणेचा रूपार सवाल घालतात. येदोळ परयांत तंड आसलेलीं आपूण नाचोन उडोन पयलेचा पंगडाचा सवालाक जवाब जावन गायान करतात. अशें चमतकारान हुमिणयांचें सवाल आनी जाप नाचा बराबर आयकाताना हाजर आसलेल्या प्रेक्षकांकांची काळजां मनां धादोसकायेन फुलतात.

गोंयांत हिन्दू भावांचा धालयाचीं थोडीं उतरां हांगा पळेवयेत –

सक्कट : पड पावसा पड पावसा
ओ थेंबे थेंबे
दामोदराचा देवळा रतना खांबे

दूसरी फांत : रथांत बशे दामोदरा देवा
जनलोक दिशे
खेळाचे मांडिले पाशेगे...

गोंयांत हिन्दू भावां मधें धालो म्हळ्ळो हो खेळ तांचा पूजेचा तयारायेक या पूजा तिरसाल्या उपरांत चाल्तो आसलो म्हण श्रीमती वसुधा माने म्हळ्ळेली लेखकी "गोंयांतलो धालो" म्हळ्ळ्या आपल्या पुस्तकांत सांगता. कथोलिकां मधें हो आयलेवार प्रचलित जाल्लो.' आनी केवल मनोरंजना खातीर मात्र प्रदर्शित जाता.

(मुंदरसता)

मलबाराचें उद्यान

– शरतचन्द्र शेणै, कोची

HORTUS MALABARICUS म्हळ्यार 'मलबाराचें उद्यान' म्हूण अर्थ. 'मलबार' म्हळ्यार आतांच्या उत्तर केरळ राज्याचो वाठार जावनु आसा. जाल्यार पूर्वकालाक भारताच्या दक्षिण पश्चिमेचो एक सगळोच भूप्रदेश ह्या एक सामान्य नांवान वळखतालो. आनी हें नांव वनस्पतींचे, सुगंध द्रवयांचे गिरेस्तकाये खातीर संवसारिक तलाचेरीच सुप्रशस्त आशिल्लें.

ह्या वाठारांतल्या वनस्पतींचे विशीं क्रिस्ताब्द सत्राव्या शतकांत तयार जालोलो एक बृहद ग्रंथसमुच्चय आसा HORTUS INDICUS MALABARICUS. सुमार 780 वनस्पतींचो सुदीर्घ आनी विपुल परामर्श ह्या बारा खंडांच्या ग्रंथांत आसा. सुस्पश्ट आनी संकीर्ण चित्रांनी भरिल्लो, वनस्पतींचे गूण आनी उपयोग विवर्सून आशिल्लो, एक समग्र विज्ञानकोशाच्या पांवड्याचो हो ग्रंथ समुच्चय लातीन भाशेन आसा. जाल्यार प्रती एक वनस्पतीचेंय नांव इतर तीन भाशांनी लागेन दिल्यां – मलबारिका, आराबिका आनी लिंगवा ब्राह्मणिका.

आनी ही 'लिंगवा ब्राह्मणिका' आसा आमची मोगाळ कोंकणी भास! ही कोंकणी कशी ह्या मलबार वाठारांतुल्या मनस्पती विशिंच्या विदेशी ग्रंथांत इतली साबार आयली? तेंयी बी सत्रावया शतकांत! हे विशीं सोदून गेल्यार भारतीय चरितांतुलें एक भांग्रा पर्व आमचे मुकार वाकतें जाता. 1678 थाकून 1703 मेरेन जावुन आमस्टरडाम हांगाच्यान मुद्रण जालेल्या, बारा खंडांच्या ह्या ग्रंथसमुच्चयांतुल्या प्रथमल्याच खंडांत आरंभारीच कोचिच्या तेग कोंकणी वैद्यांनी मेळून हस्ताक्षर केलेलें एक हातबरपाचें साक्षपत्र दिल्यां. कोंकणी भाशेन, देवनागरी लिपीन बरयलेलें हें साक्षपत्र रंग भट्ट, विनायक पंडित आनी आपू भट नांवाच्या त्या तेग कोंकणी वैद्यांनी त्या अपरूप ग्रंथाचे रचनेंत दिलेले देणगीचें सुवर्ण साक्ष दिता.

'आजीक दोन वर्शां सकाळीं सांजे आमी लागी राबून हो ग्रंथ संपादून दिला' अशी त्या साक्ष्यपत्रांत त्या कोंकणी वैद्यांनी सुस्पष्ट रूपान, कसल्याय संशयाक वाट दवरिनाशें साक्ष दिल्यां! जाल्यार हें सत्य चड कोणाचे मतींत आजीय तरी गेलेंना म्हणचेंच वास्तव. सतराव्या शतकांतुल्या त्या तेग कोंकणी

वैद्यांनी स्वाभिमानान देवनागरी कोंकणींत बरोवुन, आनी हस्ताक्षर लेगीत तेच प्रकारी केलेल्या त्या अपरूप साक्ष पत्राचें पूर्णरूप अशी –

स्वस्ती श्री शालिवाहन शक 1597 राक्षस संवत्सर चैत्र बहुळ 10 कोची राजपाटणीं बैसिके रंग भट्ट तथा विनायक पंडित, आपू भट्ट तेग वैद्य तानीं कोचीच्या कुमदोर आंड्रीक फांड्रे त्याचा निरोपान ह्या मलबार देशाक आशिले औषध मात्र वृक्ष वाली माड खंड ओळखतेल्या मनुश्यांक मुसारो दीवूनु ते ते गांवांतू पेट्टवून तीं तीं वोखद आणवून त्या त्या माडांचें फल फूल पान बीज समस्त त्या त्या रुतुकाळावरी संपादून तीं तीं चितारिलीं. त्या उपरांत आमी आमगेल्या वैद्य ग्रंथाच्या निघंटा प्रमाणीं त्या त्या औषधाचे गूण वा अनुभवान जो जो गूण आमकां कळेलो तो वा त्या ओखदांचीं नांवां पळेवुन आजी दोनी वर्शां सकाळीं सांजे आमी लागी रावूनु हो लिंवरु संपादून दिला. तें लटिक अशी म्हणुचाक नज अशी म्हणु आमी आमची निसाणी करणु दिली. ते सत्य म्हणु मानूचें जायीद म्हणु नागर बरपान हें बरवुनु दिलां. श्रीः

(रंग भट्ट) (विनायक पंडित) (आपू भट्ट)

ह्या तांच्या उतरांतुल्यान त्या ग्रंथा फाटल्या भगीरथ प्रयतना विशीं स्पष्ट माहिती आमकां मेळता. ग्रंथाच्या साक्षात्कारा फाटलें मुख्य बल आनी प्रचोदन आशिल्लो ओलांदेज कुमुदोर हेंड्रिक फान रीड, जो मागीर कोचिचो गवरनर जालो. बारा खंडांचें हें सगळें पुस्तक ताच्याच नांवान प्रकाशित जाल्यां. ग्रंथा पाटल्यान काम करपी, वावुरपी सगळ्यांक ताणेंच वेंचून नियंत्रित केलेले आनी एकेकल्यांक तीं तीं कामां दिलेलीं. ताणें त्या त्या वाठारांतुल्या अधिकार्यांची आनी पालकांची मददयी घेतलेली. केवल 1670-77 कालखंडांत कोचींत आसलेल्या हाका 1691 वरसा मरण आयलें. जाल्यार पुस्तकाचे वरलेले खंड ताचे मरणा उपरांतेंय उजवाडा आयले.

कोंकणी साक्षपत्राची तारीक आसा क्रिस्ताब्द 1675 एप्रिल म्हयन्यांत. म्हणटाना त्या कोंकणी वैद्यांनी तांचें काम शुरु केलेलें 1673 वरसाच्या आरंभाक म्हूण व्यक्त जाता. तशी त्या दोन वरसांच्या कालांत तान्नी वनस्पतिविशीं ज्ञान विज्ञान आशिल्ले गांवकारांक वेतन दीवुनु वेगवेगळ्या वाठारांनी धाडून वेगवेगळ्यो वनस्पती हाडयल्यो म्हणूय व्यक्त जाता. तेंच न्हंय, तीं तान्नी 'चितारिलीं' लेगीत! प्रकाशित पुस्तकांनी मुद्रण केलेलीं चित्रां वेगळीं आसात.

पूण त्या चित्रांचीं आधार चित्रां, मूल चित्रां, त्या कोंकणी वैद्यानींच तयार केलेलीं म्हूण स्पष्ट जाता. तांच्या साक्षपत्रांत हाचेंच साक्ष तान्नी दिल्यां.

त्या वनस्पतींचे गूण आनी इतर माहिती खंयचान आयली? 'आमगेल्या वैद्य ग्रंथाच्या निघंटा प्रमाणे/अनुभवा प्रमाणे' अशी तान्नी साक्षपत्रांत स्पष्ट सांगल्या. अर्थात मूल रूपान समस्त माहिती तान्नीच 'संपादून दिलेली'! तांतुं कितेंय चड उणें करचें आनी अणकार करचें कामच बाकी वरलेलें. आनी केवल तेंच बाकिच्यांनी केल्यां. हाचोच परिणाम जावुनु पुस्तकाच्या समस्त खंडांत वनस्पतींचीं नांवां कोंकणी भाशेनय दिल्यांय. चित्रांचे ओट्टु तीं नांवां नागरीनच आसाय जाल्यार लिखित माहितिचे ओट्टु रोमी लिपीन आसाय. मलयाळम भाशेंतुलीं नांवांय तशीच. कोंकणी आनी मलयाळम भासो भारतांत प्रप्रथम जावनु मुद्रण जालेल्योय ह्याच ग्रंथांत.

तें म्हणून आमच्या जायत्या जाणांनी ह्या साक्षपत्राचो उल्लेख केला. शणै गोंय बाबांल्या 'गोंयकारांली गोंया भायली वसणूक – पयले खंड' (1928) आनी 'कोंकणी भाशेचें जैत' (1930) ह्या दोन पुस्तकांनी हाचो उल्लेख आयला – ते म्हणटाय –

सत्राव्या शेंकड्याचें दूसरें अर्ध लागल्यार गोंयकार कोचीक पावुन सुमार शंबर वर्सां जाल्लीं. तरी आसताना तांचो कोंकणी भाशेचो अभिमान इल्लोय उणांवक नासलो. ते आपले भाशेक आपुण खासा मान दिताले इतलेंच न्हंय तर परक्या येवरोपी लोकां कडसूनय तिका मान दींवक लायताले. 1675 वर्सा कोचीचो ओलांदेज गवर्नदोर 'हेन्रिक फान रीड' हो आसलो. हाणे आपले भोगवटींत सुमार दोन वर्सां वाव्रून रंग भट, विनायक पंडित आनी आपू भट ह्या तेगां गोंयकार वयजांच्या पालवान मलबाराच्या वनस्पतींचीं चित्रां, नांवां, गूण आनी उपयोग घालून एक मोटो ग्रंथ बरयला. ताचें नांव HORTUS INDUCUS MALABARICUS. ह्या ग्रंथांतलो मजकूर कशेच तरेन लटको ना म्हणपाचें सगळ्या येवरोपाक आनी संवसाराक सांगूंक, कोंकणी भाशेंत देवनागरी अक्षरांनी बरयिल्लें एक सेर्तिदांव त्या तिगांय वयजांचे सये सयत त्या पुस्तकाक जोडलां. कोंकणी भाशेक त्या ग्रंथांत LINGUA BRAMANIC (बामणी भास) अशें म्हळां.

तें कोंकणी साक्षपत्र आमच्या पूर्विकांल्या स्वाभिमानाचें साक्ष म्हणून जायत्या सुवनिरांचेर, विशेष अंकांचेर आनी पुस्तकांचेर पुनः पुनः मुद्रण

केल्यां. हे वरी कोंकणीतूलें प्रथम मुद्रण म्हणूनयी त्या साक्षपत्राक चरित्रांत जागो आसा. कोंकणी चळवळिंतूले समस्तांनी हें मान्य केलयां कोंकणीचे मूललिपी विशिंयी हें साक्षपत्र साक्ष दिता. हेंय कार्य साबार जाणांनी मान्य केल्यां आनी ते खातीर साक्ष पत्राचो उल्लेखूय केला.

जाल्यार वनस्पती विज्ञानाचे रंगावेलें आमच्या पूर्विकांलें हें योगदान- अनुपम अतुल्य योगदान आमी आजीय सारकीं वळखूंक पावले व्हय? वैशविक तलाचेर विख्यात जालेल्या, पांचशें पांचशें पानांच्या बारा पुस्तकांत व्याप्त जालेलें तें विपुल विज्ञान 'संपादून दिलेलें' तान्नी! ह्या परिश्रमाचें, ह्या मानव सेवनाचें फाव तें गौरव तांकां मेळ्ळयां व्हय? ना! आजीय हें आमकां साध्य जालेंना. आमी आजीय हें करूंक पावलेनाय. होरतूस मलबारिकुसाचें नांव जंय जंय येता थांगा एक मलयाळी वैद्यालेंच नांव गाजता, आमच्या पूर्विकांचीं नांवा न्यंय! हो अन्याय कशी घडलो म्हूण सोदताना थोडयो गजाली मुकार येतात.

एक म्हळ्यार आमचेंच अज्ञान. आमी केवल त्या साक्षपत्राचें एकच प्राध्यान्य दिकूंक पावल्याय. तांतूं कित्याचें साक्ष दिल्यां, आनी त्या पुस्तकांत असाच तें कितें ह्या गजालींकडे आमी लक्ष दिलें ना. दोन वर्षांक सकाळ सांज त्या वैद्यांनी कितें केलें हें कार्य आचमे नदरे आड राबलें! ना जाल्यार आमी त्या साक्षपत्रांत सुव्यक्त जावुनु कितें सांगलां तें कार्य संवसाराचे मुकार पावयतले आशिल्ले. तशें घडलें ना.

दूसरें कार्य म्हळ्यार त्या ग्रंथाचो साक्षातकार सादलेल्या फान रीड हाचे कडच्यान जालेली चूक. ग्रंथाचो प्रथम खंड मुद्रण जांवच्या वेळार ताणीं फाव तें ध्यान दिलें ना. हें कार्य ताणें आनी एक वेळार कबूल केल्यां. प्रथम खंडाचें मुद्रण आपण्याले नदरे आड जाल्यां आनी ते विशीं आपुण अतृप्त आसा अशी ताणें मागीर बरयल्यां.

खरें म्हळ्यार त्या प्रथम खंडांत हें कोंकणी साक्षपत्र प्रथम जावनूच येवका आशिल्लें. ताचे बदला 'इम्मान्युवल कारणिरो' म्हळ्या परिभाशकान मलयाळम भाशेन बरयिल्लें साक्षपत्र प्रथम जावन आयल्या. ताजे उपरांत 'इट्टी अच्युतन' म्हळ्या मलयाळी वैद्यालें साक्षपत्र आयल्या. तशी कोंकणी साक्षपत्राचें योग्य प्राधान्य नष्ट जाल्यां. हाचे पाटल्यान कोणांली तरी अपुरबुध्दी आसूयात. ते निमित्तींच कोंकणी साक्षपत्राची तांतूं दिलेली लातीन परिभाषा भोव विकल जावुनु आसा. ते येद्दी विकृत परिभाशा नेणतां जलेली चूक म्हूण सांगूक साध्य

न्हय. मूल साक्ष पत्रांत कोंकणी वैद्यांनी स्वताक केवल 'तेग वैद्य' हेंच विशेषण दिल्यां जालयार परिभाशेंतुलें विशेषण Gymnosophist Brahmin म्हूण आसा. Gymnosophist म्हळ्यार दिगंबर पंथाचे (नागडे) म्हूण अर्थ! ह्या असल्या अन्याया निमित्तीं, आनी मलयाळम साक्षपत्र मुकार आयलेल्या कारणान मलयाळी जनांनी आतां मलयाळी वैद्याकच त्या सगळ्या पुस्तकाचो रचणार जावुनु मान्य केला. तान्नी हे खबरेक खूब प्रचारूय दिला. ताच्या नांवार स्मारकां उबीं जाल्यांय आनी ते खातीर केरळ सरकारा वाटेन अनुदान इत्यादिय दिल्यां. ज्या एक धार्मिक समाजाचो तो वैद्य अंग अशिल्लो, तो समाज तर सगळोच आतां ह्या कार्यांत भोव कार्यरत जावन आसा.

जाल्यार तागेल्या साक्षपत्रांत बरयल्यां कितें? 'कुमदोर हेंड्रीक फान रीडाच्या आदेशा प्रमाणे हांव कोचींत येवुनु, पुस्तकांत बरयललीं कार्यां आनी चित्रां पळोवुनु वनस्पतींचे गूण आनी कार्यां आमगेल्या ग्रंथां प्रमाण कशी कितें म्हूण परिभाषकाक सांगून आयकयलीं' अशी ताणें ताच्याच हात बरपान साक्ष दिल्यां. तागेल्या जावो परिभाषकाल्या जावो साक्ष पत्रांनी ह्या मलयाळी वैद्यालें नीज नांव लेगीत सुचोंवक ना! त्या वैद्यान तागेल्या गांवांत थाकून कोचींत येवुनु थंय ते भीतर तयार आशिल्याच पुस्तकांतल्यो माहिती आनी चित्रां पळोवन ताका कळता तीं कार्यां परिभाषकाक 'सांगून' आयकयलीं इतलेंच. (केवल उण्याच दिसांचें काम हें). परिभाषकाल्या साक्षपत्रांतूय बरयल्यां तें हेंच कार्य, हेंच सत्य. समजता कितें? मलयाळी वैद्य आयलोलोच पुस्तक तयार जालेले उपरांत मात्र. मागिरयी तागेलो वांटो केवल सीमितूच आशिल्लो! तोवय बी केवल मौखिक रूपाचो मात्र. खरें म्हळ्यार ताका आपोवन हाडलोलोच केवल ताच्या हातान एक तें साक्षपत्र मेळचे खातीर मात्र अशी अनुमान करूयात. ना जालयार कोचींतूच तेन्ना वखदी मनस्पतिंची वळख आशिल्लो मलयाळी म्हूण एकूय वैद्य नाशिल्लो की? दूरा कडक्करपळ्ळी थाकून एक अतिथी वैद्याक आपोवन हाडका जाली कशी?

तागेल्या साक्षपत्रांत आपल्या वैद्य पारंपरया विशीं ताणें कांय बरयलें ना. स्वंत नांव लेगीत बरयलें ना. पूण साक्ष पत्राच्या भाषांतरांत तें व्हडपण करून आयल्यां! 'इट्टी अच्युतन' म्हूण एक नांवय दिल्यां! कोणाची ही करणी हें सार्कें सांगूंक जायना. जाल्यार एक आसा, एकलो व्हडपण सांगता केदाणा? स्वताक ताचेंच सवायपण खाताना न्हय? आयचो समाज हें वळखना कशी? आपल्याचो स्वयम डांग्रो मारता तोच व्हड म्हूण सांगपी समजुपी जाल्याय आमी.

विज्ञा मनीस विनम्र आस्ता म्हणजें आमी विसरल्याय. सतराव्या शतकांतूले ते तेग कोंकणी वैद्य केवल वैद्य म्हूण न्हय, ब्राह्मण मूण न्हय, कोचीकार म्हूण न्हय आशिल्ले. संवसारिक तलाचेर जनोपकारी रूपाची अनन्य, अतुल्य, अनुपम संभावना केलेले, इतःपर्यन्त कोणूच करूंक पावलोना तसलें भगीरथ प्रयतन करूंक पावलेले, स्वाभिमानी महामनीस ते! आपलें विज्ञान वांटचे ओट्टु आपले मायभाशेची घुडी वयर वयर उबयलले आमचे पूर्वज ते. हें कार्य आमचे पीळगे पीळगेन जाणा जावुनु आसूका. तांच्या नांवान समूचित स्मारकां उबीं जांवका. तांचे संभाबने विशीं योग्य परामर्श आमच्या पाठ्य पुस्तकांनी, चरित्रा पुस्तकांनी येंवका. केवल कोंकणी पुस्तकांनी मात्र न्हय, इतर पुस्तकांनियी येंवका.

*****

होरटस इंडिकस मलबारीकस

– उदय भेंब्रे, गोवा

(कृपाः अस्मितायेचो कसाय 2015 P. 140-154)

334 वरसां फाटली घडणूक उजवाड घालता कोंकणी कर्तत्वाचेरः

सुमार 400–500 वरसां आदल्या गोंयांत आयुर्वेद पांडित्याची आनी आयुरवेद–वैजकेची व्हड परंपरा आशिल्ली हें गोंयांतल्या खूबश्या लोकाक खबर ना. पुर्तुगेजांनी गोंय जिख्ले उपरांत हिंदूंचेर पालखेंतल्यान येवपा–वचपाक बंदी घाली. तिका एकूच आडवाद आशिल्लो आयुरवेद–पंडिता संबंधान. हें गोंयच्या इतिहासांत वाचूंक मेळटा. वरिश्ट पदां वयल्या पाखल्यांचो तांच्या डोकटरां परस थळाव्या आयुरवेदी वैजांचेर अदीक विशवास आशिल्लो अशेय उल्लेख मेळतात. घडये दादा वैद्य हे ते परंपलेंतले निमाणे पंडित. एकाच हिन्दू गोंयकाराचो पुतळो पुर्तुगेजांनी उबारलो आनी तो दादा वैद्यांचो हाचोय संबंद आयुरवेदी वैजके कडेन आसा. पूण हे परंपरेविशीं खूब थोडे जाणात. हाकाच लागून आज केरळांतल्या कोंकणी भाशी समाजांत जो खवदळ चल्ला ताचीय खबर चडश्या गोंयकारांक ना. त्या खवदळाचो संबंध 'होरटस इंडिकस मलबारीकस' ह्या वखदी वनसपती विशिंच्या विशाल ग्रंथा कडेन आसा. कितें ह्या ग्रंथाचो खवदळ? आनी कित्याक आयज थंय खवदळ?

ह्या प्रश्नांच्यो जापो थोड्याच उतरांनी दिवप हें खूब कठीण. फाटभूंयेची विसकावणी केले बगर त्यो जापो समजून घेवप हेंवूय तितलेंच कठीण. तरी तें आमी समजून घेवपाची गरज आसा. कित्याक तर तांतूंत कोंकणी मनशाच्या कर्तत्वाचो इतिहास आसा.

पुर्तुगेजांनी 1510 वरसा गोंय (तीसवाडी म्हाल) जिखले उपरांत तांचे राजवटकेन क्रिस्तांव धर्मसंस्थे वांगडा 1540 वर्सा धर्मांतर सुरु केलें. देवळां मोडप, मूर्ती फोडप, ग्रंथ लासप आनी हिन्दूंक बाटोवप असो तो धर्मांतराचो सांवार आसलो. 1560 वरसा इंकविजिशन स्थापन जालें आनी उजयांत तेल पडलें. त्या सांवारांतल्यान आपणाक वाटवपाक कितलीशींच कुटमां गोंयांतलें घर–दार सोडून दक्षिणेक गेलीं. कांय कुटमां कर्नाटकांत राबितो करून रावलीं तर कांय कुटमां फूडें गेलीं, केरळांत पावलीं. थंय कोचीच्या रायान तांकां

आलाशिरो दिलो. आज केरळांत अदमासान सात ते आठ लाख कोंकणी भाशी लोक आसात. सगल्यांचे पूर्वज गोंयांतल्यान गेल्ले. तांचे मदीं आंकड्यान मोटो घटक आसा तो कुणबी समाज. मागीर सारस्वत, दैवज्ञ, ब्राह्मण, वैश्य हे घटकूय आसात.

त्या वेळार कोचींत (आदलें नांव कोचीन) फोरट कोचीन ह्या वाठारांत पुर्तुगेजांचें वेपारी केन्द्र आशिल्लें. डच तांकां धांवडांवक सोधताले. एक-दोन खेपो तसो यतन केले उपरांत 1663 वरसा पुर्तुगेजांक तें वेपारी केंद्र डच लोकांचे सुवादीन करून थंयसून कडसरचें पडलें. डचांनी ल्हवू ल्हवू आपली सत्ता थंय बसयली. 1667 तें 1673 वरसा मेरेन अडमिरल हेन्रीक व्हानरीड हो थंय गवरनर आसलो. ताचे विशीं सांगतात ती खबर खरी काय कल्पनेंतली हें कळपाक मार्ग ना. पूण दादा वैद्य हांची करामत मतींत घेतली जाल्यार कोचींतली ती खबर खरी आसुंये. खबर मेळटा ती अशी:

गवरनर हेन्रीक व्हान रीड हांची घरकान्न दुयेंत पडली. सगळ्या तरांचे आलोपथीक वखदांचे उपाय करून जाले पूण गूण पडलो ना. आखेरेक ताका कोणे तरी सल्लो दिलो, आयुर्वेदी वैजांचें वखद करून पळोंवचें. ती सुचोवणी मानून घेवन गवरनर रीड हाणें आपू भट, रंग भट आनी विनायक पंडित ह्या तीन वैजांक आपयले. तीगूय कोंकणी मनीस. 16व्या शेंकड्यांत गोंयांतल्यान गेल्ल्या गोंयकारांचे वंशज. चोवगानीय मेळून गवर्नर रीड हाचे घरकान्नीक जाल्ल्या दुयेंसाचो खोलायेन अभ्यास केलो, चर्चा करून कसलें वखद बरें पडटलें तें थारायलें आनी उपाय केले. ते उपाय फळादीक जावन गवर्नराची घरकार्न दुयेंतांतल्यान निवळ्ळी, बरी जाली. हे घडणुकेक लागून गवर्नर रीड हाची दोन गजालींचेर श्रद्धा बसली - चारूय आयुर्वेद पंडितांच्या कर्तत्वाचेर आनी भारतांतले वखदी वनस्पतींत भरून आशिल्ल्या गुणांचेर.

हे श्रद्धेंतल्यान गवर्नर रीड हाणें एक व्हड प्रकल्प चालीक लायलो. मलबार वाठारांतली (भारताचे पश्चिम देगे वयलो दक्षिणेकडलो प्रदेश) वखदी वनस्पत जमोवपाचो आनी तिचे गूण सांगपी ग्रंथ बरोवन घेवन उजवाडावचो. हो व्हड वाव्र ताणें आपू भट, रंग भट, विनायक पंडित आनी इट्टी अच्युतन हांचेर सोंपयलो. तांणे वखदी झाडां, वाली वळखुपी मनशां नेमून, तांकां हांगा-थंय धाडून वखदी वनस्पती हाडची; ती कोचींत रोवन थंय ते वनस्पतीचें बाग करचें; फादर मेथ्यू ह्या कार्मेलाइट पाद्रीन दर एके बनस्पतीचें (झाड, वाल,

पान, फूल, बीं) चित्र काडून दिवचें; तीगूय कोंकणी पंडितांनी ते वनस्पतीचे गूण कोंकणेंत बरोवचे आनी इट्टी अच्युतन हाणें मलयाळम भाशेंत बरोवचे. (मागीर तांचो अणकार पुर्तुगेज आनी ल्याटीन ह्या दोन भाशांनीय करून घेतलो).

हो वाव्र धारिल्ले प्रमाण जालो. उपरांत तांब्याचेर कोंत्रावन चित्रां तयार जालीं आनी आमस्टरडामाक धाडलीं. थंय 12 खंडां मदलो पयलो ग्रंथ 1678 वरसा उजवाडाक आयलो. ह्या ग्रंथांत तो तयार कर्तल्यांची सर्टिफिकेटां, छापल्लीं आसात आनी तीं आरंभाकूच वाचूंक मेळटात. आपू भट, रंग भट आनी विनायक पंडित ह्या तिगांनीय आपल्यो निशाण्यो घालून एक सर्टिफिकेट दिलां तर इट्टी अच्युतन हाचें सर्टिफिकेट वेगळें आसा. कोंकणी वैजांचें सर्टिफिकेट कोंकणी भाशेंत आनी देवनागरी लिपींत आसा. तर इट्टी अच्युतनाचें सर्टिफेकेट मलयाळम भाशेंत आसा. कोंकणी पंडितांच्या हाती बरपाचो ब्लोक करून तो ग्रंथांत छापला. देवनागरी कोंकणींतल्या ब्लोक प्रिंटिंगाचो पयलो नमूनो. सर्टिफिकेट अशें आसाः-

"स्वस्ती श्री शालिवाहन शक 1597 राक्षस संवतसर चैत्र बहुळ 10 कोची राजपाटणीं बैसिके रंग भट्ट, विनायक पंडित तथा आपू भट्ट तेग वैद्य तानीं कोचीच्या कुमदोर आंड्रीक फांड्रे त्याचा निरोपान ह्या मलबार देशांतू आशिले औषध मात्र वृक्ष वाली झाड खंद ओळखतेल्या मनुश्यांक मुसारो दीवूनु ते ते गांवांतू पेट्टवून तीं तीं वोखद आणवून त्या त्या झाडाचें फल फूल पान बीज समस्त त्या त्या रुतुकाळावरी संपादून तीं तीं चितारिलीं. त्या उपरांत आमी आमगेल्या वैद्य ग्रंथाच्या निघंटा प्रमाणीं त्या औषधांचे गूण वा अनुभवान जो जो गूण आमकां कळेलो तो वा त्या ओखदांची नांवां पळेवुन आजी दोनी वर्शां सकाळीं सांजे आमी लागी रावूनु हो लिंवरु संपादून दिला. तें लटीक अशी म्हणुंचाक नज अशी म्हणु आमी आमची निसाणी करणु दिली. ते सत्य म्हणु मानूचें जायीद म्हणु नागर बरपान हें बरवुनु दिली - श्री रंग भट्ट विनायक पंडित आपूचे ओप."

ह्या 'होर्टस इंडिकस मलबारीकस' नांवाच्या विशाल ग्रंथाचें आनी त्या ग्रंथांत वापरिल्ले कोंकणी भाशेचें कोंकणी मनशाचें कर्तत्व, कोंकणी भाशेचो इतिहास आनी कोंकणी भाशेचें देवनागरी लिपी कडलें नातें त्या तीनी विशयांनी खूब महत्व आसा. 16व्या शेकड्यांत जे गोंयकार घरदार सोडून केरळांत गेले तो भोंव करून 1550 तीं 1575 ह्या वरसां मदल्या काळांत गेल्ले आसूंक जाय.

तांचे मदीं आयुरवेद पंडितांचीं कांय कुटमां आसूंयेत आनी तांणी थंय वैजकेचो वेवसाय चालू दवरला आसुंये. इतलेंच न्हय; तर त्या मळार तांणी नामना जोडिल्ली आसूंये; ना जाल्यार, डच गवरनरा कडेन तांची शिफारस कोण कर्तलो आसलो? आनी डच गवरनर तो विशाल ग्रंथ तयार करपाचें व्हड काम तांचेर खंयच्या विश्वासान सोंपयतलो आसलो?

आपू भट, रंग भट आनी विनायक पंडित हांणी जें सर्टिफिकेट दिलें तें कोंकणींत आनी देवनागरी लिपींत तांचे पूर्वज 1575च्या अदमासाक थंय पाविल्ले अशें धरलें जाल्यार मदीं 100 वरसां गेलीं अशें जाता. हाचो अर्थ थंय पाविल्ल्या गोंयकारांनी 100 वरसां उपरांतूय कोंकणींत बरोवपाची चाल दवरल्ली असो जाता. तांणी गोंय सोडलें तेन्ना ती चाल आशिल्ली आनी तीच तांणी कोची रायाच्या राज्यांत फुडें चलयली आसोय ताचो अर्थ जाता. तशी चाल नाशिल्ली जाल्यार त्या वाठारांत ते संस्कृत भाशेंत वा मलयाळम भाशेंत बरयतले आसले. कोंकणींत बरोवपाची तांच्या पूर्वजांची चाल नाशिल्ली जालयार शंबर–दवायशें वरसां उपरांत ते नवीं चाल कित्याक सुरु करतले?!

कांय गोंयकारांनी समजणी करून घेतल्या की पुर्तुगेजांनी गोंयचेर आगळीक करचे आदीं गोंयांत कोंकणींत बरोवपाची चाल नाशिल्ली. ती चाल यूरोपियन मिशनर्यांनी सुरू केली आनी ते खातीर रोमी लिपी वापरली; देखून कोंकणी भाशेची लिपी रोमी! कोंकणी देवनागरी लिपींत बरोवपाची चाल 11व्या शेंकड्यांत आशिल्ली हाची गवाय मेळटा. ताचे पयलीं न्हय जालयार तेन्ना तरी ती आशिल्ली. कर्नाटकांत श्रवणबेळगोळांत गोमटेश्वराची व्हडली पाशाणी मूर्त आसा, ते मूर्तीया पांयां कडेन दोन कोंकणी वाक्यां कोंतरायिल्लीं आसातः 'श्री चावुंडराजें करवियले' – 'श्री गंगराजें सुत्ताले करवियले'. हीं वाकयां देवनागरी लिपींत आसात. आनी हें कोंत्रावप मेळटा कानडी प्रदेशांत. तर गोंय हें कोंकणीचें मूळपीठ आशिल्ल्यान थंय हेर खंयचीय लिपी वापरपाचो प्रशनूच येना. 15व्या वा 16व्या शेंकड्यांतलें काणियांच्या रूपांतलें कोंकणी भारत आनी कोंकणी रामायण मेळ्ळां तें रोमी लिपींत उतरायिल्लें; पूण मूळ बरप देशी लिपींतूच आसूंक जाय. ती रचणूक कृष्णदास शामाची अशें कांय जाणकारांचें मत आसा. कृष्णदास शामाक संस्कृत भास कळटाली आनी ताणें 'श्री कृष्णचरित्र कथा' हें काव्य मराठींत बरयिल्लें. तो कांय रोमी लिपींत बरोंवचो ना. आनी देवनागरी कळटा आसताना तो खंयचेय दक्षिणे लिपींत बरोवपाचीय शक्यताय

ना. हाचे वयल्यान, कोचींत वचून राबितो केल्ल्या गोंयकारांनी तीच परंपरा थंय चलयली आनी उणयांत उणीं शंबर–सवायशें वरसां तरी ती थंय चालू आशिल्ली हाची गवाय त्या आयुरवेद पंडितांनी दिल्ल्या सर्टिफिकेटा वरवीं मेळटा.

हाका आनीक एक आधार आसा. फादर आंजेलो माफे हाणें इंगलीशींत कोंकणीचें व्याकरण बरयलां आनी एक इंगलिश–कोंकणी शब्दकोश रचला. तो कर्नाटकांत वावुरतालो म्हणटकच थंय ताणें कन्नड लिपी वापरल्या. फादर माफेचें व्याकरण 1882 वरसा उजवाडा आयलें. व्याकरणाचो आरंभ तो असो करता –

"The Konkani Language was formerly written with the alphabet called Balabodha or Nagar, sometimes it was written with the Modi Alphabet, which is the Mahratti Alphabet. Now the Kanarese Alphabet is generally used, and although it does not express all Konkani sounds, yet it is better adapted for this than the Latin Alphabet." (कोंकणी भास आदीं जिका बालबोधा वा नागर म्हणटात ते लिपींत बरयताले; कांय वेळा ती मोडी लिपींत बरयताले जी मराठी लिपी आसा. आतां चडशी कन्नड लिपी वापरतात; आनी जरि ती कोंकणीच्या सगळ्या उच्चारांक पावना, तरी ल्याटीन लिपी परस ती ह्या कामाक चड बरी जुळटा).

फा. माफेचें सांगणें आनी 1678 वरसांतलें तें कोंकणी बरप एक स्पश्ट गवाय दितात: 16व्या शेंकड्यांत जे गोंयकार कर्नाटकांत आनी केरळांत वचून रावले ते कोंकणींत बरयताले; आरंभाक ते देवनागरी लिपींत बरयताले आनी उपरांत खूब वरसांनी ते कर्नाटकांत कन्नड आनी केरळांत मलयाळम लिपी वापरूंक लागले.

कोंकणी कर्तत्वाचेर मलयाळी अन्यायः

फिरंगी आगळिकेच्या उज्यांतल्यान आपलो धर्म आनी आपली संस्कृताय वाटवपाक 16व्या शेंकड्यांत ज्या गोंयकारांनी केरळांत आलाशिरो घेतलो तांणी खूब कष्टांनी आनी तरेक तरांच्या अडचणिंतल्यान वाट काडीत आपलें बसतान परथून बसयलें. कोण व्यापार उदयोग करूंक लागलो तर कोण अध्यापन करूंक लागलो. कोण भाशेच्या मळार अभ्यास–संशोधन करूंक लागलो तर कोण कलेच्या मळार वावरूंक लागलो. तांणी बरे दीस पळयले आनी तांणी संकष्टांकूय

फूडो केलो. कांय राजांनी तांकां आधार दिलो तर राजा राम वर्मा (हाका 'सकतन तंपूरन' म्हूण वळखताले) हाणें कोंकणी लोकाक पिडापीड भोगयली. तांच्या देवळांचेर हावळ हाडली; तांचे निष्ठेचो दुबाव घेतलो आनी तांकां नाका-पुरो केलें. पूण थंयसून कोणूच परत गोयांत आयिल्ल्याची देख ना. घडये, कांय थोडीं कुटमा तमिळ वा तेलुगू प्रदेशांत वचून रावलीं आसूयेता.

ह्या कोंकणी समाजान थळावी भास शिकून घेतली. कांय विद्वानांनी मलयाळम भाशेच्या अभ्यासाक-संशोधनाक योगदान दिलें; तर कांय जाणांनी मलयाळम साहित्यांत भर घाली. पूण त्या लोकांची तोखणाय अशी की तांणी निजाकी कोंकणी भास आनी कोंकणी संस्कृताय सोडून दिली ना. इतलेंच न्हय; तर आपले भाशेचो आनी संस्कृतीचो अभिमान बाळगून ती सांबाळून दवरपाचो वावर केलो. हो तांचो वावर आयचे घटकेकूय चालू आसा.

कोंकणी संस्कृताय सांबाळून दवरपाचें भोव बरें काम थंयच्या कुणबी घटकान केलां. काणकोण वाठारांत 'गडयां रामायण' हो लोकसंस्कृतींतलो नमूनो हय-न्हयसो उरला. पूण तो बरे तरेन सांबाळून दवरला कोचिंतल्यान कुणबी समाजान. थंय ते ताका 'गोड्डे रामायण' म्हणटात आनी ताचे खेळ जातात. सरगेस्त प्रा. आर. के राव हांणी तें बरवन काडून, ताचें संपादन करून तें उजवाडायलां. 'श्रवोण गीत' (श्रवणाची काणी) होवूय गावन सादर करपाचो प्रकार तांणी सांबाळून दवरला. वैश्य समाजांत कांय बरे चित्रकार जावन गेलयात, साहित्यिकूय आसात. दैवज्ञ ब्राह्मण आनी सारस्वत हांणी व्यापार-उद्योगाच्या मळार कर्तत्व दाखयलां. ह्या घटकां मदीं भौशिक मळार सरमिसळ आसा; पूण जातीच्यो वंयो गोंयांत आसात ताचे परस अधिक व्हड आनी घट आसात. देखून एकूच कोंकणी समाज अशे तरेन ताची वर्णना करूंक मेळना. कोंकणी मांयभास आनी कोंकणी संस्कृती हांचे विशींचें दर एका घटकाचे निश्ठेंत मात कसलेंच अंतर ना.

1963 वरसा एन. पुरुशोत्तम मल्ल्या हांणी 'कोंकणी भाषा प्रचार सभा' हे संस्थेची थापणूक केली आनी कोंकणी भाशी समाजांत मायभाशेचो उपेग वाडोवपाचो वावर सुरू केलो. थंय अ.भा. कोंकणी परिशदेचीं अधिवेशनां जांवक लागलीं. अ.भा. कोंकणी साहित्य सम्मेलनां जांवक लागलीं. साहित्य अकादेमिची कोंकणीक भास म्हूण मान्यताय मेळोपाच्या वावरांत को.भा.प्र. सभेचोय वांटो आसा. उपरांत 'केरळ कोंकणी अकादमी' हें संस्थेचो जल्म

जालो. तिणें संशोधनाचो, अभ्यासाचो आनी पुस्तकां उजवाडा हाडपाचो वावर केलो. ह्या संस्थांच्या आनी हेरांच्या वावराक लागून कोंकणी संबंधान तो कोंकणी समाज आयज चड जागृत आसा, चड क्रियाशील आसा.

आदलीं 100, 150 वा 200 वरसां केरळांतल्या कोंकणी लोकान कोंकणी बरोवपाक देवनागरी लिपी वापरली. उपरांत केन्ना तरी तांणी मलयळम लिपींत कोंकणी बरोवपाक आरंभ केलो. कांय पुस्तकां, कांय पत्रिका मलयाळम लिपीत आयल्यो. पूण साहित्य अकादमीचे मान्यताये उपरांत तांचे मदीं लिपीच्या विशयांत वेगळो विचार सुरू जालो आनी तांणी देवनागरी लिपीच वापरपाची चाल सुरू केली. फाटल्या सुमार 15 वरसांच्या काळांत जितलीं पुस्तकां थंय कोंकणी भाशेंत उजवाडा आयल्यांत तितलींय देवनागरी लिपींत आसात. केरळ कोंकणी अकादमी 'स्पंदन' नांवाची म्हयन्याळी पत्रिका काडटा, ती देवनागरी लिपींत आसता.

कोचींत दोन कोंकणी माध्यमाच्यो मुळाव्यो शाळा चलतात. त्या शाळांनी क्रमीक पुस्तकां वापरतात तीं गोयांत वापरतात तींच. केरळ सरकारान येता त्या वरसाच्यान सवे यत्तेक एक विशय म्हूण कोंकणी घेंवक मेळपाचो निर्णय घेतला. राजकारणांत सक्रीय आशिल्ल्या, कुणबी समाजांतल्या एका जागृत वांगड्यान त्या संबंदान फुडाकार घेवन तें घडोवन हाडलां. केरळ सरकारान 'केरळ कोंकणी साहित्य अकादमी'ची स्थापना करपाचो निर्णय घेतला आनी तिचें रोखडेंच उकतावण जावचें म्हूण वावर चालू आसा. केरळ सरकारान कोंकणी समाजाक भाशिक अल्पसंख्यांक म्हूण कायदयान मान्यताय दिल्या. 1678 वरसा त्या तीन आयुरवेद पंडितांनी मायभाशेविशीं जो अभिमान दाखयलो त्या अभिमानाक आनिकूय जाग आयिल्ल्याची जाणविकाय केरळांतल्या कोंकणी लोकां मदीं भोंवताना चांटे पावलाक जाता.

होरटस मलबारीकस इंडिकस ह्या ग्रंथाचें पयलें खंड 1678 वरसा उजवाडा आयलें आनी 12 वें खंड 1703 वरसा प्रसिद्ध जालें ते पयले आवृत्तिची एक प्रत तिरुवनन्तपुरम शारांत सरकारी पुरातत्व विभागांत आसा. कोची शारांत जाल्ल्या अ.भा. कोंकणी परिशदेच्या एका अधिवेशनांत ती प्रदरशनाक दवरिल्ली. कांय वरसां फाटीं केरळ विद्यापीठान त्या ग्रंथाचो इंगलीशींत अणकार करून घेवन 12 खंडां उज्वाडाक हाडिल्लीं. कोळिकोड (आदलें कालिकट) शारांत जाल्ल्या कोंकणीच्या एका सम्मेलनांत केरळ विद्यापीठाच्या

पालवान हीं खंडां प्रदर्शनाक मांडिल्ली. ही आवृत्ती सोंपल्या. मात हीं खंडां मंगळूरांत विश्वकोंकणी केन्द्राच्या ग्रंथालयांत पळोंवक आनी वाचूंक मेळटात.

ह्या विशाल ग्रंथाच्या पयल्या खंडाचे उजवाडावणेक पोरुं 333 वरसां पूर्ण जालीं. केरळांतल्या कोंकणी समाजान तीं अभिमानान मनयलीं. पूण दुसरे वटेन मदीं खवदळ सुरु जालो तो कांय मलयाळी मनशांचे विचित्र वागणुकेन. हेरशीं, कोंकणी आनी मलयाळम ह्या भाशां मदीं केन्नाच संघर्श नाशिल्लो. आजूय ना. दोन संस्कृतायां मदींय संघर्श नाशिल्लो आनी आतांय ना. कोंकणी समाजान आपली भास आनी संस्कृताय सांबाळटानाच आनी तांचो अभिमान बाळगीतानाच मलयाळम भास आनी संस्कृताय गिरेस्त करपाच्या वावरांत वांटो घेतला. इतलें आसूनूय आयज कांय मोटवे नदरेचे मलयाळी मनीस कोंकणी लोकांचें कर्तत्व कुसकुटावन तांचेर अन्याय करपाच्या वावराक लागल्यात. 'होरटस इंडिकस मलबारीकस' ह्या ग्रंथाची निर्मणी करपाचें सगलें स्रय फकत इट्टी अच्युतन ह्या केरळी आयुर्वेद पंडिताक दीवन ते ताचें यादिसतीक करूंक सोधतात. तें करताना ते कोंकणी आयुर्वेद पंडितांच्या वावराक नगण्य लेखून तो कुसकुटांवक सोदतात. हो त्या आयुरवेद पंडितांचोच न्हय तर समेस्त कोंकणी समाजाचो अपमान. हो कोंकणी कर्तत्वाचेर खर अन्याय.

ग्रंथाचो मुखेल वावर तीन कोंकणी आयुर्वेद पंडितांनी केलो आनी इट्टी अच्युतन ह्या केरळी आयुर्वेद पंडितान तांकां पालव दिलो अशें एक मत आसा. जाल्यार, मुखेल वावर इट्टी अच्युतन ह्या पंडितान केलो आनी कोंकणी आयुर्वेद पंडितांनी ताका आधार दिलो अशें दुसरें मत आसा. पूण खरेपणीं कितें घडलां आसूंये हाची गवाय ग्रंथांत आसा. एक सर्टिफिकेट आपू भट, रंग भट आनी विनायक पंडित ह्या पंडितांनी आपले मायभाशेंत म्हळयार कोंकणींत दिल्लें आसा; तर तशेच तरेचें आनीक एक सर्टिफिकेट इट्टी अच्युतन ह्या पंडितान आपले मायभाशेंत – म्हळयार मलयाळम भाशेंत दिल्लें आसा. दोनूय सर्टिफिकेटां ग्रंथांत छापिल्लीं आसात. तांचे वांगडाच डच गवर्नर हेन्रीक व्हान रीड हाचेंय एक बरप ल्याटीन भाशेंत छापिल्लें आसा. त्या बरपांत व्हान रीड कोंकणी पंडितां मदीं कशी खोलायेन चर्चा जाताली; सारकें कितें तें थारायताना ते आदल्या ग्रंथांचो कसो आधार घेताले आनी आपापलीं मतां कशे नेटान मांडटाले ताची खबर सांगता. ते वाचतकूच हे पंडित कोणाक तरी फकत पालव दिताले हें कोणाचेच बुद्धीक पटचें ना. चडांत चड अशें म्हणूंक जायत की ग्रंथाच्या वावरांत चोवगांचोय वांटो आसा. सगलेच पंडित आसले,

जाणकार आसले. एकलो पंडित आनी तेग मानाय वा तेग पंडित आनी एक मानाय अशें तें चित्र खात्रीन नाशिल्लें. जांणि वनस्पत पुंजावपाचें काम केलें तांकां पसून मानाय लेखले तरी ते वखदी वनस्पते वळखुपी आसले; त्या संबंधान जाणकार आसले. हें सगलें स्पश्ट आसतना हेर सगळ्यांक कुस्कुटा समान लेखून फकत मलयाळी मनशाचें योगदान उखलून धरपाची तरा शाणेपणाची न्हय.

मलबारांतले वखदी वनस्पती विशीं जाल्लो हो सोळाव्या शेंकड्यांतलो वावर इतिहासीक. आयुर्वेदाचो अभ्यास कर्तल्यांक आनी सर्वसामान्य लोकांकूय महत्वाचो. असलो वावर कर्तल्यांचें यादिस्तीक जांवचेंच. पूण तें संकुचित विचारान आनी हो आपलो तो परकी हे भावनेन जावचें न्हय. केरळ प्रदेशान थंय गेल्ल्या कोंकणी समाजाक आधार दिला तेच भाशेन कोंकणी समाजान केरळचे शिक्षणीक, उद्यागीक, व्यापारी आनी सांस्कृतीक उदरगतीक हातभार लायला. जंय ताचें कर्तत्व नदरेंत भरपा सारकें आसा थंय ताका कुस्कुटावप ही पडमूरपणाची वागणूक जातली.

मलयाळी लोक देशाच्या सगल्या वाठारांनी पावला. आपल्या आंगांतल्या गुणांनी आनी वावरान ताणें ल्हान-व्हड स्थान मेळयलां. गोंयांतूय मलयाळी भाशी आसात. कोंकणी लोकां भाशेन ते आपली भास, संस्कृताय सांबाळूनूय गोंयचे भौशीक जिणेकडेन समरस जावपाचो यतन करतात. ते मलयाळी म्हूण हेरांनी तांकां कुस्कुटा समान लेखचे? तांकां जें फावता तें न्हयकारचें? तांचें योगदान नगण्य लेखचें?

केरळांत जे मलयाळी मनीस संकुचित नदरेन आनी अविचारान वागून कोंकणी कर्तत्व नगण्य लेखूंक सोधतात तांणी चन्नायेन पानलां घालूंक जाय. केरळांतल्या कोंकणी कर्तत्वाचेर अन्याय हो कोंकणी समाजाचो अपमान - फकत केरळांतल्याच न्हय तर देशाच्या हेर वाठारांतल्याय. ह्या अपमानाचो परिणाम बरे जावचे नांत.

*****

लोक नाचांच्या पंगतीर मांडो

– पावलु मोरास

(आदल्या अंकया थावन)

मांडो पदांच्या रूपांत चार थर आसात. ते जावन आसात अत्रेगी मांडे, एकवोटी मांडे, विळापी मांडे आनी खबराळी मांडे. ही विविध थर मांडो पदांत चरित्रेचा विविध घडितांक लागोन उदेल्यात म्हण कळोन येता.

अत्रेगी मांडे

अत्रेगी मांडो प्रकार उबजोंक कारण, मोग कर्नारांच्या प्रणय कथाचेर तवळ प्रचाराचेर आसल्ल्या ओपेरा, मोगाचो कादंबरी, पाडो संगीत प्रकार आनी राज दरबारांतल्या नाचपा सालाचें प्रेरण जावनासा. अत्रेती मांडयाचे घडणार आनी चळवळीगार आज वांचोन उरल्ले जालयार तीन शेकड्यां थावन कोंकण करावळेर वैभवान फुलल्ल्या भारतीय आनी लातीन संस्कृतींत एकदम सम्मिलन जाल्लो नाच करगाल्लो, जिरल्लो आनी विभाडलले पळेवन, ताणींच घडल्ल्या भावनात्मक संगीतांत तांचीं भोगणां प्रतिध्वनीत जांवचें ते पळयते कोण्णा. कित्याक म्हळयार मांडो भावनात्मक आनी प्रणयाचें उत्पन्न जावनासा म्हळ्ळें सत आज चरित्रेंत सेरवोन गेलां.

एकवोटी आनी विळापी मांडो

मांडो भगणांनी आनी उमाळयांनी भरल्लो एक प्रकार. हाच्या पाटल्यान मोगाचो हुसको आसा आनी ह्या उमाळयाच्या चिंतपांत मोग करनार आसा.

मांडो पदांत दोडे स्वभावगूण आसात. पयल्यांत दादल्या–बायले मदलो मोगाचो बांध आसल्लो खिन्नतायेचो (Melancholic Melody) एक–सारको ताळो आनी तांचो बांध तुटच्या संदर्भाचो दुखेस्त घुडणुक्यो. मांडो प्रकारांत बांध जावनासा धार्मिक आनी सात्रामेंताच्या पात्राचो, कारण हांगा मोग करनार ताच्या प्रेयसी खातीर आपलो जीव समरपिता म्हण परगट करता. तो व ती तांच्या काळजांत आलतार उबी करतात आनी मोगाचो साक्रिफीस भेटयतात. आनी दोन जीवी मात्र अस्तित्वांत आसच्यो म्हळयार एक देव सर्गाराजांत आनी ताची व ताचो मोगात्म (beloved) ह्या भूमी–वैकुंठांत म्हण पातयेतात.

पूण ह्या मांडो पदांचो दूसरो स्वभाव गूण जावनासा सूर्यो, चंद्र आनी नेकेत्रांचो उजवाड आनी तांणी फांकोंवचीं रंगाळ किरणां, "त्या काळार मळबार उदेल्लो आमचो संतोस" (The sky of those days of our joy) – म्हणता तरनाटो ताचे चेलियेक आदेवस मागताना – देखीक पदः 'सरगु नितळगो निर्मळ. ते आमच्या सुखाचा गो दिसांचो शेवोट नां गो नेकेत्रांचो' – (फ्रेडरिको डिमेल्लो 1834–1888). पूण सूर्यो, चंद्र, नेकेत्रांच्या उज्वाडाच्याकी, सर्गाराजांत त्या आंजांचेर फांकचो उजवाड श्रेष्ट – 'तुं सरगींचो आंज, तुज्या उजवाडा मुखार नेकेत्रांचो उजवाड माजवता. तूं सरगीं थावन देंवोन आयिल्ल्यान सांता-भकतांचे कुरपेन आज आमी काजाराचो साक्रामेंत जोडलो' अशें पदांचे वर्णन जाता. ह्या वर्णना वरवीं ह्या मांडो प्रकारांत तीन विभाग करयेत. पयलें–मोग एकवोटांत मुंदरसुंचो आनी काजाराचा साक्रामेंतांत संभ्रमचो. दूसरें–दिसपोडत्या काजारी जीवितांत एकवोट देसवाटोंक जांवचो घडणुक्यो. आनी तिसरें – मोगाचो एकवोट दुखेस्त घडितांनी तुटोन वेचो आनी वायट परिणामा वरवीं वेगळाचार जांवचो.

मोगाद्वारीं एकवोटः

मोग भुरग्यापणार आसतानांच सुरू जावन लंयगीक वोडनेक वळग जांता. एका प्रकरणांत 17 वरसांचो एकलो भुरगो मरिया म्हळ्या नांवाचे चलियेलागीं मोगार पडोन शिकचें रावयता. देखीक पद – 'मरियाचा लगनानूं मोगाक एसतुदाक लायलो ताणें उजो'. आनियेका प्रकरणांत एकलो तरनाटो ताचे प्रेयसीक पयले पावटीं देखतानांच ताचें आंजाळ मुखामळ ताणें देखलें – देखीक पदः 'तुका देखतच तेदेचा वेळा संसार जाययी जालो म्हाका' – (अरनालडो दे मिनेजस 1863–1917). मोग उबजाताना तीं एकामेका मोगान आनी उमाळ्यान उलंवची रीत एकदम उल्लासीत आसता. तीं अशें उदगारतात – 'तुजेविणें हांव जियेंवक सकाना तुजें काळीज नासताना.' 'तुका पळयनासताना एक दीसयी हांव रावोंक सकाना'. 'दिसा मदें एक घडी पूणी तुका पळयना जालयार हांव पिसोच जातां' – अशें तीं काजाराचा साक्रामेंतांत एकवोटल्यार मात्र शांत भद्रतेन एकामेकाचा वेंगेंत धैरान एकवोटोंक सकतात.

पूण काजार म्हळयार चुकीविणें संतोसाचें भंडार न्हय. 'तें धुवांक दुःखीचें आनी पुतांक जिवाचें' – देखीक पदः 'दिजग्रास चलियांचें विडो चलयांचेर' मोगार (Lover) आनी मोगात्म (beloved) नकतीर आनी नकतीरांचो

परजळ आसल्याबरी – तीं अशें उदगारतात – 'आंजाबरी नितळ आनी नितळ मुखामळ तुजें', 'तुजें आंजाळ मुखामळ म्हजा काळजांत खंचलां' – देखीक पदः 'सुरया नेकेत्रांचे परीं पोरजळता' – (गिजलिनो रेबेल्लो 1875–1931) तें फांत्येचें नेकेत्र 'एस्त्रेल पाल्येवेलें' (इनासियो फेरनांडीस 1872–1927). मोगा काळीज (Sweet Heart) चंद्रेमा बरी. 'सुंदराययी चंद्रेमाची' (आंटोनियो जुवांव डायस 1857–1931).

उजवाडाक आनी परजळाक सर करचें सोडल्यार, उपरांत येतात फुला – रंगरंगाळ फुलांचें वोडत इत्यादी. तीं अशें उदगारतात – 'तूं सोभायेचो गुलोब हांव करतां तुका आराधन.' 'तुं पर्मळाचो कळो' अशें मांडो पदांत चलियेचे सोभाये विशयांत, तिचे गाल, पोले, दांत आनी वोंट गुलोबाक, मोगर्या कळयांक आनी आबोलीं फुलांक सरी करचें आसता. तिचे दोळे पळोंवक येतात बामणांचे चले. देखीक पदः 'ते तुजे चोयच्याक तो येताय बामणांचे चले' (लिगोरियो कोस्ता 1851–1919) मोगाच्या दोळया विशांत आनियेक पदः 'मोगाचे दोळे लाय रे म्हाका' – (एदवरडो मिनेजस 1862–1922). 'इगरजेंत मिसाक गेल्ल्या वेळार ती मोगार पडता, हासता, उलयता आनी हर एकल्याक शुभाशय पाटयिल्ल्या बरी नटन करता. घरा आयिल्ल्या वेळार सीदा येवन खटल्यार निदता आनी घरच्यांक सांगता ह्यो ल्हान ल्हान विशयांचेर तुमी हुसको, दाखंवचो न्हय, म्हाका तवोळ तवोळ असलीं सिंतिमेंतां येवनच आसतात' – अशें मांडो रचपी मोगाराचा तोंडांतल्यान सब्द घालयता – देखीक पदः 'ओसली सिंतिमेंता जायते जाताय म्हाका.'

चडावत मोगारांनी (Lovers) मेळचो जागो प्रेयसीचा जनेला कडेन, चंद्रेमाचा उज्वाडाक, इगरजेक वेताना, झरीचा उदकांत न्हाताना, दरयांच्या तडींनी, काजाराचा माटवांनी आनी करेज्म सुरू जांवच्या पयलें कार्निवालाचा उत्सवाचा संदरभार, घरच्या व्हडिलांची परवणगी आसल्यार व व्हडीलां घरा नातल्ल्या वेळार तांचा तांचा घरानी, अशें मोग करनार विविंगड आवकास सोधून काडतात. पूण चलियांच्या घरचें जनेल, सर्व जागयां पयकी भोव आपुरबायेचें. ताणें वियोला खेळताना, आरसो पळेवन केस उगयताना – 'हांव आरस्या मुखार रावोन केस उगयताना, म्हजा इष्टांक राकतालीं, ताचे सावळेक आंवडेतालीं' – अशें उदगारतात. आनियेक बरो आवकास आसा चंद्रेमाचो उजवाड. एक कवी सांगता – 'चंद्रेमाचा उजवाडाक हांवें तुका पळेलें तूं बालकांवाचा दरवाट्यालागीं

उबें आसल्लेंय.' पूण चडावत मिलाकत जांवची इगरजेक वेताना व इगरजेंत मीस आयकाताना. तरनाटो उदगारता – 'आयताराचें हांव तुका पळेंवक आशेतां, तुं मेळताना हांव उल्लासान उमाळतां... म्हजे दोळे मिणमिणतात.' पूण संभाषण करूंक तितलें सुलभ ना. उरबेन भरललो मोगी उलंवक उसमोडता. 'सगळोच उसमोडतालो'. ताचें देवासपण तितलेंगी, ताणें आयकाल्लें तें मीस तिका भेटयता – 'मीस देखून तिका भेटयललो' पूण मोगारांक गुपितपणाचे आवकास मेळचे उणे – 'मोगाचे घुट सांगोंक म्हाका एक्की दीस मेळाना.'

तवळ गोंयांत झरीच्या उदकांत दादले बायलांनी सांगाता न्हांवच्याक अडकळ नातल्ली. ती एक रिवाज जावन गेल्ली. 'आमी सांगाता न्हाताना, आमचें न्हाण नितळ आनी निर्मळ.' मोगाराचे उमाणे – 'म्हज्ये काळजांत पडला उजो' देखीक पदः 'तो सोसुं नोजो मोगा रुंबडेचे झरीत बान्हु गे–न दिसता.' (सेबेसत्यांव कोस्ता–फेर्नांडीस 1875–1937)

गोंयांत करेज्म प्रारंभ जांवच्या पयलेंचा आयतारा, म्हणजे इंत्रुजाचा आयतारा थावन तीन दीस 'कार्नीवाल' उत्सव जाता. ह्या उत्सवाचा दिसांनी लोक गम्मत्तां मारता, नाचता, पदां गायता, मजा करता आनी अलंकृत रसत्यांनी चित्ररथ घेवन मेरवणिक्यो काडता. कारण करेजमाच्या चाळीस दिसांनी हें पूरा आडवारलां देखून, ह्या तीन उत्सवाचा दिसांनी तांचा माजेची आशा पूरा भागयतात. करेजमांत जिंजवार करून नितळ जिणी जियेंवक आंवडेतात. ह्या कार्निवालाचा संदरभार मोग करनार्या तरनाटीं तरनाट्यांक एकामेकाचा पासळेंत उलोंवक गजाली मारूंक जायते आवकास आनी स्वातंत्र लाभता. ह्या वेळार मोगार पडल्लीं करेजमाचा वेळार थंड बसाजे पडता जाल्ल्यान तीं अशें उदगारता. 'कारनिवाल दिसांनी तुज्या मोगान हांव पिश्यार पडलों, पूण आतां करेजमाचा दिसांनी तूं म्हजेकडे उलयनांय देखून म्हज्या काळजांत फुगासांव जाता. हांव उसमोडतां.'

मोग करनार एकामेकाचा वेंगेंत नातल्ल्या वेळार, ती नेकेत्रांक दोळे खंचायतात, पदां गायतात, संगीत व्हाजयतात. तांचा मोगारांचा तस्वीरेक अत्रेगान पळेयतात. कागदां बरयतात आनी स्वपणां देखतात. मोगारांचो उगडास येताना म्होळबाक दीष्ट लायतात आनी दुःखां गळयतात. देखीक पद – 'तुजो उगडास येतरिच मोगा नेकेत्रांचेरी वेळू पाशार कोरतां (फ्रानसिसको सार्डिन्हा – 1897–1958).'

मोगाचा निरंतर वोडने थावन मन घुसपडांवची आनियेक रीत म्हळ्यार पदांत आनी संगीतांत मेतेर जांवचें. मोगाक आंवडेल्लो मोगार उमाळयान उदगारता – 'हांव म्हज्या बालकांवांत बोसोन आमचे पद गायतालों, गळोवन दुःखांची झरी, तुका पळेंवक आवकास मेळातगी म्हण विळाप करी.' तेदनां मोगात्म चली उचारता 'हांव म्हजी पुर्लूक वाजयताना, तुजो उगडास येता म्हाका, तांबडी मुस्तायकी न्हेसोन, आमचें पद गायताना तुजे गूण वळ्कोन पियानोचेर पडताली दूःखां.'

मोगाचो वेगळाचार मोगाराची तस्वीर पळयताना आनीकी दूःख चडता – वियोला हातींत धर्न तुज्या तस्वीरेचेर दोळे खंचायतां, तेदनां तुजें रूप म्हज्या दोळ्यां मुखार दीश्टीक पडता... म्हज्या काळजांत पिंतरायिल्ली तुजी तस्वीर हांवें दवरल्या, तें तुजें रूप देखोन म्हजें उशें दोळयांतल्या दुःखांनी भिजता.... तुज्या रूपाचें पिंतूर तप्पालार धाड. म्हजे उरलेले दीस हांव तुजें धाडलेलें रूप पळेवन पाशार करतां. देखीक पद – उरलोली दीस काडतां सारक्या तुजा चोयनूं' – (मरियानो कोसता 1898–1931).

सांगाती हाजर नातल्ल्या वेळार कागदां बरोवन संपर्क दवरयेता. पूण सांगात्या कडेन लागशिल्यान एकवटचें 'स्वपणां' नी साध्य जाता. सांगाती जरितरी पळेंवक येना, स्वपणांत ताका देखोन, वेंगोन उमो दींवचें प्रयतन करतात. आनी दोनी हातांनी आरावन धरचाक गजडेंतलें उशें वापरतात. पूण ही अनिश्चितताय आनी अत्रेग काजाराचा एकवोटांत संपता. त्या दीस तांच्या जिणीयेचो सूर्यो तांच्या काळजांत उदेता. पूण काजाराचो संभ्रम सांजेर जाल्यार, सूरयाचो उगडास आसाना, पूण नेकेत्रांचो जिळमिळतचो प्रकास आसता आनी इगरजेचो घांटी गोंन गोंन करून आवाज करतात – 'गोंन गोंन रे घंटाचो.' तो दीस काजाराचो प्रमुख जावन होकलेचो जावनासता. ती काजाराचो मांडो गायता आनी ताचा नोवर्याचेर मोग वोत्ता – 'नेकेत्रांनी सुरंगायिल्लो म्हजा फुडाराचा आंजा' आनी होकाल सांगता नोव्र्याक 'आमी दोळयांनी उलयिल्लीं उतरां आमच्या काळजांनी उगडासांत दवरयां' – 'दोळयांनी सांगलोलीं उतोर आमचें सदांच मनांतूं दवरचें.'

मांडो नीज जावन मोगाच्या भोगणांनी भरलोलो प्रकार. काराण, काजारी जोडयाच्या संबंधान संतोसाची उचारणी केल्या शिवाय, काजारा उपरांत जांवच्या भुरग्यांचो प्रस्ताप हांगा जायना. काजाराच्या संबंधाचे एक पद – देखीकः 'मोगा यो मोगा यो तूं यो मजान रावूं नोजो मोगान मारीता उजो' – (अलेकसियो

आंटोनियो कोसता 1874–1936). काजाराचा साक्रामेंता भायर बायल आसयेतगी म्हळ्या विचारांत मांडो पदां घडपी एक सारकी सम्मती दीनांत. साक्रामेंताची एक बायल गोंयांत आसल्यार, बोंबयंत एक दवरलेली बायल आसता. देखीक पदः 'बायल म्हजी साक्रामेंताची' आनी बोंबयांत 'एकी दोवोलेल्या डिवर्तिमेंताची.'

मांडो चडावत बामण वरगाच्या काजारी जोडयाचो जाल्ल्यान हांतून विंगड जाती मिसळाल्ल्यो उणे. पूण थोडया मांडो रचपयांनी ह्या विश्यांत गमन दिलां आनी पदां रचल्यांत – देखीक पदः 'कासतां आमीं गलयारे पोरो मोगाचा सुखाक वेगीं म्हाका वोरो' (जोकीं संताना मिनेजस – 1898–1939).

एकवोट आनी वेगळाचारः

एकवोट सबार काराणा वरवीं मोडुंवयेता. त्या काराणां पयकी

1. दोत पयल्या स्थानार आसा. 2. अनामीक व्यक्ती थावन नालीसायेचो खब्रो. 3. वैयक्तीक वैरीं थावन कुयुकत्यो 4. पयशिल्या गांवाक मोगराचें पयण. ह्या कारणां वयर जयत येताना पुनर एकवोट घडता.

आदीं दोतिविणें काजार नातल्लें, काजार जाताना होकलेच्या बापायन नोव्र्याक दींवची दोत – पयशां रूपार, वस्तू वा काणिको, आस्त, तोट व भुंयभाट रुपार आसताली. तशें जालयान मांडो पदांचो संसार दोतीचो प्रस्ताप नासताना चिंतूंक असाध्य म्हण्येत. ही दोत, नोव्र्या पाडतीच्यांनी मागल्ले तितली मेळानातल्ल्या वेळार मोगारा मदें वेगळाचार घडतालो.

एकवोटाचो बांद तुटोंवक आनियेक प्रमुख काराण नालिसायेच्यो खबरो. एकवोट घडताना जाल्लो संतोस आनी होंदोण मोसराळे मनीस नालिसायेचो खबरो प्रसार करून दुसपटायतात. थोडे पावटीं एकवोट घडोन येंवचो घुट सांबाळून दवरतात. पूण हो घुट परगट जाताना आनी तांच्या विश्यांत विकाळ खबरो आशार पाशार जाल्ल्यो आयकोन एकवोट घडानासताना वेगळाचाराची वाट चमकाल्ली आयकोंक मेळ्ळयार, थोडे पावटीं ह्या खबरे वरवीं एकवोट घट जाल्लोय आसता. 'आमी मोगार पडल्यांव म्हण लोकाक मोसोर जाता जालयार जांवदी, लोक कितें जायतें उलोंवदी, आमी आमची इष्टागत विभाडची नाका. आमचे दुसमान बोबाटल्यारी एक दीस आमी एकवोटतेल्यांव' अशें उदगारचे मोगाचे जोडेयी आसतात.

थोडे पावटीं मोगारांचे निवासांतर व देशांतर पयण आसताना वेगळाचाराचो प्रस्ताप उदेता. हो वेगळाचार दोन थरांचो आसता. थोड्या मोगारांक मोगात्म चलिये वयर आसल्लो मोग आनी आकर्शण उणे जावन येता जालयार देशांतर पयणाचें नीब दीवन वेगळाचाराक कूस मारतात. मोग तसोच उरलो जालयार, हांव फुडारा खातीर वेता आनी वोचोन पाटीं येताना मुदगो हाडून येतां म्हणून भरवासो दीवन वेगळाचार आंवडेतात. त्या वेगळाचाराचा आमूल्य घडिये व आदेव्स करच्या वेळार – 'आदेव्स करचो आयलो म्हणताना म्हज्या काळजांत फुगासांव जाता. म्हज्या फूडल्या जीणीयेचो भरवासो कोसाळता म्हळ्ळेपरी म्हाका भोगता. वच वच रोडानाका, देव तूका संतोस फावो कर्तलो' – अशें आदेव्स कर्ताना उमाळचीं उतरां आस्तात. देखीक पदः 'आदेव्स करचो वेळू पावलो, ये म्हजें काळीज पापसोता, दिसपिदिरो कोरचा वेळा, वो संसार बोगूं म्हाका दिसता, वच वच रे रोडूं नाका देवू पेलीज कोरतोल' तुका (तोरखवातो दे पिगवेरेदो – 1876–1948)

अंतीम वेगळाचार आनी परिणामः

वयर विवरिल्ल्या चार काराणां वरवीं मोगारांच्या एकवोटांत संकष्ट येवन निराशान काजार जांवक अडकळी उबजातात. ह्या वरवीं – 'नशीबान आमकां एकसुरें रावोंक निरमीलां, हाका काराणां आमी आमच्या आवय बापायचेर सोदूंक जायना, आमच्या जलमा थावन आयिल्लें आडांवक जायना' अशें उदगारतात.

थोडीं आवय बापय निरदयाळ काळजाचीं आसतात. ह्या वरवीं मोगारा मदें अशें संभाषण जातात – 'पप्पा आनी माम्मा तुजेलागीं काजार जांवक सोडीनांत. आमी मागयां तांकां समजोणी येंवक आनी आमचें नशीब उगतें जांवक, म्हजी पप्पा आनी माम्मा धारुण काळजाचीं जाल्ल्यान म्हाका पुरासांवान मोरयतात... तुज्या पप्पाक दुरसाजे पडटा त्या खातीर हांव तुजो मोग सांडटा आनी देशांतर वेतां... म्हज्या बापायन तुजेलागीं काजार जांवक परवणगी दीवना. म्हजी मत पिशी जाली... आमी घुटान एकवोट जाल्ल्यां. पूण आमच्या बापायन घूट परगट करून आमकां घात केलो... देव ताचो आतमो राकोंदी आनी सरगार वोरन पावोंवदी' – (पप्पा मेलोरे बोंगलोलो)

थोडे पावटीं आवय धारूण काळजाची जांवची आसा. आनी आपले धुवेक ताच्या मोगारा कडेन काजार जांवचें आडायता. पूण सक्कड आवयो अश्यो

आसानांत. चडावत एकवोटी मांडो आवयच्या मोग मयपासा विशांत तिच्या मोगाळ काळजा विशांत मांडो रचपी फुगारतात.

आवय बापायक दुरसानाशें तांच्या जलमा नेकेत्राचा नशीबाक दुरसोंचेंयी आसता. पूण चड बेजारायेची संगत जावनासा विश्वास घात करचो. काराण विश्वासीपण भांगार आनी अविश्वासीपण तांबें म्हण्टा'त. विश्वासघात भांगार खिरयता. तशें जाल्ल्यान विश्वासघात जाताना काळीज शिंधल्लो अनुभव अशें उचारतात – 'तूं आंज जावन आयलेंय आनी उपरांत देंवचार जालेंय... तुजो पयलो मोग म्हज्या काळजांत रोबलो आतां तुवें कशें म्हाका सांडून वेचें...'

विश्वासघात भोगल्ले मोगार, वेगळाचाराच्या दुःखान वोळवोळतात. त्या भाग्र ईश्ट सांडताना वेगळाचाराची दूःख आनीकयी विद्रूप जाता. पूण मोगार, ही वेगळाचाराची निराशा उत्रावणेक पर्तोन एक्वोटाक अत्रेगतात आनी निर्फळ जातात. 'पूण मोग शेवोटाक पावलो व विश्वासघात जालो तूजो उगडास हांव मरोन दूळ जाता पर्यांत म्हझे थंय उरतलो' – अशें मोगान उदगारतात. देखीक पदः 'तुजो उगडास म्हाका संगाती जाल्यारी पासूनूं म्हजी माती' – (पावलो मिलाग्रीस सिल्व – 1855–1931)

मोगारांनी तांच्या वैयक्तीक दुःखाक सर्ग एक भुजवण म्हण लेखतात. कारण तांच्या विश्वास घातक्यां थावन तीं सर्गार स्वतंत्र उरवक सकतात म्हण तांची अभिप्राय जावनासा. पूण थोडे मोगार, सर्ग एकवोटाचें बागील म्हण समजातात. 'आमच्या मोरना उपरांत जाल्यारी आमी एकवोटाक सकतेल्यांव... ह्या संसारांत संतोस हांवें होगडायलो. सर्गार तरी तूं एक सबद मोगाचो उलय... हांव बरें मरण मरोंक माग, त्या वर्वी सर्गार देवा सांगाता, तुका सांगात दींवक हांव अत्रेगतां...' अशें उदगार आस्तात.

असलो प्रणयभरित मांडो ताचा सोभायेन आनी रुपेस्तपणान ल्याटीन तशेंच भारतीय जाल्यारी तो आतां चडुणें मायाग जाला मात्र न्हय, तरनाट्यांचो मोगाचा आनी दुःखांचा ल्हारांचो संसार एक शेकडोभर गोंयच्या पाचव्या धरनीर विराजमान जाल्लोलो परत्यान येंवचें लक्षण दिसाना म्हणोंक बेजाराय भोगता.

मोग करनार्यांचे प्रणय प्रकरणः

पाशचात्य संस्कृतीचा संयोगान आनी तवळ प्रचारार आसलल्या ओपेरा

आनी राज दरबारांतल्या नाचपा सालाच्या प्रेरणान मोग करनारांच्या प्रणय प्रकरणाच्या भोंवतणी 'मांडो' प्रकार उबजालो. तवळच्या मांडो घडणारांक ह्या मांडो पदांचें विविध रूप आनी स्वरूप कळीत नातल्लें जांवक पुरो. पूण मांडो प्रकारांत बांध धार्मिक रूपाक बदलाल्ल्यान, मांडो पदांत विविध थर उबजाले. प्रारंभार मोगाचे अत्रेग, उपरांत मोग करनार्यांचो एकवट आनी बांध तुटच्या संदरभार विळाप अशें थर उबजाल्ल्यान, उपरांतल्या चरित्रेकारांनी आनी संशोधकांनी ह्या मांडो प्रकाराचा विविध रूपांक गडी घाल्ल्यो.

मोग म्हणतच तांतून अत्रेग, एकवोट आनी वेगळाचार जाताना विळाप म्हळ्ळो प्रकार आपापीं आटापता जाल्ल्यान, मांडो घडणाराच्या सिंतिमेंतांनी अनभोगांनी आनी तांकां लाभल्ल्या प्रेरणांनी ह्या मांडो प्रकाराचे विविध आकार उबजाले. त्या भायर ह्या मांडो घडणारांच्या भोगणांनी आनी प्रेरणांनी आपुरबायेची कोंकणी कविता उदेल्ल्यान, कोंकणी संगीत ग्रेस्त जालें. मांडो प्रकार श्रेष्ठ जालो आनी कोंकणी साहित्याक एक दिशा लाबली.

जे कोंकणी संगीताचे मोगी, देशांतर आनी निवासांतर जाताना, हो आपुरबायेचो, संगीतान पिक्ललो उत्तुंगाचा शिखराक पावल्लो मोवाळ, मोगाळ आनी रोसाळ मांडो तांचा संगी गेलो, तांचा जिणियेंत जिरलो. आवकास मेळताना सव्कास तरी फुलोन आयलो आनी तांचा भुरग्यां बाळाचेर प्रभाव घालीत आयलो. ह्या वरवीं कोंकणी लोकाक कोंकणी संगीताच्या वयर अभिरूच उदेली, नवे संगीतगार उदेले, पदांगार जलमाले, कोंकणी संगीताचेर आतुराय उबजाली, कांठाळल्ल्या कोंकणी भाशेचेर मोग उदेलो आनी ह्या वरवीं कोंकणी भाशेच्या मान्यतायेक वावरूंक कोंकणी समर्थक आनी चळवळेगार उदेले.

******